

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΈΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ 1955
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

Ο ΘΡΗΣΚΕΙΟΦ

Β. ΠΕΤΡΟΥΝΙΑ - Φ. ΚΟΔΟΒΟΥ
Σ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ - Α. ΜΕΤΑΔΔΙΝΟΥ

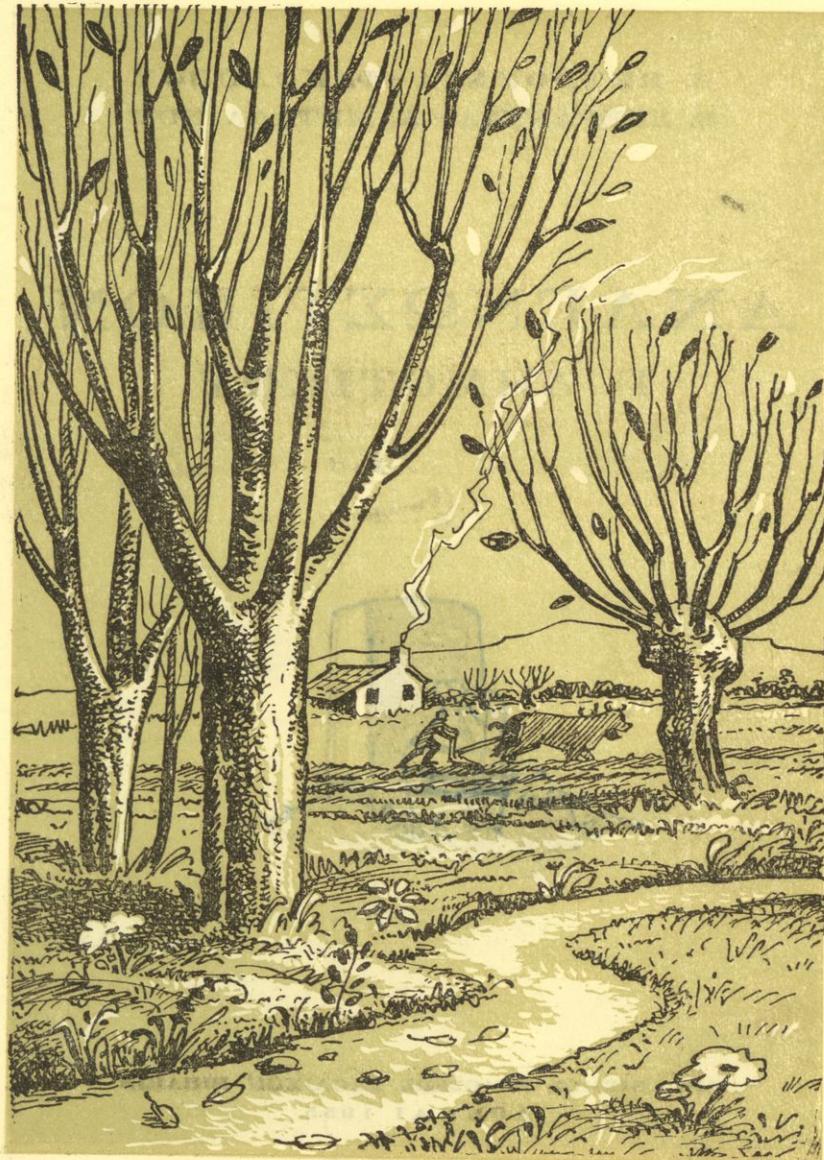
ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ
Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1955

17386
Ψηφιωτοί θήκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

1. Η ΑΥΓΟΥΛΑ

‘Η Αύγούλα προβάλλει ἀπὸ τὸ βουγό.
Μὲ τὴν οὐράνια φωνή της ἀναγγέλλει τὸν
ἔρχομὸ τοῦ “Ηλιου καὶ λέγει:

ΣΗΚΩΘΗΤΕ ΠΑΙΔΙΑ

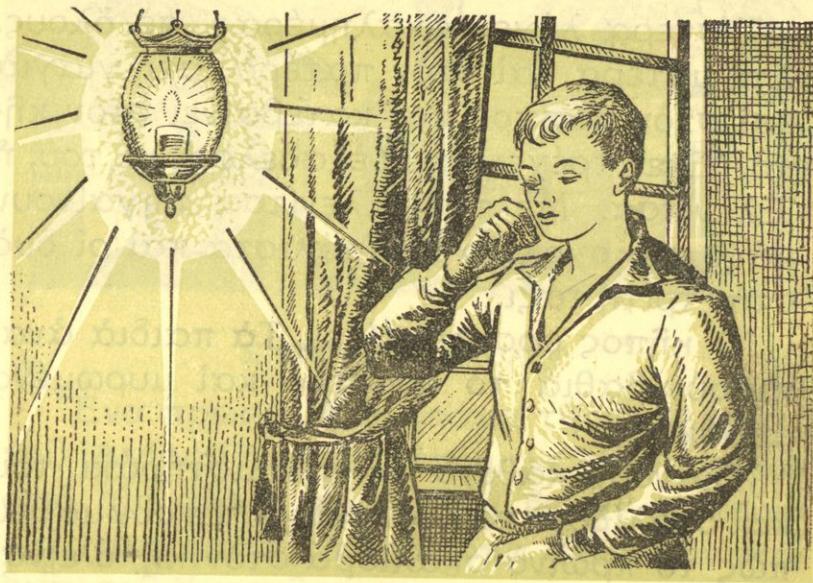
Σηκωθῆτε, παιδιά,
κελαϊδῆστε, πουλιά,
δένδρα, φύλλα, κλαδιά,
πρασινίστε.

Μπουμπουκάκια κλειστά,
 ἀνοιχθῆτε γοργά,
 πλουμιστὴ φορεσιὰ
 στολισθῆτε.

Κι ὄλα ἐμπρὸς χαρωπὰ
 μὲ δροσάτη καρδιὰ
 καὶ τραγούδια γλυκὰ
 ’τοιμασθῆτε,

Τὸ χρυσὸ βασιλιᾶ,
 ποὺ σὲ λίγο ἀρχινᾶ
 καὶ προβαίνει λαμπρά,
 νὰ δεχθῆτε.

2. Ο ΚΩΣΤΑΚΗΣ ΚΑΙ Η ΕΛΕΝΙΤΣΑ

‘Ο Κωστάκης σηκώνεται τὸ πρωὶ ἀπὸ τὸ κρεβάτι του καὶ ντύνεται ἀμέσως. Πλύνεται μὲ κρύο νερὸ καὶ κτενίζει τὰ μαλλιά του.

“Επειτα πηγαίνει ἐμπρὸς στὸ εἰκόνισμα καὶ κάμνει τὴν προσευχὴ του:

Θεέ μον, Σὲ παρακαλῶ,
κάνε με παιδὶ καλό,
φρόνιμο καὶ καθαρὸ
καὶ στὸ σῶμά μον γερό,
νὰ μαθαίνω γράμματα,
τοῦ Θεοῦ τὰ πράματα.

”Υστερα λέγει «καλημέρα» σε δλους. Στή μητέρα και στὸν πατέρα, στὴ γιαγιά και στὸν παπποῦ και κατεβαίνει στὸν κῆπο. Ἐκεὶ τρέχει και ἡ ἔξαδελφούλα του, ἡ Ἐλενίτσα. Μὲ τὴν Ἐλενίτσα πηγαίνουν μαζὶ στὸ σχολεῖο και μάλιστα και οἱ δυὸ στὴν τρίτη τάξι.

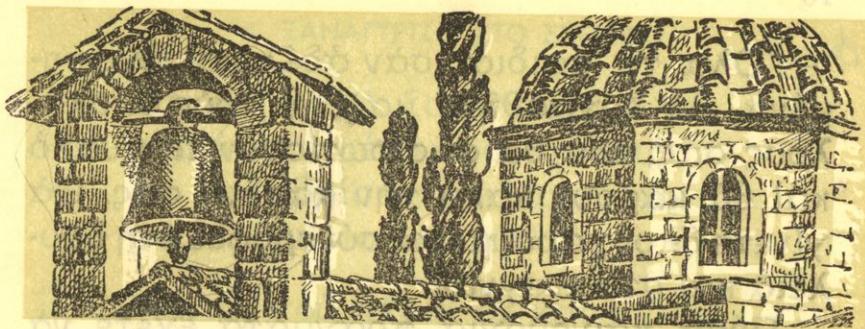
Ο κῆπος μοσχομυρίζει. Τὰ παιδιὰ ἀναπνέουν βαθιὰ τὸ δροσερὸ και μυρωμένο ἀεράκι..

Πιάνουν καθένα τὸ σκαλιστηράκι του και σκαλίζουν τὰ λουλούδια. ”Εχουν μάθει, πὼς τὸ πρωινὸ σκάλισμα στὸν κῆπο εἶναι ἡ καλύτερη γυμναστική. „

Κόβουν μερικὰ λουλούδια και φτειάνουν καθένα ἀπὸ ἕνα ώραϊο μπουκέτο. ”Υστερα γυρίζουν μέσα στὸ σπίτι και βάζουν τὰ λουλούδια στὸ ἀνθογυάλι. Μὲ αὐτὸ στολίζουν τὸ τραπέζι, ποὺ εἶναι στρωμένο μὲ καθαρὸ τραπεζομάνδηλο.

Ἐκεὶ ἡ μητέρα φέρνει τὸ γάλα και κάθονται δλοι νὰ πάρουν τὸ πρωινό τους φαγητό..

δλεις μένειται τοιούκ
δειπνος ίδια οιμιδοφ
δειπνη τοι ίδια ίδια διπ
μεταμηδογικωνειδινη
μεταμηδογικωνειδινη

3. ΑΝΟΙΞΕ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

“Ἐνα πρωινό, ἡ καμπάνα τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Γεωργίου ἐσήμανε διαφορετικὰ ἀπὸ τὶς ἄλλες φορὲς καὶ ἔκαμε φωτεινὰ καὶ χαρούμενα τὰ πρόσωπα ὅλων τῶν παιδιῶν τοῦ Χωριοῦ.

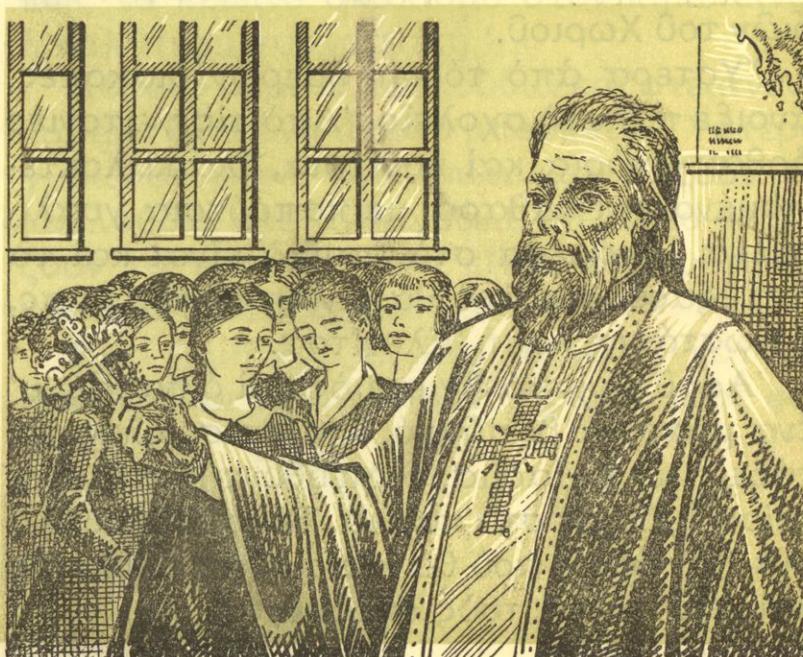
“Υστερα ἀπὸ τόσων ἡμερῶν διακοπές, ἄνοιξε πάλι τὸ σχολεῖο. Ἀπὸ τὶς γειτονιές ἦρθαν ἀγόρια καὶ κορίτσια, ὅλα καλοκτενισμένα καὶ καθαρά, μὲ παπούτσια γυαλισμένα. Ἀνάμεσα στὰ παιδιά εἶναι καὶ τὰ δυὸ ἔξαδέλφια, ποὺ θὰ γίνουν οἱ φίλοι μας, ὁ Κωστάκης καὶ ἡ Ἐλενίτσα.

‘Αφοῦ ἔγινε ὁ ἀγιασμὸς καὶ ὁ παπᾶς, μ’ ἔνα ματσάκι βασιλικό, ἐρράντισε ὅλες τὶς τάξεις μὲ ἀγίασμα, ὁ Διευθυντὴς τοῦ σχολείου ἐμίλησε στὰ παιδιά. Τοὺς εἶπε πολλὰ γιὰ τὴν ἀρχὴ ποὺ θὰ κάνουν τῆς δουλειᾶς καὶ στὸ τέλος τοὺς ἐπρόσθεσε: **α**

— "Ολα τὰ παιδιά, σὰν ἀδέλφια ἀγαπημένα, θὰ ἐργασθῆτε μαζὶ μὲ τοὺς δασκάλους σας, ποὺ θὰ σᾶς φωτίσουν τὸ μυαλὸ καὶ θὰ κάμουν καλὴ τὴν καρδιά σας. Θὰ γίνετε ὅλοι χαρούμενοι σύντροφοι στὴ δουλειὰ καὶ στὸ παιγνίδι.

Πόσα καινούργια πράγματα ἔχετε νὰ μάθετε ἐφέτος! Ιστορίες γιὰ ζῷα, γιὰ φυτά, γιὰ τὴ ζωή σας, τὴ ζωή τοῦ Χωριοῦ σας καὶ τὴ ζωὴ τῆς Πατρίδος σας.

Κάθε σας καλὴ κι εὐγενικὴ πρᾶξι θὰ σᾶς δίνῃ χαρὰ κι εὔχαριστησι.

4. ΞΑΝΑΓΥΡΙΖΩ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Μὲ νέα χαρὰ ξαναγυρίζω
στὸ ἀγαπημένο μου σχολειό.
Σὲ ξαναβρίσκω μὲ λαχτάρα,
μικρὸ θρανίο μου παλιό.

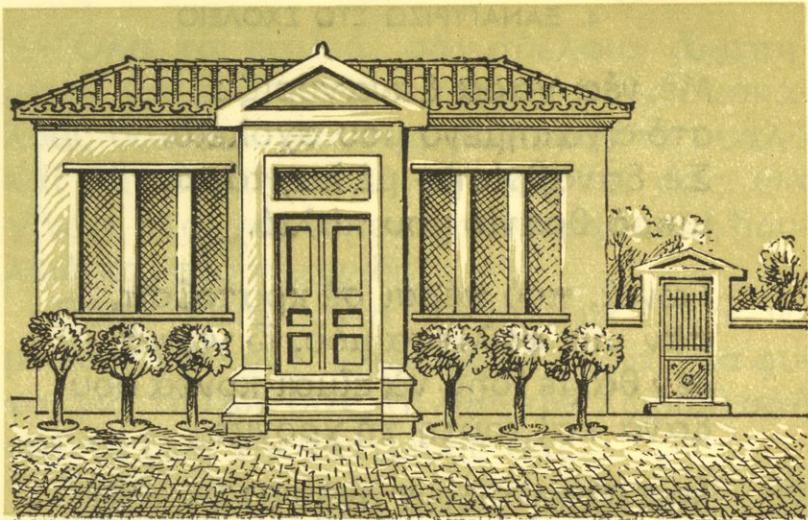
Γωνιά, ποὺ πέρσι σὲ κρατοῦσα,
σὰν μιὰ φωλίτσα μου, ὡς γωνιά,
δὲν θὰ μὲ ἵδης νὰ εἶμαι κοντά σου
ξανὰ καὶ τούτη τὴ χρονιά.

Μιὰ ἄλλη γωνιὰ στὴν ἄλλη τάξι
τώρα, γιὰ κοίτα, καρτερεῖ.
Κρατῶ βιβλία πιὸ μεγάλα
κι ἔχω ἕνα χρέος πιὸ βαρύ.

«Τραγουδιστὴς τῶν παιδῶν»

Στέλιος Σπεράντσας

δ
5. ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Τὸ σχολεῖο τοῦ Χωριοῦ εἶναι πολὺ ὅμορφο. "Έχει εύρυχωρη αὐλή, ποὺ τὴν βλέπει σχεδὸν ὅλη τὴν ἡμέρα ὁ ἥλιος! Οἱ αἴθουσες εἶναι μεγάλες, φωτισμένες καὶ ἥλιόλουστες, μὲ ἀρκετὰ καθαρὰ θρανία ἢ κάθε μιά. Ἐπίσης τὸ σχολεῖο ἔχει μιὰ μεγάλη καὶ ὠραία αἴθουσα γιὰ τὶς ἑορτὲς κι ἔνα γραφεῖο γιὰ τὸν Διευθυντὴ καὶ τοὺς δασκάλους.

Εἶναι καινούργιο τὸ σχολεῖο. Εἶναι πλουτισμένο μὲ πολλὲς εἰκόνες καὶ χάρτες, μὲ ὄργανα Φυσικῆς καὶ Χημείας καὶ μὲ παιγνίδια. 'Απ' αὐτὰ ἄλλα ἔφτειασε καὶ ἄλλα

ἀγόρασε ἡ Κοινότης τοῦ Χωριοῦ. Γιατὶ
ἔνα τέτοιο κτίριο θὰ ἦταν μεγάλη ἐντροπὴ
νὰ εἶναι γυμνό, ὅπως εἶπε καὶ ὁ Πρόεδρος
τῆς Κοινότητος.

Στὸ πίσω μέρος τοῦ σχολείου εἶναι ὁ
σχολικὸς κῆπος, μὲ διάφορα καρποφόρα
δένδρα. Αὔτὰ τὰ ἔχουν φυτεύσει μαθηταὶ
τῶν ἀνωτέρων τάξεων, ποὺ σήμερα ἄλλοι
εἶναι στρατιώται. ἄλλοι σπουδάζουν κι ἄλ-
λοι δουλεύουν στὰ κτήματά τους στὸ Χω-
ριό. "Αρχισαν τώρα νὰ δίνουν καρπούς. Οἱ
πορτοκαλλιές καὶ οἱ μανδαρινιές εἶναι γε-
μάτες πορτοκάλλια καὶ μανδαρίνια, πού,
ὅταν ώριμάσουν, θὰ τὰ πουλήσουν, γιὰ νὰ
οἰκονομήσουν χρήματα γιὰ τὶς ἀνάγκες
τοῦ κήπου, καὶ θὰ φᾶνε καὶ τὰ παιδιά.

ᾳ Αὔτες τὶς ἡμέρες ἄρχισαν τὰ μεγαλύ-
τερα παιδιά, μὲ τὴν ἐπίβλεψι τῶν δασκά-
λων, νὰ σκάβουν καὶ νὰ λιπαίνουν τὰ δέν-
δρα. Τὰ μικρότερα παιδιά περιποιοῦνται
τὰ λουλούδια. Γιατὶ ἔχει καὶ πολλὰ λου-
λούδια ὁ κῆπος τοῦ σχολείου: Γαρύφαλλα,
πανσέδες, βιολέττες, γεράνια, τριαντάφυλ-
λα καὶ ἄλλα. Εἶναι ὅμορφα φυτευμένα ὅλα
σὲ βραγιές. Μερικὰ τὰ ἔχουν φυτεύσει καὶ
σὲ γλάστρες, ποὺ εἶναι ἀραδιασμένες στὴν

αύλή. Μὲ τὰ λουλούδια τοῦ κήπου στολίζουν τὶς τάξεις. "Οταν χρειάζεται, δίνουν καὶ στὴν ἐκκλησία γιὰ στολισμό.

Τὸ καλοκαίρι δὲν τὸν κλείνουν τὸν κῆπο. "Ερχονται τὰ παιδιὰ συντροφιές - συντροφιές καὶ τὸν περιποιοῦνται. 'Εφέτος τὸ καλοκαίρι εἶχαν ἀναλάβει τὴν περιποίησι καὶ τὴν ἐπίβλεψι τοῦ κήπου οἱ μαθηταὶ τῆς ἐφετινῆς "Εκτης τάξεως.

6. ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Ο μεσός στήν πρασινάδα,
μέσος στήν όμορφιά,
τὸ μικρὸ σχολειό μας
'μοιάζει ζωγραφιά.

Διάπλατα στὸν ἥλιο
παραθύρια, νά.

Σὰν γυρνᾷ τὸ μάτι,
φθάνει ὡς στὰ βουνά.

Απάντα μὲ τραγούδια
τοῦ μιλᾶ ἢ ψυχή.

Κι ἢ χαρά μας ὅλη
γύρω του ἀντηχεῖ.

Κι ὅταν τραγουδοῦμε,
πάνω ἀπ' τὴ φτελιά,
τραγουδοῦν μαζί μας
κι ὅλα τὰ πουλιά.,

«Τὸ βιβλίο, ποὺ τραγουδεῖ»

Στέλιος Σπεργάντσας

7. "Η ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ ΕΙΝΑΙ ΜΙΣΗ ΑΡΧΟΝΤΙΑ,,

"Ολα τὰ παιδιὰ τοῦ Χωριοῦ πηγαίνουν στὸ σχολεῖο καθαρά. Τὰ ροῦχά τους ἡμπορεῖ νὰ εἶναι σὲ μερικὰ παιδιὰ παλιά, στενὰ ἢ μπαλωμένα. "Ουμως ποτὲ δὲν εἶναι λερωμένα, σχισμένα ἢ ξηλωμένα.

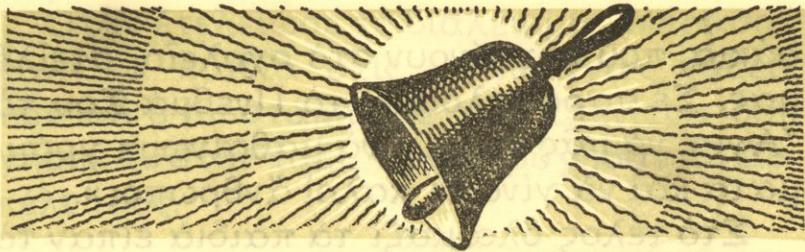
Φοροῦν πάντα τὴν ποδιὰ τοῦ σχολείου. Κι ὅταν πηγαίνουν στὸ σπίτι, τὴ βγάζουν καὶ φοροῦν τὴν ποδιὰ τοῦ σπιτιοῦ.

'Υπάρχει καρφωμένη στὴν τάξι τους μιὰ ταινία, ποὺ λέγει: «'Η καθαριότητα εἶναι μισὴ ἀρχοντιά». Τὴν ἔχει τοποθετήσει ἡ ὁμάδα τῶν παιδιῶν, ποὺ ἔχει ἀναλάβει τὴν ἐπίβλεψι τῆς καθαριότητος τοῦ σχολείου.

^①Καθαρὸ τὸ σῶμα, καθαρὰ τὰ ροῦχα, τὰ παπούτσια. Πολλὰ παιδιὰ ἡμποροῦν καὶ τὰ φροντίζουν μόνα τους ὅλα αὐτά.

Συχνὰ μπαίνουν στὴ σκάφη καὶ σαπουνίζονται. Καθαρίζουν τὰ δόντια τους, βουρτσίζουν τὰ ροῦχα τους, κόβουν τὰ νύχια τους. Μήπως εἶναι δύσκολα ὅλα αὐτά;

Βέβαια δὲν πλύνουν ροῦχα, γιατὶ αὐτὸ εἶναι λίγο δύσκολο γιὰ τὴν ἡλικία τους. 'Αλλὰ τὰ μανδηλάκια τους, τὶς κάλτσες καὶ τὶς ποδιές τὶς πλύνουν καὶ τὶς σιδερώνουν μόνα τους τὰ κορίτσια.

8. ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΜΑΘΗΜΑ

Σήμερα ἀρχίζουν τακτικὰ τὰ μαθήματα τοῦ σχολείου. Τὰ παιδιὰ ἔμαζεύθηκαν τὴν ὥρισμένη ὥρα στὴν αὐλὴ τοῦ σχολείου, ἔμπῆκαν στὴ γραμμή, μόλις ἐκτύπησε τὸ κουδουνάκι, κι ἐπέρασαν ὅλα στὶς καινούργιες τάξεις των.

Ο΄ Κωστάκης καὶ ἡ Ἐλενίτσα ἐπέρασαν στὴν τρίτη τάξι κι ἐκάθισαν στὰ θρανία των σὲ ὥρισμένη θέσι.

Χάρτες, θρανία, ἔδρα, πίνακες, εἶναι ὅλα ἔτοιμα.

Σ' αὐτὴ τὴν αἱθουσα θὰ περάσουν τὰ παιδιὰ σχεδὸν ἔναν ὅλοκληρο χρόνο.

α Σὲ λίγο μπαίνει ὁ δάσκαλος στὴν τάξι. Τὰ μάτια του ἀστράφτουν ἀπὸ εὔχαριστησι. Τὰ παιδιὰ ἐσηκώθηκαν κι ἔκαμαν τὴν προσευχή τους. Ἡ Ἐλενίτσα εἶπε τὴν προσευχή:

ο : «Θεέ μας, Σὺ ποὺ ἀγαπᾶς τὰ καλὰ παι-

δάκια, ποὺ πηγαίνουν στὸ σχολεῖο, στεῖλέ μας, Σὲ παρακαλοῦμε, σὸν Πνεῦμα Σου τὸ "Άγιο, νὰ μᾶς φωτίζῃ νὰ μαθαίνωμε γράμματα καὶ νὰ γίνωμε καλοὶ ἀνθρωποι". . .

Στὸ τέλος ὅλα μαζὶ τὰ παιδιὰ εἶπαν τὸ «Δι' εὐχῶν τῶν Ἀγίων Πατέρων ἡμῶν...» καὶ ἐκάθισαν στὰ θρανία.

'Ο δάσκαλος ζητεῖ νὰ μάθῃ ἀπὸ τὰ παιδιὰ πῶς ἐπέρασαν τὸ καλοκαίρι. "Ολα τὰ παιδιὰ μὲ τὴ σειρά τους διηγοῦνται πῶς διεσκέδασαν στὸ βουνό, πῶς ἐπέρασαν στὶς ἀκροθαλασσιές, πῶς παραθέρισαν στὰ χωριά τους καὶ ἄλλα πολλά.

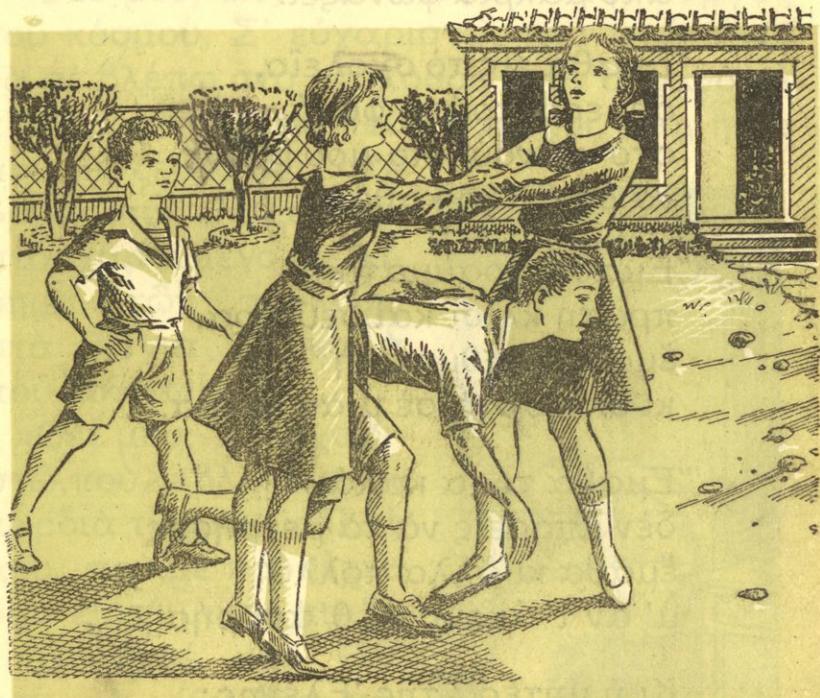
Μιλοῦσαν γιὰ τὰ παιγνίδια τους, γιὰ τὴ θάλασσα, γιὰ τὸ βουνό, γιὰ τὶς ψαρόβαρκες, γιὰ τὰ κοπάδια, γιὰ τὶς δροσιές, γιὰ τὶς ἀμμουδιές, γιὰ τὶς δροσερὲς βρύσες, γιὰ τὰ μπάνια τους.

'Ετραγούδησαν μάλιστα καὶ μερικὰ τραγούδια, ποὺ εἶχαν μάθει τὸ καλοκαίρι στὰ πανηγύρια καὶ στοὺς γάμους τῶν χωριῶν. ↗

• Στὸ διάλειμμα ᾧ αὐλὴ ἔγέμισε ἀπὸ τὶς χαρούμενες φωνὲς τῶν παιδιῶν.

"Αλλα παιδιὰ παίζουν κυνηγητό, ἄλλα τὴ μέλισσα καὶ ἄλλα παίζουν στὴ μέση τῆς αὐλῆς τὸ παιγνίδι τοῦ λύκου μὲ τὸ ἀρνί.

"Οταν ἐτελείωσε τὸ διάλειμμα, ἐπέρασαν πάλι τὰ παιδιὰ στὶς καινούργιες τάξεις τῶν καὶ ὁ Κωστάκης, μὲ τὴν Ἐλενίτσα διηγήθηκαν στὴν τάξι, πῶς ἐτρύγησαν τὸ ἀμπέλι τους.

"Ἐτσι ἐτελείωσε τὸ πρῶτο μάθημα καὶ τὰ παιδιὰ ἐγύρισαν στὰ σπίτια των. Οἱ γονεῖς των ἄκουαν μὲ εὔχαριστησι τὶς ἐντυπώσεις τῶν παιδιῶν ἀπὸ τὸ πρῶτο μάθημα τοῦ σχολείου.

• 9. Ο ΓΥΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Στή μητέρα της σιμά

ή Ἐλένη πλησιάζει:

—Καλησπέρα σου, μαμά!

ἀπό μακριά φωνάζει.

”Εμαθα εἰς τὸ σχολεῖο,
σήμερα πρώτη φορά,
στὸ καινούργιο μου βιβλίο
νὰ διαβάζω καθαρά.”^α

”Εμαθα γραμματική,
πρώτη κλίσι καὶ δευτέρα,
ἔμαθα ἀριθμητική
κι ὅλα αὐτὰ σὲ μιὰν ἡμέρα.

”Εμαθα τόσα καλά,
δὲν μπορεῖς νὰ τὰ μετρήσῃς
ἔμαθα κι ἄλλα πολλά,
μ' ἀν τ' ἀκούσῃς, θ' ἀπορήσῃς.

Κι ἡ μητέρα τῆς Ἐλένης:

—Ξίν' οἱ γνώσεις σου πολλές.

Κάλλιο λίγα νὰ μαθαίνῃς
καὶ λιγώτερα νὰ λές.

^βΙωάννης Πολέμης

10. ΜΙΑ ΆΛΛΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

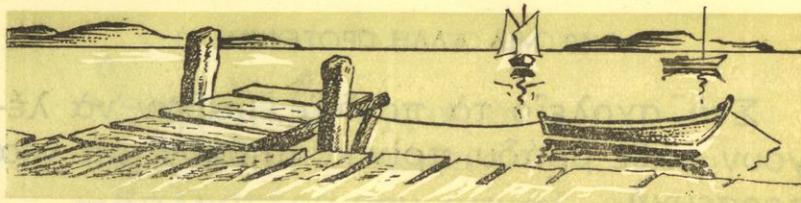
Στὸ σχολεῖο τὰ παιδιὰ ἔμαθαν νὰ λέγουν. κάθε βράδυ, πρὶν κοιμηθοῦν, μιὰ νέα προσευχή.

«Θεέ μου, Σύ, ποὺ εἶσαι ὁ Δημιουργός τοῦ κόσμου, Σ' εὔχαριστῷ, ποὺ μ' ἔκαμες νὰ σὲ βλέπω στὸ λουλούδι, στὸν οὐρανὸ μὲ τ' ἄστρα, στὸ ψωμὶ ποὺ μὲ τρέφει, στὸν ἥλιο ποὺ μὲ ζεσταίνει, στὴ βρύση ποὺ μὲ ξεδιψᾷ, στὸ χαρούμενο κελάδημα τῶν πουλιών, στὰ λόγια τὰ καλὰ ποὺ ἀκούω.

»Θεέ μου, Σ' εὔχαριστῷ, ποὺ Σὲ βλέπω στὴν καρδιὰ τῆς μαννούλας μου, ποὺ μὲ προσέχει, ὅσο εἶμαι μικρὸ παιδί.

»Βοήθησέ με, Θεέ μου, νὰ γίνω ἔνα καλό, εὐγενικό, τακτικό, μελετηρὸ παιδὶ καὶ νὰ λέγω πάντα τὴν ἀλήθεια.».

11. Η ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΕΞΟΧΗ

• Ο •
‘Ο Κωστάκης καὶ ἡ Ἐλενίτσα διηγοῦνται στὴν τάξι τί χαρούμενη ζωὴ ἐπέρασαν τὸ καλοκαίρι.

• Ήτο Αὔγουστος. “Ολος ὁ κόσμος εύρισκετο στὶς ἔξοχὲς καὶ στὰ κτήματα. ”Αλλοι στὰ ψηλὰ βουνὰ κι ἄλλοι στὰ δροσερὰ νησάκια. •

Οἱ οἰκογένειες τοῦ Κωστάκη καὶ τῆς Ἐλενίτσας ἥσαν στὸ ἔξοχικό τους κτῆμα. Μαζὶ τους ἦτο καὶ ἡ κυρά Γιανγούλα μὲ τὰ δυό της παιδιά, τὸ Φώτη καὶ τὴ Βασιλικούλα.

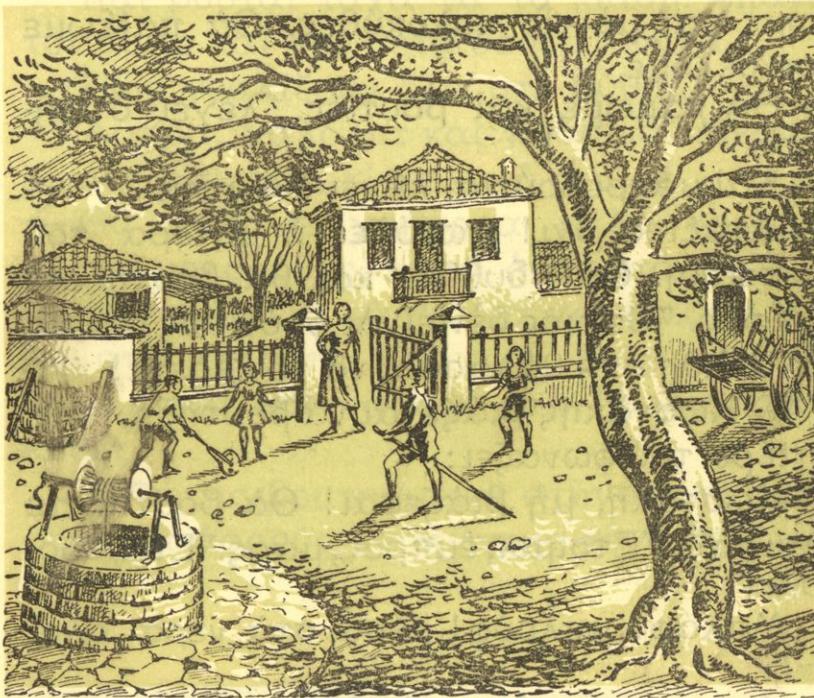
Στὸ διπλανὸ κτῆμα μένει ἡ οἰκογένεια δυὸ ἄλλων παιδιῶν, τοῦ Μήτσου καὶ τῆς Ἀνθούλας.

Τὰ παιδιὰ μαζεύονται ὅλα μαζί, πότε στὸ ἔνα σπίτι, πότε στὸ ἄλλο καὶ περνοῦν εὐχάριστα τὶς ὥρες των.

‘Ο τόπος πρασινίζει ἀπὸ τ’ ἀμπέλια. Τὰ κλήματα εἶναι φορτωμένα ἀπὸ γλυκὰ σταφύλια.

Οί συκιές καὶ οἱ ἄχλαδιὲς γεμάτες μυρωδᾶτα σύκα καὶ ἄχλάδια.

Σὲ μικρὴ ἀπόστασι εῖναι ἡ θάλασσα. Ἡ μεγαλύτερη χαρὰ τῶν παιδιών Παίζουν μὲ

τὰ κύματα, μαζεύουν κοχύλια, πιάνουν καβουράκια.

Μιὰν ἡμέρα ἐπέρασαν ὅλοι μαζὶ μὲ τοὺς γονεῖς τους ἔκει.

Ἡ θάλασσα ἡσυχῇ, ἀπλώνεται ὡς πέρα σὰν καθρέπτης.

Τὰ παιδιά, μόλις ἔφθασαν, ἀνέπνευσαν βαθιὰ τὸ θαλασσινὸν ἄέρα, ποὺ ἦτο δροσερὸς καὶ ἐμοσχοβολοῦσε.

— Σήμερα θὰ κάμωμε πρώτης τάξεως μπάνιο, φωνάζει ὁ Κωστάκης. Θὰ κολυμπήσωμε καὶ μὲ τίς κολοκύθες. Θὰ παίξωμε ὅσο θέλομε.

— Θὰ κάμωμε καὶ βουτιές, λέγει ὁ Μῆτσος.

— Καὶ μακροβούτια, λέγει ὁ Φώτης.

— Αταξίες ὅχι! φωνάζει ἡ μητέρα τοῦ Κωστάκη. Θὰ γδυθῆτε καὶ θὰ βουτήξετε ἀμέσως. "Οποιος δὲν εἶναι φρόνιμος δὲν θὰ ξαναέλθῃ στὴ θάλασσα, νὰ τὸ ξέρετε!"

Ο Κωστάκης βιάζεται νὰ βουτήξῃ, μὰ ἡ μητέρα του φωνάζει:

— Κωστάκη, μὴ βιάζεσαι! Θὰ βουτήξετε ὅλοι μαζί. "Ετοιμοι, ἐμπρός, μάρς." Ενα, δύο, τρία!

Μπλάφ! μπλούφ! μέσα στὰ νερὰ ὅλοι μαζί.

— Κρύα ποὺ εἶναι ἡ θάλασσα! φωνάζουν.

— Βουτηχθῆτε, βουτηχθῆτε ἀμέσως μέσα, φωνάζει ἡ μητέρα τοῦ Κωστάκη.^{ο·δ} Ο ἔνας πετῷ στὸν ἄλλον νερὰ καὶ ἔτσι ἀναγκάζονται νὰ βουτηχθοῦν ὅλοι μέσα.

Ο Κωστάκης καὶ ὁ Μῆτσος παίρνουν

τώρα τὶς κολοκύθες των καὶ κολυμβοῦν
μ' αὐτές. • /

'Ο Μήτσος ἔρχεται ἔξω-ἔξω καὶ φωνάζει:

— Νά ἔνα μεγάλο ψάρι!

Καὶ βουτᾶ, τάχα νὰ τὸ πιάσῃ. Πιάνει
τὸν ἄμμο καὶ τὸν πετᾶ ὅστερα ψηλά.

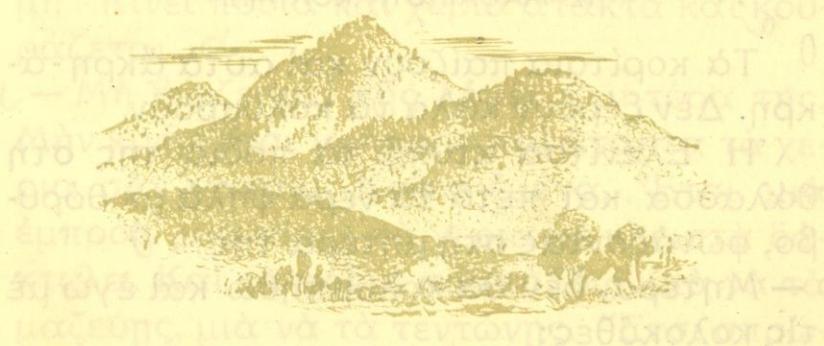
Πῶς γυαλίζουν δλα στὸ βυθό!

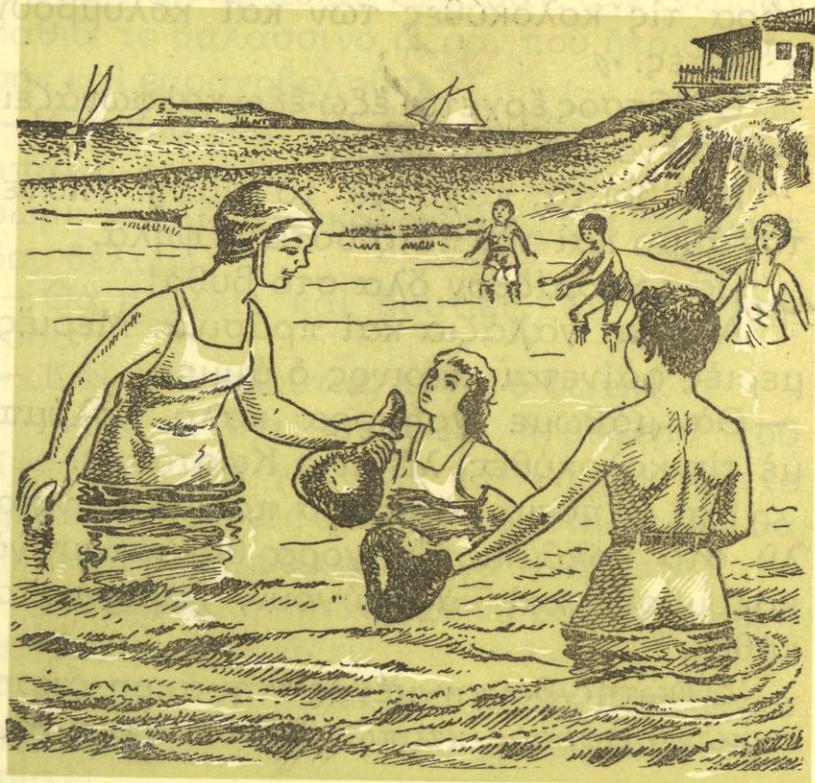
"Ασπρα, γαλάζια καὶ πράσινα. Μεριὲς-
μεριὲς φαίνεται κίτρινος ὁ ἄμμος.

— Θὰ μάθωμε γρήγορα καλὸ κολύμπι
μὲ τὶς κολοκύθες, λέγει ὁ Κωστάκης.

Καὶ ἀλήθεια τὰ παιδιὰ προοδεύουν πο-
λὺ στὸ κολύμπι. Γρήγορα θὰ μάθουν νὰ
κολυμβοῦν καὶ νὰ φεύγουν, χωρὶς κολο-
κύθες.

'Ο Φώτης, βουτηγμένος στὴν ἄκρη-ἄκρη,
σηκώνει ἀφρούς, κτυπῶντας τὰ πόδια του. d

12. ΜΑΘΑΙΝΟΥΝ ΚΟΛΥΜΠΙ

Ο αι. Τὰ κορίτσια παίζουν καὶ αὐτὰ ἄκρη -ἄκρη. Δὲν ξέρουν καλὰ νὰ κολυμβοῦν.

Ἡ Ἐλενίτσα κτυπᾷ τὰ πόδια της στὴ θάλασσα καὶ πετᾶ τὰ νερὰ ψηλὰ μὲ θόρυβο, φωνάζοντας στὴ μητέρα της: . Ο

— Μητέρα, δὲν θὰ κολυμπήσω καὶ ἔγώ μὲ τὶς κολοκύθες;

— Ναι, ναι! φωνάζουν καὶ τ' ἄλλα τὰ κοριτσάκια. Θέλομε κι ἐμεῖς τὶς κολοκύθες.

— Καλά, λέγει ἡ μητέρα τῆς Ἐλενίτσας.

‘Ο Κωστάκης εὐχαρίστως δίνει τὶς κολοκύθες του καὶ δὲ Μήτσος τὶς δικές του.

‘Η μητέρα τῆς Ἐλενίτσας πέφτει σὲ λίγο καὶ αὐτὴ στὴ θάλασσα καὶ ὅδηγεῖ τὰ κοριτσάκια νὰ κολυμβοῦν μὲ τὶς κολοκύθες. Τὶς περνᾷ κάτω ἀπὸ τὶς μασχάλες των καὶ βάζει τὴν κορδέλλα πάνω ἀπὸ τὴν ράχι των.

— Προσέχετε! λέγει ἡ μητέρα τῆς Ἐλενίτσας: τώρα σᾶς κρατοῦν ὦντες ἐπάνω στὸ νερό. Θὰ κινήτε τὰ χέρια σας καὶ τὰ πόδια σας. Νά, ἔτσι.

Τί ώραία ποὺ στέκει ἐπάνω στὸ νερό ἡ ‘Ἐλενίτσα! ’Ομως δὲν τὰ καταφέρνει ἀκόμη! Κινεῖ πόδια καὶ χέρια ἀτακτα καὶ κουράζεται. *a*

a — Μὴ βιάζεσαι! τῆς λέγει ἡ μητέρα τῆς. Μὴν κινῆς ἔτσι γρήγορα καὶ ἀτακτα τὰ χέρια σὰν γατάκι. Κοίτα ἐμένα. ”Ετσι, μιὰ ἐμπρός, μιὰ πίσω, τὰ χέρια μὲ κλειστὰ δάκτυλα. Καὶ τὰ πόδια σου τὸ ἴδιο, μιὰ νὰ τὰ μαζεύῃς, μιὰ νὰ τὰ τεντώνῃς. ”Ετσι σπρώ-

χνεις τὸ νερὸ καὶ φεύγεις. Χρειάζεται τέχνη. Κοίτα ἔμένα.

— Σὰν ψάρι φεύγεις, μητέρα, τῆς λέγει ἡ Ἐλενίτσα καὶ προσπαθεῖ νὰ πάῃ καὶ αὐτὴ κοντὰ μὲ τὶς κολοκύθες.

— Καὶ σὺ θὰ μάθης γρήγορα σὰν καὶ μένα. Τώρα δῶσε καὶ τῆς Βασιλικούλας τὶς κολοκύθες. Ἐγὼ θὰ βγῶ καὶ σὲ λίγο θὰ βγῆτε καὶ σεῖς. Ἐμείνατε ἀρκετὰ γιὰ σήμερα.

Τὴν ἕδια ὥρα ἡ μητέρα τοῦ Κωστάκη φωνάζει:

— Ἐλάτε ἔξω τώρα. Ἀρκετὰ ἔμείνατε μέσα στὸ νερό.

Μὰ ἐκεῖνα θέλουν νὰ μείνουν ἀκόμη.

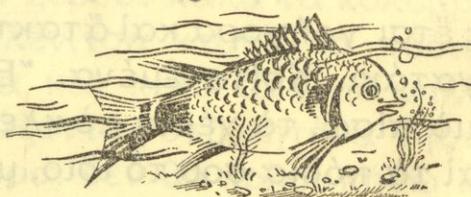
— Μητερούλα, ἀκόμη λίγο. Εἶναι τόσο ὅμορφα σήμερα, φωνάζει ὁ Κωστάκης.

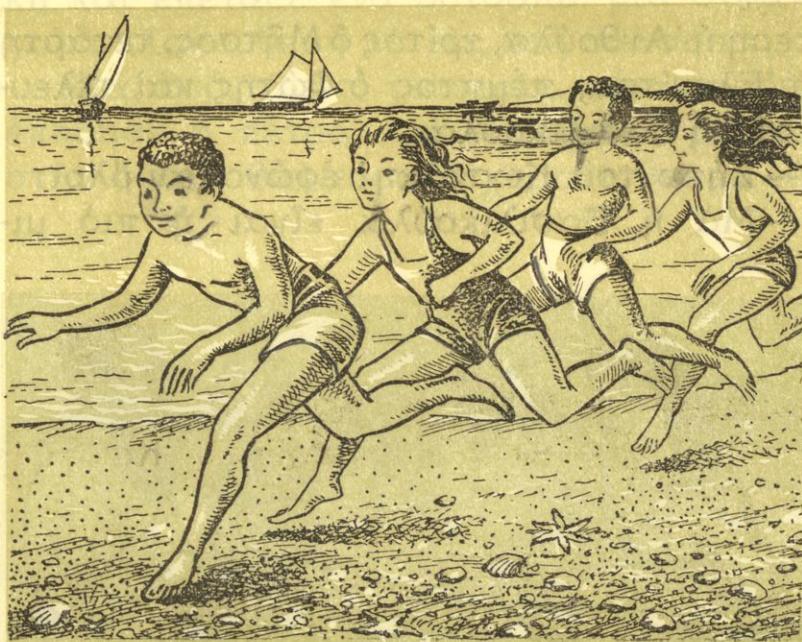
— Μὰ ἡ μητέρα του λέγει αὐστηρά:

— Ὁποιος δὲν εἶναι φρόνιμος δὲν θὰ κολυμβήσῃ ἄλλη φορά.

Τότε ὅλα τὰ παιδιά ἔτρεξαν καὶ ἐβγῆκαν ἀμέσως.

① a

13. ΑΛΛΑ ΠΑΙΓΝΙΔΙΑ

ο, α

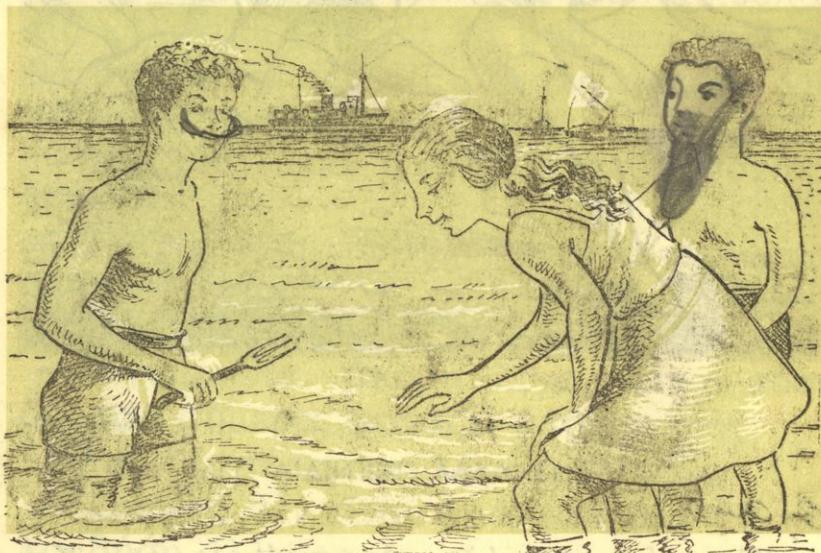
—'Εμπρός, φωνάζει ό πατέρας τοῦ Κωστάκη, στὴ γραμμή, ποιός θὰ φθάσῃ πρῶτος σ' ἔκεινο ἔκει τὸ σημάδι. Μὲ τὸ «τρία!», ποὺ θὰ εἰπῶ, θὰ ξεκινήσετε. Λοιπόν, ἔτοιμοι! "Ενα, δύο, τρία!.

—'Α, εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ τρέχῃ κανεὶς στὴν ἀμμουδιά. Τὰ πόδια βουλιάζουν.

— Εὖγε, εὖγε! Πρῶτος ό Κωστάκης, δεύ-

τερη ἡ Ἀνθούλα, τρίτος ὁ Μῆτσος, τετάρτη
ἡ Ἐλενίτσα, πέμπτος ὁ Φώτης καὶ τελευ-
ταία ἡ Βασιλικούλα.

— Ζήτω τοῦ Κωστάκη! ἐφώναξαν ὅλοι.
— Μὰ ἡ Βασιλικούλα εἶναι ἡ πιὸ μι-

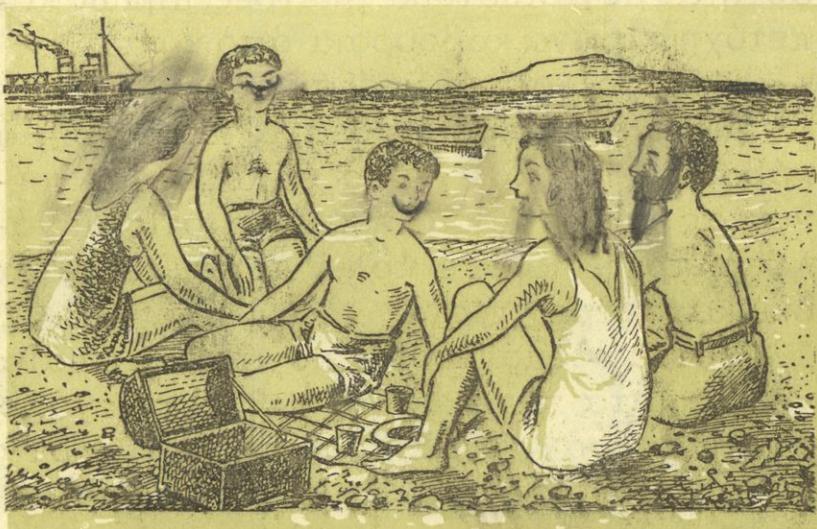
κρή, εἶπε ὁ Κωστάκης· γι' αὐτὸν ἥλθε τε-
λευταία.

— "Ελα, 'Ἐλενίτσα, νὰ πετάξωμε πετρα-
δάκια, λέγει ὁ Κωστάκης, νὰ ίδούμε ποιὸς
θὰ τὰ πάη πιὸ μακριά.

— Ποιός θὰ κάμη τὴν πέτρα νὰ πηδήσῃ
πολλὲς φορές, εἶπε ὁ πατέρας τοῦ Κωστά-

κη καὶ ἐπέταξε ἔνα βότσαλο, μιὰ στρογγυλὴ πλακουδερὴ πέτρα, στὴ θάλασσα.

Μιά, δυό, τρεῖς, τέσσερες, πέντε φορὲς ἐπήδησε ἡ πέτρα καὶ βούλιαξε. Ἐπάνω στὴν ἥσυχη θάλασσα ἐσχηματίσθηκαν κύ-

κλοι μικροί, μεγάλοι, πιὸ μεγάλοι, ὅσπου ἔσβησαν.

Μιά, δυό, τρεῖς ἐπήδησε ἡ πέτρα τοῦ Κωστάκη. Ἡ Ἐλενίτσα καὶ ἡ Βασιλικούλα δὲν τὰ καταφέρνουν νὰ πηδήσουν οἱ πέτρες των. Καθὼς τὶς πετοῦν, μπλούμ! καὶ βουλιάζουν ἀμέσως. *q*

do.

Ο Μήτσος μὲ τὴν Ἀνθούλα καὶ τὸ Φώτη ψάχνουν γιὰ καβουράκια. Ἡ Ἐλενίτσα πηγαίνει κοντά των.

— Ἐπιάσατε κανένα; τοὺς ἔρωτᾶ.

— "Οχι ἀκόμη, ἀπαντοῦν. O.

Σκύβει ἡ Ἐλενίτσα καὶ σηκώνει καὶ αὐτὴ τὶς μεγαλούτσικες πέτρες, μήπως καὶ πετύχῃ κανένα καβουράκι ἀπὸ κάτω.

— Νά τος! φωνάζει ἔξαφνα.

Μὰ καθὼς προσπαθεῖ νὰ τὸν πιάσῃ, ὁ κάβουρας τῆς φεύγει λοξὰ-λοξὰ καί, τρέχοντας πάντα λοξά, ἔχωθηκε στὶς μεγάλες πέτρες. Ἔψαξε πολὺ νὰ τὸν εὕρῃ, μὰ δὲν κατάφερε τίποτε.

"Υστερα ἐμάζευσαν κοχύλια, ὥραια χρωματιστὰ πετραδάκια καὶ ἔνα μεγάλο καυκὶ ἀπὸ ἀχινό. Ἐκάθισαν ἔπειτα στὰ καθαρὰ πετραδάκια καὶ ἔφαγαν μὲ μεγάλη ὅρεξι αὐγά, τυρὶ καὶ ψωμί.

Τὸ κυματάκι σπάζει μαλακὰ μπροστὰ στὰ πόδια τους μὲ τὸ τραγουδάκι του, φλίσβς... φλίσβς... φλίσβς.

Δυὸς βαρκοῦλες κυλοῦν ἥσυχα-ἥσυχα στὰ γαλανὰ νερὰ καὶ πιὸ πέρα πετοῦν κατάλευκοι γλάροι.

— Ποιός βα καμη την τενερε φερεβιμέλυρος πολές φορές είπε όπατέρω τοι καισά-

⁶ Νά καὶ ἔνα πλοῖο μακριά, ποὺ περνᾶ
ἀφήνοντας πίσω του μαῦρο καπνό.

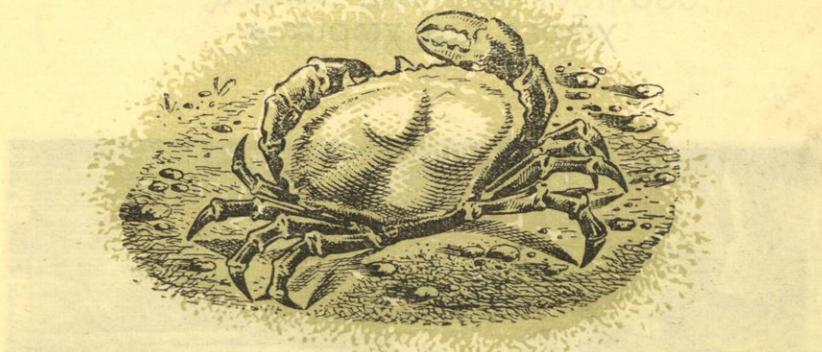
— Τί ώραια νὰ ἥμαστε μέσα, νὰ ἐταξιδεύαμε, εἶπε ὁ Κωστάκης.

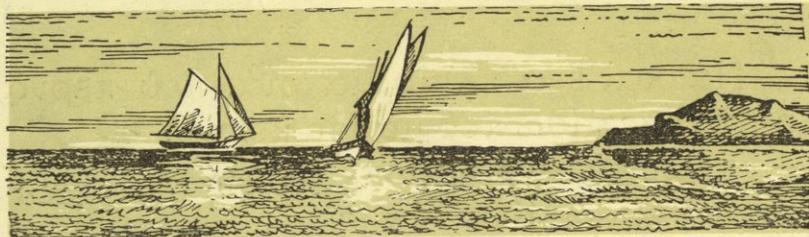
— Θέλετε νὰ πᾶμε μὲ τὴ βάρκα; ἔρωτησεν ὁ πατέρας του. ①

— "Αχ, ναί, ναί, ἐφώναξαν ὅλα τὰ παιδιά.

Ἐκάλεσαν λοιπὸν τὸ βαρκάρη καὶ
αὐτὸς ἐπλησίασε μαλακὰ ὡς τὴν ἀμμουδιά.

Ἐμπῆκαν ὅλοι μέσα καὶ ὁ βαρκάρης
ἄρχισε νὰ τραβᾷ μὲ δύναμη τὰ κουπιά.
Ἡ βαρκούλα ἔσχιζε τὸ νερὸν καὶ τὰ παιδιὰ ἐτραγουδοῦσαν:

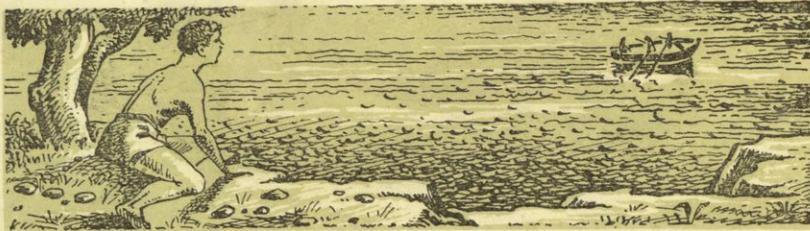

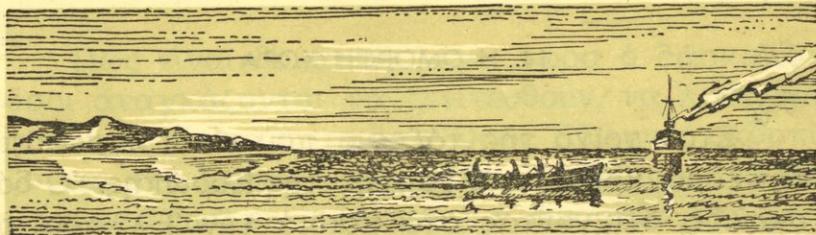

”Εγια μόλα, ξγια λέσα,
τράβα τὰ κουπιά,
φύσα, ἀέρα, τὸ πανάκι,
πᾶμε στὰ βαθιά.

Σὰν δελφίνι τρέχει ἡ βάρκα,
φεύγει στὸ φτερό,
τὸ γαλάζιο κῦμα κόβει,
σχίζει τὸ νερό.

”Εγια μόλα, ξγια λέσα,
πέρα μακριὰ
τόποι ἄγνωστοι προσμένουν,
χῶρες καὶ χωριά. a

Φύσα, ἀέρα, τὸ πανάκι,
φύσα το μ' ὄρμή,
κράτα ἵσια τὸ τιμόνι,
κράτα το γραμμή.

"Εγια μόλα, ἔγια λέσα,
θάλασσα πλατειά,
κράτα μας στὴν ἀγκαλιά σου
ὅλα τὰ παιδιά.

Χόρτασέ μας τὴ δροσιά σου,
θάλασσα ἀλμυρή,
χάρισέ μας τὴν πνοή σου,
αὔρα δροσερή.

14. Η ΟΜΟΡΦΗ ΧΩΡΑ

o d' Στὸν τοῖχο τῆς τάξεως, ποὺ εἶναι πίσω ἀπὸ τὴν ἔδρα, κρέμεται ὁ χάρτης τῆς Εύρώπης. 'Ο δάσκαλος, δείχνοντας στὰ παιδιά τὴν Ἑλλάδα, ἀκούει τὸν Κωστάκη νὰ φωνάζῃ : «

— Πόσο εἶναι μικρή, κύριε, ἐμπρὸς σὲ τόσες χῶρες καὶ τόσες θάλασσες !

— Εἶναι μικρή, ὅμως εἶναι ὅμορφη, ἀπαντᾷ ἡ Ἐλενίτσα.

— Ναι ! εἶναι πολὺ ὅμορφη ἡ Ἑλλάδα. Μοῦ τὸ εἶπε καὶ ὁ θεῖός μου, ποὺ ἐταξίδευσε κι ἐγύρισε ὅλη σχεδὸν τὴν Ἑλλάδα καὶ πολλοὺς ξένους τόπους.

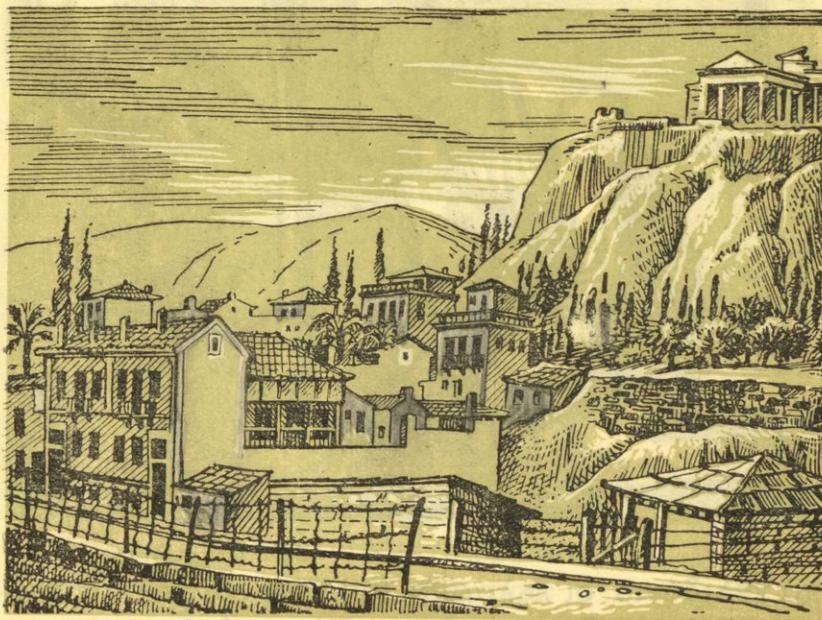
— Σωστά, λέγει ὁ δάσκαλος. Ἐμεῖς ἔχομε τὸ δῶρο ἀπὸ τὸ Θεό, νὰ ἔχωμε πατρίδα ἀπὸ τὶς πιὸ ὅμορφες. Καταπράσινοι λόφοι, ἥμερα βουνά μὲ δάση καὶ νερά, γόνιμες κοιλάδες καὶ πεδιάδες, τοπία γελαστὰ τὴν στολίζουν. Ἐπειτα μεγάλες πολιτεῖες, ὅπως ἡ Ἀθήνα μὲ τὴν Ἀκρόπολι της, ἡ Θεσσαλονίκη, ἡ Πάτρα κι ἄλλες πολλές. Καὶ ἐπάνω ἀπὸ ὅλες αὐτὲς τὶς ὁμορφιές, ἔνας φωτεινὸς καὶ γαλάζιος οὐρανός, ὁ ώραιότερος τοῦ κόσμου. *a*

d' Κι ἔξακολούθησε ὁ δάσκαλος :

— Γιὰ νὰ τὴν ἀγαπήσετε πιὸ πολὺ αὐτὴ τὴν ὅμορφη χώρα, πρέπει, παιδιά, νὰ μάθετε τὴν ιστορία της. Πρέπει νὰ μάθετε τὶς θυσίες, τοὺς ἡρωϊσμούς, ποὺ ἔχουν κάνει οἱ πρόγονοί μας, γιὰ νὰ εἴμαστε σημερα ἔμεις ἐλεύθεροι. Κι ἀκόμη πρέπει νὰ μάθετε τὸν πολιτισμό της, γιὰ νὰ γεμίσῃ ἡ Καρδιά σας ὑπερφάνεια, ποὺ εἰσθε Ἐλληνες.

Πῶς εἶναι δυνατόν, λέγει τώρα ὁ δάσκαλος, ὅσοι ἀναγκάζονται νὰ ξενιτευθοῦν, νὰ λησμονήσουν μιὰ τέτοια πατρίδα; "Οσοι Ἐλληνες σκορπίζονται στὰ διάφορα μέρη τῆς γῆς ἡμπορεῖ νὰ κάμουν νέα ζωὴ ἐκεῖ. Ἡμπορεῖ ν' ἀγαποῦν τὴν ξένη γῆ σὰν δεύτερη πατρίδα τους. Ἡμπορεῖ νὰ γίνωνται ἐκεῖ πλούσιοι καὶ εὐτυχισμένοι. Μὰ τίποτε δὲν ἡμπορεῖ νὰ σβήσῃ ἀπὸ τὴν καρδιὰ καὶ ἀπὸ τὸν νοῦ τους τὴν Ἐλλάδα.

Εἴδατε καὶ τὸν θεῖο τῆς Ἐλενίτσας. Ἐξενιτεύθηκε στὴν Ἀμερική. Καὶ ὅμως ποτὲ δὲν ἔξεχασε τὸ χωριό του. Ξαναγύρισε νὰ ζήσῃ ἐδῶ, ποὺ ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματα καὶ ποὺ ποτὲ δὲν τὸ ἐλησμόνησε. *α*

15. ΤΟ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

Ἐπέρασε πιὰ τὸ καλοκαίρι. Ἐτελείωσαν οἱ μαθητικὲς κατασκηνώσεις. Τὰ γοργόφτερα πουλιά,

τὰ χελιδόνια, οἱ πελαργοὶ καὶ τ' ἀηδόνια ἔταξίδευσαν γιὰ τὶς θερμὲς χῶρες. Τὰ σχολεῖα ἔγέμισαν

νουν κάτω τὸ καλάθι καὶ κόβουν μὲ πολλὴ προσοχὴ τὸ σταφύλι ἐπάνω στὸ κοτσάνι του. Τὸ βάζουν στὸ καλάθι καὶ κόβουν ἄλλο.

"Αμα γεμίσουν τὸ καλαθάκι τους, πηγαίνουν καὶ τὸ ἀδειάζουν στὸ μεγάλο κοφίνι.

Πόσες φορὲς τὸ ἐγέμισαν καὶ τὸ ἀδειασαν οὕτε ξεύρουν!

'Εργάζονται μὲ ὅρεξι μεγάλῃ καὶ τραγουδοῦν μαζὶ μὲ ὅλους τοὺς ἄλλους ἐργάτες καὶ τὶς ἐργάτριες διάφορα τραγούδια. Νά ἔνα ἀπ' αὐτά:

ΕΝΑ ΠΟΥΛΙ ΘΑΛΑΣΣΙΝΟ ΚΙ ΑΔΔΟ ΠΟΥΛΙ ΒΟΥΝΗΣΙΟ

"Ἐνα πουλὶ θαλασσινὸ^ν
κι ἔνα πουλὶ βουνήσιο,
τὰ δυὸ πουλιὰ μαλλώνανε
στοῦ σταυραῖτοῦ τὸν τόπο.

Γυρίζει τὸ θαλασσινὸ^ν
καὶ λέει τοῦ βουνήσιου:

— Μὴ μὲ μαλλώνης, βρὲ πουλὶ,
καὶ μὴ μὲ παραδιώχνης
κι ἐγὼ πολὺ δὲν κάθομαι
στὸν τόπο τὸ δικό σου.^d

"Αν κάτσω Μάχη καὶ Θεριστὴ
κι ὅλον τὸν Ἀλωνάρη
κι ἀν πάρω κι ἀπ' τὸν Αὔγουστο,
τὸν Τρυγητὴ μισεύω.

Κι ἀφήνω γειὰ στὶς ὅμορφες
καὶ γειὰ στὶς μαυρομμάτες
κι ἐγὼ πάω στὸν τόπο μου,
γυρνῶ στοὺς ίδικούς μου.

Δημοτικό

20. ΤΟ ΤΣΙΡΙΤΡΟ

Σὲ μιὰ ρώγα ἀπὸ σταφύλι
ἔπεσαν δόχτω σπουργίτες
κι ἐτρωγόπιναν οἱ φίλοι.
Τσίρι τίρι, τσιριτρό!
τσιριτρί, τσιριτρό!

Ἐχτυπούσανε τὶς μύτες
κι ἐκουνοῦσαν τὶς οὐρές,
κι εἶχαν γέλια καὶ χαρές.
Τσίρι τίρι, τσιριτρό,
τσιριτρί, τσιριτρό!

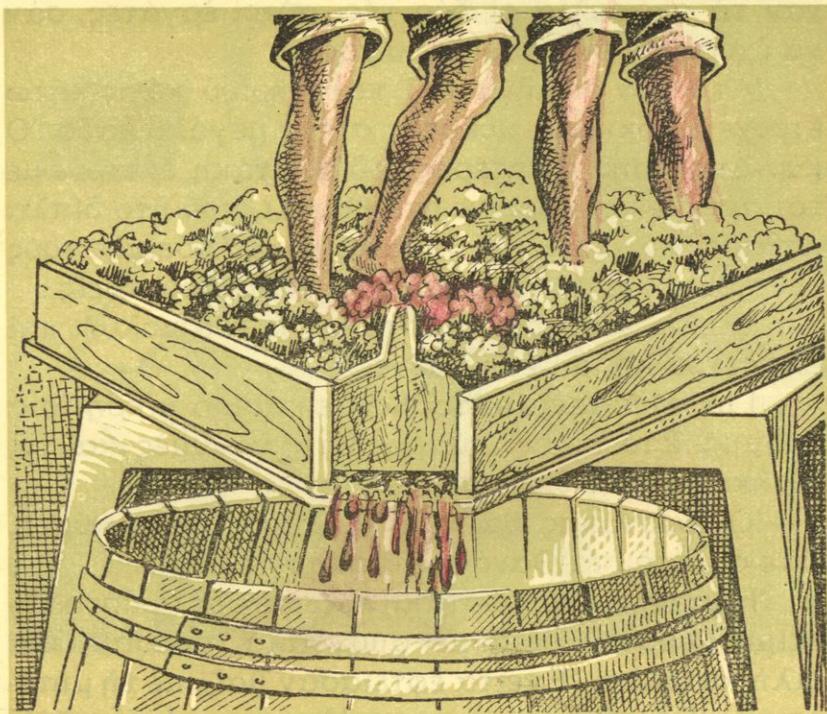

Πώπω, πώπω, σὲ μιὰ ρώγα
φαγοπότι καὶ φωνή!
τὴν ἀφῆκαν ἀδειανή.
Τσίρι τίρι, τσιριτρό,
τσιριτρί, τσιριτρό!

Καὶ μεθύσαν, κι ὅλημέρα
πᾶνε δῶθε, πᾶνε πέρα,
τραγουδῶντας στὸν ἄέρα.
Τσίρι τίρι, τσιριτρό,
τσιριτρί, τσιριτρό!

«Παιδικά τραγούδια»

Zacharías Papantoniou

a a a

21. ΤΟ ΠΑΤΗΜΑ ΤΩΝ ΣΤΑΦΥΛΙΩΝ

Τήν ἄλλη ἡμέρα ἀρχισε τὸ πάτημα τῶν σταφυλιῶν στὸ πατητήρι, ποὺ ἦτο γεμάτο ὡς ἐπάνω.

Δυὸ γερὰ καὶ καλοδεμένα παλληκάρια ἔπλυναν καθαρὰ-καθαρὰ τὰ πόδια των καὶ ἀνέβηκαν ἐπάνω.

— Καλὰ κρασιά, κύρ-Δημήτρη. Καὶ τοῦ χρόνου ! εἰπαν στὸν πατέρα τοῦ Κωστάκη καὶ ἀρχισαν τὸ πάτημα. *o*

Πλάτς, πλάτς, πλάτς ! ἐπατοῦσαν καὶ ἔλειω-

ναν τὰ σταφύλια οἱ δύο νέοι αὐτοὶ ἐργάτες, σὰν νὰ ἔχόρευαν ἔνα παράξενο χορό.

Ἄπὸ τὸν σωλῆνα τοῦ πατητηριοῦ κάτω-κάτω ἔτρεχε ὁ κόκκινος μοῦστος σ' ἔνα μεγάλο κάδο. Ὁ κύρ-Δημήτρης, ὁ πατέρας τοῦ Κωστάκη, ἔπαιρνε μὲ τὸν τενεκὲ καὶ ἔρριχνε στὸ βαρέλι, ποὺ ἦτο δίπλα καθαρό, πλυμένο καὶ λιβανισμένο. "Ἄδειαζε τοὺς τενεκέδες καὶ τοὺς ἐμετροῦσε: ἔνας, δύο, τρεῖς..."

Δίπλα ἐκάθητο ὁ Κωστάκης μ' ἔνα μολύβι καὶ ἔνα τετράδιο καὶ ἐσημείωνε.

Γιὰ κάθε τενεκὲ ἔτραβοῦσε καὶ μιὰ μικρὴ ἴσια γραμμή. Στὸ τέλος ἐμέτρησε τὶς γραμμὲς καὶ τὶς εύρηκε σωστὲς διακόσιες.

— Ὁ Κωστάκης θὰ γίνη λαμπρὸς νοικοκύρης, εἶπε ὁ μπάρμπα-Θανάσης, ποὺ τὸν ἔβλεπε.

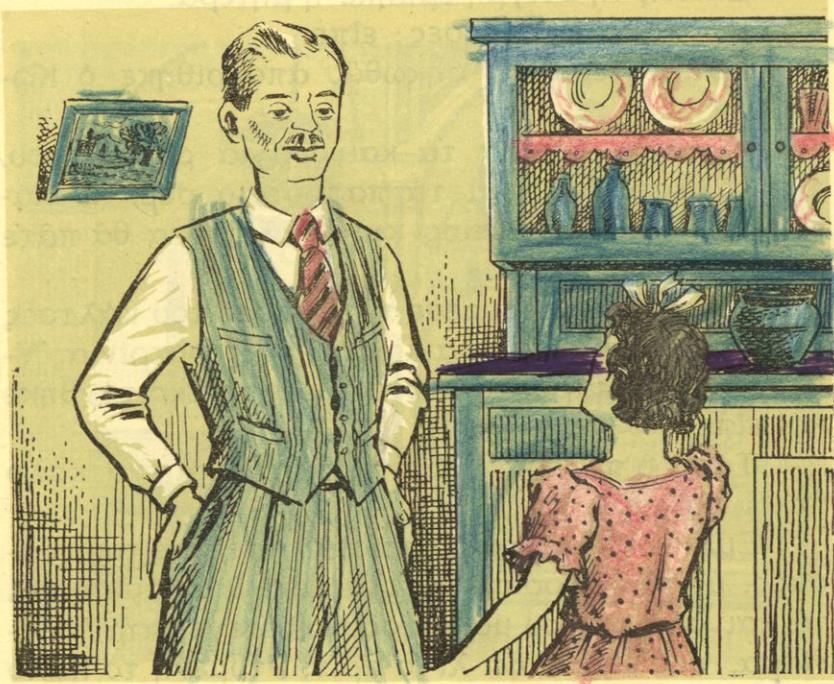
Ἡ μητέρα τοῦ Κωστάκη ἔφτειασε μὲ μοῦστο νόστιμη μουσταλευριὰ μὲ ἀμύγδαλα, σουσάμι καὶ ψιλὴ κανέλλα. "Ἐπειτα ἔφτειασαν μαζὶ μὲ τὴ μητέρα τῆς Ἐλενίτσας μουστοκούλουρα καὶ σουτζούκια γεμισμένα μὲ καρύδια.

• Στὸ μεγάλο καζάνι βράζουν μοῦστο γιὰ νὰ φτειάσουν γλυκὸ πετιμέζι, νὰ βουτοῦν τὸ χειμῶνα τὸ ψωμί των.

Πόσα πράγματα δίνει τὸ γλυκὸ σταφύλι!

"Οταν οἱ δουλειὲς στὸ κτῆμα εἶχαν τελειώσει καὶ ὁ καιρὸς ἄρχισε νὰ δροσίζῃ, οἱ δυὸ οἰκογένειες ἐγύρισαν στὴν πόλι.

Ἐκεῖ στὴν πόλι ἐπερίμενε τὰ παιδιὰ μιὰ και-νούργια χαρά, τὸ σχολεῖο.

22. Η ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΑ

‘Ο Κωστάκης πρωΐ - πρωΐ έξύπνησε καὶ ἀκούσε τὸν πατέρα του, ποὺ ἔψαλλε:

«Μεγαλομάρτυς Δημήτριεεε...»

‘Α, ναί! Ἀμέσως ἐθυμήθηκε. ‘Ο πατέρας του ἔχει σήμερα τὴν ἑορτή του. ‘Η μητέρα του θὰ φορέσῃ τὸ καινούργιο τῆς φόρεμα καὶ θὰ στέκεται στὴ σάλα νὰ δέχεται τὶς ἐπισκέψεις. Ὡσά σάλα θὰ εἶναι ώραία στολισμένη μὲ ἀγιοδημητριάτικα καὶ τριαντάφυλλα καὶ στὸ ἔρμαρι θὰ εἶναι σωρὸ γλυκά, κουραμπιέδες, σοκολάτες...

Ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἐμπῆκε ἡ μητέρα.

— Κωστάκη, ἔξυπνησες; εἶπε.

— Ναι, μητέρα, θὰ σηκωθῶ, ἀποκρίθηκε ὁ Κωστάκης.

— Φόρεσε γρήγορα τὰ καινούργια ροῦχά σου, τὶς κάλτσες σου καὶ τὰ παπούτσια σου. Ὁ πατέρας, ἡ γιαγιά, ὁ θεῖος καὶ ἡ Ἐλενίτσα θὰ πάτε στὴν ἐκκλησία.

‘Ο Κωστάκης ἐφόρεσε τὶς ἄσπρες του κάλτσες καὶ τὰ μαῦρα παπούτσακια του, τὰ λουστρίνια. “Υστερα ἐπῆγε μπροστά στὸν καθρέπτη, ἐκοιτάχθηκε καὶ εἶπε:

— Τώρα ὁ πατέρας θὰ εἰπῇ, πῶς είμαι ἔνα καλὸ παιδί καὶ καθαρό.

Ἐμπῆκε στὴν τραπεζαρία. Ὁ πατέρας του φρέσκος, μὲ τὸ ἄσπρο του κολλαριστὸ ύποκάμισο καὶ τὰ καινούργια του μαῦρα ροῦχα, ἔλεγε στὴν Ἐλενίτσα, ποὺ εἶχε ἔλθει λίγο πρίν, ντυμένη τὸ καλό της φόρεμα:

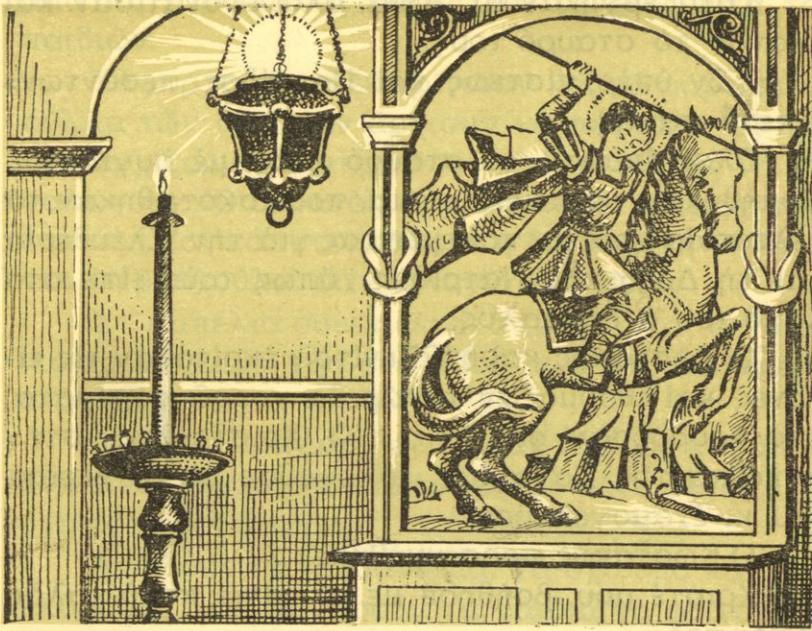
— Στὴν ἐκκλησία τὰ καλὰ παιδιὰ στέκουν φρόνιμα καὶ προσέχουν τί λέγει ὁ παπᾶς καὶ τί ψάλλει ὁ ψάλτης.

Καθὼς εἶδε τὸν Κωστάκη, εἶπε:

— Ά, Κωστάκη, θὰ είσαι φρόνιμος στὴν ἐκκλησία.

— Ναι, πατέρα, θὰ είμαι φρόνιμος, ἀποκρίθηκε ὁ Κωστάκης.

— Ἐμπρὸς λοιπόν, πᾶμε! *α α*

α
23. ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

“Εφθασαν στὴν ἐκκλησίᾳ. Ὅτο γεμάτη ἀπὸ κόσμου.

‘Ο πατέρας τοῦ Κωστάκη, ὁ κύρ-Δημήτρης, ἀγόρασε κεριά, τ’ ἄναψε καὶ τὰ ἔβαλε μπροστὰ στὴν εἰκόνα. Τὰ κανδήλια ἥσαν ἀναμμένα καὶ φεγγοβολοῦσε ὅλη ἡ ἐκκλησία.

Ἐκαμαν τὸ σταυρό τους, ἀσπάσθηκαν τὴν εἰκόνα ὅλοι μὲ τὴ σειρὰ καὶ ὑστερα ἐστάθηκαν στὴ θέσι των.

‘Ο ψάλτης ἔψαλλε. ‘Ολοι ἐστέκοντο μὲ εὐλάβεια, ἀμίλητοι κι ἄκουαν προσεκτικά.

“Οταν ἐβγῆκαν τὰ Ἀγια, ὅλοι ἐγονάτισαν καὶ ἔκαναν τὸ σταυρό τους.

«Τῶν ύπέρ πίστεως καὶ Πατρίδος πεσόντων» εἶπε ὁ παπᾶς.

“Ολοι ἔκαναν τὸ σταυρό τους μὲν συγκίνησι. Θυμήθηκαν τὰ παλληκάρια, ποὺ ἐσκοτώθηκαν τὰ τελευταῖα χρόνια, πολεμῶντας γιὰ τὴν Ἐλευθερία καὶ τὴ Δόξα τῆς Πατρίδος, ὅπως τοὺς εἶπε στὸ λόγο του ὁ δάσκαλος.

‘Ο Κωστάκης καὶ ἡ Ἐλενίτσα ἐκοίταζαν τὶς εἰκόνες καὶ ἐθαύμαζαν τὰ ὥραια χρυσᾶ φορέματα, ποὺ ἐφορούσαν οἱ Ἀγιοι. ‘Ο Χριστούλης, στὴν ἀγκαλιὰ τῆς Παναγίας, εὐλογοῦσε μὲ τὸ χεράκι του κι ἔχαμογελοῦσε.

‘Ο Κωστάκης προσευχήθηκε:

«Χριστέ μου, βοήθησέ με νὰ γίνω πολὺ καλὸς ἄνθρωπος».

Καὶ ἡ Ἐλενίτσα προσευχήθηκε ἀπὸ μέσα της καὶ εἶπε:

«Παναγίτσα μου, βοήθησέ με νὰ γίνω μιὰ καλὴ νοικοκυρά».

“Υστερα ἀπὸ λίγο ὁ Κωστάκης εἶπε σιγὰ τῆς Ἐλενίτσας:

— Κοίταξε τὸ μάτι τοῦ Θεοῦ ἐκεῖ ψηλά.

‘Η Ἐλενίτσα ἐκοίταξε. “Ἐνα μεγάλο μάτι ἦτο ἐκεῖ ψηλά, ἐπάνω ἀπὸ τὴν Ωραία Πύλη, καὶ τοὺς ἐκοίταζε.

‘Ο πατέρας τοῦ Κωστάκη εἶπε:

— Σιωπή! Κάμετε τὸ σταυρό σας.

‘Ο Κωστάκης ἔκαμε τὸ σταυρό του καὶ εἶπε πάλι μέσα του:

ἀπὸ τὶς χαρούμενες φωνὲς καὶ τὰ ξεφωνητὰ τῶν παιδιῶν.

Τὰ χορταράκια ἐκιτρίνισαν καὶ τὰ μαραμένα φύλλα τῶν δένδρων ἀρχισαν νὰ πέφτουν. Οἱ ἡμέρες ἀρχίζουν νὰ μικραίνουν καὶ οἱ νύκτες νὰ μεγαλώνουν. Ὁ οὐρανὸς ἀρχίζει πότε - πότε νὰ συνεφιάζῃ καὶ κάποτε - κάποτε ἡ διψασμένη γῆ δέχεται τὴ βροχούλα, σὰν εὔλογία τοῦ Θεοῦ.

Στ' ἀμπέλια συνεχίζεται ὁ τρύγος καὶ στ' ἀλώνια τὸ μάζεμμα τῆς σταφίδος, ποὺ ἥτο ἀπλωμένη στὸν ἥλιο.

Δὲν ἔχει ὅμως ἀρχίσει ἀκόμη τὸ κρύο καὶ ὁ καιρὸς εἶναι εὐχάριστος. Δὲν κάμνει οὕτε μεγάλη ζέστη οὕτε πολὺ κρύο.

Ἄνθιζουν τὰ χρυσάνθεμα. Τὰ σχολεῖα κάμνουν ἐκδρομές, γιὰ νὰ χαροῦν τὰ παιδιὰ τὸ φθινόπωρο στὸ ὕπαιθρο.

Στὸ σχολικὸ κῆπο ἔμαλάκωσε τώρα τὸ χῶμα καὶ τὰ παιδιὰ ἀρχισαν τὶς ἐργασίες τους.

Οἱ βοσκοὶ κατεβαίνουν μὲ τὰ κοπάδια τους ἀπὸ τὰ βουνὰ στοὺς χαμηλοὺς κάμπους.

Οἱ γεωργοὶ καταγίνονται τώρα μὲ τὸ σκάψιμο καὶ τὸ λίπασμα τῶν δένδρων καὶ μὲ τὴ σπορὰ τῶν χωραφιῶν των. Οἱ ἐλιές ὠριμάζουν.

[‘]Απὸ τὸν Ὁκτώβριο γίνονται προετοιμασίες καὶ προμήθειες γιὰ τὸ χειμῶνα. Ἀπὸ τὸν Νοέμβριο δυναμῶνται τὸ κρύο καὶ φοροῦμε βαρύτερα ροῦχα. Χρειάζεται ὅμως προσοχὴ ἀπὸ τὴ γρίπη.

‘Η Ἐλενίτσα ἀπήγγειλε στὴν τάξι της καὶ ἔνα ωραίο ποίημα γιὰ τὸ Φθινόπωρο :

νῦν τὸ θέμα πάτερ τοῦ φορέα ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

θέμα πάτερ τοῦ φορέα ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

Φεύγουν πιὰ τὰ χελιδόνια.

Κρύωσε ὁ καιρός.

Πέφτουν φύλλα ἀπὸ τὰ κλάνια.

Στὸ χαντάκι ἐμαζευθῆκαν

κίτρινος σωρός.

Τέλειωσε τὸν τρύγο τώρα

πιὰ κι ὁ ἀμπελουργός.

Κι ἤλθε εὐλογημένη ἡ ὥρα,

ποὺ θὰ σπείρῃ στὸ χωράφι

στάρι ὁ γεωργός.

Ο . ο

Ο . Ο καλὸς Θεός, ποὺ βλέπει

τὴν καλὴ σπορά,

καὶ βροχοῦλες ὅσες πρέπει

θὰ τοῦ στείλῃ, νᾶβγουν τόσα

στάχυα καρπερά.

Τὸ φθινόπωρο θὰ πάγη, τὸ

θᾶρθη ἡ χειμωνιά.

Θᾶρθουν κρύα, θᾶρθουν πάγοι

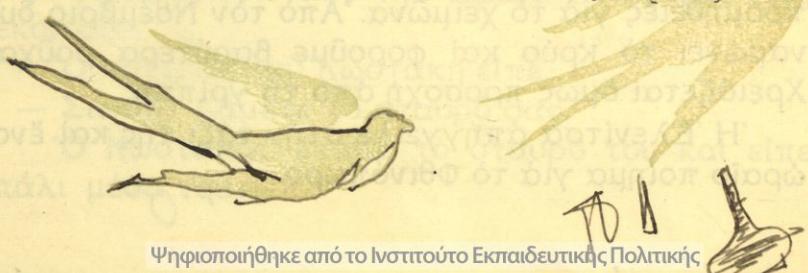
κι ὅλοι μας θὰ μαζευθοῦμε

στὴ ζεστὴ γωνιά.

Ο . ο

«Τραγουδιστὴς τῶν παιδιῶν»

Στέλιος Σπερδάνιας

• *α Θ* 16. ΤΙ ΕΜΑΘΑΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ TZITZIKA

Τήν ώρα τοῦ φαγητοῦ, ὅλοι ἔμαζεύθηκαν κάτω ἀπὸ τὴν μεγάλη ἀχλαδιά, γεμάτοι ὅρεξι.

Τί ώραίον ἥσκιο ποὺ ρίχνει ἡ ἀχλαδιά!

Τήν ἀχλαδιὰ αὐτὴ τὴν ἔχει φυτεύσει ὁ παπ-
ποὺς τῶν παιδιῶν, ὅταν ἦτο μικρός! Εἶναι λοιπὸν
γέρικη. "Ομως, γιὰ ἵδες πόση φρεσκάδα, πόση ζωὴ
ἔχει ἀκόμη μέσα της! Τί γλυκὰ καὶ μυρωδάτα
ἀχλάδια κάμνει κάθε χρόνο!"

Καθὼς ἔτρωγαν, τοὺς διεσκέδαζαν τὰ τζιτζί-
κια μὲ τὴν μουσικὴ των. Θαρρεῖς καὶ τοὺς εἶχαν
προσκαλέσει τοὺς μουσικοὺς νὰ βάζουν ὅλη τὴ
δύναμί των τὴν ώρα τοῦ φαγητοῦ: τζ, τζ, τζ, τζ...
Χιλιάδες τζιτζίκια. Κρυμμένα στὰ κλήματα, στὰ
δένδρα, ἐπάνω στὰ κλαδιὰ καθισμένα, τραγουδοῦν
ἀδιάκοπα.

— Μὰ δὲν κουράζονται τὰ τζιτζίκια νὰ τραγου-
δοῦν ὅλη τὴν ώρα, πατέρα; λέγει ὁ Κωστάκης.

— Αὐτὴ εἶναι ἡ δουλειά των, ἀποκρίθηκε ὁ πα-
τέρας. Νομίζει κανεὶς πώς εἶναι τόσο ἐνθουσια-
σμένα, ποὺ δὲν ἡξεύρουν, πώς νὰ δείξουν τὴν χαρά
των. Καὶ τραγουδοῦν ἀκούραστα.

Κάποιο παλιὸ παραμύθι λέγει, πώς ὁ τζίτζι-
κας πεθαίνει ἀπὸ τὴν πεῖνα, γιατὶ δὲν τὸν ἀφή-
νει τὸ τραγούδι νὰ φροντίσῃ γιὰ τροφή.

Καὶ λέγει μάλιστα τὸ παραμύθι, πώς ὁ τζίτζι-
κας στὸ τέλος κατήντησε ζητιάνος καὶ ἐγύρευε
φαγητὸ στὶς φωλιές τῶν μυρμηγκιῶν. "Ομως ἔγὼ
δὲν τὸ πολυπιστεύω αὐτὸ τὸ παραμύθι. "Αλλο

παραμύθι λέγει, πώς ὁ τζίτζικας κάθεται στὰ τρυφερὰ κλαδιά τῶν δένδρων καὶ βουτᾷ τὴ σουβλερή του γλῶσσα στὴ φλούδα.

d Ἀπὸ ἐκεῖ ρουφᾶ τὸ χυμό, ποὺ τρέχει μέσα στὸ δένδρο, καὶ καθὼς ρουφᾶ τραγουδάει ἀπὸ τὴν εὔχαριστησι καὶ τὴν νοστιμάδα.

— Πατέρα, λέγει ὁ Κωστάκης, θὰ πιάσω ἔναν νὰ τὸν ἴδω.

— "Οχι, εἶπε ἡ μητέρα τοῦ Κωστάκη· τὰ μικρὰ πλάσματα τοῦ Θεοῦ δὲν τὰ βασανίζουν.

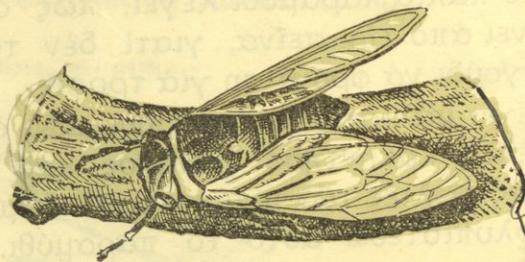
— Λίγο θὰ τὸν κρατήσω, ὅσο νὰ τὸν ἴδω, εἶπε πάλι ὁ Κωστάκης.

‘Ο μπάρμπα-Θανάσης εἶπε:

— Στάσου, Κωστάκη, νὰ σοῦ πιάσω ἐγὼ ἔναν, ποὺ βλέπω στὸν κορμὸ ἐκείνης τῆς ἐλίτσας.

10 Ἐπλησίασε ὁ μπάρμπα-Θανάσης προσεκτικὰ στὸ δενδράκι καὶ ἀπλωσε ἔξαφνικὰ τὴν παλάμη του νὰ πιάσῃ τὸν τζίτζικα. Ἔκείνος ὅμως τοῦ ἔφυγε καὶ ἐπέταξε ψηλὰ τσιτσιρίζοντας. “Ολοι ἐγέλασαν.

“Γιστερα ἐσηκώθηκαν ἀπὸ τὸ τραπέζι κι ἐπιασαν τὴ δουλειὰ καὶ τὰ παιδιά ἔξανάρχισαν τὰ παιγνίδια.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

a

17. ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΙΔΑΝ ΦΙΔΙ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ

Ἐκεῖ ποὺ ἔπαιζαν, ἔξαφνα μιὰ κοπέλλα ἔβαλε μιὰ δυνατή καὶ τρομαγμένη φωνή:

— Ἐνα φίδι, ἔνα φίδι!

“Ολοι ἔτρεξαν γρήγορα ἐκεῖ καὶ ὁ μπάρμπα-Θανάσης μ’ ἔνα χονδρὸ παλούκι ἐκτύπησε δυνατὰ τὸ φίδι στὸ κεφάλι. Οἱ ἐργάτριες τὸ ἐκτυποῦσαν μὲ τὶς πέτρες.

Καθώς ἐπλησίασαν τὰ παιδιά, εἶδαν τὸ φίδι. “Ήτο πιὰ σκοτωμένο ἀπὸ τὰ κτυπήματα, μὰ ἐκινοῦσε ἀκόμη λίγο τὴν ἄκρη τῆς οὐρᾶς του.

— Όχιὰ εἶναι! ἔλεγαν οἱ ἐργάτριες.

— Πῶς δὲν μᾶς ἔδάγκωσε! Καλὰ ποὺ τὸ εἶδε ἡ Ἐλενιώ! Ἡ Παναγία μᾶς ἔφύλαξε.

“Εφθασε καὶ ὁ πατέρας τῆς Ἐλενίτσας καὶ τὸ εἶδε.

— Πατέρα, εἶναι φαρμακερό; ἔρωτησε ἡ Ἐλενίτσα.

— Ναί, ἀποκρίθηκε ὁ πατέρας της. “Ἔχει δόντια σουβλερὰ σὰν βελόνες καὶ ἀπ’ αὐτὰ χύνει φαρμάκι. Οποιον δαγκώσῃ, ἀν δὲν τὸν προφθάσουν, πεθαίνει. Ἐγὼ λίγο νὰ χαθῶ, ὅταν ἥμουν μικρός.

— Σὲ εἶχε δαγκώσει ὄχιά, πατέρα;

— Ναί, στὸ πόδι. Δὲν τὴν εἶχα ἰδεῖ καὶ τὴν ἐπάτησα. Ἀμέσως ἔνοιωσα: δυνατὸ πόνο στὸ πόδι καὶ ἔβαλα τὶς φωνές. Τρέχουν ὅλοι γύρω μου καὶ ἔνας γέρος — Θεὸς σχωρέσ’ τον, τώρα εἶναι μακαρίτης, ὁ γέρο - Δημήτρης — ἔγονάτισε ἀμέσως, ἔπιασε τὸ πόδι μου καὶ ἄρχισε νὰ ρουφᾷ τὸ αἷμα τῆς πληγῆς

καὶ νὰ τὸ φτύνῃ. "Ετσι ἐγίνετο τότε. Δὲν ἐπρόφθασε λοιπὸν νὰ περάσῃ τὸ φαρμάκι σ' ὅλο μου τὸ κορμὶ καὶ ἐσώθηκα.

Τὰ παιδιὰ κοιτοῦσαν τὸν πατέρα τῆς Ἐλενίτσας μὲ ἀπορία. Κι ὁ πατέρας ἔξακολούθησε:

a Δὲν εἶναι σπάνιο νὰ δαγκωθῇ κανεὶς ἀπὸ φίδι, ὅταν εύρισκεται στὰ χωράφια καὶ στὰ βοσκοτόπια. Εἶναι λοιπὸν ἀπάραίτητο νὰ γνωρίζῃ ὁ καθένας τι πρέπει νὰ κάμῃ σὲ τέτοια περίπτωσι.

θ Πέες μας, πατέρα, είπε ό Κωστάκης.

ε Πρώτα-πρώτα, πρέπει ἀμέσως νὰ δέσωμε τὸ μέρος, ποὺ ἐδαγκώθηκε, πιὸ ψηλὰ ἀπὸ ἐκεῖ ποὺ εἰναι τὸ δάγκωμα, μὲ σπάγγο, μὲ στριμμένο μανδήλι, μὲ σύρμα ἥ δ, τι ἄλλο ἔχομε πρόχειρο. *θ*

Τὸ δέσιμο νὰ εἰναι πάρα πολὺ σφικτό, ὡστε νὰ σταματήσῃ ἡ κυκλοφορία τοῦ αἴματος καὶ νὰ μὴν ἡμπορέσῃ νὰ προχωρήσῃ τὸ δηλητήριο πρὸς τὴν καρδιά.

Ἀμέσως ὕστερα κοιτάζομε, μήπως ἔμεινε στὸ τραῦμα κανένα σπασμένο δόντι τῆς ὄχιᾶς, ποὺ πρέπει νὰ τὸ βγάλωμε. Χαράζομε μὲ τὴ μύτη ἐνὸς σουγιᾶ τὸ δέρμα στὸ μέρος, ὅπου εἰναι τὸ τραῦμα, καὶ πιέζομε ὄλόγυρα μὲ τὰ δάκτυλα, γιὰ νὰ τρέξῃ ὅσσο τὸ δυνατὸ περισσότερο δηλητηριασμένο αἷμα.

"Αν ἔχωμε τὰ μέσα, κολλάμε ἐκεῖ ἐπάνω μιὰ βεντοῦζα, γιὰ νὰ τραβήξῃ πολὺ αἷμα καὶ μαζὶ μ' αὐτὸ καὶ πολὺ δηλητήριο. Πλύνομε τὴν πληγὴ μὲ ἄφθονο νερό.

"Επίσης πολὺ καλὸ εἰναι τὸ καυτηρίασμα τῆς πληγῆς μὲ πολὺ καυτερὸ σίδερο.

Αὔτες οἱ πρῶτες βοήθειες, δηλαδὴ τὸ σφικτὸ δέσιμο, τὸ χάραγμα, τὸ πλύσιμο, ἡ καυτηρίασις, πρέπει νὰ γίνουν ἀμέσως καὶ χωρὶς τὴν παραμίκρη χρονοτριβή.

Μετὰ τὶς πρῶτες αὔτες βοήθειες, πρέπει νὰ καταφύγωμε στὸν Ιατρό. *θ*

θ Πόσο ἐφοβήθηκε ἡ Ἐλενίτσα ἀπὸ τὴν ἴστορία αὐτὴ τῆς ὄχιᾶς! Κάθε λίγο ἐνόμιζε; πῶς θὰ πεταχθῇ

καμμιά ὄχια νὰ τὴν δαγκώσῃ. Ἐκοίταζε τὸ σκοτωμένο φίδι καὶ ἐθαύμαζε τὰ τόσα χρώματα καὶ τὰ στολίδια, ποὺ ἐστόλιζαν τὸ κορμί του. Ὁλόκληρο κέντημα μὲ χρυσοπράσινο καὶ μαύρο γαϊτάνι.

‘Ο μπάρμπα-Θανάσης τὸ ἔσπρωξε μὲ τὸ πόδι του καὶ ἐφάνηκε τὸ κάτω μέρος τῆς κοιλιᾶς του, τὸ ἄσπρο.

— “Αντε τώρα νὰ ψάξης γιὰ πουλάκια, βρωμόφιδο, εἶπε.

“Επειτα ξανάρχισε ἡ δουλειά. Μὰ τὰ παιδιὰ δὲν ἤμποροῦσαν νὰ βοηθήσουν ἀπὸ τὸ φόβο τους.

‘Ηλθαν μάλιστα οἱ μητέρες των, τρομαγμένες σὰν ἄκουσαν γιὰ τὸ φίδι, καὶ ἐπήραν τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸν τρύγο.

‘Ο πατέρας τοῦ Κωστάκη εἶπε, γιὰ νὰ τὶς ἡ-συχάσῃ :

— Τώρα πάει πιά, τὸ ἔσκότωσαν. Φίδια δὲν βγαίνουν ὅλη τὴν ὕρα, οὕτε ὑπάρχουν πολλὰ ἔδῶ.

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἥλθε καὶ ὁ ἀγροφύλακας, ὁ κύρ-Νικόλας. Ἡτο ἔνας ὑψηλός, λιγνὸς ἄνδρας, μὲ τὸ ὅπλο του κρεμασμένο στὸν ὅμο καὶ μὲ τὴ μεγάλη του ψάθα φορεμένη λίγο στραβά.

— Γειά σας καὶ χρόνια πολλά! εἶπε.

— Καλῶς τὸν κύρ-Νικόλα, ἀποκρίθηκε ὁ πατέρας τοῦ Κωστάκη. Κόπιασε, κάθισε λίγο στὸν ἥσκιο.

‘Ο κύρ-Νικόλας ἐκάθισε καὶ ὁ πατέρας τοῦ Κωστάκη τοῦ ἐπρόσφερε τσιγάρο.

— Μιὰ ὄχια ἔσκότωσαν τώρα δὰ οἱ ἐργάτριες, τοῦ εἶπε.

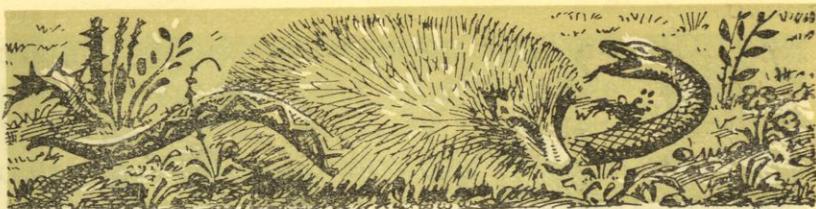
— Μπά; ξκαμε ό κύρ - Νικόλας. Βρε την κακομοίρα! Έγλυτωσε λοιπὸν ἀπὸ τὸν σκαντζόχοιρο, γιὰ νὰ τὸ εῦρῃ ἀπὸ τὶς κοπέλλες. Ἐδῶ δἰπλα, στοῦ κύρ - Γιώργη τὸ ἀμπέλι, ξπιασαν ἔνα σκαντζόχοιρο ὥς μιὰ ὄκα.

— Πῶς εἶναι ό σκαντζόχοιρος, πῶς εἶναι ; ἐρώτησαν τὰ παιδιά.

— Δὲν τὸν ξέρετε ; "Α! εἶναι χαριτωμένο ζωτανό. Θέλετε νὰ πᾶμε νὰ τὸν ίδητε ; ἐρώτησεν ό κύρ - Νικόλας.

— Ναί, ναί, ἀς πᾶμε, πατέρα, εἶπε ό Κωστάκης.

— Πᾶμε, εἶπε ό πατέρας. *a*

α

δ 18. ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΙΔΑΝ ΤΟΝ ΣΚΑΝΤΖΟΧΟΙΡΟ

Ἐπῆγαν λοιπὸν στὸ διπλανὸ ἀμπέλι.

Μόλις τοὺς εἶδε ὁ Μῆτσος καὶ ἡ Ἀνθούλα, ἔτρεξαν γεμάτοι χαρές. Ὁ πατέρας των, ὁ κύρ-Γιώργης, ἐσηκώθηκε καὶ τοὺς ἐδέχθηκε.

— Καλῶς τους, καλῶς τους! εἶπε. Χρόνια πολλά!

— Ἐδῶ τὰ παιδιά, κύρ-Γιώργη, ἀκουσαν πώς ἐπιάσατε ἔνα σκαντζόχοιρο. Ἡλθαμε λοιπὸν νὰ τὸν ἴδοῦμε, εἶπε ὁ πατέρας τοῦ Κωστάκη.

‘Ο κύρ-Γιώργης, χωρὶς ἄλλη κουβέντα, ἐξεκρέμασε ἀπὸ μιὰ συκιὰ ἔνα καλάθι καὶ τὸ ἄνοιξε. ‘Ενα πρᾶγμα στρογγυλό, δλο ἀγκάθια, ἥτο ἐκεῖ μέσα. ‘Ο κύρ-Γιώργης ἐγύρισε τὸ καλάθι, τὸ ἄδειασε καὶ ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα ἐκύλισε στὸ χῶμα σὰν μπάλα κι ἐστάθηκε. Σὲ λίγο ἄρχισε νὰ κινήται, ν’ ἀνοίγῃ σιγά-σιγά καὶ νὰ μακραίνῃ. Ἐφάνηκαν κάτι ποδαράκια πρῶτα καὶ ὅστερα ἔνα μικρὸ μουσουδάκι σὰν τοῦ γουρουνιοῦ.

— Α, τί περίεργο ζῷο! εἶπε ὁ Κωστάκης καὶ ἐπῆγε νὰ τὸ ἴδῃ πιὸ κοντά.

‘Ο σκαντζόχοιρος ἄρχισε νὰ τρέχῃ, μὰ ὁ κύρ Γιώργης τὸν ἐπιασε καὶ τὸν ἐγύρισε ἀνάποδα. ‘Η κοιλιά του δὲν εἶχε ἀγκάθια καὶ τὰ μαῦρά του

ματάκια τὰ γυαλιστερὰ ἥσαν τόσο φοβισμένα! Ἀ-
μέσως ἐκουλουριάσθηκε πάλι καὶ ἔγινε ἔνα στρογ-
γυλὸ τόπι ἀγκαθερό. *d*

Θ Δ. Κοιτάξετε, λέγει ὁ πατέρας τοῦ Κωστάκη στὰ
παιδιά. Ὁ σκαντζόχοιρος πιάνει τὴν ὄχια σφικτὰ
μὲ τὸ στόμα του ἀπὸ τὴν ούρα καὶ ἀμέσως κου-
λουριάζεται. Ἡ ὄχια πολεμᾶ νὰ φύγῃ, μὰ δὲν ἡμπο-
ρεῖ. Κτυπιέται, δέρνεται μὲ ἀπελπισία ἐπάνω στὰ
ἀγκάθια τοῦ σκαντζόχοιρου, ὃσπου σκοτώνεται
καὶ ψιφᾶ. Τότε ὁ καλός σου ὁ σκαντζόχοιρος ξεδι-
πλώνεται καὶ τὴν τρώγει μὲ τὴν ἡσυχία του.

— 'Αμ' τὰ σταφύλια, πῶς τὰ κουβαλᾶ στὴ φω-
λιά του, ξερετε; ἐρώτησε ὁ κύρ-Νικόλας.

— Πῶς, πῶς: ἐρώτησαν τὰ παιδιὰ περιέργα.

— Νά, τινάζει τὸ κλῆμα καὶ πέφτουν οἱ ρῶγες
κάτω. "Υστερα κυλιέται ἐπάνω στὶς ρῶγες κι αὐ-
τὲς καρφώνονται στ' ἀγκάθια του." Ετσι φορτωμέ-
νος πηγαίνει τότε στὰ παιδιά του, στὴ φωλιά.

Θ Θ. Αφοῦ είναι τόσο καλὸ ζῷο καὶ κυνηγᾶ τὶς
ὄχιές, εἶπε ἡ Ἐλενίτσα, γιατί δὲν τὸν ἀφήνετε νὰ
πάη στὴ φωλιά του;

— Ἐλενίτσα, ἀποκρίθηκε ὁ κύρ-Γιώργης, τὸν
θέλω γιὰ τὸ περιβόλι μου. Θὰ τὸν διορίσω ἐκεῖ φύ-
λακα.

Αφοῦ είπαν αὐτά, ὁ Μῆτσος καὶ ἡ Ἀνθούλα
ἐπήραν τὰ παιδιά καὶ τὰ ἐφίλευσαν γλυκά, γινω-
μένα σῦκα.

"Επειτα τὰ παιδιά, μὲ τὸν πατέρα τοῦ Κωστάκη
καὶ μὲ τὸν κύρ-Νικόλα, τὸν ἀγροφύλακα, ἐγύρι-
σαν πίσω στὸ ἀμπέλι των. *a* *el* *o*

19. Ο ΤΡΥΓΟΣ

“Όλος ὁ κόσμος εύρισκεται σὲ κίνησι.

Κάρρα καὶ αὐτοκίνητα γεμάτα σταφύλια περνοῦν όλοένα. Ἀνάμεσα στὰ κλήματα παλληκάρια καὶ κοπέλλες, μὲ τὰ καλάθια στὰ χέρια, τρυγοῦν.

‘Ο Κωστάκης καὶ ἡ Ἐλενίτσα εύρισκονται ἀκόμη στὸ κτῆμά των, στὴν ἔξοχήν. Ἔχουν τὴν ἄδειαν νὰ βοηθήσουν καὶ αὐτοὶ στὸν τρύγο. Ἀπὸ πολὺ πρωὶ μὲ τὸ γλυκοχάραμα, ἐσηκώθηκαν καὶ ἐπῆγαν καὶ αὐτοὶ στὸ ἀμπέλι μὲ τοὺς ἄλλους ἐργάτες.

Κρατοῦν ὁ καθένας τὸ μικρό του καλαθάκι καὶ ἔνα μαχαιράκι. Σὲ κάθε κλῆμα σταματοῦν. Ἀφή-

«Θεέ μου, Σὲ παρακαλῶ, δῶσε στὸν πατέρα μου,
ποὺ ἔχει σήμερα τὴ γιορτή του, πολλὴ χαρὰ καὶ
εύτυχία». *d*

d Ἡ Ἐλενίτσα ἐκοίταξε τοὺς ἄγιους καὶ εἶπε
σιγὰ στὸν Κωστάκη:

— Κωστάκη, γιατί οἱ ἄγιοι φοροῦν χρυσὸν στεφάνι;

— Ο πατέρας ἔχει εἰπεῖ, πώς οἱ ἄγιοι ἔχουν ἄγιο
φῶς, ποὺ εἶναι κάτι σὰν φωτεινὸν στεφάνι γύρω στὸ
κεφάλι τους, ἀπάντησε σιγὰ ὁ Κωστάκης.

Μὰ ὁ πατέρας του εἶπε πάλι:

— Μὴ μιλᾶτε. Ἀκοῦστε τί λέγει ὁ παπᾶς.

Ἡ Ἐλενίτσα ἐπρόσεχε πολύ, μὰ δὲν καταλά-
βαινε τί ἔλεγε ὁ παπᾶς καὶ εἶπε μὲ τὸν νοῦ της:

— Πρέπει νὰ σταθῶ ἀκίνητη καὶ προσεκτική,
ῶσπου νὰ σχολάσῃ ἡ ἐκκλησία.

Καθὼς ἐκοίταξε τὸ χρυσὸν κανδήλι, ποὺ ἐκρέ-
μετο ἐπάνω ἀπὸ τὴν Ὁραία Πύλη, τῆς ἥλθε στὸν
νοῦ τὸ ποίημα, ποὺ τῆς εἶχε μάθει ἡ μητέρα της:

o • Χρυσὸν καντήλι κρέμεται
μπροστὰ στὸ εἰκονοστάσι.
Χύνει τὸ φῶς του τὸ ἀπαλὸ
κι ὅλα γλυκαίνουν ἀπ’ αὐτό,
μιὰ ἀκτίνα του ἀν τὰ φθάσῃ.

Ἐνα καντήλι ἀκοίμητο
κάθε καρδιὰ φωτίζει
καὶ τῆς γλυκαίνει τὸν παλμό,
σὰν εἶναι πάντα στὸ καλό,
ποὺ ὁ Θεὸς ὁρίζει. . *o*

Σὲ λίγο ἐπλησίασε κοντά της ἡ συμμαθήτριά της ἡ Γεωργία καὶ τῆς ἐψιθύρισε:

— Ἐλενίτσα, μὲ γειὰ τὸ καινούργιο σου φόρεμα· ποιός σοῦ τό ῥαψε;

Μὰ ἡ Ἐλενίτσα δὲν ώμίλησε καθόλου, παρὰ ἔκαμε νόημα τῆς Γεωργίας νὰ σιωπήσῃ.

“Οταν ὁ παπᾶς εἶπε τὸ «Δι’ εὐχῶν τῶν ἀγίων...», ὁ πατέρας τοῦ Κωστάκη εἶπε:

— Πάμε νὰ πάρωμε ἀντίδωρο.

Στὴν Ὡραία Πύλη ἐστέκετο ὁ παπᾶς καὶ ἔμοιραζε τὸ ἀντίδωρο. Ὁ κόσμος ἔπαιρνε ἀντίδωρο, τοῦ ἐφιλοῦσε τὸ χέρι καὶ ἔφευγε κάμνοντας τὸ σταυρό του.

Ἐπῆραν ὅλοι ἀντίδωρο καὶ ὁ πατέρας τοῦ Κωστάκη εἶπε στὰ παιδιά:

— Εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος σήμερα ἀπὸ σᾶς, γιατὶ ἐσταθήκατε στὴν ἐκκλησία φρόνιμα.

Καθώς ἔβγαιναν ἀπὸ τὴν ἐκκλησία, οἱ γνωστοὶ ἔχαιρετούσαν τὸν πατέρα τοῦ Κωστάκη καὶ τοῦ ἔλεγαν:

— Χρόνια πολλά, κύρ-Δημήτρη!

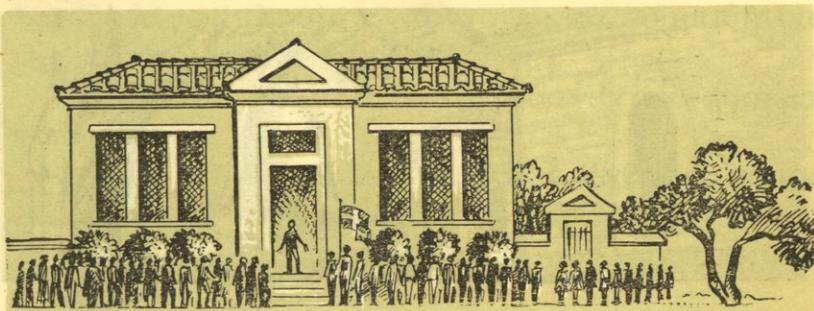
‘Ο Κωστάκης ἐθυμήθηκε τὸ ποίημα γιὰ τὴν Κυριακή, ποὺ είχαν μάθει στὸ σχολεῖο: *a*

24. Η ΚΥΡΙΑΚΗ

- Μόλις ἔλαμπαν τὰ κάλλη τῆς αὐγῆς τερπνά,
τὰ παιδάκια ἡ μητέρα τρέχει καὶ ξυπνᾶ.
- "Ε, παιδιά, καιρός, ξυπνᾶτε, είναι Κυριακή,
ἡ καμπάνα μᾶς φωνάζει, τὴν ἀκοῦτ' ἐκεῖ;
  - Τώρα ἀμέσως, μητερίτσα, λέγουν μὲ χαρά.
καὶ πηδοῦν ἀπ' τὸ κρεβάτι ὅλα ζωηρά.
- Ἡ μητέρα μὲ δροσᾶτο τά πλυνε νερό,
τὰ μαλλάκια των μὲ κτένι χώρισε ἀργυρό.
- Τ' ἄλλαξε σιδερωμένα ροῦχα γιορτερά,
κι ἔλαμπαν σὰν ἀγγελούδια κι ἥσαν μιὰ χάρα.
- Τώρα νά, στὸ πεζοδρόμι, τὰ παιδιά κι αὐτὴ
τὸ μικρό της ἀπ' τὸ χέρι τρυφερὰ κρατεῖ.
- Φρόνιμα στὴν ἐκκλησία στέκουν τὰ παιδιά
καὶ τὴ λειτουργία ἀκοῦνε μ' ἀνοικτὴ καρδιά.
- Φῶς καὶ μέσα, φῶς κι ἀπ' ἔξω. Πάλι νά, μαζί¹
στὸ σπιτάκι ἡ συνοδεία ἔρχεται πεζή.
- Σ' ὅλη χύθηκε τὴ στράτα μόσκος θαυμαστὸς
καὶ ἀόρατος μαζί των ἔρχεται ὁ Χριστός.

25. Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΣΗΜΑΙΑΣ ΜΑΣ

Σήμερα τὸ σχολεῖο ἔορτάζει τὴν Ἑορτὴν τῆς Σημαίας.

Ἄπὸ τὴν ἐκκλησία ὅλα τὰ παιδιὰ καὶ ὅλος ὁ κόσμος ἐπῆγαν στὸ σχολεῖο.

Παρατάχθηκαν ὅλα τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου στὴ γραμμὴ.

Ο Διευθυντὴς ἐκάλεσε τὸν πιὸ καλὸ μαθητὴ τῆς Ἐκτῆς καὶ τὸν ὄρισε σημαιοφόρο. Τοῦ παρέδωσε τὴ Σημαία. Πίσω του ἐστέκοντο τρία ἀγόρια καὶ τρία κορίτσια.

Ἡσαν ἡ τιμητικὴ φρουρὰ τῆς Σημαίας.

Ο δάσκαλος τῆς Πέμπτης ἔδωσε τὸ παράγγελμα «Προσοχή!» καὶ ὁ σημαιοφόρος καὶ ἡ φρουρὰ τῆς Σημαίας ἐπέρασαν καὶ ἐστάθηκαν μπροστὰ ἀπὸ τὴ γραμμὴ τῶν παιδιῶν.

Ἡ Ἑορτὴ ἀρχισε μὲ μιὰ ὥραία προσευχή.

Ο Κωστάκης, ἡ Ἐλενίτσα καὶ ἄλλα παιδιὰ εἰπαν ὥραία ποιήματα καὶ ἐτραγούδησαν διάφορα τραγούδια γιὰ τὴ Σημαία μας.

d

26. Η ΣΗΜΑΙΑ

Πάντα κι ὅπου σ' ἀντικρύζω
μὲ λαχτάρα σταματῶ,
καὶ περήφανα δακρύζω,
ταπεινὰ σὲ χαιρετῶ.

Δόξα ἀθάνατη στολίζει
κάθε θεία σου πτυχὴ
καὶ μαζί σου φτερουγίζει
τῆς Πατρίδος ἡ ψυχή. *d*

“Οταν ξάφνου σὲ χαϊδεύῃ
τ' ἀγεράκι τ' ἀλαφρό,
μοιάζεις κῦμα, ποὺ σαλεύει
μὲ χιονόλευκον ἀφρό. *d*

Κι ὁ Σταυρός, ποὺ λαμπυρίζει
στὴν ψηλή σου κορυφή,
εἰν' ὁ φάρος, ποὺ φωτίζει
μιὰν ἐλπίδα μας κρυφή.

Σὲ θωρῶ κι ἀναθαρρεύω
καὶ τὰ χέρια μου κτυπῶ,
σὰν ἄγια σὲ λατρεύω,
σὰν μητέρα σ' ἀγαπῶ.

Κι ἀπ' τὰ στήθη μου ἀνεβαίνει
μιὰ χαρούμενη φωνή:
Νάσαι πάντα δοξασμένη,
ῷ Σημαία γαλανή!

«Τὰ πρῶτα βήματα»

Ιωάννης Πολέμης

d

27. ΜΙΑ ΟΜΙΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΗΜΑΙΑ ΜΑΣ

‘Ο Διευθυντής τοῦ σχολείου εἶπε περίπου τὴν παρακάτω ὁμιλία :

Q a

Κυρίες καὶ Κύριοι, ἀγαπημένα μας παιδιά,
Συγκεντρωθήκαμε σήμερα ἐδῶ γιὰ νὰ τιμήσω-
με τὸ Ἱερὸ σύμβολο τοῦ Ἐθνους μας, τὴν ἔνδοξη
Γαλανόλευκην.

Κάθε Ἐθνος ἔχει τὴ δική του Σημαία.

Τὴ Σημαία μας, τὴ Γαλανόλευκη, τὴν
Ὕφανε ἡ Δόξα, τὴν ἐκέντησε ἡ Ἐλευθερία καὶ
ὑπερήφανη κυματίζει καὶ διαλαλεῖ στὰ πέρατα
τῆς γῆς τὴν Ἑλληνικὴ τιμὴ καὶ τὸν ἡρωϊσμὸ τῆς
φυλῆς μας..

10 Αὕτη στὰ χρόνια τῆς μαύρης σκλαβιᾶς ἐδυνά-
μωσε τοὺς γίγαντες τοῦ 21. Αὕτη ἐδιάβηκε τιμη-
μένη καὶ ὑπερήφανη τὴν Ἡπειρο, τὴ Μακεδονία, τὴ
Θράκη, αὐτὴ ἐκυμάτισε στὴν Κρήτη καὶ στὰ νησιά.
Αὕτη ἀγκάλιασε κάτω ἀπὸ τὶς δοξασμένες πτυχές
τῆς τὰ μαρτυρικὰ καὶ ἡρωϊκὰ Δωδεκάνησα.

11 Σὰν σήμερα, κάτω ἀπὸ τὴ γαλανόλευκη Σημαία
καὶ μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Ἀγίου Δημητρίου, ὁ Ἑλλη-
νικὸς Στρατὸς ἐλευθέρωσε στὰ 1912 τὴν ὅμορφη
Θεσσαλονίκη, μὲ ἀρχηγὸν τὸν στρατηλάτη Βασι-
λέα Κωνσταντίνον.

Περιμένει νὰ στηθῇ στὴν Κύπρο καὶ στὴν Ἡ-
πειρο, ποὺ εἶναι ἀκόμη σκλαβωμένες.

‘Η Σημαία μας συμβολίζει τὴν Ἑλλάδα μας. Τὸ
λευκό της χρῶμα συμβολίζει τὸ χιόνι τῶν βουνῶν

μας, τὸ γαλάζιο, τὸν ξάστερο οὐρανὸν καὶ τὰ γαλάζια πέλαγα τῆς Πατρίδος μας, καὶ ὁ σταυρὸς τὴν Ὁρθόδοξην Χριστιανικὴν θρησκείαν μας.

Ζήτω τὸ "Εθνος!"

Ζήτω ὁ Βασιλεύς!

Ζήτω ἡ γαλανόλευκη Σημαία μας!

"Ολοι ἐφώναξαν δυνατὰ «Ζήτω ωωωω!» καὶ ἔκλεισε ἡ ἑορτὴ μὲ τὸν Ἑθνικὸν Ὅμνο.

28. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

‘Η μητέρα τοῦ Κωστάκη ἔδωσε τὴν ἄδεια στὰ παιδιά νὰ καθίσουν σήμερα καὶ αὐτὰ στὴ σάλα, ὅπου θὰ ἐπερίμεναν ἐπισκέψεις.

‘Ηλθαν κυρίες καὶ κύριοι, συγγενεῖς, φίλοι, γνωστοὶ καὶ γειτόνοι.

‘Ἐλεγαν «χρόνια πολλά».

‘Η μητέρα τοῦ Κωστάκη τοὺς ἐπρόσφερε κουραμπιὲ καὶ ποτό. Ἡτο πάρα πολὺ εύχαριστημένη καὶ χαρούμενη. Κι ὁ πατέρας του τὸ ἴδιο. Μιλούσε καὶ αὐτὸς χαρούμενος καὶ γελαστὸς μὲ ὅλους.

‘Ηλθαν καὶ οἱ φίλοι τοῦ Κωστάκη καὶ οἱ φίλες τῆς ‘Ελενίτσας μὲ τοὺς γονεῖς των.

‘Η μητέρα τῆς ‘Ελενίτσας καὶ ἡ μητέρα τοῦ Κωστάκη εἶπαν στὰ παιδιά :

— Ἐμπρός, ‘Ελενίτσα, Κωστάκη, νὰ περιποιηθῆτε σεῖς τοὺς φίλους σας. Νὰ πᾶτε μέσα στὴν τραπεζαρία.

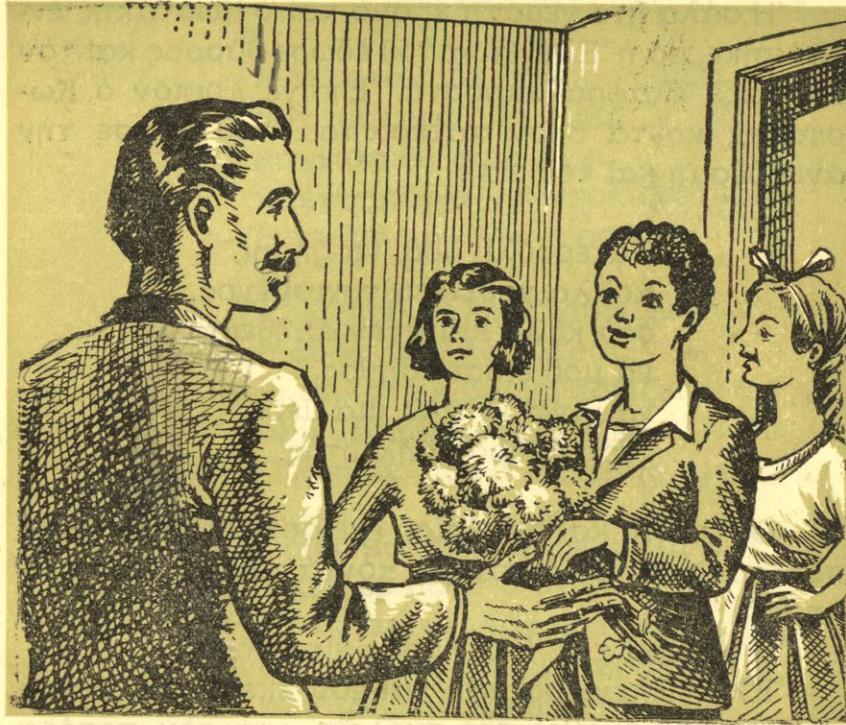
‘Ἐπέρασαν λοιπὸν ὅλα τὰ παιδιά μέσα στὴν τραπεζαρία καὶ ἡ ‘Ελενίτσα μὲ τὸν Κωστάκη τοὺς ἔδωσαν ἀπὸ ἔναν κουραμπιέ. Ἐπῆραν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ ἔναν καὶ ἐκάθισαν ὅλοι στὶς καρέκλες των, γῦρο στὸ στρογγυλὸ τραπέζι.

— Χρόνια πολλά, Κωστάκη, νὰ ζήσῃ ὁ πατέρας σου.

— Χρόνια πολλά, ‘Ελενίτσα, νὰ ζήσῃ ὁ θεῖός σου.

Καὶ τὰ ἔξαδελφάκια ἀποκρίθηκαν :

— Εύχαριστοῦμε πολύ. Νὰ χαίρεσθε τοὺς γονεῖς σας.

α : 0

Αφοῦ ἔφαγαν τὸν κουραμπιέ των, λέγει ὁ Κωστάκης :

— Κόβομε ἄνθη νὰ κάμωμε μιὰν ἀνθοδέσμη, νὰ τὴν πάμε στὸν πατέρα μου;

— Ναι, ναι, εἶπαν ὅλα μὲν μιὰ φωνή.

"Εκοψαν λοιπὸν ώραία ἄσπρα καὶ κόκκινα ἀγιοδημητριάτικα κι ἔφτειασαν μιὰ ωραία ἀνθοδέσμη.

Καθὼς ἐμπῆκαν στὴ σάλα, ὁ πατέρας τοῦ Κωστάκη ἔχαμιογέλασε εὐχαριστημένος καὶ εἶπε : *ο*

— "Ελα, Κωστάκη, πές μου ἀκόμα μιὰ φορὰ τὸ ποίημά σου.

· Ή σάλα ἦτο γεμάτη κόσμο καὶ ὁ Κωστάκης ἐντράπηκε, μὰ ἡ · Ἐλενίτσα τοῦ ἔδωσε θάρρος καὶ τὸν ἔσπρωξε ἐλαφρὰ μπροστά. Ἐπῆγε λοιπὸν ὁ Κωστάκης κοντὰ στὸν πατέρα του, τοῦ ἔδωσε τὴν ἀνθοδέσμη καὶ τοῦ εἶπε :

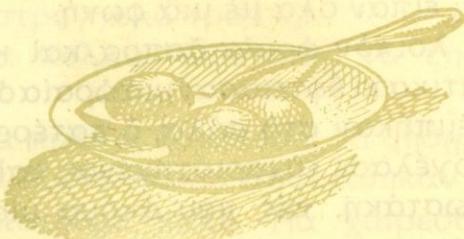
Πατερούλη μου, νὰ ζήσης
πολλὰ χρόνια εύτυχισμένος,
στὸ καλὸ καὶ στὴν ἀλήθεια
νὰ μοῦ εἰσαι ὁδηγός,
νὰ γινῶ κι ἐγώ μιὰ μέρα
ἔνας ἄνδρας ζηλευτός.

Οἱ κυρίες καὶ οἱ κύριοι ἔχειροκρότησαν καὶ ὁ πατέρας του τὸν ἐτράβηξε κοντά του καὶ τὸν ἐφίλησε.

· Ή μητέρα τῆς · Ἐλενίτσας εἶπε τότε :

— "Ελα, · Ἐλενίτσα, πὲς καὶ ἐσὺ ἐκεῖνο τὸ ώραῖο ποίημα, ποὺ ἔμαθες στὸ σχολεῖο, γιὰ τὸν πατέρα καὶ τὴ μητέρα.

· Ή · Ἐλενίτσα, μὲ ώραία φωνή, εἶπε τὸ παρακάτω ποίημα : *d*

d

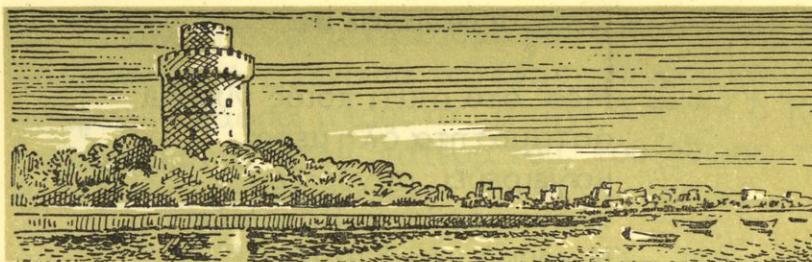
Μέσ' στὸ σπίτι ποιός γυρίζει
ἀσταμάτητα ὅλη μέρα,
μαγειρεύει, συγυρίζει,
πλένει, ράβει καὶ στολίζει;
— Ή χρυσή μου ἡ μητέρα!

"Εξώ, ποὺ ἄλλοτε χιονίζει
ἢ φυσῆ τρελλὸς ἀέρας,
κι ἄλλοτε ἡ βροχὴ ποτίζει,
ὅλη μέρα ποιός γυρίζει;
— Ο χρυσός μου ὁ πατέρας!

Ποιός μαθαίνει κάθε μέρα,
τόσα ὥραῖα στὸ σχολειό;
Ποιός ἀκούει τὸν πατέρα,
δὲν πικραίνει τὴ μητέρα;
— Δὲν τὸ ξέρετε; εἰμ' ἔγώ!

T

d

29. Η ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΗ ΕΘΝΙΚΗ ΕΟΡΤΗ

(28η Οκτωβρίου)

Προχθὲς δὲ Διευθυντὴς τοῦ σχολείου εἶχε μιλήσει γιὰ τὸν Ἑλληνικὸν στρατό. Ἡτο δὲ ἐορτὴ τοῦ Ἀγίου Δημήτριου καὶ εἶπε, πῶς μιὰ τέτοια ἡμέρα, στὰ 1912, ὁ στρατός μας ἐλευθέρωσε τὴν Θεσσαλονίκην.

Σήμερα πάλι ἄλλη ἐορτὴ. Ἡ μεγάλη Ἑθνικὴ Εορτὴ τῆς 28ης Οκτωβρίου.

Σημαῖες στολίζουν ὅλα τὰ σπίτια καὶ μιὰ μεγάλη κυματίζει στὸν ἔξωστη τοῦ Κοινοτικοῦ γραφείου. Οἱ καμπάνες ἀπὸ τὸ πρωΐ σημαίνουν χαρμόσυνα. Ἔτσι ἐσήμαιναν καὶ μιὰν ἡμέρα στὰ 1940, ἀλλὰ γιὰ νὰ εἰδοποιήσουν τὸν κόσμο γιὰ τὸν κίνδυνο, ποὺ ἄπλωνε τὰ φτερά του ἐπάνω ἀπὸ τὴν ὅμορφη πατρίδα μας. Ἐχθροὶ τῆς Ἑλλάδος μᾶς εἰχαν κηρύξει τότε ἐξαφνικὰ τὸν πόλεμο.

28 Οκτωβρίου 1940. Μεγάλες ἄσπρες κόλλες, κολλημένες στοὺς τοίχους, ἔδιναν τὴν ἡμέρα ἐκείνη τὴν εἰδησὶ σ' ὅλες τὶς πόλεις καὶ στὰ χωριά κι ἐκαλούσαν ὅλους τοὺς Ἑλληνας στὰ ὅπλα. Ἐκινδύνευε δὲ ἐλευθερία μας καὶ ὅλοι ἐπρεπε νὰ ὑπερασπίσωμε τὴ γῆ τῶν πατέρων μας.

“Ολοι οι “Ελληνες ἔτρεξαν πρόθυμα στὴ φωνὴ τῆς Πατρίδος. ”Αφησαν τὰ σπίτια τους, τοὺς γονεῖς, τὴν οἰκογένειά τους, τὴ δουλειά τους. ”Ἔτρεξαν ἀπ’ ὅλα τὰ μέρη ἐνθουσιασμένοι, ὅλοι ἀγαπημένοι, μὲ πίστι στὸ Θεὸ γιὰ τὴ νίκη. Γιατὶ ὁ πόλε-

μος, ποὺ μᾶς εἶχαν κηρύξει οἱ ἔχθροι, ἦτο ἄδικος.

Μὲ τὴν τίμια στολὴ τοῦ στρατιώτη, νέοι καὶ ἡλικιωμένοι, ὕρμησαν στὴ φωτιά. Μὲ τὸ τραγούδι στὰ χείλη ἐσκαρφάλωσαν στ’ ἀπόκρημνα καὶ χιονισμένα βουνὰ τῆς Ἀλβανίας. Καὶ μὲ τὴ βοήθεια τῆς Παναγίας ἐνίκησαν νίκη μεγάλη καὶ ἔνδοξη.

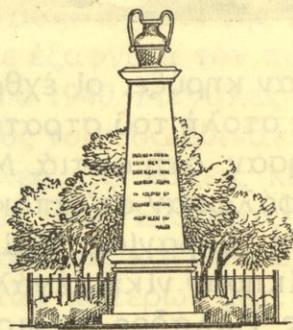
Τὸ ὄνομα τῆς Ἐλλάδος ἐγέμισε λάμψι.

Αύτή τὴ μεγάλη νίκη ἔορτάζουν σήμερα καὶ στὸ Χωριό.

Ἄπο ἡμέρες τὰ παιδιὰ ἔχουν στολίσει τὸ σχολεῖο μὲ μικρὲς χάρτινες σημαῖες καὶ μὲ διάφορες γαλανόλευκες ἐπιγραφές.

Μετὰ τὴ δοξολογία, ὅλος ὁ κόσμος πηγαίνει στὸ Ἡρῷο τοῦ Χωριοῦ, γιὰ νὰ καταθέσῃ στεφάνι ἀπὸ δάφνη, κι ἄλλα στεφάνια ἀπὸ λουλούδια. Τὸ Ἡρῷο εἶναι μιὰ μεγάλη μαρμάρινη στήλη. Ἐπάνω στὴ στήλη αὐτὴ εἶναι γραμμένα τὰ ὄνόματα τῶν ἥρωών του Χωριοῦ, ποὺ ἔπεσαν γιὰ τὴν Πατρίδα. Τὸ ἔχουν κλεισμένο τριγύρο μὲ κάγκελλα καὶ ἔχουν φυτεύσει τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου λογιῶν-λογιῶν ἄνθη καὶ πρασινάδες.

Ἐμπρὸς στέκονται οἱ ἀνάπηροι μὲ τὰ μετάλλια στὸ στῆθος, ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος μὲ τὸ Κοινοτικὸ Συμβούλιο, ὁ παπᾶς, ὁ Διευθυντὴς τοῦ σχολείου καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι τοῦ Χωριοῦ. Ἐπειτα εἶναι τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου σὲ παράταξι. Ὁ ἀέρας γεμίζει ἀπὸ ἐμβατήρια καὶ πατριωτικὰ τραγούδια.

30. ΕΜΠΡΟΣ!

Ἐμπρός! Ὄλόρθοι, ἀτρόμαχτοι.

Μαυρίλα, ἀστροπελέκι.

Νά τὸ σπαθί, γοργάστραψε,
καὶ νά ἡ βροντή, τουφέκι.

Στὸν Πίνδο ἀπ' τὸν Ταῦγετο

καὶ στὰ Βαλκάνια ὡς πέρα

μιὰ φλόγα, μιὰ φοβέρα

κι ἔνας ὁ νοῦς: Ἐμπρός!

Ode. Ἐμπρός, ἀδέρφια, ἀτράνταχτοι,

κι ἀς πέφτη ἀστροπελέκι.

Νά τὸ σπαθί, γοργάστραψε,

βρόντησε τὸ τουφέκι.

Κρήτη, ὁ Μωριᾶς, ἡ Ρούμελη,

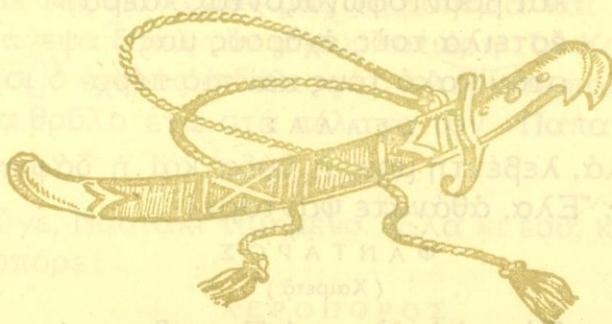
ἐμπρός. Ἡ Ἑλλάδα λάμπει,

ἀχολογῶν οἱ κάμποι,

καίνε οἱ καρδιές. Ἐμπρός!

«Παιδικὴ Ἀνθολογία»

K. Παλαμᾶς

31. ΟΙ ΝΙΚΗΤΑΙ ΤΟΥ ΣΑΡΑΝΤΑ

(Πατριωτικός διάλογος)

ΠΡΟΣΩΠΑ

Η ΕΛΛΑΣ — Ο ΤΣΟΛΙΑΣ — Ο ΦΑΝΤΑΡΟΣ — Ο ΝΑΥΤΗΣ—
Ο ΑΕΡΟΠΟΡΟΣ — Η ΝΟΣΟΚΟΜΑ — Η ΕΛΛΗΝΙΔΑ — ΤΟ ΣΩΦΕΡΑΚΙ.

ΕΛΛΑΣ

28η Οκτωβρίου 1940. Ήμέρα νίκης καὶ δόξης.
Τὴν ἡμέρα αὐτὴ ἐδώσαμε στὴν καταφοβισμένη
ἀνθρωπότητα τὴν ἴδεα, ὅτι οἱ ἔχθροι δὲν ἥσαν ἀνί-
κητοι. ἐδώσαμε τὸ θάρρος καὶ τὴν ἐλπίδα στοὺς
σκλαβωμένους. ἐσώσαμε τὸν πολιτισμό. ἔχαρι-
σαμε στοὺς ἐλευθέρους λαοὺς τὴν νίκη. Θέλω σή-
μερα νὰ εὐχαριστήσω τοὺς ἀγαπημένους μου πρω-
τεργάτες τῆς νίκης. "Ελα, ἀθάνατε Τσολιᾶ!

ΤΣΟΛΙΑΣ

(Χαιρετᾶ καὶ στέκεται κοντά στὴν 'Ελλάδα')

Σὰν μ' ἐκάλεσε ἡ Πατρίδα
στὰ ὅπλα ἐκείνη τὴ φορά,
ἐπῆγ' ἀμέσως στὸ στρατό,
εἶχα στὰ πόδια μου φτερά
κι ἔκει μὲ λόγχη
καὶ βροντοφωνάζοντας «ἄέρα!»
ἔστειλα τοὺς ἔχθρούς μας
στὸν κακό τους καὶ πιὸ πέρα. 10

ΕΛΛΑΣ

Καλά, λεβέντη μου, ἡ δόξα καὶ ἡ δάφνη σου
ἀξίζουν. "Ελα, ἀθάνατε Φαντάρε!

ΦΑΝΤΑΡΟΣ

(Χαιρετᾶ)

Σὰν μ' ἐκάλεσε ἡ Πατρίδα

στὰ ὅπλα ἔκεινο τὸν καιρό,
βρέθηκα μὲ μιᾶς στὴ μάχη
μ' ἔναν ύπουλο ἔχθρο.

Μὲ τὴν πίστι στὸ Θεό μας
καὶ τὸ ἐλληνικὸ τὸ θάρρος,
ἔγινε γιὰ τὴν Πατρίδα
ὁ ἀθάνατος Φαντάρος.

Καὶ στὴ Βόρειο "Ηπειρό μας,
μ' ἄλλα μας παιδιὰ γενναῖα,
ἔστησα τὴ δοξασμένη
τῆς Ἑλλάδος μας σημαία."

Ε Λ Λ Α Σ

Εῦγέ σου καὶ σὺ λεβέντη. Δόξες, δάφνες σοῦ
ἀξίζουν. "Ελα, ἀθάνατο Ναυτάκι!

Ν ΑΥ Τ Η Σ

Σὰν μᾶς πνίξανε τὴν «"Ἐλλη" μας, στὴν Τήνο,
τὸ δοξασμένο τὸ καράβι μας ἔκεινο,
ώρκιστηκα πώς πρὶν περάσουν λίγοι μόνο μῆνες
θά κανα ἐγὼ στὸ Ναυτικὸ καινούργιες Σαλαμῖνες.
Καὶ μὲ τῆς Παναγιᾶς μας τὴ βοήθεια καὶ τὴ χάρι
ζωντάνεψα ξανὰ τὸν μπουρλοτιέρη τὸν Κανάρη.
Κι ἔτσι ὁ ἔχθρὸς ὁ δόλιος τὰ πλήρωσε πολύ,
ἔκανα θρῦλο ἐγὼ στὰ πέλαγα τὸν «Παπανικολῆ».

Ε Λ Λ Α Σ

Εῦγε, Ναυτάκι τιμημένο. "Ελα κι ἐσύ, καλέ μου
Αεροπόρε!

Α Ε Ρ Ο Π Ο Ρ Ο Σ

"Ημοιν κι ἐγὼ παρών, ὅπως καὶ πάντα,

μέσ' στὸ μεγάλο πανηγύρι τοῦ Σαράντα.
 Τὸν ἔχθρό, ποὺ ἔφευγε, ἀπὸ ψηλὰ κοιτοῦσα
 καὶ μὲ τὶς βόμβες μου τὸν γλυκοχαιρετοῦσα.
 Δὲν σταματοῦσα· καὶ μὲ ἥλιο καὶ μὲ τ' ἄστρα
 γκρέμιζα τοῦ ἔχθροῦ τ' ἀτσάλινα τὰ κάστρα.
 Τ' ἀεροπλάνο μου πάντοτε πρῶτο ἐπετοῦσε
 καὶ πάντα ἀνίκητο, γιατὶ ἡ Πατρίδα τὸ ζητοῦσε.

Ε Λ Λ Α Σ

Εὗγέ σου, Σταυραετέ μου δοξασμένε. "Ελα κι
 ἐσύ, μικρή μου Νοσοκόμα!

ΝΟΣΟΚΟΜΑ

Μαζὶ μὲ τὸν Τσολιᾶ καὶ τὸ Φαντάρο
 βρέθηκα πρώτη στοῦ πολέμου τὴ φωτιά,
 ποτέ μου δὲν λογάριασα τὸ χάρο
 γιὰ τὴν Πατρίδα, τὴν Ἑλλάδα τὴ γλυκειά.
 Πόσες φορὲς στοῦ πόνου τὸ κρεβάτι
 σὰν μάννα κι ἀδερφὴ πονετικιά,
 πόσες νυχτιές δὲν ἔκλεισα οὕτε μάτι,
 σὲ κάποιο χειρουργεῖο ἢ φτωχιά. *Q*

α

Ε Λ Λ Α Σ

Εὗγε σου, Νοσοκόμα τιμημένη. "Ελα κι ἐσύ,
 καλή μου Ἑλληνίδα!

Ε Λ Λ Η Ν Ι Δ Α

Κι ἐγὼ στὸ πανηγύρι τοῦ Σαράντα
 ἐδούλεψα, δὲν ἔμεινα στὴν μπάντα,
 κουβάλαγα στὴν πλάτη ταχτικά
 ἐκεῖ στὴν Πίνδο πυρομαχικά.

Δούλεψα νύχτα-μέρα στοῦ Στρατιώτη τὴ Φανέλλα.
Πήρα τουφέκι πλάϊ στοῦ Τσολιᾶ τὴ φουστανέλλα.
Κι ὅταν ἐλεύθερη νὰ ζήσω δὲν μπορῶ,
χορεύω τότε τοῦ Ζαλόγγου τὸ χορό!

ΕΛΛΑΣ

Εὖγε, καλή μου Ἐλληνίδα! "Ελα, καλό μου Σωφεράκι!

ΣΩΦΕΡΑΚΙ

Σὰν ἔπιασα στὸ χέρι τὸ τιμόνι
γιὰ τὴν Ἐλλάδα, τὴ γλυκειά μας μάννα,
ἐφόρτωνα ὅσο μποροῦσε νὰ σηκώνῃ
μὲ πυρομαχικὰ καὶ κουραμάνα.

Κι ὅταν τὸ αὐτοκίνητο γιὰ λίγο παρατοῦσα,
έκει στὴν πρώτη τοῦ πολέμου τὴ γραμμή,
ἄρπαζα τάνκς καὶ τὸν ἔχθρό μας πολεμοῦσα
γιὰ οἰκογένεια, γιὰ σπίτι, γιὰ τιμή.

ΕΛΛΑΣ

Εὖγε καὶ σύ, καλό μου Σωφεράκι. Εὖγε σὲ ὅλους σας. Εὖγε καὶ στὸν ἔνδοξο Ἐλληνικὸ λαό,
ποὺ μὲ τὴν δλόψυχη συνδρομή του ἐκερδίσαμε τὴ
νίκη καὶ ἐδείξαμε στὸν κόσμο ὅτι:

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ

(Τραγουδοῦν)

"Η Ἐλλάδα ποτὲ δὲν πεθαίνει
δὲν τὴ σκιάζει φοβέρα καμμιὰ κ.λ.π.

(Μὲ βῆμα καὶ μὲ τραγούδι χαιρετοῦν δλοι στρατιωτικὰ καὶ φεύγουν).

32. ΠΩΣ ΕΠΗΡΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ Η ΑΘΗΝΑ ΜΑΣ

Αθήνα χρυσοστέφανη καὶ τιμημένη χώρα
οἱ μεγαλόχαροι θεοὶ ἐπάνω σου ἀγρυπνοῦνε.

Ἡ Ἀθήνα ζαφειρόπετρα στῆς γῆς τὸ δαχτυλίδι.

Παλαμᾶς

Μιὰ ἡμέρα, ποὺ ἔτυχε νὰ μιλοῦν στὸ μάθημα γιὰ τὴν πρωτεύουσά μας, τὴν Ἀθήνα, ὁ δάσκαλος ἔξήγησε στὰ παιδιά, πῶς ἐπῆρε τὸ ὄνομα ἡ Ἀθήνα μας.

— Καμμιὰ πολιτεία στὸν κόσμο, εἶπε, δὲν ἔχει τὴ δόξα, τὴν ἴστορία καὶ τὴν ὁμορφιὰ τῆς Ἀθήνας μας. Στὰ πολὺ παλιὰ ὅμως χρόνια, τότε ποὺ ἡ Ἀθήνα ἦτο ἀκόμη ἐνα μικρὸ χωριό, δὲν εἶχε τὸ ὄνομα ποὺ ἔχει σήμερα. Ἐλέγετο Κεκροπία, ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου της βασιλιά Κέκροπα. Οἱ ἀρχαῖοι ὅμως θεοὶ τοῦ Ὄλύμπου ἀπεφάσισαν νὰ γίνῃ ἡ μικρὴ αὐτὴ πόλις μιὰ ἡμέρα μεγάλη καὶ σπουδαία πολιτεία, μὲ ἔξαιρετικὴ ὁμορφιά, μὲ σπάνια ἴστορία, μὲ μεγάλη δόξα. Ἔτσι τὴν ἐπῆραν στὴν προστασία τους.

“Ολοι οἱ θεοί, χωρὶς ἔξαίρεσι, ἥθελαν νὰ προστατεύσουν τὸν ὁμορφο αὐτὸν τόπο, μὰ περισσότερο ἀπ’ δλους ἐπέμεναν ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ θεὰ τῆς σοφίας, καὶ ὁ Ποσειδῶν, ὁ θεὸς τῆς θάλασσας.

‘Ο Ζεὺς τότε, ὁ βασιλεὺς τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων, διέταξε νὰ διαγωνισθοῦν ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ὁ Ποσειδῶν καὶ ὥρισεν, ὅτι θὰ νικήσῃ ἐκεῖνος ἀπὸ τοὺς δυὸ θεούς, ποὺ θὰ χαρίσῃ στὸν τόπο τὸ πιὸ

χρήσιμο δῶρο. Ὁ νικητὴς θὰ δώσῃ τ' ὄνομά του στὴν πόλι καὶ θὰ τὴν πάρῃ στὴν προστασία του.

Ο διαγωνισμὸς τῶν θεῶν ἄρχισε ἐπάνω στὴν Ἀκρόπολι, μπροστὰ στὸ βασιλιᾶ Κέκροπα καὶ σ' ὄλους τοὺς θεούς, ποὺ γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ κατέβηκαν ἀπ' τὸν Ὄλυμπο.

Πρῶτος δ Ποσειδῶν ἐκτύπησε τὴν τρίαινά του καὶ ἀμέσως ἐβγῆκε νερό. Δὲν ἄρεσε ὅμως τὸ δῶρο αὐτὸ στοὺς Ἀθηναίους.

Ξανακτύπησε ὁ θεὸς τῆς θάλασσας τὸ βράχο μὲ τὴν τρίαινά του καὶ ἀμέσως πετάχθηκε ἐνα ὡραῖο ἄλογο, πολὺ κατάληλο γιὰ τοὺς πολέμους. Καὶ αὐτὸ ὅμως δὲν ἐνθουσίασε τοὺς εἰρηνικοὺς Ἀθηναίους.

Ἐπειτα ἀπ' τὸν Ποσειδῶνα, ἡ μεγαλόπρεπη κόρη τοῦ Διός, ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ, ἐκτύπησε μὲ τὸ κοντάρι τῆς τὸ ἄκαρπο ἔδαφος τοῦ Ἱεροῦ βράχου τῆς Ἀκροπόλεως. Ἀμέσως ἐφύτρωσε ἡ ἐλιά, τὸ δένδρο ποὺ θὰ ἔχαριζε τροφὴ καὶ ύγεια στὴν πόλι καὶ θὰ ἔφερνε τὴν εἰρήνη ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους.

Τὸ δῶρο αὐτὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἐνθουσίασε τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐθεωρήθηκε χρησιμώτερο ἀπὸ τὸ δῶρο τοῦ Ποσειδῶνος.

Ἐτσι ἡ θεὰ τῆς σοφίας, ἡ Ἀθηνᾶ, ἀνακηρύχθηκε νικήτρια κι ἐπῆρε στὴν προστασία της τὴν πόλι.

Τῆς ἔδωσε τὸ ὄνομά της, σὰν πρῶτο δεῖγμα τῆς ἀγάπης της, καὶ μὲ τὴ βοήθειά της ἡ Ἀθήνα προώδευσε πολὺ καὶ ἔγινε ἡ πρώτη πόλις τοῦ κόσμου στὰ γράμματα, στὶς τέχνες, στὶς ὁμορφιές, στὴν ἱστορία, στὴ δόξα!

Τὴν ἄλλη ἡμέρα τὰ παιδιά ἀναπαρέστησαν στὴν τάξι τὴν παραπάνω σκηνή. Ὁ Κωστάκης παράστησε τὸν Ποσειδῶνα, ἥ Ἐλενίτσα τὴν Ἀθηνᾶ κι ἄλλα παιδιά τοὺς ἄλλους θεοὺς τοῦ Ὄλυμπου καὶ τὸ βασιλιά Κέκροπα. Ἡτο ἀλήθεια μιὰ ύπέροχη σκηνή, ποὺ τὴν εἶχαν κάμει μόνα των τὰ παιδιά. *Δ*

33. ΤΑ ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙΑ

Σήμερα τὰ παιδιά ἔξυπνησαν πολὺ πρωΐ.
Τοὺς ἐφάνηκε σὰν νὰ ἐκτυπώνησαν δυνατὰ τὴν πόρτα, σὰν νὰ ἔτρεχαν ἔξω πολλοὶ ἀνθρωποι.

Μὰ καθώς ἔξυπνησαν, ἄκουσαν τὶς δυνατὲς βροντὲς καὶ τὴ βροχή, ποὺ ἐκτυπώνει τὰ τζάμια, σὰν νὰ τοὺς ἐφώναζε:

— Ξυπνᾶτε, ξυπνᾶτε νὰ ιδῆτε!

‘Ο Κωστάκης ἐσηκώθηκε πρῶτος. “Ἐτρεξε ἀμέσως στὸ παράθυρο. ^βΑ, τί ἐγίνετο ἔξω! ’Απὸ τὴ μεγάλη βροχὴ ποτάμια ἔτρεχαν στὸ δρόμο τὰ νερά. ‘Ο ούρανὸς ἦτο σκεπασμένος μὲ σκοτεινὰ σύννεφα. ”Αστραφτε πότε - πότε καὶ ἐβροντοῦσε. ‘Ο κύρΓιάννης, ὁ πατέρας τοῦ Μήτσου, ἐπήγαινε στὴ δουλειά του μὲ μιὰ μεγάλη ὅμπρέλλα, ποὺ ἔσταζε γῦρο - γῦρο νερά. Τὰ παπούτσια του ἦσαν ὅλο λάσπες.

Μιὰ μεγάλη βροντὴ ἀκούσθηκε καὶ μιὰ δυνατὴ λάμψι ἔκαμε τὸν Κωστάκη νὰ κλείσῃ τὰ μάτια του.

Ἐπειτα ἐτραβήχθηκε ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ ἄρχισε νὰ ντύνεται.

— Θὰ βρέξῃ πολὺ σήμερα, εἶπε ἡ μητέρα του.

— Θὰ ποτίσῃ τὰ δένδρα καὶ τὰ λουλούδια, τὰ χωράφια καὶ τὰ ἀμπέλια. Θὰ καθαρίσῃ τὸν ἀέρα καὶ θὰ τὸν ξεπλύνῃ ἀπὸ τὴ σκόνη καὶ τοὺς καπνούς. Θὰ γεμίσῃ καὶ τὰ πηγάδια καθαρὸν νερό.

Νά, ἔκείνη τὴ στιγμὴ ἀκούεται ἡ φωνὴ τῆς Ἐλενίτσας:

— Κωστάκη, Κωστάκη, καλημέρα!

— Καλημέρα, Ἐλενίτσα, καλημέρα ἔξαδελφούλα. Πῶς σοῦ φαίνεται σήμερα ὁ καιρός?

Ἡ Ἐλενίτσα γιὰ ἀπάντησι ἐτραγούδησε:

Βρέχει, βρέχει καὶ χιονίζει
καὶ τὸ μάρμαρο ποτίζει
καὶ ἡ γάτα μαγειρεύει
καὶ ὁ ποντικὸς χορεύει. *a*

a Καὶ ὁ Κωστάκης τῆς ἀπάντησε μὲ ἔνα γνωστὸ ποίημα:

Ο Η ΒΡΟΧΟΥΔΑ

Ψιλή, ψιλὴ βροχούλα
ποτίζει τὸ χωράφι.

Ἡ κάθε μιά της στάλα
κι ἔνα ἀκριβὸ χρυσάφι.

Μέσ' στοῦ ζευγά τὸ σπίτι
λαμποκοπᾶ τὸ τζάκι.

Μὲ τὴ γιαγιά, ποὺ γνέθει,
μιλεῖ τὸ ἔγγονάκι. *o*.

Χαμογελᾶς ὁ πατέρας
καὶ τὴν φωτιὰ σκαλίζει.
Καὶ δός του πιὰ ἡ βροχούλα
τοῦ γλυκομουρμουρίζει.

Σὰν νὰ τοῦ λέη, κτυπῶντας
σιγὰ στὸ παραθύρι,
πώς πλούσια θὰ θερίσῃ
ὅσα καλὰ ἔχει σπείρει.

Στέλιος Σπερδάντσας

— Εἰσαι ἐτοιμος γιὰ τὸ σχολεῖο, Κωστάκη; ἔρω·
τησε ἡ Ἐλενίτσα.

— Ναί, ναί, εἶπε ὁ Κωστάκης, ἐσύ;

— Νά, τὴν ὄμπρέλλα μου περιμένω νὰ μοῦ δώσῃ
ἡ μητέρα μου.

— Καὶ ἐμένα, εἶπε ὁ Κωστάκης.

• 0 • Η μητέρα του τὸν ἐβοήθησε νὰ περάσῃ τὴ σάκ-
κα του στοὺς ὅμους καὶ τὸν ἔβγαλε στὴν πόρτα.
Ἐκεῖ τοῦ ἀνοιξε τὴν ὄμπρέλλα καὶ ὁ Κωστάκης τὴν
ἐκράτησε στὸ δεξί του χερι.

Ήλθε καὶ ἡ Ἐλενίτσα κάτω ἀπὸ τὴν ὄμπρέλλα
της καὶ τὰ δύο ἔξαδελφάκια, περπατῶντας προσε-
κτικὰ ὅσο ἡμποροῦσαν στὰ στεγνὰ μέρη τοῦ δρό-
μου, ἐπήγαιναν γιὰ τὸ σχολεῖο.

34. Η ΣΠΟΡΑ

d. 0

Τὸν Ὁκτώβριο, μὲ τὶς πρῶτες βροχές, ὁ γεωργὸς δργώνει καὶ σπέρνει τὰ χωράφια του. Στοὺς κήπους καὶ στὰ περιβόλια σπέρνει λαχανικά.

"Ἔχει ἔτοιμάσει διαλεχτὸ σπόρο σιταριοῦ, σίκαλης, βρῶμης, κριθαριοῦ καὶ ἄλλων δημητριακῶν, ποὺ θὰ σπείρῃ τὸ φθινόπωρο. "Ἐβαλε τὸ σπόρο μέσα σὲ φάρμακα, γιὰ νὰ καθαρισθῇ ἀπὸ τὶς ἀσθενειες. 0

Στὶς μεγάλες ἐκτάσεις ἀρχίζει ἡ καλλιέργεια μὲ τὰ βενζινάροτρα, δηλαδὴ μὲ ἄροτρα μὲ πολλὰ ύνια, ποὺ κινοῦνται μὲ βενζίνη καὶ μοιάζουν μὲ αὐτοκίνητα.

Μ' αὐτὰ καλλιεργοῦνται οἱ μεγάλες πεδιάδες τῆς πατρίδος μας.

Κάθε πρωΐ ὁ γεωργός, ἀφοῦ κάμη τὴν προσευχὴν του, ἀρχίζει τὴν ἐργασία του. Μὲ τὸ ἀργοκίνητα βόδια του δργώνει καὶ σπέρνει τοὺς ἀγρούς του.

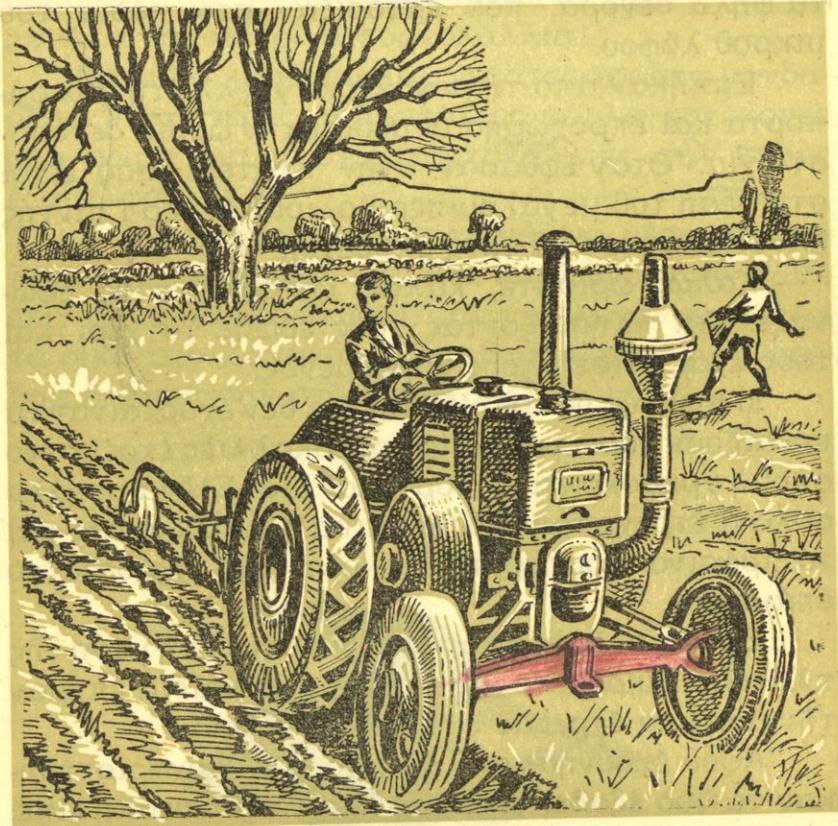
Τὸ εὐλογημένο χῶμα σκεπάζει τοὺς σπόρους, ποὺ ὁ γεωργὸς ἔχει σκορπίσει μὲ τὸ χέρι του ἢ μὲ τὴ σπαρτικὴ του μηχανή, γιὰ νὰ βλαστήσῃ σὲ λίγο μιὰ ἀπέραντη πρασινάδα. Πίσω του μερικὲς σιταρῆθρες καὶ μερικὲς μαυρόφτερες κουροῦνες σκαλίζουν τὸ χῶμα νὰ εῦρουν κανένα σκουληκάκι ἢ κανένα σπόρο σιταριοῦ γιὰ τὸ φαγητό τους.

Τὸ βράδυ ὁ γεωργὸς θὰ γυρίσῃ χαρούμενος στὴν οἰκογένειά του καὶ, ἀφοῦ τακτοποιήσῃ τὰ βόδια του στὸ στάβλο καὶ τὰ ἐργαλεῖά του στὴν ἀποθήκη, θὰ ξεκουρασθῇ.

Τὰ παιδιά του θὰ τοῦ διηγηθοῦν κάτι ἀπὸ τὰ

μαθήματα τῆς ήμέρας καὶ ἡ γυναικά του θὰ τὸν βοηθήσῃ στὶς ἔργασίες του καὶ θὰ τοῦ μιλήσῃ γιὰ τὶς φροντίδες τοῦ σπιτιοῦ.

Καὶ ὅλοι μαζί, πρὶν κοιμηθοῦν, θὰ ψιθυρίσουν

πάλι τὴν προσευχή των καὶ θὰ παρακαλέσουν τὸ Θεὸν νὰ εὐλογήσῃ τοὺς κόπους τοῦ γεωργοῦ. Νὰ ζεστάνῃ τὸ σπόρο μὲ τὶς χρυσές ἀκτίνες τοῦ ήλιου καὶ νὰ τὸν δροσίσῃ μὲ τὴν οὐράνια δροσιά του.

Δια

35. ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΟΛΙ ΤΟΥ ΚΥΡ - ΓΙΑΝΝΗ

Τὴν Κυριακὴ τὸ ἀπόγευμα τὰ παιδιὰ μὲ τοὺς γονεῖς των ἐπῆγαν περίπατο στὸ μεγάλο περιβόλι τοῦ κύρ-Γιάννη. Στὸ δρόμο ἀπὸ μακριὰ ἔβλεπαν τὰ ψηλὰ δένδρα, ποὺ ἐμαύριζαν στὰ πόδια τοῦ μικροῦ λόφου.

Ἐμπήκαν ἀπὸ τὴ μεγάλη καγκελωτὴ σιδερόπορτα καὶ ἐπροχώρησαν μέσα στὴν ὡραία δενδροστοιχία.⁸ Οταν ἔφθασαν στὴν πλατεῖα, ποὺ εἶναι στὴ μέση τοῦ μεγάλου περιβολιοῦ, ὁ κύρ-Γιάννης ἦλθε γελαστὸς νὰ τοὺς ὑποδεχθῇ.

— Καλῶς ὡρίσατε, καλῶς ὡρίσατε, τοὺς ἐφώναξε. Καὶ πλησιάζοντας τοὺς ἔδωσε τὸ χέρι καὶ τοὺς ἔχαιρέτισε ὅλους χαρούμενος.

‘Ο Κωστάκης καὶ ἡ Ἐλενίτσα δὲν ἔχόρταιναν νὰ κοιτάζουν γύρω των. Στὶς πορτοκαλλιές ἐκρέμοντο ἀκόμη χρυσοκόκκινα πορτοκάλλια. Σ’ ἔνα μεγάλο αὐλάκι ἔτρεχε τὸ νερὸ βιαστικὰ κελαρύζοντας καὶ τὰ πράσινα χορταράκια ἔσκυβαν καὶ ἔχαιρεύοντο ἐπάνω του.

Σὲ μιὰ πελώρια καρυδιά, ποὺ ἦτο στὴ μέση τῆς πλατείας, ἐκρέμετο μιὰ κούνια. Τὰ παιδιὰ ἐπῆραν τὴν ἄδεια κι ἔτρεξαν ἐκεὶ νὰ κουνηθοῦν.

‘Αφοῦ ἔκουνήθηκαν ἀρκετὰ καὶ εὐχαριστήθηκαν τὰ δυὸ ἔξαδελφάκια, ἡ θεία τοῦ Κωστάκη εἶπε:

— Ἐλάτε, ἄς πᾶμε νὰ περιπατήσωμε στὸ περιβόλι καὶ ἔπειτα ξαναγυρίζομε.

— Ορίστε, περάστε ἀπὸ δῶ, εἶπε ὁ κύρ-Γιάννης. Καὶ ἀρχισε νὰ τοὺς δείχνῃ καὶ νὰ τοὺς μιλῇ γιὰ τὰ δένδρα του.

— Οι πορτοκαλλιές μου, ἔλεγε ὁ κύρ - Γιάννης, κάνουν τὰ καλύτερα πορτοκάλλια τοῦ κόσμου. Νοστιμώτατα, μὲ λεπτή φλούδα καὶ γεμάτα χυμό.

"Εκοψε ἔναν κλῶνο, ποὺ εἶχε ἐπάνω του τρία πορτοκάλλια, καὶ τοὺς τὰ πρόσφερε. Πῶς ἐμοσχοβολοῦσαν τὰ γυαλιστερὰ πράσινα φύλλα καὶ τὰ μεγάλα κατακίτρινα πορτοκάλλια!

Νά καὶ οἱ μανδαρινιές, γεμάτες ἀφράτα μανδαρίνια. Μικρότερες, μὲ λεπτότερα φύλλα, ἐστέκοντο στὴ σειρὰ δίπλα στὶς πορτοκαλλιές σὰν καλὲς ἔξαδελφοῦλες.

Στὶς ρίζες των ἔτρεχε τὸ νεράκι μέσα στὸ αὐλάκι του κελαρύζοντας. Καὶ οἱ κλῶνοι ἀπὸ πάνω ἐκινοῦντο ἀπὸ τὸ ἀεράκι, σὰν νὰ ἔλεγαν καὶ αὐτοὶ τὰ δικά των λογάκια. "Ἐτσι θαυμάζοντας τὰ δένδρα ἐπλησίασαν στὸ στάβλο.

αλλα

ΣΤΑΒΛΟΣ

36. Ο ΣΤΑΒΛΟΣ

• Ο στάβλος ήτο ένα μεγάλο ύπόστεγο, κλεισμένο άπο τις πλευρές μὲ τοίχους καὶ στρώμένο μὲ πλακάκια.

Οι τοίχοι ήταν σοβατισμένοι μὲ κάτασπρον ἀσβέστη.

“Ολος ὁ στάβλος ἔλαμπε ἀπὸ φῶς καὶ καθαριότητα. Τὸ ἔδαφος τοῦ στάβλου ήτο λίγο κατηφορικό, γιὰ νὰ τρέχουν τὰ νερὰ στὸ αὐλάκι καὶ ἀπὸ ἐκεῖ στὸν υπόνομο.

Στὴν ἐπάνω πλευρὰ εἶχε τρία μεγάλα κτιστὰ παχνιά. Τὰ ζῷα ἔλειπαν.

— Ποῦ εἰναι τὰ ζῷα, κύρ - Γιάννη; ἔρωτησε ἡ μητέρα τοῦ Κωστάκη.

— Τώρα βόσκουν στὸ λιβάδι, ἐδῶ πάρα κάτω, εἶπε ὁ κύρ - Γιάννης. Τὸ βράδυ - βράδυ θὰ πάω νὰ τὰ φέρω. Ἐχω ένα βόϊδι καὶ δυὸ ἀγελάδες. Λογαριάζω νὰ κάμω ένα μεγάλο βουστάσιο. Ἐλπίζω τοῦ χρόνου νὰ κτίσω καὶ ἄλλον ένα στάβλο πιὸ μεγάλο.

— Σοῦ εύχόμαστε ὅ, τι ἐπιθυμεῖς νὰ γίνῃ, εἶπε ὁ κύρ - Δημήτρης, ὁ πατέρας τοῦ Κωστάκη.

— Εύχαριστῶ, ἀποκρίθηκε ὁ κύρ - Γιάννης.

Καὶ ἐπρόσθεσε:

— Οἱ ἀγελάδες ἔχουν καλὸ εἰσόδημα. Μὲ τὸ νόστιμο καὶ παχὺ γάλα των φτειάνεις βούτυρο, τυρί, κρέμες καὶ γιαούρτι.

a *δ*

37. Η ΚΟΥΝΙΑ

Αφοῦ εἶπαν αὐτά, ἐγύρισαν πάλι ὅλοι στὴ μέση τοῦ περιβολιοῦ, ποὺ ἥτο ἡ μεγάλη καρυδιὰ καὶ ἡ κούνια.

Τὰ παιδιὰ ἡθέλησαν πάλι νὰ κουνηθοῦν στὴν κούνια καὶ ἡ μητέρα τῆς Ἐλενίτσας εἶπε:

— Ἐλάτε νὰ σᾶς κουνήσω λίγο ἐγώ. Ἀνεβῆτε καὶ οἱ δυὸς καὶ πιασθῆτε καλά. Ἔτσι, κρατᾶτε σφικτὰ τὰ σχοινιά. Ἐμπρός, τὸ νοῦ σας!

Στὴν ἀρχὴ τοὺς ἔδωσε ἐλαφρές σπρωξιές καὶ ύστερα δυνατώτερες.

— Τί ὠραῖα ποὺ εἶναι! ἐφώναζαν τὰ παιδιά.

— Ἐλα, μητερούλα, καὶ ἄλλη μιά, καὶ ἄλλη, καὶ ἄλλη πιὸ δυνατή, ἐφώναξε ἡ Ἐλενίτσα.

— Κρατηθῆτε καλά, ἐφώναξε ἡ μητέρα τῆς Ἐλενίτσας.

— Ωπ, ώπ! Ως τὰ κλαδιὰ ψηλά. Ωπ! σὰν πουλιὰ πετάμε. Ωπ! στὰ σύννεφα, ἐφώναζαν τὰ παιδιὰ ἐνθουσιασμένα.

Ο κύρ-Γιάννης καὶ οἱ ἄλλοι τοὺς ἐκοίταζαν γελαστοί.

— Χίλια χρόνια νὰ ζῆς, μπάρμπα-Γιάννη, ἐφώναξε ὁ Κωστάκης. Όλα ἔδω στὸ περιβόλι σου εἶναι ὠραῖα, μὰ πιὸ πολὺ ἀπ' ὅλα ἀξίζει ἡ κούνια σου.

— Ἐλάτε τώρα, ἐλάτε, εἶπε ἡ μητέρα τῆς Ἐλενίτσας. Εἶναι πιὰ ἀργὰ καὶ πρέπει νὰ φύγωμε. Ο ἥλιος πηγαίνει νὰ βασιλεύσῃ.

Κατέβηκαν λοιπὸν τὰ παιδιά καὶ ὅλοι ἔτοιμάσθηκαν νὰ] φύγουν.

Ο κύρ-Γιάννης τοὺς ἔδωσε μερικὰ πορτοκάλια νὰ πάρουν μαζί των. Τὸν εὐχαρίστησαν ὅλοι γιὰ τὶς ὀραῖες ὥρες, ποὺ ἐπέρασαν στὸ περιβόλι του, καὶ ὁ κύρ-Γιάννης τοὺς παρεκάλεσε νὰ ἔρχωνται συχνά.

Ἐδωσαν λοιπὸν τὸ χέρι, ἀποχαιρέτησαν καὶ ξεκίνησαν νὰ γυρίσουν στὸ σπίτι.

Ολοι ἦσαν χαρούμενοι καὶ τὰ παιδιά σ' ὅλο τὸ δρόμο ἔτραγουδοῦσαν.

Πόσα εἶχαν νὰ εἰποῦν τὸ βράδυ στὴ γιαγιὰ καὶ στὸν παπποῦ!

38. Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑΚΗ

‘Η καμπάνα κτυπά ‘Εσπερινό! Τὰ κοπάδια γυρίζουν στὴ στάνη. Κουρασμένοι, μὰ κι εύχαριστημένοι οἱ χωρικοὶ γυρίζουν στὰ σπίτια τους νὰ εύρουν τὸ δεῖπνο, πὴν ξεκούρασι.

‘Ο κύρ - Δημήτρης τριγυρνᾶ ἀκόμη στὰ χωράφια. Κάποτε σκύβει, μαζεύει κανένα χόρτο, βγάζει καμμιὰ πέτρα κι εἶναι σὰν νὰ λυπᾶται ν’ ἀφήσῃ αὐτὰ τὰ μέρη. ο’

Κάθε πρωΐ, μὲ τὸ πρῶτο κελάδημα τοῦ πουλιοῦ, σηκώνεται κι ἔρχεται στὰ χωράφια, ὅπου τὸν περιμένει ἡ δουλειά. Μαζὶ μὲ τὸν ἀδελφό του δργώνουν μὲ βενζινάροτρο τὰ μεγάλα τους χωράφια.

“Ολη τὴν ἡμέρα ἐργάζονται. Τὴν αὔγη μὲ τὴ δροσιά, τὸ μεσημέρι μὲ τὸν ἥλιο καὶ τὸ βραδάκι μὲ τὸ δροσερὸ ἀεράκι.

Τίς Κυριακές, ὅταν εἶναι καλὸς καιρός, μετὰ τὴ

λειτουργία παίρνει τὸν Κωστάκη κάμμια φορὰ καὶ πηγαίνουν μαζὶ στὰ χωράφια. Θέλει πάντα νὰ αἰσθάνεται τὴ μυρωδιὰ τῆς δουλεμένης γῆς. Θέλει νὰ βλέπῃ τὴ γῆ, ποὺ ὅργωσε κι ἔσπειρε, νὰ τὴ δείχνῃ καὶ στὸν Κωστάκη μὲ χαρά. Γιατὶ τὸν προορίζει γιὰ τὰ κτήματα.

— Νὰ δουλεύῃς καὶ σὺ στὸ σχολεῖό σου μὲ ὅρεξι, τοῦ λέγει. "Οταν τελειώσῃς τὸ Δημοτικό, θὰ σοῦ ἀγοράσω γεωργικὰ βιβλία. Τὰ ἔχουν γράψει ἄνθρωποι, ποὺ φροντίζουν γιὰ νὰ καλυτερεύωμε ἐμεῖς οἱ γεωργοὶ τὴ δουλειά μας. Κι ὅταν ἡ δουλειά μας καλυτερεύῃ, πλουτίζει καὶ τὸ σπίτι μας καὶ τὸ Χωριό μας καὶ ἡ πατρίδα μας.

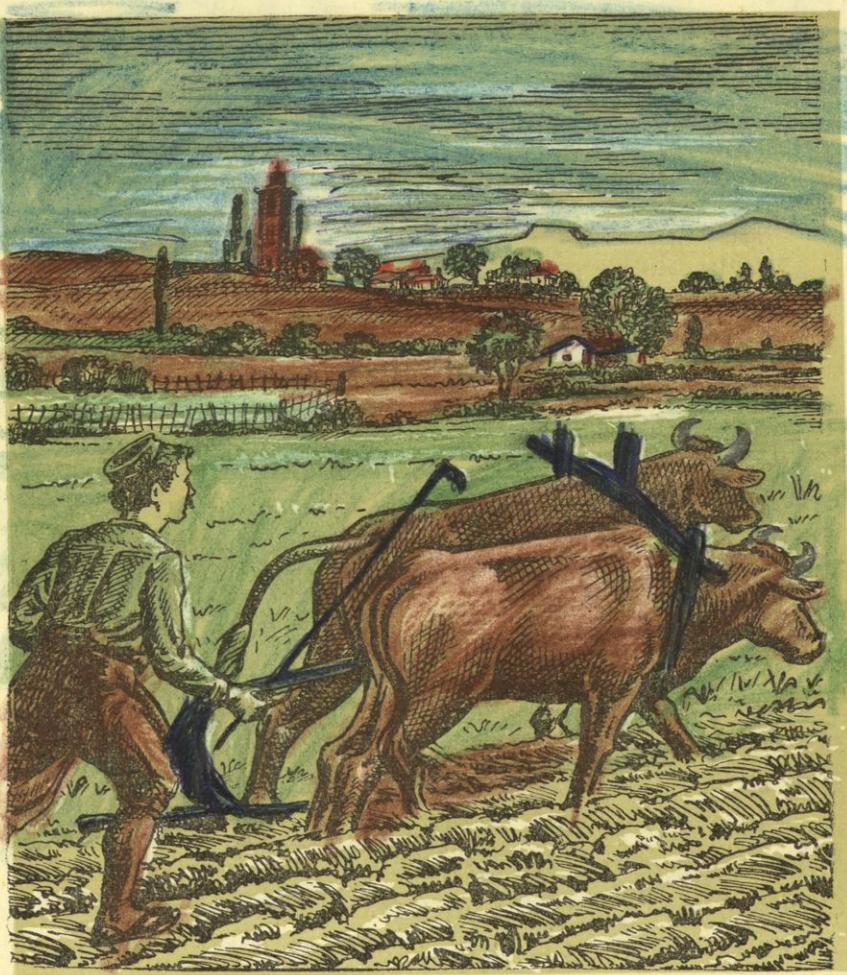

do. 39. Η ΚΑΜΠΑΝΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Χτυπᾶς, καὶ τῶν περιστεριῶν τὸ κάτασπρο κοπάδι ξελαγιασμένο ἀψήλωσε στὸ γαλανὸ τὸ βράδυ.

‘Η σιδερένια σου φωνὴ ἀπ’ τὸ καμπαναριὸ ὅλη τὴν ἴστορία του τὴν εἶπε στὸ χωριό.

Μὲ σὲ ζευγάδες τὴν αύγὴ τὰ βόϊδια τους κεντροῦν καὶ σὲ θὰ πρωτακούσουνε τὸ βράδυ, σὰν γυρνοῦν. Μὲ τὶς φωνές σου σταματᾷ ἡ κόρη τ’ ἀργαλειὸ καὶ τὸ παιδάκι γελαστὸ γυρίζει ἀπ’ τὸ σχολεῖό.

‘Ο δουλευτής τ’ ἀλέτρι του στὸ χῶμα παρατᾶ
καὶ τὸ σταυρό του κάνοντας ἀπάνω σου κοιτᾶ.
Ἐσύ ’σαι τοῦ μικροῦ χωριοῦ τὸ στόμα τὸ τρανό,
ποὺ τὶς μικρὲς λαχτάρες του τὶς λές στὸν οὐρανό.

«Ἀροιχτὰ μυστικὰ»

‘Αλένος Φωτιάδης

(10)

40. ΤΟ ΠΕΣΙΜΟ ΤΩΝ ΦΥΛΛΩΝ

Μιὰ ήμέρα οἱ μαθηταὶ ἄκουσαν μὲ προσοχὴ δσα εἶχε γράψει γιὰ τὸ πέσιμο τῶν φύλλων ἀπὸ τὰ δένδρα μιὰ ὁμάδα παιδιῶν.

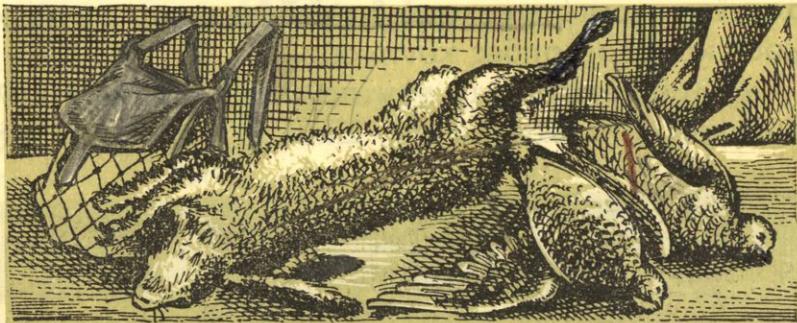
«Ἀπὸ ήμέρες παρατηροῦμε, ἔγραφαν, τὸ πέσιμο τῶν φύλλων. Σὲ κάθε φυσημα τοῦ ἀνέμου πολλὰ φύλλα ξεκολλοῦν, στριφογυρίζουν ἐλαφρὰ ψῦρο ἀπὸ τὸ δένδρο, σὰν νὰ θέλουν νὰ τοῦ δώσουν τὸν τελευταῖο χαιρετισμό. Καὶ ὅστερα πέφτουν στὴ γῆ. • 0

»Ἐδοκιμάσαμε νὰ ξεκολλήσωμε φύλλα, ποὺ ἥσαν ἀκόμη πράσινα, καὶ φύλλα, ποὺ ἥσαν ὅλο κίτρινα. Τὰ πράσινα ἥσαν ἀκόμη κολλημένα στὸ κλαδί. Τὰ κίτρινα ἔξεκόλλησαν μὲ τὸ πρῶτο ἄγγιγμα.

»Παρατηρήσαμε, πὼς τὸ κιτρίνισμα ἀρχίζει ἀπὸ τὶς ἄκρες τῶν φύλλων καὶ προχωρεῖ πρὸς τὸ κοτσάνι. Ο δάσκαλος μᾶς εἶπε, πὼς τὰ φύλλα ξεραίνονται, γιὰ ν' ἀφήσουν ὅλες τὶς ζωντανὲς οὔσιες στὸ δένδρο. Ὅστερα πέφτουν.

»Τὰ ξερὰ φύλλα, πεσμένα στὸ χῶμα, ἄλλα ἥσαν τρύπια, μαυρισμένα καὶ μισοσαπισμένα καὶ ἄλλα ἐτρίβοντο εὔκολα. Ο δάσκαλος μᾶς εἶπε, πὼς στὸ χῶμα εἶναι ἀπειρα μικρὰ ζωῶφια, ποὺ ἡ δουλειά τους εἶναι ἀπὸ τὰ πεσμένα φύλλα νὰ φτειάνουν λίπασμα, ποὺ τρέφει τὰ δένδρα τὸ χειμῶνα.

• 0) »Εἶναι ὅμορφη ἡ ἱστορία τῶν φύλλων! Φυτρώνουν καὶ μεγαλώνουν, γιὰ νὰ τρέφουν τὸ δένδρο. Κι ὅταν ξεραίνωνται, γίνονται λίπασμα καὶ τρέφουν πάλι τὸ δένδρο, γιὰ νὰ μπορῇ τὴν ἄνοιξιν' ἀνθίσῃ ξανὰ καὶ νὰ πρασινίσῃ». (• 0 α 2)

41. ΤΩ ΚΥΝΗΓΙ

Ο Είναι ή έποχή τοῦ κυνηγιοῦ. Συχνὰ ἀντηχοῦν Κοντινὲς ἢ μακρινὲς τουφεκιές. Ο κύρ-Δημήτρης μ' ἄλλους χωριανούς, ποὺ ἀγαποῦν τὸ κυνήγι, φεύγουν ἀπὸ τὰ ξημερώματα μὲ τὰ τουφέκια τους καὶ μὲ μιὰ καλὴ προμάθεια ἀπὸ φυσίγγια, Παίρνουν λίγο πρόγευμα καὶ τὸ σκύλλο, τὴ Σπίθεο. Η Σπίθα ἔχει ὅσφρησι έξαιρετικὴ καὶ ξεύρει νὰ εύρισκῃ τ' ἀγρίμια, νὰ τὰ κυνηγᾶ, νὰ τὰ πιάνη, δίχως νὰ τοὺς κάνῃ κακό, καὶ νὰ τὰ φέρνῃ στὸ ἀφεντικό της.

Πολλὲς φορὲς οἱ κυνηγοὶ γυρίζουν μὲ τὸ βασιλευμα τοῦ ἥλιου κουρασμένοι, πεινασμένοι, λασπωμένοι, φέρνοντας στὴ σακκούλα τους κανένα λαγό, παχουλὰ ὅρτύκια ἢ καμμιὰ πέρδικα.

Κάποτε τὸ βράδυ, ὅλη ἡ συντροφιὰ ἔρχεται στὸ σπίτι τῆς Ἐλενίτσας καὶ τότε γίνεται μεγάλη συζήτησι γιὰ ἐπιτυχημένες ἢ χαμένες τουφεκιές, γιὰ δύσκολα κυνήγια. Είναι νὰ γελᾷ κανεὶς μὲ τὶς

άστείες περιπέτειες, πού διηγοῦνται καὶ μὲ μερικούς καυχησιάρηδες κυνηγούς.

Μιλοῦν ἐπίσης γιὰ τὴν παλληκαριὰ τῶν σκυλιῶν καὶ πρὸ πάντων τῆς Σπίθας, ποὺ ὅλοι τὴν

B
B
B
B

εύρισκουν τὸ πιὸ ἐπιδέξιο κυνηγετικὸ σκυλλὶ ὅλης τῆς περιοχῆς.

‘Ο’ Κωστάκης ἀκούει μὲ προσοχὴ ὅλες τὶς διηγήσεις τοῦ κυνηγοῦ. ‘Η ‘Ελενίτσα ὅμως δὲν ἔνδιαφέρεται καὶ πολὺ γι’ αὐτές. Αὕτῃ χαῖδεύει τὰ δυστυχισμένα πουλιά, ποὺ τὰ βλέπει σκοτωμένα, πρὶν τὰ πάρη ἡ μητέρα της νὰ τὰ μαγειρέψῃ.

Μιὰ ὅμως ἴστορία τοῦ παπποῦ ἔκαμε πολὺ μεγάλη ἐντύπωσι στὰ παιδιά.

B

B

d. o 42. ΤΟ ΘΑΡΡΟΣ ΤΟΥ ΣΠΟΥΡΓΙΤΗ

“Ενα πρωΐ, ἔνας κυνηγὸς ἐπήγαινε στὸ δάσος γιὰ κυνήγι, μαζὶ μὲ τὸ σκύλλο του. Ὁ σκύλλος ἔτρεχε ἐμπρός. Ξαφνικὰ ἄρχισε νὰ περπατῇ μὲ μεγάλη προσοχὴ, ἔχοντας τὸ λαιμό του τεντωμένο. ”Ἐτσι περπατοῦν οἱ σκύλλοι, ὅταν μυρίζωνται κυνήγι.

‘Ο κυνηγὸς ἔκοιταξε πέρα κατὰ τὰ δένδρα καὶ, νομίζοντας πῶς ἥτο καμμιὰ πέρδικα, ἔβαλε τὸ χέρι του στὸ τουφέκι. ’Αλλ’ ἀμέσως ἐσταμάτησε. Τί ἥτο; “Ἐνας μικρούλης σπουργίτης, ποὺ εἶχε πέσει ἀπὸ τὴ φωλιά του. Τὸ ράμφος του ἥτο ἀκόμη κίτρινο καὶ μόλις ἐστέκετο στὰ πόδια του. Ἐκουνοῦσε τὶς φτερούγες καὶ δὲν ἦμποροῦσε νὰ πετάξῃ.

‘Ο σκύλλος ἥτο ἔτοιμος νὰ τοῦ ριχθῆ, ὅταν ἀπὸ τὸ κοντινὸ δένδρο ἔνας μεγάλος σπουργίτης πέφτει σὰν πέτρα ἀκριβῶς μπροστὰ στὸ στόμα τοῦ σκύλλου. ’Ητο ὁ πατέρας τοῦ μικροῦ σπουργίτη καὶ ἦθελε νὰ ὑπερασπίσῃ τὴ ζωὴ τοῦ παιδιοῦ του. Εἶχε ἀνασηκωμένα τὰ φτερὰ κι ἔβγαζε ἀπελπισμένες φωνές.

‘Ο σκύλλος εἶχε τὸ στόμα ἀνοικτὸ κι ἔδειχνε τὰ δόντια του. Δυὸ φορὲς ὁ πατέρας σπουργίτης ἐπήδησε ἐπάνω στὸ πρόσωπο τοῦ σκύλλου. Καὶ ὁ σκύλλος, ξαφνιασμένος ἀπὸ τὸ θάρρος τοῦ μικροῦ πουλιοῦ, ἐσταμάτησε. ’Οπισθοχώρησε λιγάκι, ἔγαγισε δυὸ-τρεῖς φορὲς κι ἔκοιταξε μὲ ἀπορία τὸν κυνηγό.

— Κι ὁ κυνηγὸς τί ἔκαμε; ἐρώτησε ἀνυπόμονα ἡ ‘Ελενίτσα.

—”Εχει λίγη ύπομονή, είπε ο παππούς. ‘Ο κυνηγός δὲν ήτο σκληρός. Έθαύμασε κι αύτος τὸ θάρρος τοῦ σπουργίτη καὶ τὴν ἀγάπη του γιὰ τὸ παιδί του κι ἀμέσως ἐφώναξε πίσω τὸ σκύλλο του. ”Εσκυψε ἔπειτα, ἐπῆρε ἀπαλὰ τὸ πουλάκι στὰ χέρια του καὶ τὸ ἔκρυψε μέσα σ’ ἔνα βάτο.

—”Αχ! εἶπε ή Ἐλενίτσα. Πόσο εὐχαριστήθηκα,
ποὺ αὐτὸς ὁ κυνηγὸς εἶχε καλὴ καρδιά! Φαντάζο-
μαι, πώς ὁ πατέρας θὰ τοῦ ἔφερνε ἐκεὶ φαγητό,
ὅσπου νὰ δυναμώσουν οἱ φτερούγες του.

— Κι ἔγώ ἔτσι λέγω, ἐπρόσθεσε ό παπποῦς. Γιατί
ύστερα ἀπό τέτοιο θάρρος, θά πρεπε νὰ ιδή τὸ
σπουργιτάκι του νὰ ζῆ καὶ νὰ πετᾷ στὰ δένδρα,
μαζί μὲ τ' ἄλλα πουλιά.

43. ΜΙΑ ΧΑΡΙΤΩΜΕΝΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

‘Η Μιμή είναι ή κομψή καὶ χαριτωμένη γάτα τοῦ σπιτιού. “Έχει μεγάλη εύκινησία καὶ έπιδεξιότητα νὰ σκαρφαλώνῃ στὰ δένδρα.

Τὴ Σπίθα στὴν ἀρχὴ πολὺ τὴν ἐφοβόταν, γιατὶ τὴν ἐκυνηγοῦσε. Ἡ Μιμὴ εὗρισκε τὴ σωτηρία της στὰ δένδρα. Μὰ ὅταν δὲν ἐπρολάβαινε νὰ φύγῃ, ἐκαμπούριαζε τὴ ράχι της, ἀγρίευε τὰ μάτια της καὶ ἐπερίμενε τὴν κατάλληλη στιγμὴ νὰ ριχθῇ στὸ σκύλλο.^o

Απὸ τὸν Αὔγουστο ἡ Μιμὴ ἔγινε μητέρα τριῶν χαριτωμένων μικρῶν. Τὰ εἶχε γεννήσει στὸν ἀχυρῶνα, σὲ μιὰ σκοτεινὴ γωνιά, ποὺ τὴν ἀνακάλυψε ἡ Ἐλενίτσα καὶ ἐπήγαινε συχνὰ νὰ τὴν βλέπῃ. Καὶ

νά τί ἔγραψε ἡ Ἐλενίτσα στὶς πρῶτες σελίδες τοῦ
‘Ημερολογίου της :

«Μόλις τὰ μικρὰ χορτάσουν γάλα, πέφτουν μὲ
τὸ πλάϊ σὲ ὑπνο βαθύ. Ἡ Μιμὴ ἀγρυπνᾶ κοντά τους
μὲ ἀγάπη. “Οταν ξυπνοῦν τὰ μικρά, ἡ καλὴ μαν-
νούλα τὰ πλένει καὶ μὲ τὴν τραχειά της γλώσσα
βουρτσίζει καλὰ-καλὰ τὸ τρίχωμά τους.

»Κάποια ἡμέρα, τὸ πιὸ ζωηρὸ δὲν ἥθελε νὰ κα-
θίσῃ νὰ τὸ πλύνῃ. Ἡ μητέρα του τὸ ἄρπαξε τότε
δυνατὰ καὶ τὸ ἐκράτησε ἀνάμεσα στὰ μπροστινά
της πόδια. Ποῦ νὰ μπορέσῃ πιὰ νὰ τῆς φύγῃ! ”Αρ-
χισε τότε τὸ πλύσιμο στὴ ράχι. “Υστερα ἡ Μιμὴ
τὸ γύρισε ἀνάσκελα κι ἄρχισε τὸ πλύσιμο τῆς ἄ-
σπρης κοιλίτσας. Κάποια στιγμὴ τὸ κεφαλάκι
τοῦ μικροῦ ἀκούμπησε στὸ κεφάλι τῆς μαννού-
λας του. Μοῦ φάνηκε ἔτσι πώς φιλήθηκαν».

Σ' ἄλλη σελίδα πάλι ἔγραφε :

«Τὰ μικρὰ τῆς Μιμῆς μεγαλώνουν κι ἡ Μιμὴ τ'
ἀφήνει μόνα γιὰ λίγο. Σήμερα ἐπῆγανὰ τὰ ιδῶ. Καὶ
τὰ τρία, τὸ ἔνα κοντά στὸ ἄλλο, ἔκοιμῶντο. Τὰ
χάιδεψα καὶ ἔψυγα. Σὲ λίγο ἄκουσα ἔνα παράξενο
κλάμα. Τρέχω πίσω καὶ βλέπω τὴ Μιμὴ νὰ κρατῇ
στὸ στόμα της ἔνα γατάκι της, ποὺ εἶχε ξεστρατί-
σει. Τὸ ἔφερε πίσω, κοντά στ' ἀδελφάκια του».

Σὲ ἄλλες σελίδες ἡ Ἐλενίτσα ἔγραφε πώς ἡ
Μιμὴ ἔμάθαινε παιγνίδια στὰ μικρά της καὶ πώς
μ' ἔνα ποντικάκι τὰ ἔμάθαινε νὰ κυνηγοῦν.

(A)

a
..o
44. ΤΑ ΓΑΤΑΚΙΑ

Μὲ μιὰ ρόδινη γλωσσίτσα
ή ψιψινά μας, ή Κάκια,
καθαρίζει στή γωνίτσα
τὰ κατάσπρα της γατάκια.

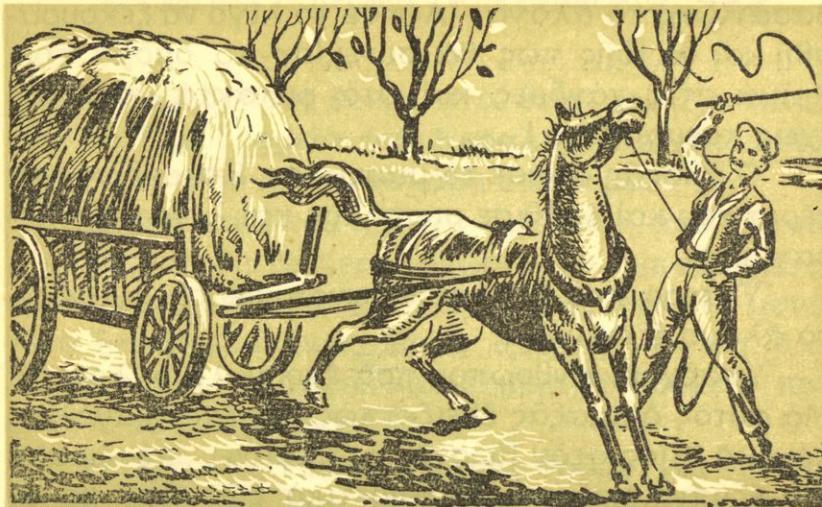
Τά χει κάνει σὰν τὸ χιόνι
κι ὅπως μοιάζουν πουπουλένια,
τὰ κοιτᾶ καὶ καμαρώνει
κι εἶναι ή μοναχή της έννοια.

Κι αύτὰ παίζουνε μὲ τρέλλα
καὶ πηδοῦν δλόγυρά της.
Μιὰ τῆς λύνουν τὴν κορδέλλα,
μιὰ τραβοῦνε τὴν ούρά της. • od

«Μικρές φωνές»

Στέλιος Σπεράντσας

45. ΚΑΡΡΟ ΦΟΡΤΩΜΕΝΟ

Μὲ τὶς τελευταῖς ἡμέρες τοῦ Νοεμβρίου ἦσαν πολὺ ὠραῖες οἱ λιακάδες. Ἐνα ἀπόγευμα ὁ Κωστάκης περιπατοῦσε μὲ τὸ θεῖό του στὸ δημόσιο δρόμο τοῦ Χωριού. Ἐρχόταν ἐνα κάρρο φορτωμένο.

Ξαφνικὰ τὸ ἄλογο ἐστάθηκε. Ἡτο καταΐδρωμένο. Ἰσως νὰ εἶχε κουρασθῆ μὲ τὸ τόσο βάρος, που ἔσερνε. Οἱ ἀμαξᾶς, χωρὶς νὰ δώσῃ καιρὸ στὸ ἄλογο νὰ πάρῃ ἀνάσα, ἐτράβηξε δυνατὰ τὸ χαλινάρι καὶ τοῦ ἐφώναξε γιὰ νὰ ξεκινήσῃ. Τοῦ κάκου! Τὸ ἄλογο δὲν ἐπροχωροῦσε.

Χάνει τὴν ὑπομονὴ του ὁ ἀμαξᾶς κι ἀρχίζει νὰ κτυπᾷ τὸ ἄλογο μὲ τὸ μαστίγιο. Τὸ ἄλογο δὲν ἔκινεῖτο κι ὁ ἀμαξᾶς ἐξακολουθοῦσε νὰ τὸ κτυπᾷ καὶ νὰ φωνάζῃ.

— Τί κάνεις, φίλε μου! τοῦ λέει ὁ θεῖος. Γιατί βασανίζεις τὸ ἄλογο; "Αφησέ το λίγο νὰ ξεκουρασθῇ καὶ θὰ ἴδῃς πῶς θὰ συνεχίσῃ τὸ δρόμο του. Κρίμα στὶς χάνδρες καὶ στὰ φυλακτά, ποὺ τοῦ ἔχεις κρεμασμένα!

"Ο ἀμαξᾶς ἄφησε τὸ μαστίγιο. Ἐσταύρωσε τὰ χέρια του καὶ ἐκάθισε σιωπηλὸς καὶ λίγο σὰν πειραγμένος.

"Υστερα ἀπὸ λίγο, ποὺ ξαναπῆρε τὸ χαλινάρι, τὸ ἄλογο ἔξεκίνησε.

—"Υπάρχουν ἄνθρωποι, ποὺ ἔχουν λίγο λογικό. Μὰ αὐτὸς ὁ ἀμαξᾶς ἔδειξε, πῶς δὲν ἔχει καθόλου, λέγει ὁ θεῖος στὸν Κωστάκη. "Υπάρχει πιὸ ὠραῖο, πιὸ ἔξυπνο καὶ πιὸ ἔξυπηρετικὸ ζῷο ἀπὸ τὸ ἄλογο;

Πρὶν ἐφευρεθοῦν τὰ τραῖνα καὶ τ' αὐτοκίνητα, ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ ἄλογο ἐκέρδιζε τὴν ἀπόστασι. Στὴν ἀρχὴ-ἀρχὴ ἀνέβαινε ὁ ἴδιος ἐπάνω σ' αὐτό. Ἀργότερα ἐσκέφθηκε καὶ τὸ ἔζεψε πρῶτα στὸ συρτὸ χειραμάξι του, ὕστερα στὸ κάρρο μὲ ρόδες καὶ τέλος στὸ δύμορφοστολισμένο ἀμάξι του.

Σήμερα βέβαια τὸ πιὸ μέτριο αὐτοκίνητο μπορεῖ νὰ ξεπεράσῃ καὶ τὸ πιὸ γρήγορο ἄλογο. "Ομως σ' ὅλα τὰ χωριά καὶ σὲ πολλὲς πόλεις ἀκόμη προσφέρει τὶς ὑπηρεσίες του.

Εἶναι πολὺ ὠραῖο νὰ βλέπῃ κανεὶς νὰ τρέχουν ἄλογα μὲ δρμή, μὲ τὸ κεφάλι ψηλά, μὲ ἐλαφρὰ τὰ πόδια, εἴτε στὸν πόλεμο, εἴτε στὶς ἵπποδρομίες τοῦ Φαλήρου, δπως τὰ εἶδα ἐγὼ καὶ στὰ δυό.

46. ΜΙΑ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙ

‘Ο ταχυδρόμος ἔφερε στὸ θεῖο τοῦ Κωστάκη ἀπὸ τὸ Ταχυδρομεῖο τοῦ Κεφαλοχωριοῦ μιὰ εἰδοποίησι, νὰ πάῃ νὰ παραλάβῃ ἔνα δέμα.

Ἐπῆρε μαζὶ του καὶ τὸν Κωστάκη, ποὺ ἦτο πέριεργος νὰ ιδῇ τὸ Κεφαλοχώρι. Δὲν εἶχε πάει ποτὲ ἄλλη φορὰ ἐκεῖ, ἀν καὶ ή απόστασι ἀπὸ ἔνα μονοπάτι ἦτο σχεδὸν μιᾶς ώρας δρόμος. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ μονοπάτι, ύπαρχει καὶ δημόσιος δρόμος, ποὺ ἔνωνει τὰ δυὸ χωριά.

Ἐπῆραν λοιπὸν τὸ δημόσιο δρόμο, γιὰ νὰ περπατήσουν πιὸ ἄνετα, κι ἔφθασαν σιγά-σιγά συζητῶντας ως στὸ Γεφύρι. Τὸ Γεφύρι ἦτο βέβαια καὶ τοποθεσία. Μὰ ἦτο καὶ ἀληθινὸ γεφύρι, ποὺ ἔνωνε τὶς δυὸ ὅχθες ἐνὸς μικροῦ ὄρμητικοῦ ποταμοῦ.

—Αὔτὸ τὸ ποτάμι, Κωστάκη, εἶπε ὁ θεῖος, ἔκαμε νὰ κτισθοῦν τόσα χωριὰ γύρω. Γιὰ τὸ νερό. “Αν δὲν ἦτο αὐτὸ τὸ ποτάμι, πῶς θὰ ἐζοῦσαν τόσοι ἄνθρωποι, χωρὶς νερό; Εἰδες τί γίνεται, δταν ἀργῇ νὰ βρέξῃ;” Ανησυχοῦμε ὅλοι μας γιὰ τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτά μας. ‘Ο ἀέρας, ὁ ἥλιος, ἡ γῆ καὶ τὸ νερὸ εἰναι τὰ πιὸ μεγάλα δῶρα, ποὺ μᾶς ἔχάρισεν ὁ Θεὸς γιὰ τὴ ζωὴ μας.

‘Ο ἀέρας χρειάζεται γιὰ τὴν ἀναπνοή μας. ‘Ο ἥλιος μᾶς ζεσταίνει καὶ μᾶς φωτίζει. Χωρὶς ἀέρα καὶ χωρὶς ἥλιο, δὲν θὰ εἴχαμε ζωὴ. ‘Η γῆ εἰναι ἡ μητέρα μας. Αὔτὴ τρέφει καὶ ἐμᾶς καὶ τὰ ζῶα, ποὺ κι αὐτὰ πάλι μᾶς τρέφουν. Χωρὶς νερὸ πάλι, πῶς θὰ ἐγίνοντο ὅλα αὐτά;

— Καὶ ἀπὸ ποῦ κατεβαίνει αὐτὸ τὸ νερό, θεῖε; — "Ἐνα μέρος ἀπ' αὐτὸ τὸ νερὸ ἔρχεται ἀπὸ πολὺ μακριά. "Ἐκαμε πρῶτα ἔνα μακρινὸ ταξίδι κάτω ἀπὸ τὴ γῆ. "Υστερα ἔαναβγῆκε στὸ φῶς ἀπὸ μιὰ σχισμὴ τοῦ βράχου ψηλὰ στὸ βουνό, ἀπ' ὅπου ἔρχεται τὸ νερὸ τῆς βρύσης τοῦ χωριοῦ μας. Ἐκεῖ τὸ νερὸ εἶναι δροσερὸ καὶ κατακάθαρο. Αλλὰ ὅταν μ' αὐτὸ ἐνωθοῦν τὰ νερὰ τῆς βροχῆς καὶ τοῦ ρυακιοῦ, θολώνει. Τὸ νερό, κατεβαίνοντας, δροσίζει τὰ φυτὰ στὶς ὅχθες. Προχωρεῖ ἔπειτα, πλαταίνει, πηδᾷ ἀπὸ βράχια, συναντᾷ ἄλλα ρυάκια, ποὺ τρέχουν κι αὐτὰ νὰ ἐνωθοῦν μαζί του. "Ετσι σχηματίζεται τὸ ποτάμι αὐτό, ποὺ βλέπομε τώρα νὰ διασχίζει τὴν περιοχή.

— "Ακουσα τὸν παπποῦ νὰ λέγῃ, εἶπε ὁ Κωστάκης, πῶς μιὰ φορὰ τὸ ποτάμι ἐπλημμύρισε κι ἔκαμε γῦρο μεγάλες καταστροφὲς στὰ ζῶα καὶ στὰ περιβόλια.

— Ναί, ἀποκρίθηκε ὁ θεῖος. Ἡτο τὴ χρονιά, ποὺ ἔπεσε πολὺ χιόνι. Κι ὅταν τὸ χιόνι ἔλειωσε στὶς βουνοκορφές, ἡ κοίτη τοῦ ποταμοῦ δὲν ἔβάσταξε τόσα νερά. "Ομως ὅλοι οἱ κάτοικοι ἀπὸ τὰ γῦρο χωριὰ ἐφρόντισαν ἔπειτα κι ἔφτειασαν κανάλια καὶ προχώματα. Κι ἔτσι ἐμπόδισαν τὸ ποτάμι νὰ ξεχειλίζῃ πιὰ καὶ νὰ πλημμυρῇ.

Μὲ τὴ συζήτησι, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουν, ἐφθασαν στὸ Κεφαλοχώρι, ἐπῆραν τὸ δέμα ἀπὸ τὸ Ταχυδρομεῖο κι ἐγύρισαν στὸ Χωριό.

47. Η ΘΥΣΙΑ ΤΗΣ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ

— Δὲν μᾶς διαβάζεις, Κωστάκη, καμμιὰν ἴστορία, ἀπὸ τὸ βιβλίο, ποὺ εἶχε γιὰ σένα τὸ δέμα;

— Ναί, παπποῦ. Νὰ σοῦ διαβάσω ἀπόψε κάτι γιὰ τὴ θυσία τῆς Ἰφιγενείας.

‘Ο Κωστάκης ἐπῆρε ἔνα σκαμνάκι καὶ ἐκάθισε κοντὰ στὸν παπποῦ κι ἀρχισε νὰ διαβάζῃ ἀργά-ἀργά, γιὰ νὰ τὸν καταλαβαίνῃ καὶ ὁ παπποῦς.

Στὰ χρόνια τὰ παλιὰ ὁ Πάρις, ὁ γυιὸς τοῦ Πριάμου, τοῦ βασιλιὰ τῆς Τροίας, ἀρπαξε τὴν Ἔλένη, τὴν ὄμορφη βασίλισσα τῆς Σπάρτης, καὶ τὴν ἔφερε στὴν Τροία.

Αὐτὸ δλοι οἱ Ἔλληνες τὸ ἔθεώρησαν προσβολὴ γιὰ τὴν πατρίδα των καὶ ἀπεφάσισαν νὰ πολεμήσουν καὶ νὰ τιμωρήσουν τοὺς Τρῶες.

Στὸ λιμάνι τῆς Αύλιδος, στὸ στενό, ποὺ χωρίζει τὴ Στερεὰ Ἐλλάδα ἀπὸ τὴν Εὔβοια, χίλια καράβια μὲ τοὺς πολεμιστὰς ἥσαν ἔτοιμα νὰ σηκώσουν τὴν ἄγκυρα, γιὰ νὰ ξεκινήσουν. Τὸ πρόσταγμα θὰ τὸ ἔδινε ὁ γενικὸς ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου Ἀγαμέμνων, ὁ βασιλιᾶς τῶν Μυκηνῶν καὶ ἀδελφὸς τοῦ Μενελάου, τοῦ ἀνδρὸς τῆς Ἔλένης.

Τρομερὸς ὅμως ἄνεμος, μεγάλη τρικυμία, γιὰ πολλὲς ἡμέρες ἐμπόδιζε τὸ ξεκίνημα τοῦ στόλου.

Οἱ στρατιῶται ἀρχισαν νὰ στενοχωροῦνται καὶ οἱ στρατηγοὶ δὲν ἤξευραν τί νὰ κάμουν. Παίρνουν τότε τὴν ἀπόφασι νὰ ἐρωτήσουν τὸν περίφημο

μάντι Κάλχαντα, γιὰ ποιό λόγο οἱ θεοὶ τοὺς ἔστειλαν αὐτὴ τὴ φοβερὴ κακοκαιρία.

— Ἡ θεὰ Ἀρτεμις εἰναι θυμωμένη μαζί μας, ἀποκρίθηκε ὁ μάντις. Γιατὶ ὁ Ἀγαμέμνων ἔχει σκοτώσει στὸ κυνήγι τὸ ἱερὸ ἐλάφι της.

— Καὶ τί θέλει τώρα ἡ μεγάλη θεά;

— Ἡ θεὰ τότε μόνον θὰ προστάξῃ νὰ ἡσυχάσουν οἱ ἄνεμοι, ὅταν ὁ Ἀγαμέμνων θυσιάσῃ στὸ βωμό της τὴν κόρη του Ἰφιγένεια.

Καταλυπημένοι ἄκουσαν τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Κάλχαντος ὅλοι οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ βασιλιᾶδες. Καὶ ὁ καθένας ἐρωτοῦσε τὸν ἄλλο, πῶς θὰ μποροῦσε ὁ Ἀγαμέμνων νὰ κάμη μιὰ τέτοια μεγάλη θυσία.

— Γιὰ τὴν πατρίδα, εἶπε ὁ Ἀγαμέμνων, μόλις τὸ ἔμαθε, ἀποφασίζω νὰ θυσιάσω καὶ τὴν ἀγαπημένη μου κόρη. *d*

d Ἄμεσως ὁ Ἀγαμέμνων ἔστειλε μήνυμα στὴ γυναῖκά του, τὴν Κλυταιμήστρα, στὶς Μυκῆνες, καὶ τῆς παράγγειλε νὰ τοῦ στείλῃ τὴν Ἰφιγένεια γιὰ κάποιο μεγάλο σκοπό.

Ἀνύποπτη ἡ Κλυταιμήστρα ἐφαντάσθηκε, πῶς ὁ Ἀγαμέμνων θὰ ἥθελε, πρὶν φύγῃ γιὰ τὴν Τροία, νὰ παντρέψῃ τὴν κόρη τους. Γι' αὐτὸ τὴν ἐπῆρε καὶ τὴν ὠδήγησε ἡ ἴδια στὸ στρατόπεδο. *d*

Οἱ Ἀγαμέμνων στὴν ἀρχὴ δὲν ἐτόλμησε νὰ φανερώσῃ στὴ γυναῖκά του τὴ φοβερὴ ἀλήθεια. Ἀλλά, μὴ μπορῶντας νὰ κάμη καὶ ἀλλιῶς, τὴν ἐφανέρωσε στὸ τέλος καὶ στὶς δύο.

— Πατέρα, θέλω νὰ πεθάνω, ἀν εἰναι γιὰ τὸ καλὸ τῆς πατρίδος μας, ἐφώναξε ἡ κόρη. Εἰ-

ναι, ἀλήθεια, εὐχάριστο νὰ ζῇ κανείς, μὰ εἰναι
ἀκόμη πιὸ εὐχάριστο νὰ πεθαίνῃ γιὰ τὴν πατρίδα.

Αὐτὰ τὰ λόγια εἶπε ἡ Ἰφιγένεια καὶ ἐτράβηξε
κατὰ τὸ δάσος, γιὰ τὸ βωμὸ τῆς Θεᾶς, ὅπου ἐπερί-
μενε ὁ Κάλχας.

— Είμαι ἔτοιμη! τοῦ εἶπε παλληκαρίσια ἡ βασι-
λοπούλα. Σύρε τὸ ξίφος σου. Ἐσεῖς οἱ ἄλλοι ἀνοί-
ξετε ἀμέσως πανιὰ γιὰ τὴν Τροία. Καὶ γρήγορα νὰ
γυρίσετε νικηταί.

‘Ο μάντις ἔβαλε ἔνα στεφάνι ἐπάνω στὸ ὠραῖο
ξανθὸ κεφάλι τῆς κόρης καὶ εἶπε μὲ δάκρυα:

— Θεὰ τοῦ φεγγαριοῦ, θεὰ τοῦ κυνηγιοῦ, δέξου
γιὰ θυσία τὴν ἡρωϊκὴ αὐτὴ κόρη καὶ χάρισε τὴνίκη
στοὺς Ἀχαιούς.

Καὶ λέγοντας αὐτά, ἐσήκωσε τὸ ξίφος, γιὰ νὰ
κτυπήσῃ τὸ θῦμα.

Μὰ ἔνα θαῦμα ἔγινε ἐκείνη τὴ στιγμή! Πρὶν
προφθάσῃ τὸ ξίφος νὰ ἔγγιξῃ τὸ λαιμὸ τῆς κόρης,
στὴ θέσι της εύρεθηκε μιὰ ἀσπρη χαριτωμένη ἑλα-
φίνα, ποὺ ἥσυχα ἐπρόσμενε νὰ θυσιασθῇ. Ἡ θεὰ δὲν
ἡθέλησε νὰ πεθάνῃ ἔτσι ἡ Ἰφιγένεια. Καὶ τὴν ἐπῆρε
καὶ τὴν ἔφερε σ' ἔνα μέρος μακρινό, στὴν Ταυρίδα,
ὅπου τὴν ἔκαμε ἱέρεια στὸ ναό της.

Ο Ἄγαμέμνων, ὁ Μενέλαος, ὁ Ὁδυσσεύς, ὁ
Ἀχιλλεὺς καὶ ὅλοι οἱ βασιλιάδες καὶ οἱ πολεμισταὶ
ἔχαρηκαν πολύ. Ἡ τρικυμία ἀμέσως ἔπαυσε καὶ
ἄνεμοι εύνοϊκοὶ ἐφούσκωσαν τὰ πανιὰ τῶν πλοίων.
Σὲ λίγο ὁ στόλος τῶν Ἑλλήνων ἀφῆνε τὸ λιμάνι
καὶ ἀπὸ τὸν πορθμὸ τοῦ Εύριπου, βγαίνοντας στ'
ἀνοικτά, ἔβαζε πλώρη γιὰ τὴν Τροία.

10-d

48. Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

“Γιστερα από δυό μηνών έργασία του σχολείου, τά παιδιά, μπαίνοντας στήν τάξι, ἀντικρύζουν κρεμασμένη στὸν τοῖχο μιὰ καρτέλλα μὲ καλλιγραφικὰ γράμματα.

Είναι τοποθετημένη σὲ πλαίσιο ξύλινο όμορφοσκαλισμένο καὶ στολισμένο.

Τὰ γράμματα καὶ τὸ σκάλισμα είναι τῆς Ἐλενίτσας, ποὺ είναι πρώτη στὴν καλλιγραφία καὶ τὴ χειροτεχνία. Η καρτέλλα αὐτὴ είναι δεκάλογος του σχολείου.

Τὸν συνέταξαν οἱ μαθηταὶ τῶν δύο ἀνωτέρων τάξεων.

Είναι γραμμένες δέκα συστάσεις του σχολείου, ποὺ πρέπει νὰ τὶς τηροῦν δλοι οἱ μαθηταὶ καὶ ποὺ φροντίζουν νὰ τὶς ἔκτελοῦν.

Νά τί λέγει ό Δεκάλογος :

1. Νά κτυπᾶς τή θύρα, πρὶν μπῆς στὴν τάξι τὴν ὥρα τοῦ μαθήματος, καὶ νὰ τὴν κλείνῃς πάντα, χωρὶς θόρυβο.
2. Νά μὴν τρέχῃς μέσα στὸ σχολεῖο καὶ νὰ μὴ κτυπᾶς τὰ πόδια σου μέσα στὴν τάξι.
3. Νά εἰσαι πάντα καθαρὸς στὸ σῶμα καὶ στὰ ροῦχα. Πρὶν μπῆς στὸ σχολεῖο, νὰ καθαρίζῃς καλὰ τὰ παπούτσια σου, ἀν εἶναι λασπωμένα. Νὰ διατηρῆς καθαρὰ τὰ βιβλία σου, τὸ θρανίο σου, τὴν τάξι σου, τὸ σχολεῖό σου.
4. Νὰ ἀγαπᾶς τὸ κάθε τι, ποὺ ἀνήκει στὸ σχολεῖο, καὶ νὰ τὸ προσέχῃς.
5. Νὰ μὴν ἀπουσιάζῃς ἀπὸ τὸ σχολεῖο, χωρὶς σοβαρὴ αἰτία, καὶ νὰ εἰσαι πάντα στὴ θέσι σου τὴν ὥρα τοῦ μαθήματος.
6. Νὰ ἔτοιμάζῃς κάθε ἡμέρα ὅλα τὰ μαθήματά σου. Καὶ ὅταν ἀπουσιάζῃς, νὰ τὰ συμπληρώνῃς.
7. Νὰ μιλῇς μὲ καλὸν τρόπο στοὺς συμμαθητάς σου καὶ μὲ σεβασμὸ στοὺς δασκάλους σου καὶ στοὺς μεγαλυτέρους σου.
8. Νὰ μὴ διακόπτῃς ποτὲ τὸν δάσκαλό σου, ὅταν μιλῇ. Νὰ περιμένῃς νὰ τελειώσῃ πρῶτα κι ὕστερα νὰ ζητᾶς τὴν ἄδεια νὰ μιλήσῃς.
9. Νὰ λέγῃς πάντα τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ μὴ κατηγορῆς τοὺς συμμαθητάς σου.
10. Ν' ἀκοῦς ὅ,τι σοῦ λέγει ό δάσκαλός σου, νὰ τὸν ἀγαπᾶς σὰν τὸν πατέρα σου καὶ νὰ μὴ κρύβῃς ποτὲ τίποτε ἀπ' αὐτόν.

• 49. ΟΙ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

Απὸ ήμέρες ὁ δάσκαλος εἶπε στὰ παιδιὰ νὰ γράψουν στὰ τετράδιά των ὅσες παροιμίες ξεύρουν ἢ μποροῦν νὰ μάθουν γιὰ τοὺς φθινοπωρινοὺς μῆνες.

Τὰ παιδιὰ ἔγραψαν στὰ τετράδιά των πολλές.
Νά οἱ σπουδαιότερες : ⑩

ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ

1. Τὸν Τρυγητὴ τ' ἀμπελουργοῦ πᾶνε χαλάλι οἱ κόποι.
2. Ἀν ἴσως βρέξῃ ὁ Τρυγητής, χαρὰ στὸν τυροκόμο.

ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΚΤΩΒΡΙΟ

1. Ὁκτώβρης καὶ δὲν ἔσπειρες, σιτάρι λίγο θάχης.
2. Τὸ Σεπτέμβρη τὰ σταφύλια, τὸν Ὁκτώβρη τὰ κουδούνια.
3. Ὅποιος σπέρνει τὸν Ὁκτώβρη ἔχει ὀκτὼ σειρὲς στ' ἄλωνι.

ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΕΜΒΡΙΟ

1. Τὸ Νοέμβρη καὶ Δεκέμβρη φύτευε καταβόλαδες.
2. Ἡ Πούλια βασιλεύοντας, τὸ μήνυμά της στέλνει: Οὕτε τσοπάνος στὰ βουνὰ οὕτε ζευγᾶς στοὺς κάμπους.

ΧΕΙΜΩΝΑΣ

50. ΧΕΙΜΩΝΑΣ

Στή γῆ κατάλευκο ἀπλωμένο
χιόνι πολύ.

Στή στέγη τρέμει κουρνιασμένο
κάθε πουλί.

Τὸ ξυλιασμένο ἀπλώνει χέρι
σὲ μιὰ γωνιά
τὸ γεροντάκι, ποὺ ὑποφέρει
ἀπ' τὴ χιονιά.

Μὰ ἐμεῖς κλειστὰ στὸ σπίτι τώρα
καὶ στὴ φωτιά,
δνειρευόμαστε τὰ δῶρα
μέσ' στὰ κουτιά.

“Ἄγιε Βασίλη, ποὺ θὰ φθάσῃς
καὶ μᾶς ἀκοῦς,
στὸ πέρασμά σου μὴν ξεχάσῃς
καὶ τοὺς πτωχούς.

(^o Ανέκδοτο)

Στέλιος Σπεράντσας

51. ΦΧΕΙΜΩΝΑΣ

Ο χειμώνας άρχιζει άπό τὸν Δεκέμβριο καὶ τελείωνει στὸ τέλος τοῦ Φεβρουαρίου.

Τὸν χειμῶνα τὰ κιτρινισμένα φύλλα τῶν δένδρων ἔχουν πέσει καὶ τὸ δυνατὸ κρύο παγώνει καὶ κοκκινίζει τ' αὐτὶὰ καὶ τὶς μύτες μας. Οἱ ἀέρας φυσᾶ δυνατὸς καὶ λυγίζει τὰ δένδρα μὲ τὸ φύσημά του. Τὰ γέρικα δένδρα τοῦ δάσους δὲν ἀντέχουν στὸ πολὺ φύσημα καὶ κάπου-κάπου ξαπλώνονται στὸ χῶμα. Ἐκεῖ τὸ καλοκαίρι θὰ ξηρανθοῦν καὶ θὰ γίνουν καυσόξυλα.

"Αλλα θὰ τὰ κάμουν κάρβουνα οἱ καρβουνιάρηδες στὰ καμίνια.

Τὰ ξύλα στὶς σόμπες ἢ στὸ τζάκι μας καὶ τὰ κάρβουνα στὸ μαγκάλι μᾶς χαρίζουν τὴ ζεστασιὰ τὶς κρύες ήμέρες καὶ τὶς ἀτελείωτες νύκτες τοῦ χειμῶνα.

Ο βοριάς φυσᾶ πολὺ συχνὰ καὶ πολλὲς φορὲς παγώνει τ' ἀρνάκια. Συχνὰ οἱ λευκὲς πεταλουδίτσες τοῦ χιονιοῦ σκεπάζουν ἀθόρυβα τὴ γῆ καὶ ὅλα γῦρό μας γίνονται κάτασπρα.

"Ἄς χιονίζῃ ὅμως καὶ ἄς φυσᾶ ὁ βοριάς ὅσο θέλει. Οἱ ἄνθρωποι φοροῦν τὰ μάλλινα ρούχα των. Μὲ τὸ μαλλί, ποὺ μᾶς ἔχαρισαν τὰ ἀθῷα προβατάκια, ἐκάναμε φανέλλες καὶ ὅλα μάλλινα ρούχα.

Τὰ πορτοκάλλια εἶναι τὸ χειμῶνα στὶς δόξες τους καὶ τὸ μάζεμμα τῶν ἑλιῶν συνεχίζεται.

Κατὰ τὰ μέσα τοῦ Ἱανουαρίου γίνεται μιὰ καλοκαιρία, ποὺ κρατεῖ ὀλίγες ήμέρες. Οἱ ήμέρες αὗτὲς λέγονται «Ἀλκυονίδες ήμέρες». Δ 01

100

Ο δάσκαλος ἔξηγησε σήμερα στὰ παιδιά, γιατί οἱ ἡμέρες τῆς καλοκαιρίας τοῦ Ἰανουαρίου λέγονται «Ἀλκυονίδες ἡμέρες».

— Ἀλκυών, εἶπε, εἶναι ἔνα πουλί, ποὺ ὁ κόσμος τὸ λέγει ψαροπούλι ἢ θαλασσοπούλι. Ἔρχεται στὴν Ἑλλάδα στὶς ἀρχὲς τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ φεύγει στὸ τέλος τοῦ Μαρτίου. 0

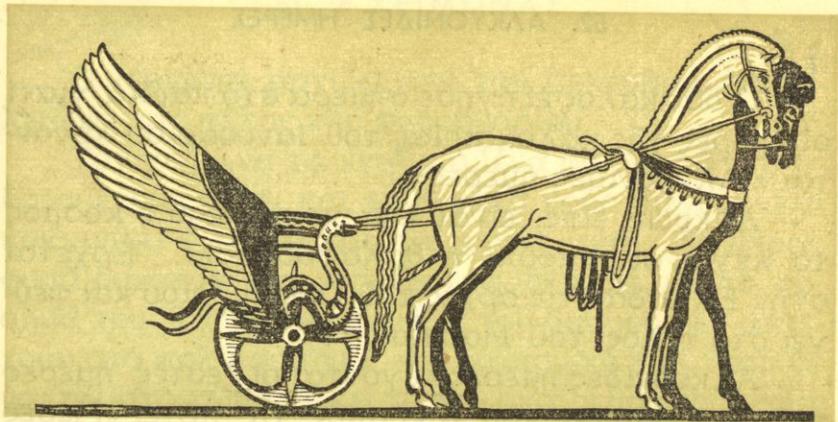
‘Ἀλκυονίδες ἡμέρες λέγονται οἱ ζεστὲς ἡμέρες τοῦ Ἰανουαρίου, ποὺ ὁ κόσμος τὶς λέγει «Μέρες τῶν Πουλιῶν», δηλαδὴ τὶς δίνει τὶς ζεστὲς αὐτὲς ἡμέρες ὁ καλὸς Θεός γιὰ νὰ ἐτοιμάσουν τὰ ψαροπούλια τὶς φωλιές τους.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἔξηγούσαν τὶς ζεστὲς αὐτὲς ἡμέρες μὲ τὸν ἀκόλουθο μῆθο:

Ο Αἰολὸς, ὁ θεός τῶν ἀνέμων, εἶχε, κατὰ τὴν μυθολογία, θυγατέρα τὴν Ἀλκυόνη.

Ἐπειδὴ ὅμως κάποτε ἡ Ἀλκυόνη ἔδειξε ἀσέβεια πρὸς τὸν Δία, μεταμορφώθηκε σὲ πουλὶ καὶ καταδικάσθηκε νὰ μὴν κλωσσᾶ τὴν ἄνοιξι τὰ αὔγα της, ὅπως ὅλα τὰ πουλιά, ἀλλὰ τὸν χειμῶνα.

Ἐπειδὴ ὅμως γεννάει τὰ αὔγα της στὶς ὅχθες τῶν ποταμῶν καὶ στοὺς βράχους τῆς θάλασσας καὶ οἱ χειμωνιάτικες παγωνιές καὶ τὰ ἀγριεμμένα κύματα ἐμπόδιζαν τὸ κλώσσημα καὶ τὸ μεγάλωμα τῶν πουλιῶν της, ἔκλαιε γιὰ τὴν συμφορά της καὶ παρακαλοῦσε τὸν Δία νὰ τὴν συγχωρήσῃ. Ἐκεῖνος τὴν ἐλυπήθηκε καὶ τῆς ἔχάρισε στὰ μέσα τοῦ χειμῶνα δέκα τέσσερες καλές ἡμέρες, γιὰ νὰ κλωσσᾶ τὰ αὔγα της. 0

Διαστολή 53. ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΑΙ ΠΕΡΣΕΦΟΝΗ

Τὰ παιδιά ἔμαθαν στὸ σχολεῖο τὸ μῦθο τῆς Δήμητρας καὶ τῆς Περσεφόνης, μὲ τὸν ὅποιο οἱ Ἀρχαῖοι Ἑλληνες ἐξηγοῦσαν τὴ γέννησι τοῦ χειμῶνα. Νά τι ἔμαθαν τὰ παιδιά :

- **α** Στὰ ψηλὰ καὶ ἀπάτητα βουνὰ τῆς Σικελίας ἦτο, στὰ παλιὰ χρόνια, μιὰ ὅμορφη κοιλάδα, ποὺ τὴν ἔλεγαν "Ἐννα. Καμμιὰ κοιλάδα στὸν κόσμο δὲν ἔμοιαζε μ' ἐκείνην. Ἄμετρητες ἦσαν οἱ πηγές, ποὺ ἀνέβλυζαν ἐκεῖ τὰ κρύα τους νερά. Τὰ χορτάρια τῆς ἦσαν πάντα καταπράσινα καὶ τὰ λουλούδια τῆς πάντοτε ἀνθοῦσαν.

β ὘Ἐκεῖ, σ' αὐτὴ τὴν ὅμορφη κοιλάδα, ἔπαιζε συχνὰ ἡ μικρὴ ξανθομαλλοῦσα κόρη τῆς θεᾶς Δήμητρας, ἡ ὅμορφη Περσεφόνη, μὲ τὶς φίλες της, τὶς κόρες τοῦ Ὡκεανοῦ, τὶς ξακουσμένες Νεράϊδες. Μιὰ ἡμέρα, καθὼς ἔπαιζε ἡ Περσεφόνη, εἶδε μπροστά της ἕνα μεγάλο καὶ ὠραίο λουλούδι, ποὺ σκορποῦσε στὸν ἄέρα μιὰ γλυκειὰ μυρωδιά. **γ** Τὸ

λουλούδι ἔκεινο ἡτο ὁ μυρωδᾶτος νάρκισσος. Καθώς ἐπλησίασε ἡ Περσεφόνη τὸ νάρκισσο καὶ ἡ μυρωδιά του τὴν εἶχε μισοζαλίσει, εύρῆκε τὴν εύκαιρία ὁ θεὸς τοῦ Ἀδη, ὁ Πλούτων, τὴν ἔβαλε ἐπάνω στὸ χρυσὸν ἄρμα του καὶ τὴν κατέβασε στὸ βασίλειό του, ἐνῷ αὐτὴ ἔφωναζε ἀπελπισμένα.

Ἡ Δήμητρα, ἡ μητέρα της, ἀκουσε τὶς ἀπελπισμένες κραυγὲς τῆς κόρης της καὶ τρέχει στὴν κοιλάδα. Μάταια ἐκαλοῦσε μὲ τὸ ὄνομά της τὴν κορούλα της· δὲν ἐπαιρνε καμμιὰ ἀπάντησι. Ἐρώτησε τὶς Νεράϊδες, μὰ κι ἔκεινες δὲν ἤξευραν τίποτε.

Οταν ἐνύχτωσε, ἀναψε ἡ θέα δυὸ πυρσοὺς ἀπὸ τὶς φλόγες τοῦ ἡφαιστείου τῆς Αἴτνας καὶ μέσα στὰ σκοτάδια τῆς νύκτας ἀναζητοῦσε τὴν κόρη της. Μόλις ἐφεξε ἡ ἡμέρα, ἐτρεξε ἡ θεὰ στὸν Ἡλιο, ποὺ ταξιδεύει ὀλόκληρο τὸν κόσμο καὶ δὲν τοῦ ξεφεύγει τίποτε. Ἐμαθε ἀπὸ τὸν Ἡλιο, ὅτι ὁ Πλούτων, ὁ βασιλιάς τοῦ κάτω κόσμου, εἶχε κλέψει τὴν Περσεφόνη μὲ τὴ συγκατάθεσι τοῦ Διός.

Ο πόνος τῆς μητέρας Δήμητρας εἶναι τώρα ἀσυγκράτητος. Θυμωμένη μὲ τὸν Δία, φεύγει ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο, μεταμορφώνεται σὲ μιὰ πτωχὴ γριούλα, τρέχει πόλεις καὶ χωριὰ ἀναζητῶντας τὴν ἀγαπημένη της κόρη. Μὲ τὴν καρδιὰ σπαραγμένη ἀπὸ τὸν πόνο φθάνει στὴν Ἐλευσίνα. Ἐκεῖ τὴ φιλοξενεῖ στὸ παλάτι του ὁ βασιλιάς Κελεός.

Μόλις ἡ γριούλα ἐμπῆκε στὸ ἀνάκτορο, ὅλο τὸ βασιλικὸ παλάτι ἐφωτίσθηκε ἀπὸ μιὰ οὐράνια

λάμψι. Ἡ βασίλισσα Μετάνειρα καταλαβαίνει τὴ θεῖκὴ καταγωγὴ τῆς γριᾶς.

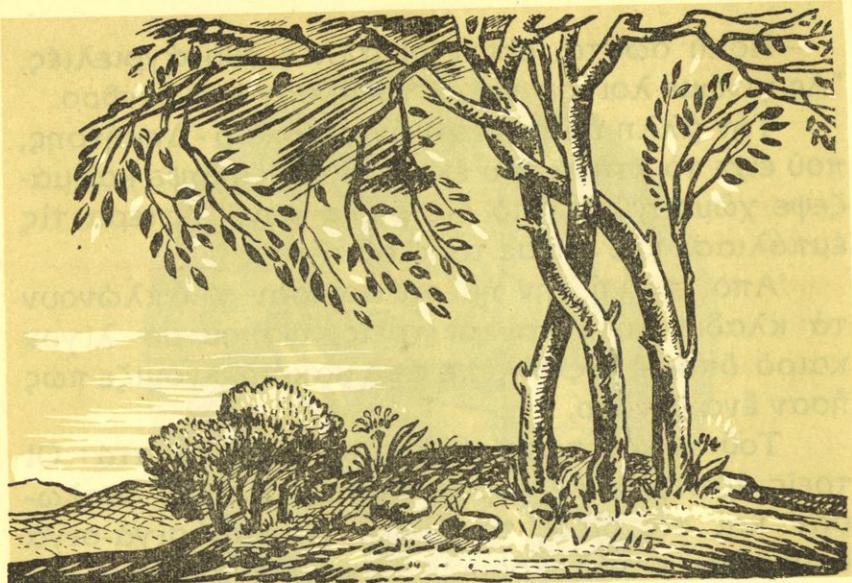
Οὐμως ὁ καημὸς τῆς Δήμητρας γιὰ τὴν κόρη της Περσεφόνη συνεχίζεται ἀβάστακτος. Γιὰ νὰ ἀναγκάσῃ τὸ Δία νὰ διατάξῃ τὴν ἐπιστροφὴ τῆς κόρης της, παραμέλησε τὴ γεωργία. Τὰ χωράφια ἔξηράθηκαν. Τὰ δένδρα καὶ τὰ χορτάρια ἔμαράθηκαν καὶ οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ζῷα ἔχάνοντο ἀπὸ τὴν πεῖνα.

Μπροστὰ σ' αὐτὴ τὴν καταστροφή, ὁ Ζεὺς διέταξε τὸν Ἐρμῆ νὰ πάῃ στὰ βασίλεια τοῦ Πλούτωνος καὶ νὰ φέρῃ τὴ μικρὴ Περσεφόνη στὴ μητέρα της.

Ο Πλούτων μὲ λύπη του ἔδεχθηκε τὴν ἐντολὴ τοῦ Διὸς καὶ πρὶν χωρισθῆ ἀπ' τὴν ὅμορφη Περσεφόνη, τῆς ἐπρόσφερε ἀπὸ τὰ ρόδια, ποὺ ἐκρέμοντο στὶς ροδιὲς τοῦ κήπου του.

Ἡ Περσεφόνη ἔδοκίμασε τὸ φροῦτο ἐκεῖνο, παίρνοντας μόνο τέσσερα σπειριά. Ἔπειτα, ἀκολουθῶντας χαρούμενη τὸν Ἐρμῆ, ἔφθασε στὴ μητέρα της.

Τοὺς θρήνους, τὴ λύπη καὶ τὸ πένθος τῆς Δήμητρας τὰ διαδέχθηκε ἡ χαρά. Ἀλλὰ οἱ σπόροι ἀπὸ τὰ ρόδια ἥσαν μαγευμένοι. Γιὰ κάθε σπόρο ἔπρεπε νὰ περνάῃ κι ἔνα μῆνα στὸν κάτω κόσμο. Ἔτσι περνοῦσε τέσσερες μῆνες τὸ χρόνο μὲ τὸν Πλούτωνα καὶ ὀκτὼ μὲ τὴ μητέρα της. Τοὺς τέσσερες αὐτοὺς μῆνες, ποὺ ἔλειπε, ἡ γῆ δὲν ἐκαρποφοροῦσε καὶ αὐτοὶ οἱ μῆνες ἥσαν οἱ μῆνες μὲ τὶς παγωνιὲς καὶ τὰ κρύα, οἱ μῆνες τοῦ χειμῶνα.

54. ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΑΔΕΛΦΟΥΛΕΣ

Τρεῖς ἄγριες ἐλιές εἶχαν φυτρώσει ἐπάνω σ' ἔνα λόφο. Γῦρό τους δὲν ἦσαν ἄλλα δένδρα. "Οταν ἐφυσοῦσε δυνατὸς ἄνεμος, τὰ ἀδύνατα καὶ λεπτὰ δενδράκια υπέφεραν πολύ. Πολλές φορὲς ἐκινδύνευσαν νὰ ξερριζωθοῦν καὶ νὰ στρωθοῦν στὸ χῶμα.

Μιὰν ἡμέρα ἡ πιὸ μικρὴ καὶ ἡ πιὸ ἀδύνατη ἀπὸ τὶς τρεῖς εἶπε :

Αγαπημένες μου ἀδελφοῦλες, τὸ μέρος ποὺ φυτρώσαμε εἰναι πολὺ ἀσχημό. Καὶ καθὼς ἐγὼ εἶμαι τόσο μικρὴ κι ἀδύνατη, σήμερα ἡ αὔριο θὰ μὲ ξερριζώσῃ ὁ ἄνεμος. Γι' αὐτὸ ἃς σμείξωμε τὰ κλαδιά μας, γιὰ νὰ στηρίξῃ ἡ μιὰ τὴν ἄλλη, καὶ ἃς γίνωμε καὶ οἱ τρεῖς σὰν ἔνα δένδρο.

— Πολὺ σωστά, εἶπαν οἱ ἄλλες δυὸς ἀγριελιές.
"Ἄς γίνωμε λοιπὸν καὶ οἱ τρεῖς σὰν ἔνα δένδρο.

Τὴν ἄλλη ἡμέρα περνῶντας ὁ κύρος - Δημήτρης, ποὺ εἶχε τὸ κτῆμά του ἐκεῖ κοντά, ἔσκαψε καὶ μάζεψε χῶμα γῦρο ἀπὸ τίς ρίζες των. "Υστερα τίς ἐμπόλιασε καὶ ἔνωσε τὰ κλαδιά τους.

'Ἀπὸ ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἄρχισαν ν' ἀπλώνουν τὰ κλαδιά τους καὶ οἱ τρεῖς, ὥσπου σὲ λίγον καιρὸν ὅποιος τίς ἔβλεπε ἀπὸ μακριὰ ἐνόμιζε πώς ἥσαν ἔνα δένδρο.

Τοῦ κάκου τώρα ὁ ἄνεμος φυσᾷ δυνατά! Οἱ τρεῖς ἀδελφές δὲν φοβοῦνται πιὰ τίποτε. "Απλωσαν καὶ τίς ρίζες τους στὴ γῆ. Καὶ σιγὰ-σιγὰ δυνάμωσε καὶ ὁ κορμός τους. Μεγάλωσαν καὶ εἶναι φορτωμένες ἀπὸ ἑλιές.

— Εὔλογημένο δένδρο ἡ ἐλιά, μὲ τὸ δυνατὸ καὶ τραχὺ κορμό της, ἔλεγε ὁ πατέρας τοῦ Κωστάκη στὰ παιδιὰ τὸ βράδυ, ποὺ γύρισε στὸ σπίτι. 'Ανθεῖ τὸ Μάη. 'Αλλὰ ποιός διακρίνει τοὺς ἀνθούς της; Οὕτε χρώματα φαντακτερὰ ἔχουν οὕτε δυνατὴ μυρωδιά, γιὰ νὰ τραβήξῃ τὸ βιαστικὸ διαβάτη.

Μικρούλης εἶναι κι ὁ καρπὸς καὶ μεγαλώνει σιγὰ-σιγά. Εἶναι ὅμως πλούσιο δῶρο, ποὺ δίνει τὸ δένδρο στὸν καλλιεργητή, ὅταν τὸ περιποιήται.

Αὐτὸν τὸ δῶρο, κάτω ἀπὸ τίς βαρειές πέτρες τῶν ἐλαιοτριβείων μας, βγάζει τὸ μυρωδάτο λάδι, τὴν τόσο ύγιεινὴ αὐτὴ τροφή. Τὸ λάδι, μαζὶ μὲ τὸ ψωμὶ καὶ τίς φαγώσιμες ἑλιές, ἀποτελοῦν τὴν βάσι τῆς τροφῆς τοῦ Χωριοῦ μας.

100

55. Η ΕΛΙΑ

“Οπου κι ἀν λάχω κατοικία,
δὲν μ' ἀπολείπουν οἱ καρποί.
Μ' ἔχει ὁ Θεὸς εὐλογημένη
κι είμαι γεμάτη προκοπή !

“Ἐδῶ στὸν ἥσκιο μου ἀπὸ κάτω
ῆρθε ὁ Χριστὸς ν' ἀναπαυθῆ!
Κι ἀκούστηκε ἡ γλυκειὰ λαλιά του,
λίγο προτοῦ νὰ σταυρωθῆ.

100

«Τραγούδια τῆς πατρίδος μου»

Κωστής Παλαμᾶς

56. Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Όλοι οἱ λόφοι τῆς περιοχῆς καὶ πολλοὶ κάμποι εἶναι σκεπασμένοι μὲ ἐλαιῶνες, ποὺ ἔχουν χιλιάδες ἐλαιόδενδρα. Αὐτὰ εἶναι ἴδιοκτησία τῶν κατοίκων τῶν γύρω χωριῶν. Ἀπ' αὐτὰ πολλὰ ἀνήκουν καὶ στοὺς κατοίκους τοῦ Χωριοῦ. Γιατὶ κάθε οἰκογένεια, ἄλλῃ λίγα, ἄλλῃ πολλά, ἔχει τὰ δικά της.

Ο κύρ-Δημήτρης ἔνωσε ὅλους τοὺς κατοίκους τοῦ Χωριοῦ, ὃσους ἔχουν ἐλαιόδενδρα. Καὶ ἵδρυσε ἔνα Συνεταιρισμό, ποὺ θὰ καλυτερεύσῃ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἐργασία τῶν χωρικῶν, καθὼς καὶ τὴν περιποίησι τῶν ἐλαιοδένδρων. Οἱ χωρικοὶ ἔκαμαν Πρόεδρο τοῦ Συνεταιρισμοῦ τὸν κύρ-Δημήτρη, ἐπειδὴ ἦτο ἀνθρωπὸς πολὺ δραστήριος καὶ ἀγαπούσε τὸ χωριό καὶ τοὺς χωριανούς του.

Ο Συνεταιρισμὸς ἔκτισε ἔνα μεγάλο ἐλαιοτριβεῖο καὶ παράγγειλε τὰ μηχανήματα, ποὺ θὰ ἀλέθουν τὸν καρπὸ μὲ τὴν δύναμι μιᾶς μεγάλης ἡλεκτρικῆς μηχανῆς.

— Άλήθεια, πότε θὰ ᾖ θεῖον, θεῖε, τὰ μηχανήματα, ποὺ παράγγειλε ὁ Συνεταιρισμὸς τοῦ χωριοῦ μας; ἐρώτησε μιὰν ἡμέρα ἡ Ἐλενίτσα.

— Ακριβῶς σήμερα εἶχα μιὰ εἰδησί αἴπὸ τὴν Ἀγροτικὴ Τράπεζα τῆς Χώρας, πῶς πολὺ γρήγορα θὰ τὰ παραλάβωμε.

— Καὶ τότε θὰ ᾔχῃ τὸ χωριό μας καὶ ἡλεκτρικό;
— Ή μηχανή, ποὺ θὰ κινήσῃ τὰ ἐλαιοτριβεῖα, θὰ εἶναι δυνατή, γιὰ νὰ δώσῃ ἡλεκτρικὸ καὶ σ' ὅλο τὸ Χωριό, ἀποκρίθηκε ὁ θεῖος. Επίσης ὁ Συνεταιρι-

σμὸς θὰ φροντίσῃ νὰ πολεμήσῃ μιὰ πολὺ βλαβερὴ
μυιγίτσα, τὸ δάκο, ποὺ καταστρέφει τὴν ἐλιά.

“Οπως οἱ ἄνθρωποι ἀρρωσταίνουν, τὸ ἴδιο ἀρ-
ρωσταίνουν καὶ τὰ δένδρα, συνέχισε ὁ θεῖος. Καὶ
οἱ ἐλιές παθαίνουν πολλὲς ἀρρώστειες κι ἔχουν
πολλοὺς ἔχθρούς. ‘Ο μεγαλύτερος ἔχθρός τους εἰ-
ναι μιὰ μυιγίτσα, ποὺ τρυπᾷ τὸν καρπὸ καὶ ἀφή-
νει μέσα ἐκεὶ τ’ αὐγά της. Τὸ αὐγὸ σκάει ἔπειτα
καὶ γίνεται σκουλήκι καὶ τρώγει τὴ σάρκα τῆς
ἐλιᾶς, ἀνοίγοντας μέσα στοές. “Υστερα, κοντὰ στὴ
φλούδα, κάνει τὸ κουκούλι κι ἀπὸ τὸ κουκούλι
βγαίνει μιὰ ἄλλη μυιγίτσα, ποὺ κι αὐτὴ μὲ τὴ σει-
ρά της τρυπᾷ ἄλλον καρπὸ καὶ κάνει τὰ ἴδια.
“Ετσι, ὥσπου νὰ μαζευθῇ ὁ καρπὸς τῆς ἐλιᾶς, μπο-
ροῦν νὰ βγοῦν πέντε γενεές ἀπὸ αὐτὲς τὶς μυιγί-
τσες καὶ νὰ τὸν καταστρέψουν.

ΟΙ Εύτυχῶς οἱ γεωπόνοι εύρηκαν ἔνα φάρμακο,
ποὺ τὸ ἀνακατεύουν μ’ ἔνα γλυκὸ ύγρο. Γιατὶ στὴ
μυιγά ἀρέσουν τὰ γλυκά. “Οταν τὰ δένδρα ραντι-
σθοῦν μ’ αὐτό, οἱ μυιγίτσες ψοφοῦν.

Η Ἐλενίτσα κάθεται συλλογισμένη κι ἀπορεῖ,
πῶς ἔνα τόσο μικρὸ ζωάκι φέρνει τόσο μεγάλη
καταστροφή.

57. Η ΕΡΓΑΣΙΑ

α Τὰ δυὸ ἔξαδέλφια δὲν εἶχαν ἀπογευματινὸ μάθημα καὶ ἔτσι ἐμειναν νὰ παίξουν μὲ τοὺς νέους φίλους των. Μὰ ὁ καιρὸς ἐχάλασε τὸ ἀπόγευμα καὶ ἀναγκάσθηκαν νὰ μείνουν μέσα στὸ δωμάτιο. Ὁ Κωστάκης ἐβάλθηκε τότε νὰ μάθῃ τὸ Φώτη τῆς κυρὰ-Γιαννούλας τὴν ἀλφαβήτα. "Ως τὸ βράδυ λοιπόν, ποὺ ἡ κυρὰ-Γιαννούλα ἐπῆρε τὰ παιδιά της νὰ φύγῃ, ὁ Φώτης ἥξευρε κάμποσα ψηφία.

Τὴ νύκτα ἐγύρισε βοριᾶς καὶ τὸ πρωΐ τὴν ἄλλη ἡμέρα εἶχε συννεφιὰ καὶ ἔκαμνε τσουχτερὸ κρύο. Τὰ παιδιά ἐβαλαν ἀπὸ ἔνα σαλάκι νὰ τοὺς κρατῇ τὸ λαιμὸ καὶ τοὺς ὄμους καὶ ἐπῆγαν στὸ σχολεῖό τους. Τὸ μεσημέρι, ποὺ ἐσχόλασαν, ἔρριχνε ψιλὸ χιονάκι.

Στὸ σπίτι εἶχαν ἀνάψει τὸ τζάκι. Κούτσουρα χονδρὰ ἔκαιαν ἐκεὶ καὶ ἐσπινθήριζαν. Μιὰ ἀπαλὴ ζέστα ἀπλώνετο καὶ ἐγέμιζε τὸ σπίτι.

Τὸ ἀπόγευμα τὰ παιδιὰ ἐμειναν πάλι στὸ σπίτι.

"Οταν ὁ πατέρας τοῦ Κωστάκη καὶ ὁ πατέρας τῆς Ἐλενίτσας ἐβγῆκαν νὰ τρέξουν στὶς δουλειές των, ὁ Κωστάκης ἐρώτησε τὴ μητέρα του:

— Μητέρα, γιατί ὁ πατέρας δὲν κάθεται στὸ σπίτι, ὅταν κάνῃ τόσο κρύο;

ι Παιδί μου, εἶπε ἡ μητέρα, ὁ πατέρας πρέπει νὰ ἐργασθῇ, γιὰ νὰ κερδίσῃ χρήματα νὰ ζήσωμε. "Αν ὁ πατέρας δὲν ἐργασθῇ, ποιός θὰ μᾶς φέρῃ ψωμὶ καὶ κρέας; Ποιός θὰ μᾶς ἀγοράσῃ καὶ παπούτσια καὶ δι, τι ἄλλο χρειαζόμεθα; Ὁ πατέρας

ο ο

ό δικός σου, όπως κι ο πατέρας τῆς Ἐλενίτσας, κουράζονται καὶ ύποφέρουν δλους τοὺς κόπους, γιὰ νὰ σᾶς μεγαλώσουν, νὰ γίνετε καλοὶ ἀνθρωποι. "Οποιος ἔργαζεται ἔχει ἀπ' δλα τὰ καλά. "Οποιος δὲν ἔργαζεται καὶ εἶναι τεμπέλης γίνεται πτωχός, κουρελῆς καὶ ζητιάνος. Οὔτε τὸν ἀγαπᾷ κανεῖς.

— Μητέρα, εἶπε ο Κωστάκης, θέλω κι ἐγώ νὰ ἔργασθῶ καὶ νὰ κερδίζω χρήματα.

— Παιδί μου, τοῦ ἀπάντησε ἡ μητέρα του, σὺ τώρα εἶσαι μικρὸς καὶ ἡ ἔργασία σου εἶναι νὰ μαθαίνῃς τὸ μάθημά σου καὶ νὰ εἶσαι φρόνιμος, καλὸς καὶ υπάκουος. "Οταν θὰ μεγαλώσῃς, τότε θὰ ἔργασθῆς, γιὰ νὰ κερδίσῃς χρήματα. Τότε καὶ ο πατέρας σου θὰ ξεκουρασθῇ, που θὰ εἶναι γέρος καὶ δὲν θὰ μπορῇ νὰ ἔργαζεται πιά.

— Καὶ ἐγώ, θεία, εἶπε ἡ Ἐλενίτσα, θὰ κάνω ὅλες τὶς δουλειές στὸ σπίτι, ὅταν ἡ μητέρα μου θὰ εἶναι γυριά.

• Ή μητέρα τῆς Ἐλενίτσας ἔχαμογέλασε εὐχαριστημένη. "Υστερα ἐπῆρε τὰ στεγνωμένα ροῦχα καὶ ἀρχισε νὰ μπαλώνῃ καὶ νὰ μαντάρῃ τὶς κάλτσες. Ή μητέρα τοῦ Κωστάκη ἔτοιμασε τὸ σίδερο γιὰ τὸ σιδέρωμα. Τὰ παιδιὰ ἐπῆραν τὸ βιβλίο τους καὶ ἐδιάβαζαν τὸ μάθημά των. •

"Οταν ἐτελείωσαν τὸ μάθημά των, ἀρχισαν νὰ κάμνουν ζωγραφιές.

· Η Ἐλενίτσα εἶπε:

— "Αν ήσαν ἐδῶ τὰ παιδιὰ τῆς κυρὰ-Γιαννούλας, θὰ τὰ ἐμαθαίναμε νὰ ζωγραφίζουν. Νὰ ἔχουν τάχα φωτιὰ στὸ σπίτι τους;

58. Ο ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ

‘Η γιαγιά, πού έκάθητο σ’ ἔνα χαμηλὸ κάθισμα
δίπλα στὸ τζάκι καὶ ἐπλεκε τὴν κάλτσα της, εἶπε:
— Ἐσύ, Κωστάκη, εἶπες γιὰ τὸν πατέρα σου, ποὺ
δὲν ἤμπορει ~~νὰ καθίσῃ στὸ~~ μ’ αὐτὸν τὸν ἄ-
σχημο καιρό. Πάλι καλά, ποὺ ἡ δουλειὰ τοῦ πατέ-
ρα σου δὲν εἶναι σὰν ἄλλες πιὸ βαρειές, ὅπως ἡ
δουλειὰ ποὺ ἔκαμνε ὁ πατέρας τῆς κυρὰ - Γιαν-
νούλας.

— Τί δουλειά ἔκαμνε, γαγκά,

— Ἡτο ταχυδρόμος. Ἀπὸ τὸ χωριὸ ἔφεψύγε κάθε πρωὶ μὲ τὸ μουλάρι του φορτωμένο τὸν ταχυδρομικὸ σάκκο καὶ τὶς παραγγελίες τῶν χωρικῶν καὶ ἐπήγαινε στὴν πόλι, τρεῖς ὥρες δρόμο, περνῶντας δάση, ράχες, ρεμματιές. Καὶ τὸ βράδυ ἐγύριζε πάλι, φέρνοντας τὶς ἐφημερίδες καὶ τὰ νέα, τὶς παραγγελίες καὶ τὰ καινούργια γράμματα, ποὺ τὰ ἐπερίμεναν μὲ λαχτάρα ὅσοι εἶχαν ξενιτεμμένους.

Ἐκάθητο σ' ἔνα μικρὸ καλυβάκι στὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ. Τὸν ἐλεγαν κύρ-Δῆμο καὶ εἶχε τότε τὴ γυναικά του καὶ δυὸ κορίτσια, τὴ Στυλίανίτσα, ποὺ ḥτο τότε ἐπτὰ χρονῶν, καὶ τὴ Γιαννούλα, ποὺ ḥτο τότε ὀκτὼ χρονῶν. Νά, σὰν τὴν Ἐλενίτσα.

~~Λοιπόν, ὅτι καιρὸς καὶ νὰ ἔκανε, ἦ ἔβρεχε ἦ~~
~~ἔχιόν της οὐστέρε ὁ θεός της καὶ οὐδεὶς~~
Δῆμος ἔπρεπε νὰ πάῃ τὸ ταχυδρομεῖο.

Θυμάμαι, τέτοια ἐποχή, ἦτο βαρύς ὁ χειμῶνας.
Τὸ χωριὸ εἶχε σκεπασθῆ μὲ χιόνια τρεῖς ήμέρες. "Ο-
λα κάτασπρα. Σπίτια, δρόμοι, δένδρα, βουνά. "Ολα
σὰν νὰ ἔκοιμῶντο κάτω ἀπὸ τὸ παχὺ ἄσπρο χιόνι.

α Τὰ τζάκια ἐκάπνιζαν καὶ οἱ ἄνθρωποι, καθισμένοι στὶς γωγμές, ἔλεγαν ἴστορίες καὶ παραμύθια. Ποῦ καὶ ποῦ ἄνοιγε καμμιὰ πόρτα καὶ βιαστικὰ ἐπερνοῦσε κανεῖς νὰ πάῃ στοῦ γείτονα.

Ἐχιόνιζε, ὅλο ἐχιόνιζε. Πυκνὸ - πυκνό, σὰν ἄσπρο μπαμπάκι, ἔπεφτε τὸ χιόνι. Καμμιὰ φορὰ ἐσταματοῦσε λίγο, μὰ γιὰ νὰ ξαναρχίσῃ πάλι πιὸ πυκνό. *β*

Ο κύρ-Δῆμος, μὲ τὸ μουλάρι του φορτωμένο τὸν ταχυδρομικὸ σάκκο, εἶχε φύγει τὴν τακτική του ὥρα. Ἐτυλίχθηκε καλὰ μὲ τὴν κάπα του, ἐσκεπάσθηκε μ' ἔνα μουσαμᾶ, ποὺ ἄφηνε τὸ νερὸ καὶ τὸ χιόνι νὰ γλιστροῦν, ἐκαβάλλησε στὸ μουλάρι του καὶ ἐπῆρε τὸν τακτικό του δρόμο.

Τὸ βράδυ, τὴ συνηθισμένη ὥρα, ποὺ ἐπρεπε νὰ γυρίσῃ, ὁ κύρ-Δῆμος δὲν ἔφαίνετο.

Ἡ ὥρα ἐπερνοῦσε καὶ ἡ κυρὰ-Δήμαινα ἄρχισε ν' ἀνησυχῇ. "Αλλες βραδιές, ποὺ ὁ καιρὸς ἦτο καλός, ἔβγαινε ἡ μόνη της ἡ καὶ μὲ τὰ παιδιὰ μαζὶ καὶ τὸν ἐπερίμεναν λίγο ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό. Πολλὲς φορὲς ἔβγαιναν καὶ ἄλλοι χωριανοί, ποὺ ἀνυπομονοῦσαν νὰ μάθουν γιὰ τὰ γράμματά των ἡ τὶς παραγγελίες των. Καὶ ἐπειδὴ σχεδὸν πάντοτε ξεπέζευε στὸ σπίτι καὶ ὑστερα ἔπήγαινε στὸ γραφεῖο τοῦ Ταχυδρομείου, ἥρχοντο ἐκεῖ καὶ ἐρωτοῦσαν οἱ πιὸ βιαστικοί :

— Κυρὰ-Δήμαινα, ἥρθε ὁ κύρ-Δῆμος;

Μὰ σήμερα κανεῖς δὲν ἡμποροῦσε νὰ βγῆ. Τὸ χιόνι ἦτο ἔνα μέτρο καὶ ὅλο ἔπεφτε νέο. *γ*
δ 'Η κυρὰ-Δήμαινα ἦτο πάρα πολὺ ἀνησυχη καὶ

δ νοῦς της ἐπήγαινε στὸ κακό. Κάθε λίγο καὶ λιγάκι ἄνοιγε τὴν πόρτα καὶ ἐβουτοῦσε τὰ μάτια της μέσα στὸ σκοτάδι, μήπως ἵδῃ τὸν ἄνδρα της ἐπάνω στὸ μουλάρι νὰ ἔρχεται ἀπὸ μακριά. Μὰ ἡ ὥρα ἐπερνοῦσε, ἡ νύκτα ἔπεφτε καὶ ὁ κύρ - Δῆμος δὲν ἔφαίνετο.¹⁰

Ἐσηκώθηκε καὶ ἐπῆγε στὰ διπλανὰ σπίτια.

— Ο ἄνδρας μου δὲν ἔφανηκε ἀκόμα, ἔλεγε. Τί νὰ κάμω; Δὲν ἡμπορῶ νὰ ἡσυχάσω.

— Ήσύχασε, κυρά - Δήμαινα, τῆς ἔλεγαν ὅλαι. Θὰ ἔμεινε στὴν πόλι. Ποῦ νὰ ἔλθῃ μὲ τέτοιο χιόνι;

— Θεέ μου! ἀν ἐβούλιαξε πουθενά, ἀν ξεπάγιασε; ἔλεγε ἡ κυρά - Δήμαινα ἀναστενάζοντας. "Αχ, δουλειά καὶ τούτη τοῦ ταχυδρόμου. Παναγία μου, ἃς μὴν ἔχῃ φύγει ἀπὸ τὴν πόλι, ἃς εἶναι καλὰ ὅπου εύρισκεται!

Καὶ ἐγύρισε στὸ σπίτι της.

Μὰ ἡσυχία δὲν εἶχε. Νὰ φάῃ δὲν ἡμποροῦσε. "Εδωσε στὰ παιδιά καὶ ἔφαγαν καὶ τὰ ἔβαλε νὰ κοιμηθοῦν. "Υστερα, ἄλλοτε ἐκάθητο στὴ φωτιά, ἄλλοτε ἄνοιγε τὴν πόρτα καὶ ἔψαχνε μὲ τὰ μάτια στὸ δρόμο, τὸ σκεπασμένο ἀπὸ τὸ χιόνι.

"Εξαφνα ἀκούει τὸ σκυλλί των, τὸ - Λαθούρη, νὰ γαυγίζῃ καὶ ἀμέσως τὰ χλιμιντρίσματα τοῦ μουλαριοῦ. Πετιέται ἔξω, μὰ τί νὰ ἵδῃ! Τὸ μουλάρι εἶχε ἔλθει μοναχό του.

Ψάχνει ἀπὸ δῶ, ψάχνει ἀπὸ κεῖ, φωνάζει «Δῆμο! Δῆμο!», καμμιὰ ἀπάντησι. Τρέχει στοὺς γείτονες σὰν τρελλή. Τὸ χωριό σὲ λίγο ἀναστατώθηκε. Γιὰ νὰ ἔλθῃ μόνο του τὸ ζῷο, βέβαια κάτι κακὸ θὰ συνέβηκε στὸν κύρ - Δῆμο.

59. Ο ΛΑΘΟΥΡΗΣ ΕΥΡΙΣΚΕΙ ΤΟΝ ΑΦΕΝΤΗ ΤΟΥ

„Αμέσως έτοιμάσθηκαν και ἔξεκίνησαν πέντε ἄνδρες νὰ πᾶνε νὰ ψάξουν τὸ δρόμο.

Παίρνουν μαζί των φτυάρια, φανάρια, ζῷα, παίρνουν και τὸ σκύλλο, τὸ Λαθούρη, και ξεκινοῦν.

Περπατοῦν και ψάχνουν και κάθε τόσο φωνάζουν «Δῆμο!, Δῆμο!» και τεντώνουν τ' αὐτιὰ ν' ἀκούσουν καμμιὰ φωνὴ νὰ τοὺς ἀποκρίνεται.

Τρέχουν δεξιὰ και ἀριστερά, λαχανιάζουν, ἀψηφοῦν τὸ κρύο, τὸ χιόνι, τὸν κόπο αὐτῆς τῆς ξαγρύπνιας.

„Ολοι παρακαλοῦν μέσα των και προσεύχονται:

— Θεέ μου, βοήθησέ μας νὰ τὸν εὕρωμε, κάμε τὸ θαῦμά σου!

Και ἡ δύστυχη ἡ κυρὰ - Δήμαινα στὸ φτωχικὸ της τὸ καλύβι, γονατιστὴ μπροστὰ στὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγίας, παρακαλεῖ:

— Παναγία μου, γλύτωσέ τον, σῶσε τὸν πατέρα τῶν παιδιῶν μόσ!

Και νά, ἐκεὶ ψηλά, στὸ στρίψιμο τοῦ δρόμου, ὁ σκύλλος, ὁ Λαθούρης, στέκει και μυρίζεται χάμω τὰ χιόνια. Σὲ λίγο ἀρχίζει νὰ σκαλίζῃ και νὰ χώνῃ τὴ μύτη του μέσα, μυρίζοντας και ξεφυσῶντας δυνατά.

Τρέχουν ὅλοι ἐκεὶ γρήγορα, γονατίζουν και ἀρχίζουν νὰ καθαρίζουν τὸ χιόνι, ἐνῷ ὁ Λαθούρης γχυγίζει ἀσταμάτητα, δείχνοντας τὴ χαρά του, ποὺ εύρεθηκε τὸ ἀφεντικό του.

Ο κύρ - Δῆμος εύρεθηκε κάτω ἀπὸ τὰ χιόνια

ἀναίσθητος, ξεπαγιασμένος. Τὸν ἔτριψαν, τοῦ ἔρ-
ριξαν κονιάκ στὸ στόμα, τὸν ἐσήκωσαν τέλος στὰ
χέρια καὶ τὸν ἔφεραν στὸ χωριό, στὸ σπίτι του. Ἡ
κυρὰ - Δήμαινα, καθὼς τοὺς εἶδε, ἔβαλε τὶς φωνές:
— Δῆμο, Δῆμό μου, πωπὼ δυστυχία μου, ἡ κακο-
μοῖρα!

— Ἡσύχασε, κυρὰ - Δήμαινα. Δὲν ἔχει τίποτα, θὰ
τοῦ περάσῃ.

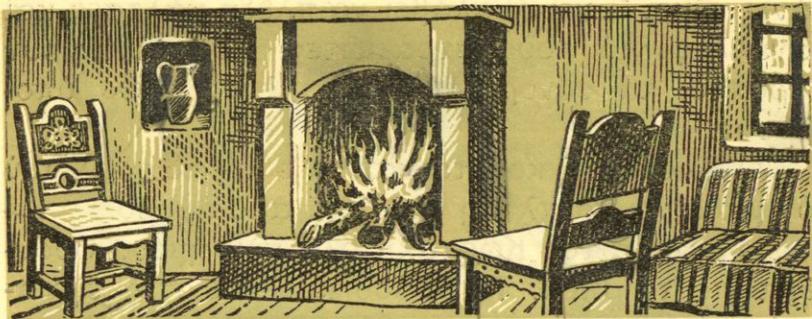
Τὸν ἔβαλαν στὸ κρεβάτι καὶ μὲ πολλὲς πε-
ριποιήσεις κατώρθωσαν νὰ τὸν σώσουν.

“Εμεινε ὅμως πολὺν καιρὸ ἄρρωστος.

“Οταν ἐσηκώθηκε καὶ ἐδυνάμωσε λίγο, εἶχαν
λειώσει πιὰ τὰ χιόνια. ”Αρχισε λοιπὸν πάλι νὰ πη-
γαινοέρχεται μὲ τὸ ταχυδρομεῖο. Μὲ τὰ χιόνια
τοῦ χειμῶνα, μὲ τὶς κάψες τοῦ καλοκαιριοῦ ὁ κύρ-
Δῆμος πάντα ἥτο τακτικὸς στὴ δουλειά του. Καὶ
ποτὲ δὲν παραπονέθηκε, ἀλλὰ χαρούμενος καὶ
καλὸς ἔφρόντιζε νὰ μὴ λείπουν ποτὲ οὕτε τὸ ψωμὶ¹
οὕτε τὰ ροῦχα ἀπὸ τὸ σπίτι. Ἐφρόντιζε νὰ κάνῃ
καὶ τὴν οἰκονομία του, ὥσπου κατάφερε νὰ παν-
τρέψῃ καὶ τὶς κόρες του.

Μόνον ἡ κυρὰ - Γιαννούλα ἡ καημένη ἐστά-
θηκε ἄτυχη, γιατὶ ἐσκοτώθηκε ὁ ἄνδρας της στὸν
πόλεμο. Μὰ καὶ αὐτή, σὰν τὸν μακαρίτη τὸν πα-
τέρα της, τρέχει στὴ δουλειά ὅσο μπορεῖ καὶ πάντα
μὲ τὸν καλὸ λόγο στὸ στόμα καὶ τὴ χαρὰ στὰ μά-
τια φροντίζει γιὰ τὰ παιδιά της.

Ἡ ἔργασία γιὰ τὸν ἄνδρα καὶ ἡ οἰκονομία γιὰ
τὴ γυναῖκα γεμίζουν τὸ σπίτι καὶ τὸ κάνουν χα-
ρούμενο.

*Ταράνδος
Γραφία*

Kεραυνός
60. ΚΟΝΤΑ ΣΤΟ TZAKI

Έχειμωνιασε γιὰ καλά. Ή βροχὴ πέφτει συχνὰ καὶ τὸ κρύο κάθε πρωὶ καὶ κάθε βράδυ εἶναι διαπεραστικό. Οἱ χωρικοὶ ἐφόρεσαν τὰ βαριὰ μάλλινά τους φορέματα. Καὶ στὸ σπίτι τὸ τζάκι καίει ἀδιάκοπα τὰ ξύλα, ποὺ ἀπὸ τὸ καλοκαίρι τὰ ἔχουν ἀποθῆκεύσει.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ κύρου - Δημήτρη μαζεύεται ἀπὸ ἐνωρὶς στὸ σπίτι, ποὺ ἔγινε τώρα πιὰ χειμωνιάτικο. Ἐστρώθηκαν ὅλα τὰ δωμάτια μὲ χαλιὰ καὶ τὰ κρεβάτια μὲ χονδρὲς μάλλινες κουβέρτες. Τίς εἶχε ύφάνει στὸν ἀργαλειὸν ἡ γιαγιά, ὅταν ἦτο νέα.

Τί γλυκειὰ ποὺ εἶναι ἡ ζεστασιά! Μὲ πόση ὅρεξι συνεχίζονται ὅλες οἱ δουλειές μέσα στὸ σπίτι!

Ἡ γιαγιὰ πότε ξαίνει μαλλὶ καὶ πότε γνέθει μὲ τὴ ρόκα της. Ή Ἐλενίτσα βοηθάει κι αὐτή, ὅταν τελειώσῃ τὰ μαθήματά της. Περνᾷ στὰ μασούρια τὸ κλωσμένο μαλλὶ μὲ τὴν ἀνέμη καὶ τὸ

κάνει νήμα. "Έχει άναλάβει νὰ πλέξῃ κάλτσες καὶ φάνέλλες γιὰ τοὺς στρατιῶτες, ποὺ φυλάγουν ἄγρυπνοι τὰ σύνορά μας καὶ μὲ τὸ κρύο ὑποφέρουν.

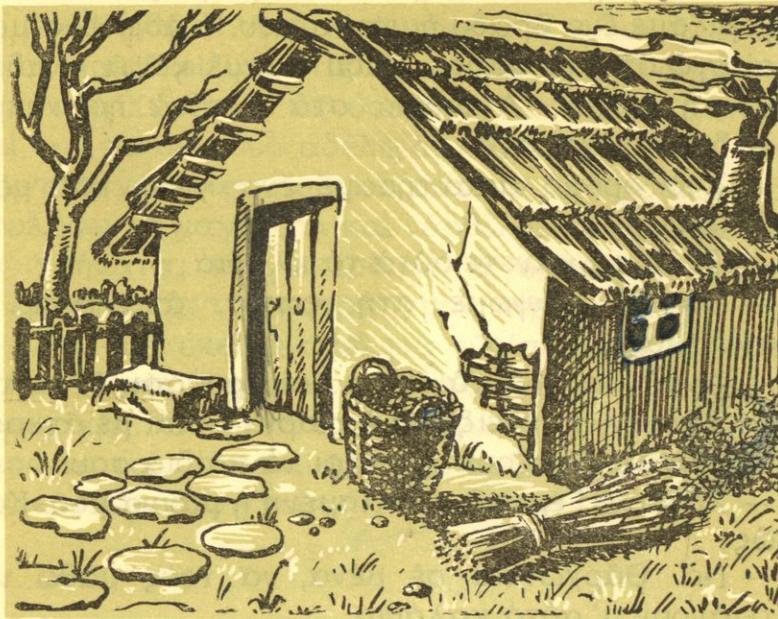
‘Ο Κωστάκης κάθεται κοντὰ στὸν παπποῦ, ποὺ τὸν μαθαίνει νὰ πλέκῃ καλάθια ἀπὸ ἄχυρο.

‘Η μητέρα τοῦ Κωστάκη ὅλη τὴν ἡμέρα φροντίζει γιὰ τὸ σπίτι. Τὸ βράδυ κάθεται στὸν ἀργαλειό καὶ ύφαίνει πότε κουβέρτες, πότε στρώματα καὶ σεντόνια ἢ πετσέτες.

‘Ο πατέρας κάτι κι ἐκεῖνος φτειάνει στὸ σπίτι τώρα, ποὺ δὲν ἔχει πολλὲς δουλειὲς ἔξω. Μὰ φροντίζει περισσότερο γιὰ τὰ ζῷα. “Οταν δὲν ἔχῃ ἐργασία στὸ Συνεταιρισμό, κάνει συντροφιὰ στὰ παιδιά.

Barajn̄ Barajn̄

Barajn̄ Barajn̄ Barajn̄

61. ΑΠΟ ΤΗ ΛΥΓΑΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΑΧΥΡΟ ΧΡΥΣΑΦΙ

— Σήμερα, παπποῦ, ἔλεγε ὁ Κωστάκης, ὁ δάσκαλος εὐχαριστήθηκε πολὺ μὲ τὸ ἀχυρένιο καλάθι, ποὺ τοῦ ἐπῆγα τελειωμένο. «Γειὰ στὰ χέρια σου!», μοῦ εἶπε. Τ' ἄλλα τὰ παιδιά ἀκόμα παιδεύονται μὲ τὸν πάτο τοῦ καλαθιοῦ.

— Είναι ἀλήθεια, Κωστάκη, πώς μοῦ μοιάζεις σ' αὐτό. "Έχεις κάποια ἐπιδεξιότητα στὰ χέρια καὶ θὰ μπορῆς γρήγορα νὰ φτειάνης πολὺ ώραια πράγματα, ὅπως ἔφτειανα κι ἔγώ μιὰ φορά. Τὶς ψάθινες καρέκλες, ποὺ ἔχομε στὴ σάλα, ἔγώ τὶς ἔχω φτειάσει. Καὶ θὰ σοῦ εἰπῶ πῶς ἄρχισα.

mai mir 'Εδιμε φαγίδα
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μιὰ φορά, ὅταν ἥμουν πιὸ μικρὸς ἀπὸ σένα, ἐγυρίζαμε ἔνα βράδυ ἡ μάννα μου, ὁ ἀδελφός μου καὶ ἐγὼ ἀπὸ τὸ δάσος, ὅπου εἶχαμε κόψει κλαδιά γιὰ τὴ φωτιά. Ἀνάμεσα στὰ κλαδιά ἦσαν καὶ κλαδιά λυγαριάς.

Στὸ δρόμο ἀπάντησαμε ἔνα γέρο καὶ μᾶς ἔρωτησε:

- Τί θὰ τὰ κάνετε αὐτὰ τὰ κλαδιά;
- Θὰ τὰ κάψωμε στὴ φωτιά, ἀπάντησε ἡ μάννα μας.

— Ἀνάμεσα σ' αὐτὰ ἔχετε καὶ χρυσάφι. Μ' αὐτὰ τὰ κλαδιά — κι ἔδειξε τὴ λυγαριά — καὶ μὲ ἄχυρο, μποροῦν νὰ βγάζουν χρυσάφι τὰ παιδιά σου.

— Χρυσάφι! ἔρωτὰ σαστισμένη ἡ μάννα μου. Καὶ πῶς;

— Νά. Θᾶρχωνται σὲ μένα, νὰ τοὺς μάθω νὰ φτειάνουν μ' αὐτὰ καλάθια.

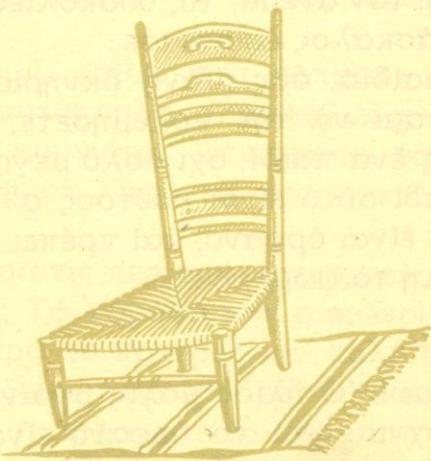
Σὰν εἶδε ἡ μάννα μου, πῶς δὲν ἀστειευόταν ὁ γέρος, μᾶς ἐπῆγε τὴν ἄλλην ἡμέρα στὸ σπίτι του, ποὺ ἦτο ἔνα καλυβάκι ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό. Ἀρχίσαμε νὰ πλέκωμε κάθε λογῆς καλάθια. Τὰ πρῶτα τὰ ἐφτειάναμε σὰν τοῦ γέρου. Μὰ ύστερα σιγὰ-σιγὰ τὰ καλυτερέψαμε τόσο, πού, ὅταν τὰ παίρναμε στὰ γύρο χωριά καὶ στὸ Κεφαλοχώρι, ἐγυρίζαμε φέρνοντας στὴ μάννα μας ἀληθινὸ χρυσάφι.

Ἀρρώστησε ύστερα ὁ γέρος, τὸν περιποιηθήκαμε ἔμεῖς, μὰ ἦτο πολὺ γέρος καὶ πέθανε.

— Πόσο δίκιο εἶχε ὁ γέρος! εἶπε ἡ μητέρα τοῦ Κωστάκη, ποὺ ἄκουε τὴν ἴστορία. Τὸ χέρι ἐκείνου, ποὺ δουλεύει, κάνει τὴ λυγαριά καὶ τ' ἄχυρο χρυσάφι!

— Κι ἀλήθεια! Ἀπὸ τότε, τόσο μοῦ ἄρεσε ἡ τέχνη αὐτή, ποὺ ἄνοιξα μὲ τὶς οἰκονομίες μου ἵνα μαγαζάκι στὴ Χώρα καὶ ἔζούσαμε πολὺ καλά. Ἐπῆρα καὶ δυὸ παιδιά, δυὸ ἀδέλφια, καὶ τοὺς ἔμαθα τὴν τέχνη. Ἔγὼ ἀναγκάσθηκα, ὅστερα ἀπὸ χρόνια, νὰ πουλήσω τὸ μαγαζάκι καὶ νάρθῳ στὰ κτήματα. Μὲ τὰ χρήματα, ποὺ ἐκέρδισα, ἀγόρασα κι ἄλλα κι ἐμεγάλωσα τὴν πατρική μας περιουσία.

Τὰ δυὸ ἐκεῖνα ἀδέλφια εύρισκονται σήμερα στὴν Ἀθήνα. Ἐχουν ἓνα μεγάλο κατάστημα ψαθοπλεκτικῆς. Ὁταν κάποτε ἐπῆγα στὴν Ἀθήνα, ἐπέρασα νὰ τοὺς ἴδω καὶ μὲ κάθε τρόπο μοῦ ἔδειχναν τὴν εύγνωμοσύνη τους.

62. ΤΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟ

— "Αργησες πάλι σήμερα, παιδί μου, είπε ο δάσκαλος στὸ Νίκο, ἔνα συμμαθητὴ τοῦ Κωστάκη.

'Ο Νίκος κατακοκκίνισε, ἔσκυψε τὸ κεφάλι κι ἐψιθύρισε :

— 'Εκρύωνα, κύριε, καὶ δὲν μποροῦσα νὰ σηκωθῶ πρωΐ.

'Ο Νίκος δὲν ἦτο κακὸ παιδί. 'Αλλὰ ἡ ὀκνηρία τὸν ἐκρατοῦσε στὸ κρεβάτι περισσότερες ὥρες ἀπὸ ὅσες ἔπρεπε νὰ κοιμᾶται. 'Η μητέρα του ἐκουράζετο πολὺ κάθε πρωΐ, ὥσπου νὰ τὸν σηκώσῃ, γιὰ νὰ ἑτοιμασθῇ γιὰ τὸ σχολεῖο. ①

— "Αν συνεχίσῃς ἔτσι, τοῦ είπε ο δάσκαλος, τί θὰ γίνης; Στὴ ζωὴ πρέπει νὰ ἔχης θάρρος, νὰ νικᾶς τὸ κρύο, τὸν ἄνεμο, τὶς δυσκολίες.

Καὶ ὁ δάσκαλος ἔσυνέχισε :

— "Οταν, παιδιά, σᾶς πιάνη ὀκνηρία καὶ δὲν ἔχετε τὴ δύναμι νὰ τὴν πολεμήσετε, νὰ φέρνετε στὸ νοῦ σας ἔνα παιδί, ὅχι πολὺ μεγαλύτερο ἀπὸ σᾶς. Τὸ παιδί αὐτὸ εἶναι μοῦτσος σ' ἔνα μεγάλο πλοιο, γιατὶ εἶναι ὄρφανό, καὶ πρέπει νὰ δουλέψῃ, γιὰ νὰ βγάλῃ τὸ ψωμί του.

Εἶναι πρωΐ. 'Ο ἥλιος μόλις βγαίνει μέσα ἀπὸ πυκνὴ καταχνιά. Καὶ τὸ ὄρφανὸ εἶναι ύποχρεωμένο ν' ἀφῆσῃ τὸ στενό του κρεβατάκι, νὰ πάρῃ τὸν κουβᾶ καὶ τὴ σκούπα καὶ νὰ πλύνῃ τὸ κατάστρωμα. Τρίβει τὶς σανίδες καὶ καθαρίζει τὸ πλοιο, ὥσπου πιὰ τὰ χέρια του κουράζονται.

Τὰ χονδρὰ σχοινιὰ τοῦ πλοίου εἶναι πεταμένα ἔδω κι ἐκεῖ καὶ πρέπει νὰ τὰ συμμαζέψῃ τὸ μικρὸν αυτόπουλο.

Ἐνα σχοινί, ψηλὰ στὸ κατάρτι, ἔδεθηκε ἄσχημα. Τὸ ναυτόπουλο σκαρφαλώνει ἐπάνω στὸ κατάρτι, ποὺ κουνιέται. Δὲν πρέπει νὰ ζαλίζεται, γιὰ νὰ μπορῇ νὰ λύσῃ τὸ σχοινὶ καὶ νὰ τὸ ξαναδέσῃ.

Ἡ θάλασσα τὶς περισσότερες φορὲς εἶναι πολὺ τρικυμισμένη. Τὰ κύματά της σηκώνουν τὸ πλοϊο ψηλὰ κι ὕστερα τὸ κατεβάζουν πολὺ βαθιά. Ὁ ἄνεμος οὐρλιάζει κι ἡ βροχὴ δέρνει τὸ πρόσωπο. Τὸ ναυτόπουλο, σκαρφαλωμένο στὸ κατάρτι, βαστιέται καλὰ καὶ μαζεύει τὰ πανιά.

“Οταν λοιπόν, παιδιά μου, σᾶς λείψῃ καμμιὰ φορὰ τὸ θάρρος ἢ φοβηθῆτε τὸ κρύο, νὰ φέρνετε στὸ νοῦ σας τὸ μικρὸν ναυτόπουλο.

a

63.

ΤΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟ

Μὲ καράβι στὰ ταξίδια
τὸ ναυτόπουλο γυρνᾶ.

Μὲ τῆς θάλασσας τὰ φίδια
τὸν καιρό του τὸν περνᾶ.

Ο βοριᾶς δὲν τὸ τρομάζει,
οὕτε ἡ ἄπιστη νοτιά,
οὕτε χιόνι, οὕτε χαλάζι,
οὕτε κύματα πλατιά!

Στὴ δουλειὰ πρωΐ καὶ βράδυ
μὲ τὸ στρόμπο στὸ πλευρό,
ξεροτρώγει παξιμάδι,
πίνει ἀκάθαρτο νερό.

Πεταχτὸ σὰν τὸ ξεφτέρι
ἀνεβαίνει στὰ πανιά
καὶ μὲ ρόζους μέσ' στὸ χέρι
λύνει - δένει τὰ σχοινιά.

Στοῦ κινδύνου τὴν τρομάρα
τὸ φυλάγει μοναχὴ
τῆς μαννούλας του ἡ λαχτάρα,
τῆς μαννούλας του ἡ εύχή.

« Παίγνια »

• Ηλίας Τανταλίδης

“Εφθασαν τὰ Χριστούγεννα.

Οἱ χριστουγεννιάτικες ἔτοιμασίες ἔκαμαν τὰ σπίτια ἄνω κάτω.

Τὰ χριστόψωμα, οἱ κουραμπιέδες καὶ τὰ κουλουράκια πηγαινοέρχονται στὸ φοῦρνο. “Ολη ἡ γειτονιὰ στὸ πόδι! ”¹⁰

‘Ο λαχανοπώλης; ὁ κρεοπώλης, ὁ παντοπώλης, ὁ ἐμπορος, ὁ ζαχαρωπλάστης, ἔχουν στολίσει τὰ καταστήματά των.

Οἱ μητέρες τῶν παιδιῶν ἔτοιμάζουν τὰ καινούργια φορέματα τῶν παιδιῶν καὶ τὰ δῶρα τῶν πτωχῶν.

Αὔριο τὴν παραμονὴ θὰ γίνῃ στὸ σχολεῖο ἡ Χριστουγεννιάτικη ἑορτή. Στὴ μεγάλη αἴθουσα ἔχουν τακτοποιήσει τὰ θρανία γῦρο - γῦρο καὶ στὴ μέση ἔχουν στήσει τὸ Χριστουγεννιάτικο δένδρο. “Έχουν στολίσει τὴν αἴθουσα μὲ κλάδους καὶ μὲ μιὰ ὥραία μεγάλη εἰκόνα, ποὺ παρασταίνει τὴ Γέννησι.

“Οσα παιδιὰ ἡμποροῦν πρέπει νὰ φέρουν διάφορα πράγματα, γιὰ νὰ κρεμάσουν στοὺς κλάδους τοῦ δένδρου.

‘Ο Κωστάκης καὶ ἡ Ἐλενίτσα ἄδειασαν τοὺς κουμπαρᾶδες των καὶ ἀγόρασαν δυὸ σφυρίχτρες, τρία μπαλόνια χρωματιστά, δυὸ μανδηλάκια, ἔνα ζευγάρι κάλτσες, μιὰ κουβαρίστρα κι ἔνα κτένι.

Τὸ πρωΐ τῆς παραμονῆς τὰ παιδιὰ ἐστόλισαν τὸ δένδρο. Ἐτοποθέτησαν σὲ ὅλα τὰ μέρη ἄσπρα μικρὰ κεράκια. Ἐπειτα σὲ διάφορα μέρη ἐκρέμασαν τὰ δῶρα.

65. ΤΑ ΚΑΛΑΝΤΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Είναι παραμονή Χριστουγέννων.

Πολὺ πρωΐ σήμερα τὰ παιδιά τῆς τρίτης τάξεως ἐβγῆκαν νὰ εἰποῦν τὰ κάλαντα. Είναι χωρισμένα σὲ δυὸ δύμαδες, γιὰ νὰ τελειώσουν γρήγορα.

Στὴν δύμαδα τῶν ἀγοριῶν είναι ἀρχηγὸς ὁ Κωστάκης καὶ στὴν δύμαδα τῶν κοριτσιῶν ἡ Ἐλενίτσα.

“Οσα χρήματα μαζέψουν σήμερα θὰ τὰ δώσουν ν’ ἀγοράσουν πρωτοχρονιάτικα δῶρα γιὰ τὰ σεισμόπληκτα πτωχὰ καὶ όρφανὰ παιδάκια.

Προχωροῦν τώρα τὰ παιδιά στὴ γραμμή. Μπροστὰ πηγαίνουν τὰ παιδιά, ποὺ κρατοῦν μιὰ ἐκκλησίτσα, ποὺ ἔκαμαν ἀπὸ χαρτόνι.

‘Ακολουθεῖ ἔνα παιδί μὲ τὸ κουτί, ποὺ βάζουν τὰ χρήματα, καὶ πίσω τὰ παιδιά μὲ τὰ σιδερένια τρίγωνα. Δυὸ παιδιά κρατοῦν φυσαρμόνικες.

Τάκ! τάκ! κτυποῦν τὶς θύρες τῶν σπιτιῶν καὶ

οἱ νοικοκυραῖοι ἀνοίγουν πρόθυμα, γιατὶ ξεύρουν
γιὰ ποιό σκοπὸ τὰ παιδιὰ τραγουδοῦν τὰ κάλαντα.

Τὰ παιδιὰ τραγουδοῦν, ἐνῷ οἱ φυσαρμόνικες
καὶ τὰ τρίγωνα συνοδεύουν τὸ τραγούδι τους:

O.

Καλὴν ἡμέραν, ἄρχοντες,
ἄν εἰναι ὁρισμός σας,
Χριστοῦ τὴν θείαν γέννησιν
νὰ 'πῶ στ' ἄρχοντικό σας.

Χριστὸς γεννᾶται σήμερον
ἐν Βηθλεὲμ τῇ πόλει,
οἱ οὐρανοὶ ἀγάλλονται
χαίρετ' ἡ φύσις ὅλη. ॥

Ἐν τῷ σπηλαίῳ τίκτεται,
ἐν φάτνῃ τῶν ἀλόγων,
ὁ Βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν,
ὁ Ποιητὴς τῶν ὅλων.

O.

Οἱ νοικοκυραῖοι ρίχνουν στὸ κουτὶ χρήματα,
ἐνῷ τὰ παιδιὰ συνεχίζουν:

Σ' αύτὸ τὸ σπίτι τὸ ψηλὸ
πέτρα νὰ μὴ ραγίσῃ
κι ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ
χίλια χρόνια νὰ ζήσῃ.

Τὰ παιδιὰ ποτὲ δὲν εἶπαν τὰ κάλαντα μὲ πε-
ρισσότερη χαρὰ καὶ ύπερηφάνεια ἀπὸ τώρα, ποὺ
ἔκαμπαν τὸ χρέος των στὰ σεισμόπληκτα παιδάκια
τῶν νησιῶν μας καὶ τῆς Θεσσαλίας. a

66. Η ΕΟΡΤΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Τὸ βράδυ, τὰ παιδιά ἄρχισαν νὰ ἔρχωνται στὸ σχολεῖο μὲ τοὺς γονεῖς των. "Οταν ἐγέμισε ἡ αἴθουσα, εἶπε ὁ Διευθυντής:

—Ἐμπρός, παιδιά, τὰ κάλαντα!

Ἄμεσως ἄρχισαν ὅλα νὰ ψάλλουν μὲ μιὰ φωνὴ τὰ κάλαντα:

Καλὴν ἡμέραν, ἄρχοντες,
ἄν είναι ὀρισμός σας...

Τὴν ἴδια στιγμὴν ἡ δασκάλα τῆς πρώτης ἄναβε τὰ κεράκια τοῦ δένδρου.

Σὲ λίγο ὅλο τὸ δένδρο ἐφεγγοβολοῦσε.

Τὸ φῶς τῶν κεριῶν ἔπεφτε στὰ διάφορα πράγματα τοῦ δένδρου καὶ τὰ ἔκαμνε νὰ λάμπουν. Πιὸ πολὺ ἄστραφταν τὰ ζαχαρωτὰ καὶ τὰ σοκολατάκια, ποὺ ἥσαν διπλωμένα σὲ χρυσᾶ χαρτιά.

"Ολα τὰ ἄλλα δῶρα, κουκλάκια, σφυρίχτρες, εἰκονίτσες, κτένες, βουρτσάκια, βραχιολάκια, ἐφάνταζαν καὶ ἐλαμπύριζαν μὲ τὰ ὅμορφα χρώματά των! Ἐπάνω ἀπὸ τὸ δένδρο ἔνα μάτσο ἀπὸ μεγάλες χρωματιστὲς φοῦσκες ἔμοιαζε, καθὼς ἐφωτίζετο ἀπὸ κάτω, σὰν παράξενο τεράστιο λουλούδι.

"Οταν ἐτελείωσαν τὰ κάλαντα, ὁ Διευθυντής

τοῦ σχολείου μὲ τὰ παιδιά τῆς ἔκτης ἔψαλαν τὸ τροπάριο τῶν Χριστουγέννων:

“Η παρθένος σήμερον...

“Αγγελοι μετὰ ποιμένων δοξολογοῦσι,
μάγοι δὲ μετὰ ἀστέρος δόδοιποροῦσι.

— Χρόνια πολλά! ἐφώναξαν ὄλοι.

— Χρόνια πολλά! Καὶ τοῦ χρόνου!

“Επειτα ἔνα παιδί ντυμένο “Αἰ-Βασίλης ἄρχισε νὰ μοιράζῃ τὰ δῶρα, ἐνῷ τὰ παιδιά ἐτραγουδοῦσαν τὸ τραγούδι τοῦ “Αἰ-Βασίλη. ”Εδωσε γλυκὰ νηστήσιμα, μῆλα, πορτοκάλλια. ”Επειτα ἐμοίρασε τὰ διάφορα παιγνίδια. Τοῦ Κωστάκη τοῦ ἔδωσε ἔνα χρωματιστὸ τόπι καὶ τῆς Ἐλενίτσας μιὰ μεταξωτὴ κορδέλλα. Στὸ τέλος, ἀφήνοντας τὰ μπαλόνια νὰ πετάξουν, ἐφώναξε:

— Ἐμπρός, παιδιά, ὅποιος τὰ πιάσῃ!

“Α, τί ἔγινε τότε! Ἐσφύριζαν μὲ τὶς σφυρίχτρες, ἐφώναξαν καὶ ἐπηδοῦσαν ὄλοι κυνηγῶντας τὰ μπαλόνια. ”Ολοι ἔγελοῦσαν καὶ ἔχαίροντο.

“Επειτα ὁ “Αἰ-Βασίλης ἐμοίρασε στὰ πιὸ πτωχὰ παιδάκια παπουτσάκια καὶ φορεσιές.

“Οταν τὰ ἐπαιρναν, δὲν λέγεται ἡ χαρά των.
”Ελεγαν εὐχαριστημένα:

— Εὐχαριστῶ! Καὶ τοῦ χρόνου! Καὶ ἐφιλοῦσαν τὸ χέρι τῶν δασκάλων.

Τώρα εἶχε πιὰ νυκτώσει. Ό Διευθυντὴς εἶπε:

— Αὔριο, παιδιά, ὄλοι στὴν ἐκκλησία. Καληνύκτα σας καὶ χρόνια πολλά!

Καὶ σιγὰ - σιγὰ ἄρχισαν νὰ φεύγουν εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὴν ὡραία Χριστουγεννιάτικη ἑορτή. *(A)*

67. ΤΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΤΩΝ ΜΑΓΩΝ

('Η σκηνή παριστά φτ στό βάθος μιά σπηλιά. 'Από μέσα βγαίνει μιά λάμψη. 'Εμπρός είναι ξαπλωμένοι στό υπαιθρο τρεις βοσκοί καὶ συνομιλοῦν. Φοροῦν πέδιλα κι ἔνα φόρεμα μακρύ, μὲ ἔνα κορδόνι ζωσμένοι. Είναι νύκτα).

ΠΡΩΤΟΣ ΒΟΣΚΟΣ

— Κοιτάζω πέρα τὴ Βηθλεέμ. Λιγοστὰ είναι τὰ φωτά της ἀκόμα. 'Ο κόσμος κοιμάται.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΒΟΣΚΟΣ

— Κι ὅμως τὴ φωτίζει τὸ μεγάλο αὐτὸ ἀστέρι.

(Μιὰ ἀστραπὴ τοὺς κάνει νὰ σηκωθοῦν ὅρθιοι. Μιὰ φωνὴ ἀγγέλου ἀκούεται).

ΦΩΝΗ ΑΓΓΕΛΟΥ

— Μὴ φοβεῖσθε. Ἀπόψε ἐγεννήθηκε στὴ Βηθλεέμ, τὴν πατρίδα τοῦ Δαβὶδ, ὁ Μεσσίας, ὁ Σωτῆρας τοῦ κόσμου. Πηγαίνετε νὰ τὸν προσκυνήσετε.

(Οἱ βοσκοὶ κοιτάζονται μεταξύ τῶν σαστισμένοι).

ΤΡΙΤΟΣ ΒΟΣΚΟΣ

— Σὰν νὰ ἥλθε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ ἡ φωνὴ.

ΠΡΩΤΟΣ ΒΟΣΚΟΣ

— Ἀλήθεια! Μὰ ποῦ εἶπε νὰ πᾶμε;

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΒΟΣΚΟΣ

— Σύντροφοι, κοιτάξετε. Τὸ μεγάλο ἀστέρι ἐστάθηκε ἐπάνω ἀπὸ ἐκείνη τὴ σπηλιά. Ἐκεὶ πρέπει νὰ πᾶμε, φαίνεται.

(Ἐνῷ οἱ βοσκοὶ μπαίνουν μὲ φόβο στὴ σπηλιά, ἀκούεται φωνὴ ἀγγέλων νὰ ψάλλῃ).

O

ΦΩΝΗ ΑΓΓΕΛΩΝ

‘Ἡ παρθένος σήμερον τὸν ὑπερούσιον τίκτει καὶ ἡ γῆ τὸ σπήλαιον τῷ ἀπροσίτῳ προσάγει.

‘Ἄγγελοι μετὰ ποιμένων δοξολογοῦσι.

Μάγοι δὲ μετὰ ἀστέρος δόδοιποροῦσι.

Δι’ ἡμᾶς γὰρ ἐγεννήθη παιδίον νέον,

ὅ πρὸ αἰώνων Θεός.

(Τρεῖς Μάγοι ἔρχονται μὲ δῶρα στὰ χέρια καὶ προχωροῦν σιγά, κοιτάζοντας πρὸς τὸν οὐρανό).

ΠΡΩΤΟΣ ΜΑΓΟΣ

— Μήν προχωρεῖτε πιά. Τὸ ἀστέρι ἐστάθηκε. Ἐδῶ θὰ εἰναι τὸ μέρος, ποὺ θὰ ζητήσωμε τὸν ἄγνωστο βασιλιά.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΜΑΓΟΣ

— Σ' αύτὸ τὸ φτωχὸ μέρος μπορεῖ νὰ γεννηθῇ ἔνας βασιλιάς;

ΤΡΙΤΟΣ ΜΑΓΟΣ

— Θὰ ἐγεννήθηκε ταπεινός, γιὰ νὰ ὑψώσῃ τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς.

('Απὸ τὸ μέρος τῆς σπηλιᾶς ἀκούεται ψαλμφδία ἀγγέλων:)

Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ
καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ,
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίᾳ.

ΠΡΩΤΟΣ ΜΑΓΟΣ

— Ἀκοῦτε;.. Κάτι θαυμάσιο γίνεται μέσα σ' ἐκείνη τὴ σπηλιά. Ἐλάτε μαζί μου. Ἐκεῖ μᾶς ὁδηγεῖ νὰ πάμε τὸ ἀστέρι.

Μπαίνουν καὶ οἱ τρεῖς Μάγοι στὴ σπηλιά, ἐνῷ ἡ φωνὴ τῶν ἀγγέλων ἀκούεται νὰ ψάλλῃ:)

Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ
καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ,
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίᾳ.

(Οἱ Μάγοι μὲ τοὺς βοσκούς βγαίνουν ἀπὸ τὴ σπηλιά. Εἶναι σαστισμένοι).

ΠΡΩΤΟΣ ΜΑΓΟΣ

— Ἀπὸ χρόνια οἱ προφητεῖες ἔλεγαν, πὼς θὰ

γεννηθῆ στὸν κόσμο ὁ Θεός, Σωτῆρας τῶν ἀνθρώπων. Αὕτὸς εἶναι ὁ Θεός, ὁ Θεὸς τῆς Ἀγάπης.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΜΑΓΟΣ

— Πόσο γλυκὰ ἔχαμογέλασε τὸ πανόμορφο Παιδί, ὅταν ἀφήσαμε στὰ πόδια του τὰ δῶρα, σμύρνα, χρυσάφι καὶ λιβάνι!

ΤΡΙΤΟΣ ΜΑΓΟΣ

(Στοὺς βοσκούς).

— Ἐσεῖς, ποὺ τοῦ προσφέρατε δῶρο τὴν πίστι σας, πηγαίνετε νὰ εἰπῆτε στὴ Βηθλεὲμ ὅσα εἴδατε. Ἐμεῖς θὰ πᾶμε νὰ τὰ εἰποῦμε στὸν Ἡρώδη, ποὺ μᾶς περιμένει.

ΦΩΝΗ ΑΓΓΕΛΟΥ

— "Οχι! Ὁ Ἡρώδης ἔχει κακὸ στὸ νοῦ του γιὰ τὸ θεῖο Βρέφος. Πάρετε ἄλλο δρόμο, νὰ πᾶτε στὴν πατρίδα σας, τὴν Ἀνατολή.

(Οἱ Μάγοι κοιτάζονται μεταξύ των καὶ φεύγουν πρὸς ἄλλο δρόμο. Οἱ βοσκοὶ γονατίζουν καὶ προσεύχονται, ἐνῷ ἡ φωνὴ τῶν ἀγγέλων ἀκούεται πάλι νὰ ψάλλῃ :)

10

Δόξα στὸν Ἀναρχὸ τὸν Πλάστη,
τὸν ὑψωτὴ τῶν ταπεινῶν.
Μύριες ὀλόχρυσες καμπάνες,
σημάνατε, τῶν οὐρανῶν.

Κι ὅλα τὰ χείλη ἃς ἀνοιχτοῦνε
μὲ τοὺς αὐλούς, μὲ τὰ βιολιά,
ῦμνους νὰ ψάλουν στὸν Αἰώνιο
τῶν βασιλιάδων βασιλιά.

11

12

68. ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Είδα χθές βράδυ στ' ὄνειρό μου
τὸ νεογέννητο Χριστό.

Τὰ βόδια ἐπάνω του ἐφυσοῦσαν
ὅλα τὸ χνῶτό τους ζεστό.

Τὸ μέτωπό του ἦτο σὰν ἥλιος
καὶ μέσα ἡ φάτνη ἡ φτωχικὴ
ἄστραφτε πιὸ καλὰ ἀπὸ μέρα,
μὲ κάποια λάμψι μαγική.

Βοσκοὶ πολλοὶ καὶ βοσκοποῦλες
τὸν προσκυνοῦσαν ταπείνα.

Ξανθόμαλλοι ἄγγελοι ἐστεκόνταν
κι ἔψαλλαν γῦρό του «΄Ωσαννά».

«Παιδικὴ Ἀνθολογία»

Τέλλος Ἀγρας

Β

69. ΤΙ ΕΙΠΕ Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΑΣΙΛΟΠΙΤΤΑ

‘Ο δάσκαλος ἔξήγησε σήμερα γιατί κάνουμε στὰ σπίτια μας βασιλόπιττα.

— Στὰ παλιὰ χρόνια, εἶπε στὰ παιδιά, ὅταν ἦτο ἐπίσκοπος στὴν Καισάρεια ὁ Μέγας Βασίλειος, ἔτυχε νὰ εἰναι διοικητὴς τῆς Καππαδοκίας ἔνας εἰδωλολάτρης, πολὺ κακός, σκληρὸς καὶ φιλοχρήματος ἀνθρωπος. Οἱ ἐπισκέψεις του στὰ διάφορα μέρη τῆς ἐπαρχίας του σκοπὸς εἶχαν τὴ διαρπαγὴ καὶ λεηλασία τῶν θησαυρῶν τῶν Χριστιανῶν. Κάποτε λοιπόν, ποὺ θὰ ἔκανε τὴν ἐπίσκεψί του ὁ κακὸς αὐτὸς ἄρχοντας στὴν Καισάρεια, οἱ Χριστιανοὶ ἔτρεξαν φοβισμένοι στὸν Μέγαν Βασίλειο καὶ τοῦ ἔζήτησαν τὴ συνδρομή του.

— Αδελφοί μου, εἶπε ὁ Βασίλειος, τὴ σωτηρία θὰ τὴ ζητήσωμε πρῶτα ἀπὸ τὸ Θεό. Ξεύρετε βέβαια γιὰ ποιὸ σκοπὸ κάνει τὴν ἐπίσκεψί του ὁ κακὸς αὐτὸς ἀνθρωπος. Σᾶς συμβουλεύω νὰ μοῦ δώσῃ ὁ καθένας σας ὅ,τι πολύτιμο ἀντικείμενο ἔχει, καὶ ὅταν θὰ τὸν ὑποδεχθοῦμε, θὰ τοῦ τὰ παραδώσω μὲ τρόπο, γιὰ νὰ σωθοῦμε.

Οἱ Χριστιανοὶ συμμορφώθηκαν μὲ τὰ λόγια τοῦ Βασιλείου καὶ ἔδωσαν πρόθυμα ὅ,τι ἡμποροῦσαν. Ἀλλοι ἔδωσαν φλουριά, ἄλλοι στολίδια, οἱ πλούσιοι ἔδωσαν καὶ γιὰ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἔτσι ἐμαζεύθηκε ἀρκετὸ χρυσάφι.

Ο Μέγας Βασίλειος ὅμως ἔκαμε τὸ θαῦμά του. Ο κακὸς διοικητὴς, εἴτε γιατὶ ἔμεινε εὔχαριστημένος ἀπὸ τὴν ὑπόδοχὴ καὶ τὴν προσφώνησι τοῦ ἐπισκόπου, εἴτε γιατὶ ἔφθασε Ἑλληνικὸς στρα-

τὸς ἀπὸ τὴν Πόλι, ἔφυγε καὶ δὲν ἐπῆρε μαζί του τὸν συγκεντρωμένο θησαυρό.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησι τοῦ διοικητοῦ, συγκέντρωσε ὁ Μέγας Βασίλειος τοὺς Χριστιανοὺς καὶ τοὺς εἶπε: '()

—'Αδελφοί μού, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, τὰ δῶρά σας ἐγλύτωσαν ἀπὸ τὸν ἄρχοντα. Τὴν Κυριακή, ποὺ μᾶς ἔρχεται, θὰ δῶσω στὸν καθένα ὅ, τι χρυσαφικὰ ἢ φλουριὰ μοῦ ἔδωσε.

'Άλλὰ πῶς νὰ ἐπιστρέψῃ ὅλον ἐκεῖνον τὸ θησαυρὸ στοὺς κατόχους του; Ποῦ νὰ ξεύρῃ τί προσέφερε ὁ καθένας;

Διέταξε λοιπὸν ὁ Μέγας Βασίλειος καὶ ἔφτειασαν τὸ Σαββατόβραδο μικρὲς πίττες γιὰ ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς καὶ μέσα σὲ κάθε πίττα ἔβαλε ἀπὸ ἕνα χρυσαφικό. "Οσα ἐπερίσσευσαν διέταξε καὶ τὰ ἔμοιάρασαν στοὺς πτωχούς.

Τὴν ἄλλη ἡμέρα, δηλαδὴ τὴν Κυριακή, ἔδωσε ὁ Μέγας Βασίλειος ἀπὸ μιὰ πίττα σὲ κάθε Χριστιανὸ καὶ ἔτσι οἱ Χριστιανοί, καθὼς ἔτρωγαν τὴν πίττα, εὗρισκαν τὸ πολύτιμο ἀντικείμενο καὶ τὸ ἐπαιρναν δικό τους.

'Απὸ τότε ἔμεινε ἡ συνήθεια νὰ κάμνουν οἱ Χριστιανοὶ βασιλόπιττες καὶ νὰ βάζουν νομίσματα, στὴν ἐπέτειο τῆς ἑορτῆς τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

VM

70. Η ΚΛΩΣΣΑ

Σήμερα είναι Τρίτη. Είναι ή ήμέρα, πού έπι-θεωροῦν καὶ καθαρίζουν τὸ κοττέτσι. Πρωΐ - πρωΐ ή μητέρα τῆς Ἐλενίτσας ἐβγῆκε στὸν κῆπο κι' ἄρχισε νὰ ἔτοιμάζῃ.

— Μητέρα, τῆς εἶπε ή Ἐλενίτσα, ὅσο νὰ ἔλθῃ ή ὥρα τοῦ σχολείου, νὰ σὲ βοηθήσω καὶ ἔγώ;

— Ἐμπρός, τῆς ἀποκρίθηκε ή μητέρα της· πάρε τὸ κουβαδάκι καὶ γέμισέ το ψιλὴ ἄμμο.

Ἡ Ἐλενίτσα ἐπῆρε τὸ κουβαδάκι καὶ ἐβγῆκε στὴν ἄκρη τοῦ περιβολιοῦ, ὅπου εἶχε ἄμμο, καὶ ἄρχισε νὰ τὸ γεμίζῃ μὲ ἔνα μικρὸ φτυάρι. Στὸ μεταξὺ ἦλθε καὶ ὁ Κωστάκης καὶ τὴν ἐβοηθοῦσε.

Τὸ κοττέτσι ἦτο σὰν ἔνα ὡραῖο μικρὸ σπιτάκι κτιστό, ἀσπρισμένο, μὲ κόκκινα κεραμίδια καὶ μὲ πόρτα καὶ παραθυράκι βαμμένα πράσινα. Γύρο - γῦρο εἶχε τὴν αὐλίτσα του, εύρυχωρη, κλεισμένη μὲ συρματόπλεγμα, ὃστε νὰ μὴ μποροῦν νὰ βγαίνουν ἔξω οἱ κόττες καὶ νὰ τρῶνε τὰ λουλούδια τοῦ κήπου.

Μέσα εἶχε τρία σανίδια γῦρο - γῦρο σὲ ραφάκια, ὅπου ἀνεβαίνουν οἱ κόττες καὶ κουρνιάζουν. Κάτω, δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ στὶς δυὸ γωνίες, εἶχε δυὸ κασσόνια χαμηλά, γεμάτα ἄχυρο, ὅπου πηγαίνουν οἱ κόττες καὶ γεννοῦν.

Στὸ ἔνα ἀπ' αὐτά, είναι τώρα κοντὰ τρεῖς ἐβδομάδες, ποὺ ἔχει καθίσει ή μαύρη τους κόττα καὶ κλωσσᾶ. Ἐχει δώδεκα αὔγα καὶ τὰ ζεσταίνει μὲ τὶς πτεροῦγές της.

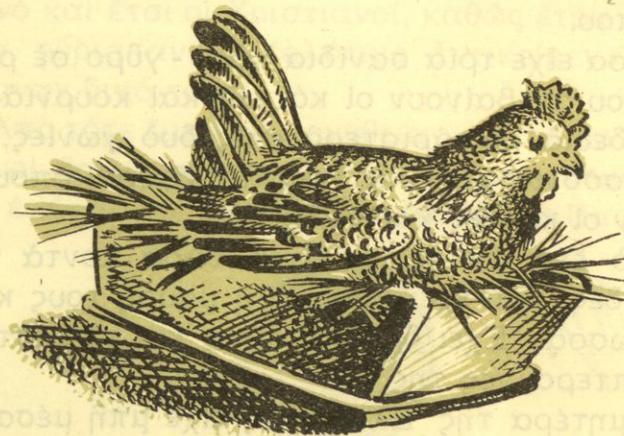
“Η μητέρα τῆς Ἐλενίτσας εἶχε μπῆ μέσα στὸ

κοττέτσι καὶ τὸ εἶχε πιὰ σκουπίσει καὶ συγυρίσει. Εἶχε καθαρίσει καλὰ τὰ σανίδια καὶ εἶχε βάλει καθαρὸ ἄχυρο στὴ μιὰ φωλιά. "Επειτα ἐβούτηξε τὴ σκούπα στὸν ἀσβέστη, ποὺ εἶχε ἀπὸ πρὶν ἔτοιμά-σει, καὶ ἀλειψε τοὺς τοίχους του μέσα κι ἔξω, τὶς σανίδες καὶ τὰ κασσόνια. Ἐσκόρπισε ὅστερα κάτω στὸ πάτωμα τοῦ κοττετσιοῦ καὶ ἔξω στὴν αὐλή του τὴν ἄμμο, ποὺ ἔφερε ἡ Ἐλενίτσα.¹⁰

Τώρα τὸ κοττέτσι λάμπει ἄσπρο - ἄσπρο καὶ θὰ εἰναι πάλι καθαρὸ ὡς τὴν ἄλλη Τρίτη. Οἱ κόττες θαρρεῖς καὶ ἔνοιωθαν, πῶς τὸ σπίτι των ἔγινε πάλι καθαρὸ καὶ ὡραῖο, καὶ ἔκαμναν γῦρο βόλτες, καμα-ρωτὲς καὶ εὐχαριστημένες. Ό πετεινὸς μάλιστα, ὑπερήφανος, στολισμένος μὲ τὰ χρυσογάλαζα πτερά τῆς οὐρᾶς του καὶ τὴν κόκκινη κορῶνα τοῦ λειριοῦ του, ἀνέβηκε ψηλὰ στὴν κορφὴ τοῦ κοττε-τσιοῦ καὶ ἐφώναξε :

— Κικιρίκου ου ου! σὰν νὰ ἐδιαλαλοῦσε παντοῦ τὴ σημερινὴ καθαριότητα τοῦ σπιτιοῦ του.

a

71. Η ΚΛΩΣΣΑ ΕΙΝΑΙ ΚΑΛΗ ΜΗΤΕΡΑ

Τὰ παιδιά ἔμπηκαν μέσα καὶ ἐπλησίασαν τὴν κλῶσσα στὴ φωλιά της. Σὰν ἐπῆγαν ὅμως πολὺ κοντά της, ἡ κλῶσσα ἔβγαλε μιὰ δυνατὴ φωνή, σὰν νὰ ἐφοβέριζε.

— Δὲν θέλει νὰ τὴν πειράξωμε. Μᾶς λέγει νὰ φύγωμε, εἰπε ἡ Ἐλενίτσα.

— Ἔγὼ θέλω νὰ ιδῶ, ἀν ἔβγηκαν τὰ πουλάκια, εἰπε ὁ Κωστάκης.

“Απλωσε τὸ χέρι του, μὰ τὴν ίδια στιγμὴ ἔβγαλε δυνατὴ φωνή:”

— “Αχ! μητέρα μου!

— Τί ἐπάθατε; ἔφωναξε ἡ μητέρα τῆς Ἐλενίτσας, ποὺ εἶχε πάει νὰ φέρῃ νερό, γιὰ νὰ γεμίσῃ τὰ δοχεῖα, ποὺ πίνουν οἱ κόττες, καὶ ἔγύριζε ἐκείνη τὴ στιγμή.

— “Η κλῶσσα μὲ ἔτσιμπησε, μὲ ἐδάγκωσε! εἰπε ὁ Κωστάκης, δείχνοντας τὸ ἐπάνω μέρος τοῦ χεριοῦ του, ποὺ εἶχε κι ὅλας κάμει μαῦρο σημάδι.

— Δὲν σᾶς ἔχω εἰπεῖ νὰ μὴ τὴν πειράζετε; εἰπε ἡ μητέρα τοῦ Κωστάκη. “Η κλῶσσα ἀγαπᾷ πολὺ τὰ παιδιά της καὶ τὰ προστατεύει πολύ. ” Εχετε ύπομονή ὡς τὸ μεσημέρι. “Οσο νὰ γυρίσετε σεῖς

ἀπὸ τὸ σχολεῖο, θὰ ἔχουν ἀρχίσει νὰ βγαίνουν τὰ πουλάκια καὶ τότε θὰ τὰ ἴδοῦμε.

“Υστερα ἐβγῆκαν ὅλοι ἔξω, ἐπέρασαν καὶ ἀπὸ τὸ συρματένιο φράκτη καὶ ἔκλεισαν τὴν συρματόπλεκτη πορτίτσα του.

“Ετσι, κοττούλες μου, εἶπε ἡ μητέρα τῆς Ἐλενίτσας, ἀν δὲν ἐπειράζατε τὰ λουλούδια καὶ τὰ λαχανικά, θὰ σᾶς ἄφηνα νὰ κάνετε βόλτες στὸ περιβόλι. Τώρα ὅμως καλὰ περνᾶτε καὶ στὸ σπίτικι σας.

Οἱ κόττες ἔμαζεύθηκαν ὅλες μπροστά της, σὰν κάτι νὰ ἐπερίμεναν.

— Νά, παιδιά, σκορπίστε τους λίγα σκύβαλα καὶ λίγο καλαμπόκι.

Τὰ παιδιά ἐπῆραν ἀπὸ μιὰ φούχτα σκύβαλα καὶ καλαμπόκι καὶ τοὺς τὸ ἐπέταξαν. “Ολες ἐρρίχθηκαν νὰ τσιμποῦν μὲ δρεξι μεγάλη.

— Κοιτάξετέ τις! Κάνουν σὰν νὰ μὴν ἔφαγαν πρωΐ-πρωΐ τὸ ζεστό τους φαγητὸ ἀπὸ πίτουρα. “Ετσι εἰναι αύτές, ὅλο νὰ τρώγουν θέλουν. “Ολη μέρα δὲν κάνουν ἄλλη δουλειὰ παρὰ νὰ σκαλίζουν μὲ τὰ νύχια των καὶ νὰ τσιμπολογοῦν μὲ τὴν κοκκαλένια μύτη των. Μὰ τώρα βιασθῆτε νὰ φύγετε γιὰ τὸ σχολεῖο σας, γιατὶ ἡ ὁρα ἐπλησίασε.

Τὰ παιδιά ἔτρεξαν, ἐπῆραν τὶς σάκκες των, ἔχαιρέτησαν ὅλους καὶ ἔφυγαν.

‘Εκείνη τὴν στιγμὴ ἔνας πετεινὸς ἐλαλοῦσε στὸ κοττέτσι.

‘Ο Κωστάκης ἐθυμήθηκε ἔνα ποίημα γιὰ τὸν πετεινό:

Παραγγή

72. ΠΕΤΕΙΝΟΣ

Πετεινὸς μέσ' στὴν αὐλὴ
κικιρίκοκου λαλεῖ.

Ἐχει ἔνα λοφίο πρώτης
καὶ σπιρούνια σὰν ἵπποτης.

Ἐχει μιὰν οὐρὰ ψηλή,
φουντωτὴ καὶ παρδαλή,
καὶ στὴ μούρη του, γιὰ γένεια,
δυὸ φυλλάρια κρεατένια.

Τὴν αὐγούλα, ποὺ λαλεῖ,
σειεὶ φτερὰ καὶ κεφαλή.

Κικιρίκοκου, γειτόνοι,
σηκωθῆτε, ξημερώνει.

«Διάπλασις τῶν Παιδῶν» Γεώργιος Βιζηνηὸς

73. ΟΙ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΤΟΥ ΧΕΙΜΩΝΑ

Είναι πολλές ήμέρες τώρα, που δάσκαλος
είπε στὰ παιδιὰ τῆς τάξεως νὰ γράψουν στὰ τε-

ΓΙΑ ΤΟ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟ

1. Δεκέμβριος, Χριστοῦ Γέννησι καὶ καλός μας
[χρόνος.
2. Τὸ τραγούδι μὲ τὸν Τρύγο, τὸ Δεκέμβρη πα-
[ραμύθι.
3. Χιόνι τοῦ Δεκεμβριοῦ, χρυσάφι τοῦ καλο-
[καιριοῦ.
4. Νά ’ναι Χριστούγεννα στεγνά, τὰ Φῶτα χιο-
χαρὰ σ’ ἔκεινο τὸ γεωργό, πούχει πολλὰ σπαρ-
[μένα.
5. Νά ’ναι Χριστούγεννα στεγνά, τὰ Φῶτα χιο-
καὶ τὰ Λαμπτὰ βρεχούμενα, ἀμπάρια γιομι-
[σμένα.
6. “Αγια Βαρβάρα μίλησε κι ὁ Σάββας ἀπεκρίθη :
—Μαζέψτε ξύλα κι ἄχυρα καὶ σύρτε καὶ στὸ
[μύλο,
γιατ’ “Αῖ-Νικόλας ἔρχεται στὰ χιόνια φορ-
[τωμένος.

τράδια τους δσες παροιμίες ήμποροῦν, γιὰ τους χειμωνιάτικους μῆνες.

Τὰ παιδιὰ ἔγραψαν στὰ τετράδιά τους τολ-
λὲς παροιμίες:

ΓΙΑ ΤΟΝ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟ

1. Χιόνισ' ἔβρεξ' ὁ Γενάρης, ὅλ' οἱ μύλοι μας
[θ' ἀλέθουν.]
2. Χιόνι πέφτει τὸ Γενάρη, χαρὲς θᾶν' τὸν Ἀλω-
[νάρη.]
3. Τοῦ Γενάρη τὸ φεγγάρι ἥλιος τῆς ἡμέρας
[μοιάζει.]
4. Χαρὰ στὰ Φῶτα τὰ στεγνὰ καὶ τὴ Λαμπρὴ¹
[βρευμένη.]

ΓΙΑ ΤΟ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟ

1. Ὁ Φλεβάρης μὲ νερό, κουτσὸς μπαίνει στὸ
[χορό.]
2. Ὁ Φλεβάρης κι ἀν φλεβίσῃ, καλοκαίρι θὰ μυ-
[ρίσῃ.]
3. Ὁ Φλεβάρης κι ἀν χιονίσῃ, πάλι ἀνοιξὶ θ' ἀν-
[θίσῃ.]
4. Ὁ Φλεβάρης κι ἀν φλεβίζῃ, πάλι ἡ ἀνοιξὶ μυ-
[ρίζει],
μὰ κι ἀν τύχῃ νὰ θυμώσῃ, μέσ' στὰ χιόνια θὰ
[μᾶς χώσῃ]
5. Παπαντὴ καλοβρευμένη, ἡ κοφίνα γεμισμένη.

Μικρές κάτασπρες τούφες, σάν ἐλαφρές πεταλούδες, στριφογυρίζουν στὸν ἀέρα ώρες πολλές ἐπάνω ἀπὸ τὸ Χωριό. Πέφτουν ἀπαλὰ ἀπαλὰ καὶ στολίζουν τὰ δένδρα καὶ τοὺς θάμνους τῶν κήπων, τοὺς κάμπους καὶ τοὺς γῦρο λόφους. Δὲν ἔχουν ξεχάσει τίποτε.

Τὰ δένδρα, χιονισμένα τώρα, μοιάζουν ἄλλα σάν ἀσπρες ὅμπρέλλες, ἄλλα σάν πολυέλαιοι. Τὸ κωδωνοστάσιο τοῦ Ἅγιου Γεωργίου ἐντύθηκε μὲν αὐτὸν δένδρο χιονάτο ἐπανωφόρι. 10

“Ολα τὰ σπίτια φοροῦν ἀσπρες κουκούλες. Κι ὅλα τὰ μικρὰ φυτὰ εἶναι θαμμένα κάτω ἀπὸ τὸ κάτασπρο χιόνι.

“Ως ἔκει ποὺ μπορεῖ νὰ φθάσῃ τὸ μάτι, τὸ χιόνι ὅλα τὰ σκεπάζει. Δὲν μπορεῖ νὰ ξεχωρίσῃ κανεὶς οὕτε μονοπάτια οὕτε δρόμους.

Βαθειὰ σιωπὴ βασιλεύει σ’ ὅλο τὸ Χωριό. Ποὺ καὶ ποὺ φαίνεται κανένας ἀνθρωπος κουκουλωμένος. Οἱ ἀνθρωποι εἶναι μαζευμένοι στὰ σπίτια τους, κοντὰ στὴ φωτιά τους. Καὶ τὰ ζῷα εἶναι χωμένα στοὺς στάβλους καὶ στὶς φωλιές τους.

Μόνο τὰ καημένα τὰ σπουργίτια, οἱ παπαδίτσες κι ἄλλα πουλάκια πετοῦν ἀπὸ τοὺς γειτονικοὺς θάμνους μὲ παραπονιάρικες φωνούλες, γίατὶ δὲν εύρισκουν ἔκει νὰ φᾶνε κάτι. Κι ἔρχονται ὡς στὶς αὔλες καὶ ὡς στὰ σκαλοπάτια, νὰ τσιμπήσουν τὰ ψίχουλα καὶ τοὺς σπόρους, ποὺ τοὺς ἔχουν ρίξει τὰ παιδιά. 11

a 75. ΧΙΟΝΟΠΟΛΕΜΟΣ

Χιόνισε καὶ κάναμε
μιὰν ἀσπρη στίβα τόση!
Τέτοιο χιόνι πούπουλο,
Θεέ μου, νὰ μὴ λειώσῃ.

“Ε! μὲ τὸ χιονάνθρωπο,
τραβηχθῆτε πέρα!
“Αναψεν ὁ πόλεμος
πάρτε πρώτη σφαῖρα.

“Αν βαστᾶν τὰ κότσια σας,
πιάστε μετερίζι,
“Οπου πέσῃ ἡ μπάλλα μας,
μύτες κοκκινίζει.

4
Πῶς; Γελάτε; Πάρτε την
πάνω στὸ στομάχι.
Φράπ! καὶ σκάζει ἡ δεύτερη
στοῦ ἀρχηγοῦ τὴ ράχι.

5
Φράπ! κι ἀπ' τὰ κεφάλια τους
πέφτουν κάτω οἱ κοῦκκοι.
Φράπ! καὶ τοῦ χιονάνθρωπου
σπάζει τὸ τσιμπούκι.

«Παιδικὲς ψυχὲς»

Στέλιος Σπεράντσας

76. ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΗΓΑΙΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

‘Ο καινούργιος χρόνος ἔμπήκε μὲ δόμορφη λιακάδα κι ὁ κύρ - Δημήτρης ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ τὸ ταξίδι μαζὶ μὲ τὰ παιδιὰ στὴν πόλι, που εἶναι ἡ πιὸ μεγάλη στὴν περιοχὴ τοῦ Χωριοῦ. Τὸ εἶχε ἀναβάλει τὶς παραμονὲς τῶν Χριστουγέννων, γιατὶ ὁ καιρὸς δὲν ἦτο καὶ τόσο καλός. Τὸ ἄλλο πρωὶ ἐξεκίνησαν. Θὰ ἔμεναν στὸ ξενοδοχεῖο δυὸς ἡμέρες.

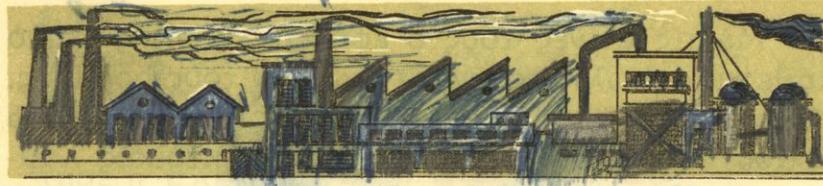
Ἐμπῆκαν στὸ λεωφορεῖο, που ἔκανε τὴ συγκοινωνία τοῦ Χωριοῦ μὲ τὴν πόλι.

Ὑστερα ἀπὸ δυὸ ὥρες ἀντίκρυσαν τὴν πρωτεύουσα τῆς περιοχῆς των, τὸ φρούριό της, τὶς συνοικίες καὶ τὸ ψηλὸ καμπαναριὸ τῆς Μητροπόλεως. Πιὸ πέρα ἐφαίνετο ἡ θάλασσα, σὰν ἀπέραντος γαλάζιος κάμπος.

Ἀπὸ τὰ κλειστὰ τζάμια τοῦ λεωφορείου τὰ παιδιὰ κοιτάζουν μὲ θαυμασμὸ δλη αὐτὴ τὴν εἰκόνα, ὥσπου σὲ λίγο ἔχαθηκε.

Καθώς τὸ αὐτοκίνητο ἔμπαινε μέσα στὴν πόλι, τὰ παιδιὰ δὲν ἐπρόθαναν νὰ βλέπουν. Σπίτια μεγάλα καὶ ψηλὰ μὲ πολλὰ πατώματα. “Αλλα χαμηλά.” Αλλα μὲ στενὰ κι ἄλλα μὲ πλατιὰ παράθυρα. Ἐπερνοῦσαν μέσα ἀπὸ μεγάλο δρόμο. Δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἦσαν καταστήματα μὲ προθῆκες στολισμένες μὲ διάφορα ἔμπορεύματα. Στὰ πεζοδρόμια ἔκυκλοφοροῦσαν πολλοὶ διαβάτες.

Ἐφθασαν τέλος στὸ σταθμὸ αὐτοκινήτων. Ἐκεὶ ὁ κύρ-Δημήτρης μὲ τὰ παιδιὰ κατέβηκαν ἀπὸ τὸ αὐτοκίνητο, ἐπῆραν τὰ πράγματά τους καὶ ἐπῆγαν σ’ ἔνα ξενοδοχεῖο, κοντὰ στὸ σταθμό.

77. ΠΟΣΟ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΉΤΟ Η ΠΟΛΙΣ,

Τὴν πόλιν ὁ Κωστάκης καὶ ἡ Ἐλενίτσα μόνον ἀπὸ μερικὲς φωτογραφίες τὴν ἐγνώριζαν. Αὐτὲς ὅμως ἔδειχναν τὰ πιὸ ὅμορφα καὶ τὰ πιὸ κεντρικὰ μέρη. Καὶ τὰ παιδιὰ εἶχαν φαντασθῆ, πῶς ὅλα της τὰ σπίτια θὰ ἥσαν ψηλὰ σὰν παλάτια καὶ πῶς ὅλοι οἱ δρόμοι της θὰ εἶχαν δενδροστοιχίες. Πόσο ὅμως διαφορετικὰ εύρηκαν τὰ πράγματα!

Ἡ πόλις, κτισμένη κάτω ἀπὸ τὸ φρούριό της, φθάνει ὡς τὴν παραλία. Τὴν διασχίζει ἔνα ποτάμι, φραγμένο δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ μὲ τοίχους στερεούς. Ἔχει ὡραίους ἀσφαλτοστρωμένους δρόμους. Ἡ πόλις εἶναι παλιά, κτισμένη ἀπὸ χρόνια πολλά, καὶ δὲν ἔχει σχέδιο. Ἡ νέα ὅμως πολιτεία, ποὺ σιγὰ-σιγὰ κτίζεται πρὸς τὴν παραλία, ἔχει ὡραίοτερα κτίρια καὶ κανονικούς δρόμους.

Πόσο διαφορετικὴ εύρηκαν τὰ παιδιὰ τὴ ζωὴ στὴν πόλι! Οἱ νοικοκυρὲς παίρνουν τὸ γάλα ἀπὸ τὸ γαλατᾶ. Ψωνίζουν ἀπὸ τὴν ἀγορὰ ἢ ἀπὸ διαφόρους παντοπῶλες ἢ μανάβηδες, ποὺ εἶναι στὶς συνοικίες.

Δυνατὲς σφυρίκτρες ἀπὸ τὰ ἔργοστάσια καλοῦν τοὺς ἔργάτες στὴ δουλειά. Κι ἀπὸ τὶς ψηλὲς καπνοδόχες ἀνεβαίνει πολὺ ψηλὰ ὁ καπνός.

Μὲ τὶς φωνές τους ὁ ἐφημεριδοπώλης καὶ ὁ κάθε μικροπωλητὴς ἀναστατώνουν τοὺς δρόμους. Ὁλη τὴν ἡμέρα οἱ δρόμοι ἔχουν πολλὴ κίνησι. Τὸ βράδυ τοὺς φωτίζουν μεγάλες ἡλεκτρικὲς λάμπες. Τὸ ἴδιο καὶ τὶς πλατεῖες.

Τὰ παιδιὰ τὴν πρώτη ἡμέρα ἐπερπάτησαν ἀρκετὰ καὶ εἶδαν πολλὰ πράγματα, ποὺ τοὺς ἔκαμαν ἐντύπωσι. Ὁ πατέρας τοῦ Κωστάκη τοὺς τὰ ἔξηγοῦσε ὅλα.

88 78. ΩΡΑΙΟ ΦΩΣ

ΣΑ 10 Ἐκεῖνο, ποὺ ἔκαμε ἐντύπωσι στὰ παιδιά, ἥτο τὸ «τάκ», ποὺ ἐγίνετο μὲ μισή στροφὴ τοῦ διακόπτη δεξιά. Τὸ δωμάτιο τότε ἐφωτίζετο, σὰν νὰ ἔμπαινε μέσα ξαφνικὰ ὁ ἥλιος. Κι ὔστερα ἔνα «τάκ» καὶ τὸ δωμάτιο ἐβυθίζετο πάλι στὸ σκοτάδι.

— Αὐτὸ τὸ ώραῖο φῶς, ποὺ εἶναι κλεισμένο μέσα σ' αὐτὴ τὴ μικρὴ γυάλινη λάμπα, πότε θὰ τὸ ἔχωμε κι ἔμεις στὸ χωριό μας; ἐρώτησε ἡ Ἐλενίτσα τὸν θεῖο Δημήτρη.

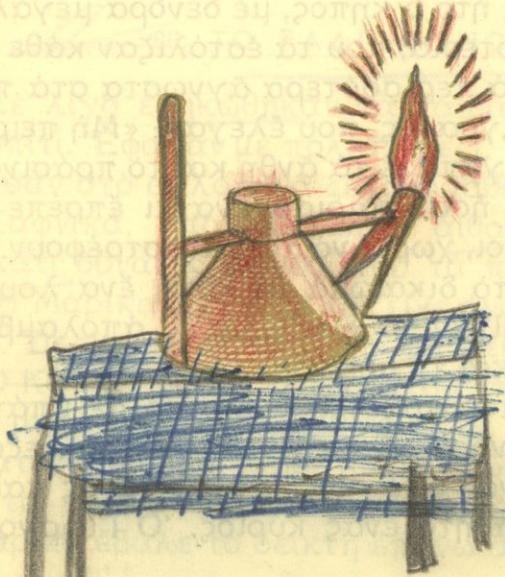
— Πολὺ γρήγορα! Αὔριο θὰ σᾶς πάω, νὰ μείνετε ὅλη τὴν ἡμέρα, στὸ σπίτι μιᾶς ἔξαδέλφης μας. "Εχει κι αὐτὴ παιδιὰ σὰν καὶ σᾶς. Θὰ μείνετε μαζί τους κι ἐγὼ θὰ φροντίσω γιὰ τὸ ζήτημα τῶν μηχανημάτων. Θὰ χρειασθῇ νὰ μείνωμε ἀκόμη δυσὸ ἡμέρες ἐδῶ καὶ θὰ φύγωμε τὴν παραμονὴ τῶν Φώτων γιὰ τὸ Χωριό.

— Ἄ, λέγει ὁ Κωστάκης. Τί ώραῖα νὰ ἔχωμε καὶ

ἔμεῖς αὐτὸ τὸ φῶς καὶ νὰ περπατοῦμε ἔξω στοὺς
δρόμους μας. "Οχι, ποὺ μόλις σκοτεινιάσῃ, χωνό-
μαστε μέσα στὰ σπίτια μας.

— "Έχουν ἀπὸ καιρού, θεῖε, αὐτὸ τὸ φῶς ἔδω; ἔρω-
τησε ἡ Ἐλενίτσα.

—”Οχι, δὲν είναι πολλὰ χρόνια, εἶπε ό θεῖος Δημήτρης. Γιὰ νὰ γίνη δύμως αὐτὸ καὶ νὰ τὸ χαιρώμαστε ἐμεῖς σήμερα, ἔχρειάσθηκαν πολλὰ χρόνια δουλειᾶς καὶ μελέτης. Πολλοὶ ἐπιστήμονες ἐπέρασαν ὅλη τους τὴ ζωή, γιὰ νὰ ἐπιτύχουν τὸ ἡλεκτρικὸ ρεῦμα! ’Αλλ’ αὐτὰ ὅλα θὰ τὰ μάθετε πιὸ καλὰ στὸ σχολεῖό σας, στὶς μεγαλύτερες τάξεις. Μάλιστα, ὅταν θὰ στείλῃ ό θεῖος ’Αργύρης ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ καὶ τὰ ἄλλα σχολικὰ ὅργανα, θὰ στείλῃ μαζὶ καὶ μιὰ μικρὴ ἡλεκτρικὴ μηχανή.

✓ ✓ 79. ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΗΠΟ

Τήν ἄλλην ἡμέρα ὁ κύρ - Δημήτρης ἐπῆγε τὰ παιδιά στοῦ κυρίου Θάνου, ποὺ εἶχε γυναῖκα τὴν κυρία "Αγνα, μιὰ ἀνεψιὰ τῆς γιαγιᾶς. Ἡ κυρία "Αννα εἶχε δυὸς παιδιά, τὸ Γιώργο καὶ τὴ Μαρίκα, μὲ τὴ διαφορά, ποὺ ἦσαν λιγάκι μεγαλύτερα. Ὁ Γιώργος ἐπήγαινε στὸ Γυμνάσιο κι ἡ Μαρίκα στὴν ΣΤ' τάξι τοῦ Δημοτικοῦ.

‘Ο θεῖος Δημήτρης εἶχε εἰδοποιήσει, πὼς θὰ ἐπήγαιναν ἔκει καὶ τοὺς ἐπερίμεναν. Ἐχάρηκαν πολὺ τὰ παιδιά! Καθὼς ἥτο καὶ ώραῖος καιρός, ἐβγῆκαν ὅλοι μαζὶ γιὰ περίπατο στὸ Δημόσιο κῆπο.

Εἶδαν κτίρια πολλὰ καὶ ώραῖα, τὸ Δικαστήριο, τὰ Σχολεῖα καὶ ἄλλα. Ἐπέρασαν ἀπὸ μιὰ δενδροστοιχία, ἐπῆγαν στὸ μητροπολιτικὸ ναὸ καὶ ἐθαύμασαν τὶς μεγάλες καὶ ώραῖες εἰκόνες του.

Μεγάλος ἥτο ὁ κῆπος, μὲ δένδρα μεγάλα καὶ μικρά, μὲ παρτέρια, ποὺ τὰ ἐστόλιζαν κάθε λογῆς λουλούδια, τὰ περισσότερα ἄγνωστα στὰ παιδιά. Εἶδαν καὶ ἐπιγραφές, ποὺ ἔλεγαν: «Μὴ πειράζετε τὰ ἄνθη», «Ἄγαπάτε τὰ ἄνθη καὶ τὸ πράσινο». “Ολα ἔκει μέσα ἦσαν ταιριασμένα κι ἔπρεπε νὰ τὰ χαίρωνται ὅλοι, χωρὶς νὰ τὰ καταστρέφουν. Κανένας δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ κόψῃ ἔνα λουλούδι. “Ομως ὅλοι εἶχαν τὸ δικαίωμα ν’ ἀπολαμβάνουν τὴν δύμορφιὰ καὶ τὴ μυρωδιά του.

‘Ἐπισκέπτες ἀρκετοὶ ἐκάθοντο σὲ μπάγκους, κοντὰ στὰ δένδρα, γῦρο ἀπὸ μιὰ μεγάλη δεξαμενή.

“Ἐνας μόνον μπάγκος ἥτο ἀδειανὸς καὶ στὴν ἄκρη του ἐκάθητο ἔνας κύριος. Ὁ Γιώργος ἐζή-

τησε τὴν ἄδεια νὰ καθίσουν καὶ ἐκάθισαν καὶ τὰ τέσσερα παιδιὰ κοντὰ καὶ συζητοῦσαν γιὰ τὰ παιγνίδια τους.

‘Ο Κωστάκης καὶ ἡ Ἐλενίτσα ἔβλεπαν τὸ συντριβάνι τῆς δεξαμενῆς, ποὺ ἐτίναζε ψηλὰ τὸ νερὸ κι ἐκεῖνο ἔπεφτε πάλι κάτω σὰν βροχή.

80. ΤΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ

Σὲ λίγο έσηκώθηκαν τὰ παιδιά, γιὰ νὰ πᾶνε στὸ σπίτι. “Ἐφαγαν μὲ πολλὴ ὄρεξι. “Οταν ἔφαγαν, ἐκάθισαν στὸ σαλόνι νὰ ξεκουρασθοῦν.

Ξαφνικά, ἀπὸ τὴν ἄλλη αἴθουσα ἀκούσθηκαν κάτι δυνατές φωνές, ποὺ τὰ παιδιὰ ἔτρομάξαν. Ἡ Μαρίκα εἶχε πάει καὶ εἶχε ἀνοίξει τὸ ραδιόφωνο. Τὰ παιδιὰ ἔτρεξαν πρὸς τὰ ἔκει.

‘Ο Κωστάκης καὶ ἡ Ἐλενίτσα ἔπλησίασαν καὶ εἶδαν μιὰ πλάκα, προφυλαγμένη μὲ γυαλί, γεμάτη ὀνόματα. Ἡσαν τὰ ὀνόματα πολλῶν πόλεων ἀπὸ ὅλες τὶς χῶρες τῆς γῆς, ὅπως ἔξήγησε ὁ Γιώργος. Ἡ Μαρίκα ἔβαλε τὸ δείκτη ἐπάνω στὸ ὄνομα «’Α-

θήναι» κι ἄκουσαν τραγούδια ἀπὸ τὸ Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ Ἀθηνῶν.

— Τί θάῦμα! εἶπε ἡ Ἐλενίτσα.

— Μὰ πῶς ἔρχονται ἔτσι τὰ τραγούδια ἀπὸ τὴν Ἀθήνα; ἐρώτησε ὁ Κωστάκης.

‘Η Μαρίκα ἔξήγησε:

— Στὴν Ἀθήνα τραγουδοῦν ἔμπρός σ' ἔνα μηχάνημα, ποὺ μαζεύει τὴ φωνή. Αὐτὸ τὴ στέλνει σὰν ἀστραπὴ σ' ὅλα τὰ ραδιόφωνα. Ἐμεῖς ἀκοῦμε τὴν ὥρα, ποὺ ἔχει τραγούδια γιὰ παιδιά. Κι ὅταν εἰναι κακοκαιρία καὶ δὲν μποροῦμε νὰ πᾶμε στὴν ἐκκλησία, ἀκοῦμε ἀπ' ἐδῶ καὶ τὴ λειτουργία.

— Εσεῖς δὲν ἔχετε ραδιόφωνο στὸ Χωριό, ἐρώτησε ὁ Γιώργος.

— Εἶναι καιρός, ποὺ εἶχε φέρει ἔνα ὁ θεῖος, εἶπε ἡ Ἐλενίτσα. Ἡμούν τότε πολὺ μικρή. Ἄλλὰ τοῦ ἔχάλασε. Ἐλειτουργοῦσε μὲ ἡλεκτρικὲς στῆλες. Τώρα μᾶς εἶπε, πώς, ὅταν θὰ ἔχωμε ἡλεκτρικὸ ρεῦμα στὸ Χωριό, θὰ τὸ ἀλλάξῃ καὶ θὰ φέρῃ ἔνα ἄλλο. Κι ἔτσι θὰ ἔχωμε καὶ ἐμεῖς ραδιόφωνο, σὰν αὐτό.

81. ΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ

— Ντρίν! Ντρίν! Ντρίν! ἀντήχησε τὸ κουδούνι τοῦ τηλεφώνου. Τρέχει στὸ διάδρομο ὁ Γιώργος καὶ παίρνει τὸ ἀκουστικό.

— Ἐμπρός! Ποίος ὁμιλεῖ, παρακαλῶ;... Ἐσὺ είσαι, πατέρα;... Ἐδῶ εἰναι τὰ παιδιά... Νὰ ἔλθωμε

στὸ μεταξουργεῖο; Κι ἔπειτα στὸν κινηματογράφο;
"Α! ώραία... Θὰ ἔλθωμε ἀμέσως.

"Απὸ τὸ μεταξουργεῖο ὁ κύριος Θᾶνος εἶδο-
ποιοῦσε τὸ Γιῶργο νὰ πάη μὲ τὰ παιδιὰ στὸ μετα-
ξουργεῖο, γιὰ νὰ τὸ ἰδοῦν. "Υστερα θὰ τοὺς ἔπαιρ-
νε, νὰ τοὺς πάῃ ὅλους στὸν κινηματογράφο. ✓

"Η Έλενίτσα ἐσκέφθηκε:

— "Αλλο θαῦμα πάλι αὐτὸ τὸ τηλέφωνο!

Στὴν Κοινότητά τους ἔχουν τηλέφωνο. Αλλὰ
δὲν τὸ χρησιμοποιοῦν ὅποια ὡρα θέλουν καὶ οὕτε
γιὰ μικροπράγματα. Τηλεφωνοῦν μόνο τὰ τηλε-
γραφήματα, ποὺ θὰ σταλοῦν στὴν πολιτεία. "Αν
ήτο εὔκολο, θὰ ἔπαιρνε στὸ τηλέφωνο καὶ τὰ ἔξα-
δελφάκια τῆς ἀπὸ τὴν Ἀθήνα.

"Ο Γιῶργος εἶπε, πώς ἔδω καὶ 30 χρόνια ὁ με-
γάλος Ίταλὸς ἔφευρέ της Γουλιέλμος Μαρκόνι
ἐπέτυχε μὲ τὸ τηλέφωνο νὰ μιλοῦν οἱ ἄνθρωποι μὲ
ὅλες τὶς χῶρες τῆς γῆς. "Ετσι ἐπικοινωνοῦν με-
γάλα πλοῖα, ποὺ ταξιδεύουν στὶς μεγάλες θάλασ-
σες, στοὺς ὠκεανούς. Κι ἀν εύρεθοῦν σὲ κίνδυνο,
καλοῦν ἄλλα πλοῖα σὲ βοήθεια, ποὺ τοὺς ἔρχεται
βιαστικὴ καὶ σώζει ἀπὸ τὸ θάνατο χιλιάδες ἀνθρώ-
πινες ζωές.

Τὸ ἀπόγευμα ἔκαμαν ὅλα τὰ παιδιὰ ἔνα πε-
ρίπατο στὴν πόλι καὶ τὸ βραδάκι ὁ Γιῶργος τὰ
ἐπῆγε στὸ ξενοδοχεῖο, ὅπου τὰ ἐπερίμενε ὁ κύρ-
Δημήτρης.

Τὸ ἀπόγευμα ἔγινεν ἕτα
καὶ αυτὸς ἔνα σερίμωνα στον τοίχο
καὶ τούτο τὸ σερίμωνα στον τοίχο

82. ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Τὴν ἄλλην ἡμέρα τὸ πρωΐ, ἐπῆγαν τὰ παιδιὰ μὲ τὸν πατέρα τοῦ Κωστάκη νὰ ιδοῦν καὶ τὸ λιμάνι. Νά την ἡ θάλασσα, ἡ μεγάλη θάλασσα, γεμάτη μικρὰ ἀφρισμένα κύματα. Γαλαζοπράσινη, ἀπλώνεται ὡς πέρα μακριά, ἐκεῖ ποὺ φαίνεται σὰν νὰ ἔνωνεται μὲ τὸν οὐρανό. Ποτὲ τὰ παιδιὰ δὲν εἶχαν φαντασθῆ τόσο μεγάλη καὶ τόσο ώραία τὴν θάλασσα, ποὺ τὴν ἔκανε πιὸ ώραία καὶ ἡ λιακάδα.

"Ομορφα σπίτια στολίζουν τὴν παραλία κι ἔνας λιμενοβραχίονας προχωρεῖ μέσα στὴ θάλασσα.

Δυὸς βαπόρια φορτηγὰ ἥσαν ἀραγμένα στὸ λιμάνι καὶ ἐπερίμεναν νὰ φορτώσουν. "Άλλο μεγάλο βαπόρι ἐφάνηκε στὴν εἰσοδο τοῦ λιμανιοῦ. "Ήτο τὸ καράβι τῆς γραμμῆς, ποὺ ἄραζε σὲ διάφορα λιμάνια, ὥσπου νὰ φθάσῃ στὸ μεγάλο λιμάνι τοῦ Πειραιᾶ.

Τὰ παιδιὰ ὅλο κι ἐρωτοῦσαν γιὰ τὴ θάλασσα, γιὰ τὰ πλοῖα.

— "Η θάλασσα, τοὺς ἔλεγε ὁ κύρ-Δημήτρης, μ' ὅλες τὶς τρικυμίες της καὶ μ' ὅλη τὴν ἀπεραντοσύνη της, ἥτο πάντα ἔνας μεγάλος δρόμος, ἀνοικτὸς στοὺς ἀνθρώπους.

Οἱ πρῶτοι θαλασσοπόροι μὲ θάρρος, μὰ καὶ μὲ περιέργεια νὰ γνωρίσουν τὸν κόσμο, ἔφευγαν μὲ μονόξυλα. Μαζί τους ἔπαιρναν καὶ διάφορα προϊόντα τῆς πατρίδος τους. Κι ὑστερα ἀπὸ ἔνα μακρινὸ κι ἐπικίνδυνο ταξίδι, ἀντίκρυζαν μὲ λα-

χτάρα τὴν καινούργια γῆ. Στ' ἀκρογιάλι τῆς καινούργιας γῆς τοὺς ἐπερίμεναν ἄλλοι παράξενοι ἀνθρωποι, ποὺ μιλοῦσαν μιὰ γλῶσσα διαφορετική ἀπό τὴ δική τους.

Οἱ θαλασσοπόροι τότε τοὺς ἔδειχναν καὶ τοὺς ἔδιναν κάποια ὥραῖα πραγματάκια, ἀπὸ τὰ προϊόντα ποὺ εἶχαν φέρει μαζί τους. Καὶ οἱ ἄγνωστοι, μὲ σαστισμένα μάτια, ἀπλωναν δειλὰ τὰ χεριά τους καὶ τὰ ἔπαιρναν.¹⁰ Κι ἔδιναν δικά τους προϊόντα, ποὺ οἱ θαλασσοπόροι τὰ ἔφερναν πίσω στὴν πατρίδα τους.

— Σήμερα, ἔξακολούθησε ὁ κύρ-Δημήτρης, ὅσο μεγάλες κι ἀν εἰναι οἱ θάλασσες, δὲν ἔχουν πιὰ μυστικὰ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους. Τὰ πλοῖα δὲν κάνουν πιὰ δρόμους ἀγνώστους. Πηγαίνουν γρήγορα καὶ κατ' εὐθεῖαν στὴ γῆ, ποὺ θέλουν νὰ πάνε. Δὲν ἔχουν πιὰ ἀνάγκη ἀπὸ τὸν ἀέρα, γιὰ νὰ φουσκώσῃ τὰ πανιά τους καὶ νὰ τὰ σπρώχνῃ. Κινοῦνται γοργὰ μὲ μεγάλες μηχανές. Καὶ σὲ λίγες ἡμέρες μποροῦν νὰ φθάσουν στὰ πιὸ μακρινὰ λιμάνια.

“Οπως στὰ παλιὰ χρόνια, ἔτσι καὶ σήμερα, τὰ πλοῖα κουβαλοῦν ἔδω κι ἔκει προϊόντα τῆς γῆς, προϊόντα τῶν χεριῶν καὶ τῶν μηχανῶν.

Τὸ βαπόρι εἶχε πλησιάσει πιὰ καὶ ἀρχισε μιὰ μεγάλη κίνησις στὸ λιμάνι. Βάρκες ἐπήγαιναν κοντὰ κι ἔπαιρναν ἐπιβάτες, ποὺ τοὺς ἔφερναν στὴν ἀποβάθρα.

83. ΚΑΡΑΒΙ ΑΝΟΙΓΕΙ ΤΑ ΦΤΕΡΑ

Καράβι άνοιγει τὰ φτερά,
τὴν ἄγκυρα σηκώνει.

Καραβοκύρης στέκεται,
κρατῶντας τὸ τιμόνι.

Καράβι, στὰ ταξίδια σου
θὰ βρῆς λιμάνια χίλια.
Θ' ἀκούσῃς «Καλῶς ὥρισες»
ἀπὸ χιλιάδες χείλια. 10

Μήν τὰ πιστέψης. "Απιαστες
εὔχές, ποὺ ἀγέρας παίρνει
καὶ τὶς σκορπάει στὸ δρόμο του
καὶ πίσω δὲν τὶς φέρνει.

Τὸ μόνο «Καλῶς ὥρισες»,
τὴ μόνη εὐχή, ποὺ πιάνει,
θὰ τὴν ἀκούσῃς στὸ μικρὸ
τοῦ τόπου σου λιμάγι.

«Παιδικὴ Ἀνθολογία»

Ιωάννης Πολέμης

84. ΣΤΟ ΜΗΧΑΝΟΥΡΓΕΙΟ

Πρίν γυρίσουν στὸ Χωριό, ὁ κύρ-Δημήτρης ἔπρεπε νὰ περάσῃ κι ἀπὸ τὸ μηχανουργεῖο τῆς πόλεως, γιὰ νὰ πληρώσῃ κάποια μηχανήματα τοῦ Συνεταιρισμοῦ. Τὸ ἔργοστάσιο αὐτὸ εἶναι κοντὰ σὲ ἔξοχικὴ συνοικία τῆς πόλεως. Ὁλόγυρά του ἔχει ἔνα ψηλὸ τοῖχο. Κι ἡ καπνοδόχος του λέει καὶ θέλει ν' ἀγγίξῃ τὸν οὐρανό.

Καθὼς ἐπήγαιναν πρὸς τὸ ἔργοστάσιο, ἔβλεπαν τὴν καπνοδόχο νὰ βγάζῃ ἔνα καπνό, που ἔκρυβε τὸν ἥλιο. Ἐμπῆκαν ἀπὸ τὴ μεγάλη σιδερένια θύρα. Ὁ πατέρας τοῦ Κωστάκη ἐπῆγε στὸ γραθεῖο τοῦ Διευθυντοῦ. Ἐτακτοποίησε τοὺς λογαριασμούς του καὶ παρεκάλεσε τὸ Διευθυντὴ νὰ ἐπιτρέψῃ στὰ παιδιὰ νὰ ἴδουν τὸ ἔργοστάσιο.

Ἐνας ἐπιστάτης τοὺς ὠδήγησε ὅλους σὲ ὅλο τὸ ἔργοστάσιο. Τὰ παιδιὰ ἔμειναν μὲ τὸ στόμα ἀνοικτὸ κοιτάζοντας τὸ μηχανουργεῖο.

Τὸ ἀπέραντο κτίριο ἦτο γεμάτο μηχανές. Ἐδῶ ἐγύριζαν μεγάλες ρόδες, ἐκεῖ ἐσηκώνοντο κι ἔπεφταν κάποια σιδερένια χέρια. Ἄλλοῦ οἱ μηχανές ἔτριζαν, ἐβογγοῦσαν, ἐγρύλλιζαν. Κι ἀλλοῦ κάποια πλατιὰ λουριὰ ἐγύριζαν μὲ δύναμι μικρότερες ρόδες.

Μηχανὲς περίεργες ἐπελεκοῦσαν τὸ σίδερο ἢ τὸ ἐλύγιζαν, τὸ ἐπριόνιζαν, τὸ ἐτρυποῦσαν, τὸ ἐπίεζαν, τὸ ἔκοβαν. Μὲ τὰ κομμάτια οἱ ἐργάτες ἔφτειαναν διάφορα μηχανήματα, ἐργαλεῖα, κάθε λογῆς πράγματα.

Λέες καὶ εἶχε σταματήσει τὸ μυαλὸ τῶν παιδιῶν

μέσα στὸ θόρυβο καὶ στὴ μεγάλη κίνησι, ποὺ ἔγινετο γῦρό τους. 'Ο πατέρας τοῦ Κωστάκη εἶπε :

— Οἱ μηχανὲς σὲ μιὰ στιγμὴ κάνουν τὴ δουλειὰ ἐκατὸ χεριῶν.

'Ο Κωστάκης καὶ ἡ 'Ελενίτσα ἐκοίταζαν μὲ πολλὴ προσοχὴ τοὺς ἐργάτες, ποὺ ἔπειθεπαν τὶς μηχανές. Κι ἡ 'Ελενίτσα ἔλεγε ἀπὸ μέσα της :

— Τάχα θὰ μποροῦσαν οἱ μηχανὲς νὰ κινηθοῦν χωρὶς τοὺς ἐργάτες; 'Εδῶ εἰν' ὁ κόμπος, ὅπως λέει κι ὁ παπποῦς.

Καὶ πάλι ἀπὸ μέσα της ἔδινε τὴν ἀπάντησι :

— Δίχως τοὺς ἐργάτες, οἱ μηχανὲς θὰ ἥσαν ἄχρηστες! Αὐτὸ ἐμένα κατεβάζει τὸ κεφάλι μου.

Τὸ ἀπόγευμα ἔφυγαν γιὰ τὸ Χωριό, ὅπου ὁ Κωστάκης καὶ ἡ 'Ελενίτσα δὲν ἔπαιναν νὰ διηγοῦνται σ' ὅλους ὅσα εἶδαν στὴν πόλι.

85. Η ΦΑΝΕΛΛΑ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ

— Μεθαύριο θὰ γίνῃ ὁ ἔρανος γιὰ τὴ Φανέλλα τοῦ Στρατιώτου. Εἶσαι ἔτοιμη; ἔρωτησε τὴν 'Ελενίτσα ὁ πατέρας τοῦ Κωστάκη.

— Λίγο θέλω, θεῖε, νὰ τελειώσω τὴ μιὰ κάλτσα. Απόψε λέγω νὰ τὴν τελειώσω.

— Νὰ τὴν τελειώσῃς γρήγορα, παιδί μου. Σοῦ εἶπα, οἱ στρατιῶτές μας, ποὺ φυλάγουν ἄγρυπνοι τὰ σύνορά μας, κρυώνουν. Καὶ πρέπει ἐμεῖς ἀπὸ ἔδω κάτω νὰ τοὺς στείλωμε μάλλινα νὰ φορέσουν, νὰ ζεσταθοῦν. Γιὰ σκέψου τί κρύο εἶναι ἐκεῖ

έπάνω στὰ σύνορα! Γι' αὐτό, τὴν ἐποχὴν αὐτήν, κάθε μιὰ γυναῖκα, κάθε κορίτσι ἐργάζεται γιὰ τὸ στρατιώτη. Πλέκει, γιὰ νὰ φτειάσῃ ἢ μιὰ φανέλλα ἢ ἔνα ζευγάρι κάλτσες ἢ ἔνα ζευγάρι γάντια. "Ενας λόγος λέει: «Τὸ δῶρο, καὶ μικρό, μεγάλη χάρι ἔχει».

— Πολὺ σωστά, λέγει ἡ μητέρα τοῦ Κωστάκη. "Ημουν κόρη, Δημήτρη, ὅταν σεῖς ἐπολεμούσατε στὰ βουνὰ τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς Ἀλβανίας. Ἐσεῖς ἐπολεμούσατε κι ἐδιώχνατε τὸν ἔχθρο μὲ τὴ λόγχη. Κι ἐμεῖς μὲ τὴ βελόνα ἐπολεμούσαμε ἄλλον μεγάλον ἔχθρο σας, τὸ κρύο. Δική μας λόγχη ἦτο ἡ βελόνα. Ἐλέγαμε: «Δὲν πρέπει ν' ἀφήσωμε κανένα στῆθος νὰ κρυολογήσῃ οὕτε κανένα πόδι νὰ πάθῃ». Ἐκάναμε οἰκονομία καὶ δὲν ἀγοράζαμε γιὰ μᾶς τίποτε, γιὰ νὰ μποροῦμε νὰ ἀγοράζωμε μάλλινα νήματα καὶ νὰ πλέκωμε.

"Ο κύρ-Δημήτρης μένει λίγο συλλογισμένος. "Υστερα χαμογελᾷ καὶ λέγει:

¹⁰ — Ενα ἀπόγευμα, ἐκεῖ ἐπάνω στὰ βουνὰ τῆς Ἀλβανίας, μοῦ ἔδωκαν κι ἐμένα ἔνα ζευγάρι μάλλινα γάντια, σταλμένα ἀπὸ τὸ ἔξωτερικό. Ἐπῆγα νὰ φορέσω τὸ ἔνα γάντι κι εύρηκα μέσα ἔνα χαρτάκι μὲ μιὰ διεύθυνσι. Ἡτο τὸ ὄνομα τοῦ κοριτσιοῦ, ποὺ εἶχε πλέξει τὰ γάντια. Ἀργότερα ἔγραψα στὴν Αὔστραλία κι εύχαριστησα τὸ κορίτσι, ποὺ μοῦ εἶχε στείλει τὸ πολύτιμο ἐκείνο δῶρο. Ἡτο αὐτὸ μιὰ σπουδαία βοήθεια, ποὺ μᾶς ἔδωκε τὴ δύναμι νὰ νικήσωμε.

86. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

‘Η Ἐλενίτσα εἶπε τότε :

— Ἔγώ κάνω οἰκονομία. “Οταν ἡ μητέρα ἦ ό πατέρας μοῦ δίνουν λεπτά γιὰ καραμέλλες, ἀγοράζω λιγωτέρες καὶ ὅσα οἰκονομήσω τὰ ρίχνω στὸν κουμπαρᾶ μου.

‘Η μητέρα τοῦ Κωστάκη τὴν ἔρωτησε :

— Τί θὰ κάμης τὰ λεπτά σου, ἅμα γεμίσῃ ό κουμπαρᾶς σου, Ἐλενίτσα;

— Θ’ ἀγοράσω ὅ, τι μοῦ εἰπῆ ἡ μητέρα μου, / ἀπάντησε ἡ Ἐλενίτσα.

— Ἐλενίτσα μου, εἶπε ἡ θεία της, πόσα παιδάκια είναι πολὺ πτωχὰ καὶ κοιμοῦνται νηστικὰ τὸ βράδυ! Οἱ γονεῖς των δὲν ἔχουν χρήματα νὰ τοὺς πάρουν γάλα, ψωμί. Δὲν εύρισκουν ἐργασία καθόλου ἢ πολὺ ὀλίγη. “Αλλα πάλι παιδάκια είναι ὀρφανά. Νά, τὰ παιδιὰ τῆς κυρὰ - Γιαννούλας οὕτε παπούτσια οὕτε καλὰ φορέματα ἔχουν. Μὰ οὕτε καὶ τρώγουν κάθε ἡμέρα ψωμί. Είναι, βλέπεις, λίγη ἡ δουλειὰ τῆς καημένης τῆς μητέρας των.

— “Αν εἶχα πολλὰ λεπτά, εἶπε ἡ Ἐλενίτσα, θὰ ἀγόραζα ὅ, τι χρειάζονται τὰ παιδιὰ τῆς κυρὰ - Γιαννούλας.

— Καὶ ἔγώ, καὶ ἔγώ, εἶπε ὁ Κωστάκης.

— Λοιπὸν τώρα, ποὺ θὰ ἔλθῃ ό πατέρας σου, Ἐλενίτσα, καὶ ό δικός σου, Κωστάκη, θὰ τοὺς εἰποῦμε νὰ σᾶς δίνουν κάθε ἡμέρα ἀπὸ μιὰ δραχμὴ τοῦ καθενός. “Ετσι ό κουμπαρᾶς σας θὰ

γεμίζη γρήγορα καὶ θὰ μπορῆτε γὰ βοηθᾶτε καὶ τοὺς πτωχοὺς τακτικά.

Τὰ παιδιά ἐνθουσιάσθηκαν μὲν αὐτὴ τὴν ιδέαν,
ἐκτύπησαν τὰ χέρια τῶν καὶ ἐφώναξαν:

— Ναί, ναί, τί ώραία!

87. Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

Σήμερα τὸ ἀπόγευμα, στὴ μεγάλῃ αἴθουσα τῶν τελετῶν τοῦ σχολείου, ἔωρτάσθηκε ἀπὸ τὰ παιδιά ἡ ἑορτὴ τῆς Μητέρας. Ἡ αἴθουσα ἦτο στολισμένη μὲ λουλούδια, μὲ σημαῖες, μὲ εἰκόνες καὶ μὲ ἐπιγραφές γιὰ τὴ μητέρα. Οἱ μητέρες τῶν παιδιῶν ἐκάθοντο στὰ καθίσματα, ποὺ ἦσαν στὶς πρώτες σειρές.

Μετὰ τὴν προσευχὴν δὲ Διευθυντὴς τοῦ σχολείου εἶπε τὴν ἀκόλουθη ὁμιλία:

«Παιδιά,

» "Οπως μέσα στοὺς τόννους τῆς ἄμμου ζεχωρίζει ἔνας κόκκος χρυσάφι, ἔτσι καὶ μέσα στὶς ἀπειρεῖς λέξεις ζεχωρίζει μιὰ μαγικὴ λέξι, ἡ λέξι

Μη τέρα. Ή σημερινή έορτή τῆς Υπαπαντῆς ἔχει καθιερωθῆ στὴν Ἑλλάδα, ὅπως καὶ σ' ὅλο τὸ χριστιανικὸ κόσμο, ὡς Παγκόσμια Ήμέρα τῆς Μητέρας.

»Δὲν πρέπει ποτέ, παιδιά, νὰ πικραίνετε τὴ μητέρα σας. Ποτὲ νὰ μὴν τῆς δίνετε ἀφορμὴ νὰ λυπηθῇ. Γιατὶ ἡ μητέρα εἶναι γιὰ σᾶς ὁ ἄγγελος, ποὺ σᾶς φυλάγει ἀπὸ κάθε κακό. Αὕτη σᾶς ἔδωκε τὸ πρῶτο γάλα, σᾶς ἔζεστανε τὰ χεράκια σας μέσα στὰ δικά της, τὸ σῶμά σας μέσα στὴν ἀγκαλιά της. Αὕτη σᾶς ἔμαθε νὰ μιλᾶτε, νὰ περπατῆτε.

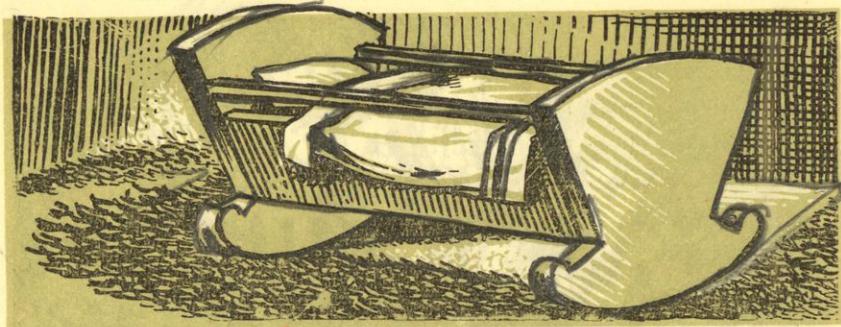
»Η μητέρα δείχνει τὴν πιὸ μεγάλη ἀγάπη. Κάθε της σκέψι, κάθε της κούρασι εἶναι γιὰ σᾶς. Πρέπει λοιπὸν ν' ἀκοῦτε τὰ λόγια της καὶ νὰ τῆς μιλᾶτε μὲ σεβασμό.

»Οταν τῆς λέγετε μὲ τρυφερὴ φωνή: «Μαννούλα!», ἐκείνη σᾶς ἀπαντᾶ: «Παιδί μου!» μὲ τόση γλύκα, ποὺ φθάνει ὡς μέσα βαθιὰ στὴν καρδιὰ ὅλων μας».

Αμέσως ἄρχισαν οἱ ἀπαγγελίες ποιημάτων, ποὺ εἶχαν θέμα τὴ μητέρα, καὶ ἐδιαβάσθηκαν ἐκθέσεις τῶν μεγάλων παιδιῶν μὲ τὸ ἴδιο θέμα.

Ο Κωστάκης ἀπάγγειλε τὸ ποίημα «Ἀποχαιρετισμὸς τῆς Μάννας», ἡ Ἐλενίτσα τὸ ποίημα «Ἡ μαννούλα» καὶ ἄλλα παιδιὰ ἄλλα ποιήματα.

Ἐπειτα τὰ παιδιὰ κατέβηκαν ἀπὸ τὴ σκηνὴ χωρὶς θόρυβο, ἐπρόσφεραν λουλούδια καθένα στὴ μητέρα του καὶ ἐφίλησαν τὸ χέρι τους. Οἱ μητέρες τὰ ἐφίλησαν καὶ ἐκεῖνες. Τὰ παιδιὰ ξαναγύρισαν στὴ σκηνή, ἐτραγούδησαν μερικὰ ἄσματα καὶ ἡ έορτὴ ἔκλεισε μὲ τὸν Ἐθνικὸ Ύμνο.

88. Η ΜΑΝΝΟΥΛΑ

Ποιός τὴν κούνια μας κουνάει,
ὅταν εἴμαστε μικράκια;
Ποιός χαμογελᾷ στὸ πλάϊ
καὶ γλυκὰ μᾶς λέει λογάκια
καὶ τὸν ὑπνο προκαλεῖ;
Ἡ μαμά μας ἡ καλή.

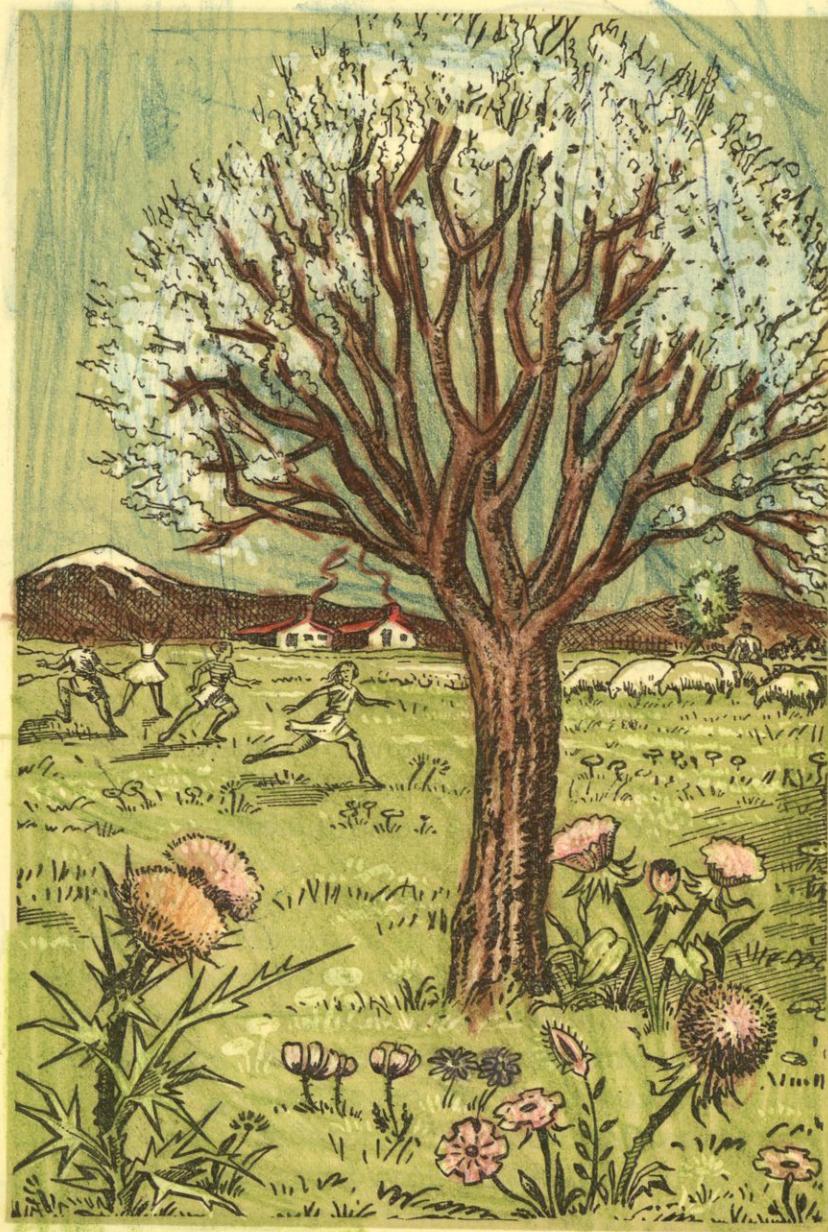
Τὰ μαλλιά μας ποιός κτενίζει;
Ποιός μᾶς καμαρώνει, ἀλήθεια;
Ποιός παιγνίδια μᾶς χαρίζει;
Ποιός μᾶς λέει παραμύθια
στὴ φωτίτσα μας σιμά;
Ἡ γλυκειά μας ἡ μαμά.

Κι ὅταν κάποτε ἔνα στόμα
κάτι μὲ θυμὸ μᾶς λέη,
κι ὅταν παρακοῦμε ἀκόμα,
ποιός πονεῖ καὶ σιγοκλαίει
κι ἔχει πίκρα στὴν καρδιά;
Πάντα ἡ μάννα μας, παιδιά.

Αγέκδοτο

Στέλιος Σπερόπουλος

ΑΝΟΙΞΙΣ

89. ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΗ ΑΥΓΗ

Τὰ ἄστρα σβήστηκαν. Ἡ μέρα
γλυκοφέγγει ντροπαλή
καὶ στὸν ξάστερον ἀέρα
κελαδοῦν κορυδαλλοί,

Γύρω στ' ἄνθη τὰ περίσσια
τῆς λευκῆς ἀγραμπελιᾶς
φτερουγίζουν τὰ μελίσσια
μὲ τὴν ἔννοια τῆς δουλειᾶς.

Σὲ χωράφια ἀνθοστρωμένα
καὶ γεμάτα χλωρασιά,
χίλια ἀρνάκια σκορπισμένα
βόσκουν χόρτα καὶ δροσιά.

Κι ἀνασαίνουνε τὰ δάση,
μέσ' στὴ διάπλατη γιορτή,
ποὺ γιορτάζει ὅλη ἡ πλάσι
ἀνθισμένη, φτερωτή.

Γ. Δροσίνης

“Ηλθε ή ”Ανοιξις! Μᾶς τὸ φανερώνει τὸ γαλανὸ χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ, τὸ πράσινο χαλὶ τῆς γῆς, τὸ κελάδημα τῶν πουλιῶν. Τὴν ”Ανοιξι τὰ δένδρα ἀνθίζουν, οἱ μέλισσες πετοῦν ἀπὸ λουλούδι σὲ λουλούδι. Ό κοῦκκος ἀκούεται «Κού - κου! Κού - κου!» καὶ διαλαλεῖ στὸ δάσος τὴν ”Ανοιξι. Τὰ χελιδόνια μὲ τὶς ψαλιδωτὲς οὔρες πετοῦν χαρούμενα στὶς παλιές φωλιές ἢ κτίζουν καινούργιες, κάτω ἀπὸ τὶς στέγες ἢ τὰ μπαλκόνια. Τὰ πουλιὰ πετοῦν χαρούμενα καὶ καθαρίζουν τὸν ἀέρα ἀπὸ τὰ βλαβερά ἔντομα, ποὺ φέρνουν τὶς ἀρρώστειες. Οἱ ἡμέρες ἐμεγάλωσαν καὶ οἱ νύκτες ἐμίκραναν. Μερικὲς ἀνοιξιάτικες βροχὲς δροσίζουν τὴ γῆ. Ό ἀνοιξιάτικος ἥλιος εἶναι ζεστὸς καὶ στὰ βουνὰ λειώνουν τὰ χιόνια. Οἱ ἀμυγδαλιές ἀπέταξαν τὰ πέταλα τῶν λουλουδιῶν καὶ ἔδεσαν τὸν καρπό των. Οἱ λεμονιές καὶ ἄλλα καρποφόρα δένδρα ἀνθίζουν καὶ σκορποῦν εὐωδιές.

Οἱ γεωργοὶ μὲ τὰ βόδια, τὰ ἄλογα, τὰ ἀλέτρια, ξεχύνονται στὸν κάμπο γιὰ τὴν ὅψιμη καλλιέργεια. Τὰ σπαρτὰ στὰ χωράφια, σὰν ἀπέραντη πράσινη θάλασσα, κυματίζουν ἀπὸ τὸ φύσημα τοῦ μυρωμένου ἀνέμου.

Τὸ λιβάδι εἶναι καταπράσινο καὶ γεμάτο πολύχρωμα ἀγριολούλουδα. Τὰ διάφορα ἔντομα ξυπνοῦν. Οἱ πεταλούδες πετοῦν στὰ λουλούδια. Οἱ μέλισσες βουτίζουν καὶ ροφοῦν τὸ μέλι τῶν λουλουδιῶν. Ἀνθίζουν τὰ χαμομήλια καὶ οἱ παπαρούνες. Κάπου - κάπου πηδοῦν μερικὲς σμικρές ἀκρίδες.

Τώρα είναι άκινδυνες, όταν σύμως μεγαλώσουν καταστρέφουν τὰ σπαρτά.

Οι πελαργοί, ποὺ κάνουν τὶς φωλιές τους στὰ ψηλὰ καμπαναριά, παραμονεύουν στὸ λιβάδι νὰ πιάσουν κανένα φίδι ἢ κανένα βάτραχο ἢ ποντικάκι ἢ σαύρα, νὰ ταΐσουν τὰ μικρά τους. Τὰ κοπάδια μὲ τὰ πρόβατα ξεκινοῦν γιὰ τὰ βουνά. Τ' ἀρνάκια χοροπηδοῦν χαρούμενά.

Καθὼς βόσκουν τὰ πρόβατα στὸ ἀπέραντο καταπράσινο λιβάδι, ὁ βοσκὸς παίζει χαρούμενος τὴ φλογέρα του, ἐνῷ ὁ σκύλλος τὸν συντροφεύει δίπλα του.

Τὸ ρυάκι τρέχει ἀδιάκοπα, ποτίζει τοὺς διψασμένους ἀνθρώπους, τὰ ζῷα καὶ τὰ πουλιὰ καὶ δροσίζει τὰ δένδρα, τὰ χόρτα καὶ τὰ ἄνθη.

Τὰ τριαντάφυλλα είναι στὶς δόξες τους. Ἡ θερμοκρασία ἀνεβαίνει καὶ ἀρχίζουν νὰ ὠριμάζουν τὰ πρῶτα κεράσια. Πόσο ὡραῖα είναι τὴν "Ανοιξι! Χαρὰ Θεοῦ!"

Ο Κωστάκης καὶ ἡ Ἐλενίτσα, καθὼς καὶ ὅλα τὰ παιδιά τοῦ σχολείου καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἀγαποῦν πολὺ τὴν "Ανοιξι. Ἡ Ἐλενίτσα μάλιστα συχνὰ ἀπαγγέλλει τὸ ποίημα «Ἡ "Ανοιξι» καὶ ὁ Κωστάκης ἀποχαιρετᾶ τὸ χειμῶνα μὲ τὸ ποίημα «Στὸ καλό, γεροχειμῶνα!»

91. ΣΤΟ ΚΑΛΟ ΓΕΡΟΧΕΙΜΩΝΑ

Μ' ἀνοιξιάτικα λουλούδια,
μυρωμένα, δροσερά,
μὲ παιγνίδια, μὲ τραγούδια,
μὲ φωνές καὶ μὲ χαρά,
τὸ λευκόμαλλο χειμῶνα
ἄς τὸν διώξωμε καὶ πάλι
κι δικαθένας ἄς τοῦ ψάλλη:
—Στὸ καλό, γεροχειμῶνα!

Στὸ καλό!

Οἱ ἄγροὶ ὅλοι φοροῦνε
καταπράσινη στολὴ
καὶ στοὺς κήπους, ποὺ ἀνθοῦνε,
κελαδεῖ κάθε πουλί.

“Ολη ἡ φύσι λουλουδίζει
καὶ φωνάζουν τὰ παιδιά
μὲ χαρούμενη καρδιά:
—Στὸ καλό, γεροχειμῶνα!

Στὸ καλό!

92. ΤΑ ΔΕΝΔΡΑ ΑΝΘΙΖΟΥΝ

Πρώτη - πρώτη ᔁχει ἀνοίξει τὰ λουλούδια της
ἡ ἄμυγδαλιά. Νυφούλα σωστή στὰ ἀσπρορρόδινα
πέπλα της, στέκεται στὸν κῆπο, σὰν νὰ εἶναι
ἔτοιμη ν' ἀρχίσῃ τὸ χορὸ τῆς ἀνοίξεως.

Τὰ ἄλλα δένδρα δὲν βιάζονται. Μὲ τὰ γυμνὰ
κλαδιά των κοιτάζουν τὸν οὐρανό, σὰν νὰ λέγουν:

— "Ἄς ζεστάνη ὁ ἥλιος καλά, ν' ἀνοίξωμε καὶ μεῖς."

Ἡ ἀχλαδιὰ κινεῖ λίγο τὴν κορυφή της καὶ
λέγει στὴ μικρὴ κερασιά, ποὺ στέκει δίπλα της:

— Τὴ βλέπεις τὴν ἄμυαλη τὴν ἄμυγδαλιά; Ἐλη-
σμόνησε τὸ τί ἔπαθε πέρυσι μὲ τὰ χιόνια, ποὺ ἐ-
κάηκαν ὅλα τὰ πρώιμα λουλούδια της. Νά την
τώρα πάλι. Πρώτη καὶ καλύτερη ἐστολίσθηκε.

— "Ἐγώ, εἶπε ἡ κερασιά, δὲν βιάζομαι καθόλου.
Τελευταία ἀνοίγω τὰ λουλούδια μου, μὰ πρώτη
κοκκινίζω τὰ κεράσια μου.

Ἐτσι ὡμιλοῦσαν τὰ δένδρα τότε. Μὰ ὅταν
ἥλθε ὁ Ἀπρίλιος, νά τα ὅλα ἀλλαγμένα. Ὁ κῆπος
στὶς δόξες του.

Ἡ ἀχλαδιὰ φορεῖ κάτασπρα, ἡ μηλιὰ ἀσπρο-
ρόδινα, ἡ βερυκοκκιὰ τριανταφυλλιά. Ἰδὲς τὴ μι-
κρούλα τὴν κερασιά! Σὰν κουκλίτσα γεμάτη στο-
λίδια. Κάθε κλαδάκι της θὰ ᔁχῃ ἐπάνω ἀπὸ ἔκατὸ
λουλούδια.

— Γιὰ νὰ ἴδοῦμε, θὰ τὰ κρατήσῃ ὅλα, νὰ τὰ κάμη
κεράσια; Εἶναι πολὺ μικρὴ ἀκόμη, λέγει ὁ παπ-
ποῦς.

• ⑩ Τὰ παιδιὰ δὲν χορταίνουν κάθε μέρα τὸ

λαμπρὸ αὐτὸ πανηγύρι τοῦ κήπου. "Ολο ἐκεῖ εύρισκονται.

Κάθονται κάτω ἀπὸ τὴ μεγάλη τὴν κερασιὰ καὶ ἀκούουν τὶς μέλισσες, ποὺ ζουζουνίζουν γυρίζοντας ἀπὸ λουλούδι σὲ λουλούδι.

— Γιὰ θυμήσου πέρυσι πόσα κεράσια ἔμαζέψαμε, Έλενίτσα; εἶπε ὁ Κωστάκης.

— Ναί, Κωστάκη, ἀπαντᾷ ἡ Έλενίτσα! Θυμᾶσαι, δυὸ μικρὰ καλαθάκια, τοῦ Ἄγιου Κωνσταντίνου ἀνήμερα. Ἡτο ἔνα ἀπὸ τὰ δῶρα στὴν ἑορτή μας.

Τὰ παιδιὰ προτιμοῦν τὰ κεράσια ἀπὸ τὰ ἄλλα φρούντα. Καὶ δὲν ἔχουν ἄδικο, γιατὶ καὶ νόστιμα πολὺ εἰναι καὶ τὰ καλύτερα στολίδια τοῦ κήπου, ὅταν ώριμάζουν. Νὰ τὰ βλέπης στὴν κερασιὰ ἀνάμεσα στὰ φύλλα της, νὰ κρέμωνται ἀπὸ τὸ μακρὺ πράσινο κοτσάνι των σὰν φουντίτσες, σὰν κόκκινα κουδουνάκια!

Μὰ ἐκεῖνο, ποὺ κάνει τὰ παιδιὰ νὰ ἐνθουσιάζωνται γιὰ τὴν κερασιά, εἶναι ποὺ μποροῦν μ' αὐτὰ νὰ στολισθοῦν καὶ τὰ ἴδια. Τὰ κρεμοῦν στ' αὐτὶὰ των σὰν δυὸ λαμπερὰ κόκκινα σκουλαρίκια.

93. ΤΑ ΧΕΛΙΔΟΝΙΑ

‘Ο Κωστάκης σήμερα ἀργεῖ νὰ ξυπνήσῃ. “Εχει περάσει ἡ συνηθισμένη ὥρα, ποὺ ξυπνᾶ, κι ἀκόμη κοιμᾶται.

Βλέπει ἔνα γλυκὸ ὄνειρο καὶ εἶναι εύτυχισμένος. Βλέπει τάχα πώς εἶναι μέσα σὲ μιὰ ἀνθοστολισμένη ἄμαξα μαζὶ μὲ τὴν ἔξαδελφούλα του, τὴν Ἐλενίτσα, καὶ πηγαίνουν, ὅλο πηγαίνουν στὸν ἔξοχικὸ δρόμο. Αριστερὰ μιὰ δενδροστοιχία ἀπὸ πελώρια πλατάνια, ποὺ δὲν τελειώνει. Επάνω στὰ κλαδιά των, πουλιὰ χρωματιστὰ πετοῦν καὶ κελαΐδοῦν. Καὶ ἔνα ἀγγελικὸ τραγούδι χαϊδεύει τ’ αὐτιά του.

Αὐτὴ ὅμως ἡ φωνὴ σὰν νὰ μοιάζῃ τὴ γλυκειὰ φωνὴ τῆς μητέρας του. Καὶ νά, τώρα σταματᾷ τὸ ἀγγελικὸ τραγούδι καὶ ἀκούεται ἀλήθεια ἡ φωνὴ τῆς μητέρας τοῦ Κωστάκη, ποὺ λέγει:

— Κωστάκη, ἀγόρι μου! Ξύπνα, χρυσό μου ἀγγελούδι! Ξύπνα, φῶς μου!

Καὶ ἔνα ἀπαλὸ γλυκὸ χέρι ἀκουμπᾷ στὰ μαλλιά του καὶ ἔνα ζεστὸ φιλὶ νοιώθει στὸ μάγουλό του. Ἀνοίγει τὰ μάτια του καὶ ἀντικρύζει τὰ γλυκὰ μάτια τῆς μητέρας του.

— “Ἄχ, μητέρα μου, τί ὥραῖο ὄνειρο, ποὺ ἔβλεπα, τί ὥραῖο!

— Ναί, μὰ ξέρεις πώς εἶναι ἀργά;

— “Ἀλήθεια; ”Εχει περάσει ἡ ὥρα καὶ ἐγὼ εύρισκομαι ἀκόμη στὸ κρεβάτι; εἶπε ὁ Κωστάκης καὶ πετάχθηκε ἀμέσως ὅρθιος.

Π

Τώρα είναι πιά ἄνοιξι, είπε ή μητέρα του, καὶ πρέπει νὰ σηκώνεσαι πιὸ ἐνωρίς. Ἡ Ἐλενίτσα πιὸ ἐνωρίς ἐσηκώθηκε σήμερα. Ἐμπρός, ντύσου, ἔτοιμάσου γρήγορα καὶ ἔλα κάτι νὰ σου δείξω.

‘Ο Κωστάκης ἐντύθηκε, ἐπλύθηκε βιαστικά, προσευχήθηκε κι ἔτρεξε στὴν τραπεζαρία. Ἐκαλημέρισε καὶ ἐφίλησε τὸ χέρι τῆς μητέρας καὶ τῆς γιαγιᾶς, ποὺ ἦσαν ἔκει! ’

— Μάντεψε λοιπὸν ποιός ἤλθε σήμερα! τοῦ είπε ή μητέρα του.

— ‘Η θεία ή “Αννα;

— “Οχι.

— ‘Ο θείος δ Πέτρος;

— “Οχι.

— Μητέρα, σὺ ἐτραγουδοῦσες πρὶν τὸ τραγούδι τῆς ἀνοίξεως καὶ ἔλεγες: «^τΗλθε πάλι ή ἄνοιξι». Λοιπὸν γι’ αὐτὴν λέσ. Ἡ “Ανοιξις” ἤλθε!

— Χι! ἔκαμε ή μητέρα του γελῶντας. Κάπως λιγάκι πλησιάζεις νὰ τὸ εὕρης.

‘Εκείνη τὴ στιγμὴ ἀκούσθηκε ἐπάνω ἀπὸ τὸ ἀνοικτὸ παράθυρο, κατὰ τὸν κῆπο, ἔνα «τριτριλτρίλ, τιτρίλ...» καὶ εύθὺς δυὸ μαῦρα σπαθωτὰ πτερὰ ἐπέρασαν σὰν ἀστραπή.

— ‘Α, τὰ χελιδόνια! ἐφώναξε καὶ ἐκτύπησε μὲ χαρὰ τὰ χέρια του δ Κωστάκης.

— Ναι, τὰ χελιδόνια ἤλθαν, είπε ή μητέρα του. Εύρηκαν τὴν παλιά τους φωλιὰ καὶ κελαῖδοῦν γεμάτα ἀπὸ εὔχαριστησ. Τώρα θὰ τὴν ἐπιθεωρήσουν, θὰ τὴν διορθώσουν ὅπου χρειάζεται καὶ σὲ λίγες ἡμέρες θὰ κάμουν τ’ αὐγουλάκια τους.

Ἐκείνη τὴν ὕρα ἀκούσθηκε ἡ Ἐλενίτσα:

— Κωστάκη, Κωστάκη, τὰ χελιδόνια! Ἡλθαν τὰ χελιδόνια!

— Τὰ εἰδα, Ἐλενίτσα. Ἔλα νὰ τοὺς εἰποῦμε τὸ τραγουδάκι τους, ἐφώναξε ὁ Κωστάκης, βγαίνοντας στὴν αὐλή.

Ἡλθε τρέχοντας καὶ ἡ Ἐλενίτσα καὶ τὰ παιδιά, κοιτάζοντας τὰ καλὰ πουλάκια, εἶπαν τὸ τραγουδάκι : *φ.*

ΧΕΛΙΔΟΝΙ ΜΟΥ ΓΟΡΓΟ

Χελιδόνι μου γοργό,
πού 'ρθες ἀπ' τὴν ἔρημο,
τί καλὰ μᾶς ἔφερες;
Τὴν ύγεια καὶ τὴ χαρὰ
καὶ τὰ κόκκινα τ' αὔγα.

Μάρτη, Μάρτη βροχερέ,
καὶ Ἀπρίλη δροσερέ,
τὰ πουλάκια κελαδοῦν,
τὰ δενδράκια φύλλα ἀνθοῦν
τὰ πουλάκια αύγα γεννοῦν
κι ἀρχινοῦν νὰ τὰ κλωσσοῦν.

Λαίκο

Ἐπειτα ἐμπῆκαν στὸ σπίτι, ἥπιαν τὸ γάλα τους, ἐπῆραν τὶς σάκκες των καὶ ἐπῆγαν στὸ σχολεῖο.

Ἐκεὶ τοὺς εἶπαν τὰ ἄλλα παιδιὰ δτὶ ὅλες οἱ φωλιές στὶς στέγες τῶν σπιτιῶν εἰχαν δεχθῆ πάλι τοὺς νοικοκυραίους των, ποὺ ἐγύρισαν ἀπὸ τὴν ξενιτειά.

2610

160

‘Η δασκάλα έμιλησε στὰ παιδιά γιὰ τὰ χελιδόνια. Τοὺς εἶπε πώς ἔρχονται ἀπὸ τοὺς ζεστοὺς τόπους, ἀπὸ τὴν Ἀφρική. Ἐταξίδευσαν πολλὲς ἡμέρες, ἐπέρασαν ἀπὸ θάλασσες γιὰ νὰ μᾶς ἔλθουν.

Τοὺς εἶπε καὶ πόσο ὠφέλιμα μᾶς εἰναι. Πῶς τρώγουν χιλιάδες χιλιάδων κουνούπια καὶ μυῖγες καὶ μᾶς γλυτώνουν ἀπ’ αὐτὰ τὰ βρωμερὰ ἔντομα.

“Υστερα τοὺς εἶπε πώς τὰ χελιδόνια φέρνουν τὴν ἄνοιξι, τὸν Εὐαγγελισμὸ τῆς Παναγίας, τὴν Ἐθνικὴ ἑορτή, τὴ Λαμπρὴ μὲ τὰ κόκκινα αύγα, τὴν Ὅγεια καὶ τὴ χαρά.

94. ΤΟ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟ

Σὰν ἔνα πελώριο πουλί, μὲ ἀνοικτὲς τὶς γυαλιστερές του φτερούγες στὸν ἥλιο, ἐπετοῦσε ἔνα ἀεροπλάνο στὸν ἀέρα, ἔνα μεσημέρι ἐπάνω ἀπὸ τὸ Χωριό.

‘Ο κόσμος ἐβγῆκε στὶς θύρες καὶ στὰ παράθυρα καὶ μὲ μανδήλια τὸ ἔχαιρετοῦσε.

‘Ασφαλῶς κάποιο τολμηρὸ Ἐλληνόπουλο τὸ ὡδηγοῦσε μὲ χέρι σταθερό, ποὺ μποροῦσε καὶ νὰ τὸ χαμηλώνῃ ὥς στὴν κορφὴ τοῦ πιὸ ψηλοῦ καμπαναριοῦ κι ὕστερα νὰ τὸ ἀνεβάζῃ ψηλά. Τόσο ψηλά, ποὺ μόλις νὰ φαίνεται, σὰν ἔνα σημάδι στὸν οὐρανό.

— Τὸ ἀεροπλάνο ἔχει καταργήσει πιὰ τὴν ἀπόστασι, εἶπε ὁ κύρ-Πέτρος στὸν πατέρα του, ποὺ ἦτο καθισμένος στὸν ἥλιο.

‘Ο κύρ-Πέτρος εἶχε ταξιδεύσει πολλὲς φορὲς

μὲ ἀεροπλάνο καὶ ἥξευρε τί ἔλεγε. Ἀπὸ ψηλὰ οἱ πεδιάδες καὶ οἱ κοιλάδες φαίνονται σὰν ἔνα πολύ-χρωμο χαλί, ποὺ τὸ στολίζουν ἀπ' ἐδῶ τὰ δάση μὲ βαθυπράσινο χρῶμα καὶ ἀπ' ἑκεῖ τὰ ποτάμια μ' ἀ-σημένια σειρήτια.

— Τὴν πιὸ μεγάλη πόλι, ἔξακολούθησε ὁ κύρ-Πέτρος, τὴν περνᾷ τὸ ἀεροπλάνο γιὰ μιὰ στιγμή. Κι ἐνῷ γιὰ νὰ πᾶς ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ στὴν Κέρκυρα θέλεις εἴκοσι δυὸς ὕρες μὲ τὸ πλοϊο, μὲ τὸ ἀερο-πλάνο πᾶς γιὰ μιάμιση ὥρα ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. "Ἐτσι γρήγορα πᾶς καὶ στὰ Ἰωάννινα, στὴ Θεσσαλονίκη, στὴν Κρήτη, στὴ Ρόδο καὶ σ' ἄλλες πόλεις τῆς πατρίδος μας. Τὸ ἀεροπλάνο ἔξυπηρετεῖ σπουδαῖα τὶς ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου.

— Ἀπὸ τὰ παλιὰ χρόνια εἶχε ὁ ἀνθρωπὸς τὴ φλογερὴ ἐπιθυμία νὰ πετάξῃ στὸν ἀέρα, εἶπε ὁ Κωστάκης.

Καὶ διηγήθηκε τότε στὸν παπποῦ τὸ μῆθο, ποὺ ἄκουσε κάποτε στὸ σχολεῖο, γιὰ τὸ Δαίδαλο καὶ τὸν Ἰκαρό.

95. Ο ΔΑΙΔΑΛΟΣ ΚΑΙ Ο ΙΚΑΡΟΣ

"Οταν κάποτε ἐβασίλευε στὴν Κρήτη ὁ Μίνως, ἔφθασε ἑκεῖ ἀπὸ τὴν Ἀθήνα ἔνας περίφημος τεχνίτης, ὁ Δαίδαλος μὲ τὸ γυιό του Ἰκαρό.

'Ο Δαίδαλος ἔκτισε γιὰ τὸ Μίνωα ἔνα θαυμάσιο παλάτι, μὲ ὡραῖες τοιχογραφίες, ἀγάλματα, στύλους ψηλούς, ποὺ ἄλλο δύμοιο δὲν ὑπῆρχε σ' ὅλη τὴ χώρα. 'Ο Μίνωας εὐχαριστήθηκε πολὺ γι' αὐτό. Μὰ δταν ὁ Δαίδαλος, ὕστερα ἀπὸ πολὺν

καιρό, ἐζήτησε νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του, δὲν τὸν ἄφηνε νὰ φύγῃ. Γιατὶ ἐφοβεῖτο μήπως κτίσῃ καὶ ἀλλοῦ κανένα παλάτι ὡραιότερο ἀπὸ τὸ δικό του ἥ καὶ παρόμοιο. Τὸν ἐκράτησε λοιπὸν στὴν Κρήτη καὶ τοῦ ἔκαμε βασιλικὲς τιμές. "Εδωκε ὅμως καὶ αὐστηρὲς διαταγές, κανένα πλοϊον νὰ μὴ δεχθῇ νὰ πάρῃ μαζί του μήτε τὸ Δαίδαλο μήτε τὸν "Ικαρο, ποὺ ἔδειχνε πῶς θὰ γίνη μεγαλύτερος τεχνίτης ἀπὸ τὸν πατέρα του.

Ολόκληρα ἡμερόνυκτα ἐκαθόταν καὶ ἐσκέπτετο ὁ Δαίδαλος, πῶς θὰ ἐγλύτωνε ἀπὸ τὸν περιορισμὸν καὶ πῶς θὰ ξανάβλεπε τὴν ἀγαπημένη του πατρίδα.

"Ἐνα πρωΐ ἐκάλεσε χαρούμενος τὸ γυιό του καὶ τοῦ ἔδειξε δυὸς ζευγάρια μεγάλα πτερά, σὰν μεγάλου πουλιού, καὶ τοῦ εἶπε:

— 'Ο Μίνως ἔξουσιάζει τὴ γῆ καὶ τὴ θάλασσα. Τὸν ἀέρα ὅμως δὲν τὸν ἔξουσιάζει. Θὰ φύγωμε ἀπὸ τὴν Κρήτη πετῶντας.

Τοῦ ἐφόρεσε τὰ δυὸς πτερά, τοῦ τὰ ἐστερέωσε στοὺς ὕμους καὶ τοῦ ἐξήγησε πῶς θὰ τὰ μεταχειρίζεται στὸν ἀέρα.

— Πρόσεξε καλά, τοῦ εἶπε. Τὰ πτερά, παιδί μου, εἰναι κολλημένα μὲ κερί. Νὰ μὴν πηγαίνῃς πολὺ ψηλὰ καὶ σοῦ λειώσῃ ὁ ἥλιος τὸ κερί. Μήτε πολὺ χαμηλά, μήπως τὰ κύματα σοῦ βρέξουν τὰ πτερά καὶ δὲν μπορέσῃς νὰ τὰ κινῆς μ' εύκολία.

Χαρούμενος ὁ "Ικαρος ἐπέταξε πρῶτος. Τὸν ἀκολούθησε ὁ πατέρας του.

— Πετᾶμε σὰν πουλιά, ὅπου θέλομε! ἐφώναξε ὁ "Ικαρος.

Κι ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμό του ἐπετοῦσε πότε
ἔμπρος, πότε ὄπίσω. Κάποια στιγμὴ ἀνέβηκε σὰν
ἀετὸς πολὺ ψηλὰ κι ἐχάθηκε στὰ σύννεφα.

— "Ικαρε, παιδί μου, μὴν κάνης τρέλλες! τοῦ
ἐφώναξε δὲ πατέρας του.

"Ο "Ικαρος δῆμος δὲν ἄκουε. Τώρα κατέβαινε
χαμηλά, ως τὰ κύματα, γιὰ νὰ ίδῃ μὲ χαρὰ τὰ νη-
σιὰ τοῦ Αἰγαίου. "Υστερα ἀνέβαινε πάλι ψηλά.

Κάποια στιγμή, ποὺ δὲ Δαίδαλος ἐγύρισε νὰ
κοιτάξῃ, δὲν εἶδε πουθενά τὸν "Ικαρο.

— Συμφορά μου! ἐφώναξε. Ἐχάθηκε τὸ παιδί μου!
Ἐγύρισε πίσω, ἔκανε γύρους ἐπάνω ἀπὸ τὸ μέ-
ρος ἐκεῖνο. Πουθενά δὲν ἦτο δὲ Δαίδαλος. Στὸ τέ-
λος ἀντίκρυσε σκόρπια πτερά στὰ κύματα. Καὶ σὲ
λίγο εἶδε καὶ τὸ ίδιο τὸ παιδί του νεκρὸ στὸ ἀκρο-
γιάλι ἐνὸς νησιοῦ.

Κατεβαίνει μὲ δάκρυα στὸ νησί. Ἀγκαλιάζει
τὸ ἄψυχο σῶμα τοῦ Ικάρου καὶ μὲ βαθειὰ θλῖψι τὸ
θάβει ἐκεῖ κοντά. Ἀπὸ τότε τὸ νησί ἐκεῖνο ἐπῆρε
τὸ ὄνομα Ικαρία καὶ τὸ πέλαγος ὧνομάσθηκε
Ικάριο πέλαγος.

Τὰ πτερά του δὲ Δαίδαλος λέγουν πὼς τὰ πέ-
ταξε στὴ θάλασσα. Καὶ λέγουν ἀκόμα πὼς δὲν ξα-
ναφάνηκε πουθενά.

Τί ώραία ποὺ εἶναι σήμερα στολισμένο τὸ σχολεῖο!

‘Η εἰσοδός του στεφανωμένη γῦρο - γῦρο μὲ μυρτιές καὶ δάφνες καὶ μιὰ μεγάλη γαλανόλευκη σημαία ὑπερήφανα κυματίζει στὴν κορυφή.

Μέσα ἡ μεγάλη αἴθουσα καταστόλιστη ἀπὸ πρασινάδες καὶ πολλὲς - πολλὲς σημαιοῦλες.

Στοὺς τοίχους κρέμονται οἱ εἰκόνες τῶν ἥρωών τοῦ 21. Ὅλοι στεφανωμένοι μὲ μυρτιές καὶ δάφνες.

Στὸ βάθος τῆς αἴθουσας εἶναι σηκωμένο ἔνα πλατὺ βάθρο. Ἀριστερὰ καὶ δεξιά του κρέμονται ἀπλωμένες στὸν τοῖχο δυὸ μεγάλες γαλανόλευκες.

Ἐπάνω σ' αὐτὸ τὸ βάθρο θ' ἀνέβουν ἔνα - ἔνα τὰ παιδιὰ νὰ ἀπαγγείλουν τὰ ποιήματά των.

Ἐκεῖ θὰ γίνῃ καὶ ἡ μικρὴ παράστασις ἀπὸ τὰ παιδιὰ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ θὰ μιλήσῃ καὶ ὁ Διευθυντὴς τοῦ σχολείου.

Τέλος ἦλθε ἡ ὥρα ν' ἀρχίσῃ ἡ ἔορτή.

‘Ο κόσμος ἔχει μαζευθῆ. Τὰ παιδιὰ φοροῦν τὶς ώραιες φορεσιές των καὶ κρατοῦν ὅλα στὸ χέρι ἀπὸ μιὰ σημαιούλα.

‘Ο Κωστάκης καὶ ἡ Ἐλενίτσα καμαρώνουν τὶς στολές των.

Οἱ γονεῖς των, καθισμένοι στὰ μπροστινὰ καθίσματα, περιμένουν νὰ τὰ ἴδοῦν στὴν παράστασι.

‘Ο Διευθυντὴς ἀνεβαίνει στὸ βάθρο καὶ λέγει:

«Ἀγαπητά μου παιδιά,

»Σήμερα ἔχει διπλῆ ἔορτὴ τὸ Ἔθνος μας. Μιὰ

τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, γιατὶ σὰν σήμερα ὁ ἄγγελος εἰδοποίησε τὴν Παναγία, ὅτι θὰ γεννήσῃ τὸ Χριστό μας. Καὶ ἄλλη, γιατὶ σὰν σήμερα τὸ 1821 ἐσηκώθηκαν οἱ σκλαβωμένοι πρόγονοι μας καὶ ἐκτύπησαν τοὺς τυράννους. Δέκα χρόνια ἐπολέμησαν σκληρά, ἔχυσαν τὸ αἷμά των, ἐθυσιάσθηκαν, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ δῶσουν στὸ Ἐθνος μας τὴν ἐλευθερία του καὶ νὰ φυλάξουν τὴν πίστι του. Δὲν πρέπει νὰ ξεχάσωμε ποτὲ τὴν θυσία των καὶ δὲν πρέπει νὰ παύσωμε ποτὲ νὰ λατρεύωμε καὶ μεῖς τὴν Ἐλευθερία καὶ γι' αὐτὴν νὰ θυσιαζώμεθα. Γιατὶ μόνον ἔτσι ἡ Πατρίδα μας θὰ ζῆ καὶ θὰ ὑπερηφανεύεται γιὰ τὰ παιδιά της. Τώρα λοιπὸν ἀς ἔορτάσωμε τὴν μεγάλη αὐτὴν ἡμέρα, ὅπως ἀξίζει, καὶ ἀς φωνάξωμε μὲ δλη μας τὴν καρδιά:

— Ζήτω ἡ Πατρίδα μας!»

— Ζήτω! ἐφώναξαν ὅλοι μὲ μιὰ φωνή.

“Ἐπειτα τὰ παιδιά ἄρχισαν νὰ τραγουδοῦν τὸν Ἐθνικὸ “Yμνο. “Ολοι ἐσηκώθηκαν ὅρθιοι καὶ ἐτραγούδησαν μαζὶ τὸν συγκινητικὸ “Yμνο τοῦ Ἐθνικοῦ μας ποιητοῦ Σολωμοῦ:

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψι
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή,
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὅψι,
ποὺ μὲ βιὰ μετράει τὴ γῆ.

‘Απ’ τὰ κόκκαλα βγαλμένη
τῶν Ἐλλήνων τὰ Ἱερά
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθεριά.

Μετὰ τὸν Ἑθνικὸν Γύμνον ἀρχισαν οἱ ἀπαγγελίες. Τὰ περισσότερα παιδιά ἀνέβηκαν ἐνα-ἐνα μὲ τὴ σειρὰ στὸ βάθρο καὶ εἶπαν τὸ ποίημα, ποὺ εἶχαν μάθει. Κάθε φορὰ ποὺ ἐτελείωνε τὸ καθένα, οἱ ἄλλοι ἔχειροκροτοῦσαν καὶ ἐφώναζαν : «Εὖγε !, εὖγε !»

Τέλος ἔγινε καὶ ἡ παράστασις. ‘Ο Κωστάκης καὶ ἡ Ἐλενίτσα μὲ τὶς ὥραίες στολές των ἔκαμαν σὲ ὅλους εὐχάριστη ἐντύπωσι. Καὶ τί ὥραία ποὺ ἔπαιζαν τὸ μέρος των ! “Ολοὶ τοὺς ἔχειροκρότησαν στὸ τέλος καὶ οἱ γονεῖς των τ’ ἀγκάλιασαν καὶ τὰ ἐφίλησαν.

“Ἐπειτα εἶπαν καὶ ἄλλα τραγούδια καὶ στὸ τέλος ἔκλεισαν τὴν ὥραία ἑορτὴ μὲ ἐνα ὥραῖο Ἑληνικὸν χορό.

Χαρά Θεοῦ είναι τώρα τὴν ἄνοιξι ὁ κῆπος τοῦ σχολείου. Καλοδουλευμένα ὅλα, ὅμορφα καὶ περιποιημένα ἀπὸ τὰ χέρια τῶν παιδιῶν, μεγάλων καὶ μικρῶν, καὶ ἀπὸ τῇ φύσι.

Πουλιά πετοῦν καὶ κελαδοῦν, μέλισσες βουτζουν, σκαθάρια μὲ ὥραῖα χρώματα παντοῦ περπατοῦν, ἄλλα μικρὰ-μικρούτσικα κι ἄλλα πιὸ μεγάλα, ἀμέτρητα μυρμήγκια καὶ πολλὰ ἄλλα ἔντομα.

“Ολα κινοῦνται, ὅλα ἐργάζονται.

Μερικὰ παιδιά τῆς τρίτης καὶ τῆς τετάρτης τάξεως είναι κοντὰ σὲ μιὰ τριανταφυλλιὰ γεμάτη τριαντάφυλλα, ἄλλα ἄνοικτά, ἄλλα μισανοικτά καὶ ἄλλα κλειστά ἀκόμη. Τὴν προσοχὴν παιδιῶν ἔτράβηξαν κάτι πρασινωπὰ μαμούδια, ὅχι μεγαλύτερα ἀπὸ τὸ κεφάλι καρφίτσας, μαζευμένα σὲ κάποια φύλλα ζαρωμένα καὶ μαραμένα τῆς τριανταφυλλιᾶς.

— Τί είναι αὐτά, κύριε; ἐρωτᾷ ὁ Γιάννης.

— Αὐτὰ είναι μελίγκρες, εἶπε ὁ δάσκαλος. Κοιτάτε πῶς ἔκαμαν τὰ φύλλα! Τοὺς ἐρρούφηξαν ὅλο τὸ χυμὸ μὲ τὴ μυτερὴ προβοσκίδα τους.

— Κι αὐτὰ ἔκει τὰ κόκκινα σκαθαράκια, μὲ τὶς ἐπτὰ μαῦρες βουλίτσες, τί κάνουν; ἐρώτησε ὁ Κωστάκης.

— “Οπου ἰδῆτε μελίγκρες, προσέξετε νὰ ἰδῆτε, πῶς ἔκει είναι καὶ τέτοια σκαθαράκια. Τὰ λένε παπαδίτσες καὶ τρώγουν τὶς μελίγκρες. Βλέπετε κι αὐτὰ τὰ μυρμήγκια, ποὺ ἀνεβαίνουν στὴν τριανταφυλλιά; ” Ερχονται γιὰ τὶς μελίγκρες. ’Αλλὰ δὲν

έρχονται γιὰ νὰ τὶς φάγουν. "Έρχονται γιὰ νὰ τὶς ἀρμέξουν.

— Νὰ τὶς ἀρμέξουν; ἔρωτησαν μ' ἀπορία τὰ παιδιά.

— Ναι. "Οπως ἐμεῖς ἀρμέγομε τὰ ζῶα καὶ τοὺς παίρνομε τὸ γάλα, ἔτσι καὶ τὰ μυρμήγκια. Ζουλοῦν ἐλαφρὰ τὴν κοιλιὰ αὐτῶν τῶν ἐντόμων καὶ ἀπὸ δυὸ τρυπίτσες τοὺς παίρνουν τὸ χυμό, ποὺ τοὺς περισσεύει. Καὶ τὸ περίεργο εἶναι, παιδιά, ὅτι τὰ μυρμήγκια παίρνουν μαζί τους αὐτὲς τὶς μελίγκρες καὶ τὶς φέρνουν σὲ μέρος, δῆπου εἶναι ἄφθονη τροφὴ ἀπὸ τρυφερὰ φύλλα καὶ λουλούδια.

— Γιατὶ τὸ κάνουν αὐτὸ τὰ μυρμήγκια; ἔρωτησε ὁ Δῆμος.

— Γιατὶ τοὺς ἀρέσει πολὺ ὁ γλυκὸς χυμός.

— Καὶ δὲν μποροῦν μόνα τους νὰ ρουφήξουν χυμὸν ἀπὸ τὰ λουλούδια;

— "Οχι. Τὰ μυρμήγκια δὲν ἔχουν, ὅπως οἱ μυίγες, οἱ μέλισσες κι ἄλλα ἔντομα, προβοσκίδα νὰ ρουφοῦν τὸ χυμὸν λουλουδιῶν. Οἱ παπαδίτσες, παιδιά, συνέχισε ὁ δάσκαλος, κυνηγοῦν πολὺ τὶς μελίγκρες κι εἶναι ὠφέλιμες στὸν κηπουρό. Λένε, πῶς τέσσερες παπαδίτσες μποροῦν νὰ καθαρίσουν σὲ μιὰ ἑβδομάδα ὄλόκληρο ἔνα καρποφόρο δενδράκι ἀπὸ τὶς μελίγκρες. Τὰ μυρμήγκια κυνηγοῦν τὶς παπαδίτσες. Προσπαθοῦν νὰ δαγκάσουν τὰ λεπτὰ ποδαράκια τους. Μὰ ἔκεινες χώνονται μέσα στὸ λειο καὶ σκληρὸ κέλυφός τους κι ἔτσι τὰ μυρμήγκια δὲν μποροῦν νὰ τοὺς κάμουν τίποτε.

Μιὰ ἄλλη συντροφιὰ παιδιῶν τρέχει χαρούμενη νὰ εἰπῇ στ' ἄλλα παιδιὰ κάτι, ποὺ ἔξακριβώσε.

— Τὰ μυρμήγκια μιλοῦν καὶ συνεννοοῦνται μεταξύ τους.

— Πῶς τὸ εἶδατε, παιδιά; ἐρώτησαν τ' ἄλλα.

— Ἐβάλαμε στὸ χορτάρι ἔνα κομμάτι ζάχαρι σὲ μέρος, ποὺ νὰ μποροῦν νὰ τὸ ἴδοῦν τὰ μυρμήγκια. Ἦλθε λοιπὸν ἔνα μυρμήγκι, τὸ ἔξετασε μὲ μεγάλη προσοχὴ. Κι ὅταν ἐβεβαίωθηκε, πὼς ἦτο κάτι καλό, ἐπειδὴ δὲν μποροῦσε νὰ τὸ μεταφέρῃ μόνο του, ἔτρεξε γρήγορα νὰ εὕρῃ ἄλλα μυρμηγκάκια. Ὅταν τὰ εύρηκε, ἐκουνοῦσε τὶς κεραίες του βιαστικὰ καὶ ἀγγιζε τὶς κεραίες τῶν ἄλλων. Σὲ λίγα λεπτὰ ἥλθαν τὰ μυρμήγκια στὴ ζάχαρι. "Αλλα τὴν ἐτραβοῦσαν, ἄλλα τὴν ἔσπρωχναν καὶ ἔτσι γρήγορα - γρήγορα τὴν ἐπῆραν στὴ φωλιά τους.

— "Οσοι ἀσχολήθηκαν καὶ ἀσχολοῦνται μὲ τὰ ἔντομα, λέγει ὁ δάσκαλος, ἔχουν γράψει πολὺ ὡραῖα καὶ περιέργα πράγματα, ποὺ εἰδαν ἀπὸ τὴ ζωὴ τους. Ἐξακριβώσαν καὶ ποιά εἶναι τὰ βλαβερὰ στὴ γεωργία. Πρέπει λοιπὸν νὰ τὰ μάθωμε ὅλα αὐτὰ τὰ βλαβερὰ ἔντομα, γιὰ νὰ τὰ πολεμοῦμε.

"Αλλα παιδιά παρατηροῦν μὲ προσοχὴ τὸν ἀνθόκηπο, τὸ δενδρόκηπο, τὸ λαχανόκηπο, τὰ φυτώρια καὶ τὰ σπορεῖα.

Σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ σχολικοῦ κήπου εἶναι βαλμένα στὴ σειρά, τὸ ἔνα κοντά στὸ ἄλλο, καμμιὰ εἰκοσαριὰ ξύλινα μεγάλα κουτιά, σὰν σπιτάκια. "Οσο τὰ παιδιά ἐπλησίαζαν, ἔνα δυνατὸ βούΐσμα ἐκτυποῦσε τ' αὐτιά τους καὶ ὅταν ἥλθαν κοντά, εἶδαν καὶ τὶς μέλισσες, ποὺ ἐτριγύριζαν τὶς κυψέλες των. "Ἐνα πλῆθος ἀπ' αὐτὰ τὰ ξανθὰ ἔντομα ἐπήγαιναν καὶ ἔμπαιναν καὶ ἔβγαιναν στὶς πορτίτσες τῶν ξυλίνων σπιτιών των. "Ολη τὴν ὥρα ἐγίνετο αὐτό. Μὰ ἐκείνες ποὺ ἥρχοντο ἔβάραιναν ἀπὸ τὸ φόρτωμα, ἐνῷ ἐκείνες ποὺ ἔβγαιναν ἥσαν ἄδειες.

— 'Ιδέτε, ίδέτε, εἴπε ὁ δάσκαλος πλησιάζοντας ἐκεῖ, ὅσες ἔρχονται πῶς ἔχουν τὰ πόδια των φορτωμένα μὲ κίτρινη σκόνη καὶ πῶς τὸ στόμα τους εἶναι γεμάτο μέλι. Πετοῦν ἀπὸ λουλούδι σὲ λουλούδι. 'Έκει χώνονται καὶ γεμίζουν τὸ στόμα των μ' αὐτό. Τὴν ίδια στιγμὴ μὲ τὰ πόδια των, ποὺ μοιάζουν σὰν φτυαράκια, μαζεύουν τὴ γῦρι, δηλαδὴ τὴν κίτρινη ἐκείνη σκόνη τοῦ λουλουδιοῦ. Καὶ ἅμα φορτωθοῦν καλά, πετοῦν πάλι καὶ γυρίζουν στὴν κυψέλη των. Γιὰ ίδέτε ἐκεῖ, σ' ἐκείνη τὴν ἀνθισμένη μηλιὰ τί γίνεται!

"Ολοι ἔκοιταξαν τὴν ἀνθισμένη μηλιά, ποὺ ἦτο λίγο πιὸ πέρα. 'Αλήθεια πλῆθος πολὺ ἀπὸ μέλισσες ἐπετοῦσαν στοὺς ἀνθούς της.

— Καὶ τί τὸ κάνουν τὸ φόρτωμά των, ποὺ φέρνουν στὴν κυψέλη; ἐρώτησε ὁ Κωστάκης.

— Θὰ σᾶς δείξω ἀμέσως, ἀποκρίθηκε ὁ δάσκαλος. Πλησιάστε ἔδῶ.

“Ολοι ἐπλησίασαν γύρο σ’ ἔνα ἀπὸ τὰ σπιτάκια. Ο δάσκαλος ἔπιασε καὶ ἄνοιξε τὸ σκέπασμά του.

— Νά! εἶπε ὁ δάσκαλος, βλέπετε;

“Ολοι ἔκοιταξαν μὲ περιέργεια, ἐνῷ ὁ δάσκαλος ἔξακολούθησε:

— Αὕτη εἶναι ἡ κηρήθρα. “Ολες αὐτὲς οἱ τρυπίτσες, ποὺ ἔχει, θὰ γεμίσουν μέλι. Οἱ μέλισσες ξεύρουν καὶ φτειάνουν μὲ μεγάλη τέχνη αὐτὲς τὶς κηρήθρες. Βγάζουν ἀπὸ τὴν κοιλιά τους γύρω σὰν ἰδρῶτα μιὰ ούσια καὶ μ’ αὐτὴ πλάθουν καὶ κτίζουν.

Αὕτη ἡ ούσια εἶναι τὸ κερί. Νά, λοιπόν, παιδιά, τὸ ἐργοστάσιο, ποὺ βγάζει τὸ κερί. Τὸ μοσχομυρωδάτο κερί, ποὺ ἀνάβομε καὶ κρατᾶμε τὴ Λαμπρὴ καὶ χαιρόμεθα τὴν Ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ μας. Νά τὸ ἐργοστάσιο, ποὺ βγάζει τὸ μέλι, τὴν πιὸ γλυκειὰ καὶ θρεπτικὴ τροφή μας. Τὸ μέλι, ποὺ βάζομε στὶς μελόπιττες καὶ στοὺς λουκουμάδες, στὰ μελομακάρουνα καὶ στὶς δίπλες καὶ στὰ διάφορα γλυκίσματα τῶν Χριστουγέννων καὶ τῆς Λαμπρῆς.

Τὶς καημένες τὶς μελισσούλες!

Τίποτε δὲν μᾶς γυρεύουν, παρὰ μόνον μιὰ καλοφτειαγμένη κυψέλη. Γιὰ νὰ βοσκήσουν, μποροῦν νὰ πάνε καὶ πολὺ μακριά. Ἀκόμη καὶ σ’ ἐκεῖνο ἐκεῖ ἀντικρὺ τὸ βουνό. “Οταν ἀνθίζῃ σ’ ἐκεῖνες τὶς πλαγιές τὸ θυμάρι, πετοῦν ἐκεῖ καὶ βόσκουν σ’ αὐτό. Τὸ μέλι, τὸ θυμαρήσιο, εἶναι τὸ πιὸ μοσχομύριστο. Γι αὐτὸ καὶ τὸ μέλι Ὅμητοῦ εἶναι τὸ πιὸ ξακουστό,

- Τί πολλές πού είναι! εἶπε ό Κωστάκης.
- Κάθε κυψέλη, ἀποκρίθηκε ό δάσκαλος, ἔχει ἐπάνω - κάτω δέκα χιλιάδες μέλισσες. Καὶ γιὰ νὰ ξεύρετε, αὐτὲς ἔχουν μιὰ μονάχα μητέρα!
- Μιὰ μητέρα ὅλες; ἐρώτησε ἡ Ἐλενίτσα.
- Ναί, ἀποκρίθηκε ό δάσκαλος. "Οταν ἡ κηρήθρα είναι ἔτοιμη, μπαίνει ἡ μητέρα τους σὲ κάθε μία ἀπ' αὐτὲς τὶς τρυπίτσες καὶ γεννᾷ ἀπὸ ἓνα αὐγό. Σὲ λίγες ἡμέρες, ἀπὸ τὸ αὐγὸν αὐτὸν βγαίνει μιὰ ὄσπρη κάμπια. Ἡ κάμπια αὐτὴ πάλι σὲ λίγο καιρὸν μεταμορφώνεται καὶ γίνεται μιὰ μέλισσα καθὼς ὅλες. Νά, κοιτάτε αὐτὲς ἐδῶ, ποὺ ἔτοιμάζονται γιὰ τὸν πρῶτο περίπατο τῆς ζωῆς των. Αὐτὴ είναι ἀκόμη μουδιασμένη, μόλις ἔβγηκε ἀπὸ τὸ κελλί της. Τώρα ιδέτε την, δοκιμάζει τὰ πτερά της. "Απ! πάει, ἐπέταξε. Σὲ λίγο θὰ γυρίσῃ φορτωμένη.
- "Ολες ἀγαποῦν τὴ μητέρα των πάρα πολὺ καὶ τὴν ἀκούουν ἀμέσως σὲ ὅ, τι εἰπῇ καὶ μὲ μεγάλη προθυμία. Τὴν ὀνομάζουμε βασίλισσα, γιατὶ είναι μεγαλύτερη καὶ ὠραιότερη, καὶ αὐτὴ δίνει ὅλες τὶς διαταγές. Ποιές μέλισσες θὰ πᾶνε γιὰ μέλι ἔξω στὰ λουλούδια, ποιές θὰ μείνουν νὰ καθαρίσουν τὴν κυψέλη, ποιές θὰ ταΐσουν καὶ θὰ περιποιηθοῦν τὶς νεογέννητες κάμπιες καὶ ποιές θὰ φυλάξουν σκοποὶ στὴν πόρτα νὰ μὴν ἔλθῃ κανένας ἔχθρος.
- Καὶ τί θὰ κάνουν, ἀν ἔλθῃ κανένας ἔχθρος;
- Ερώτησε ἡ Ἐλενίτσα.
- Χύνονται ἐπάνω του καὶ τὸν κεντρώνουν μὲ τὸ φαρμακερὸ κεντρί των, ἀπάντησε ό δάσκαλος.

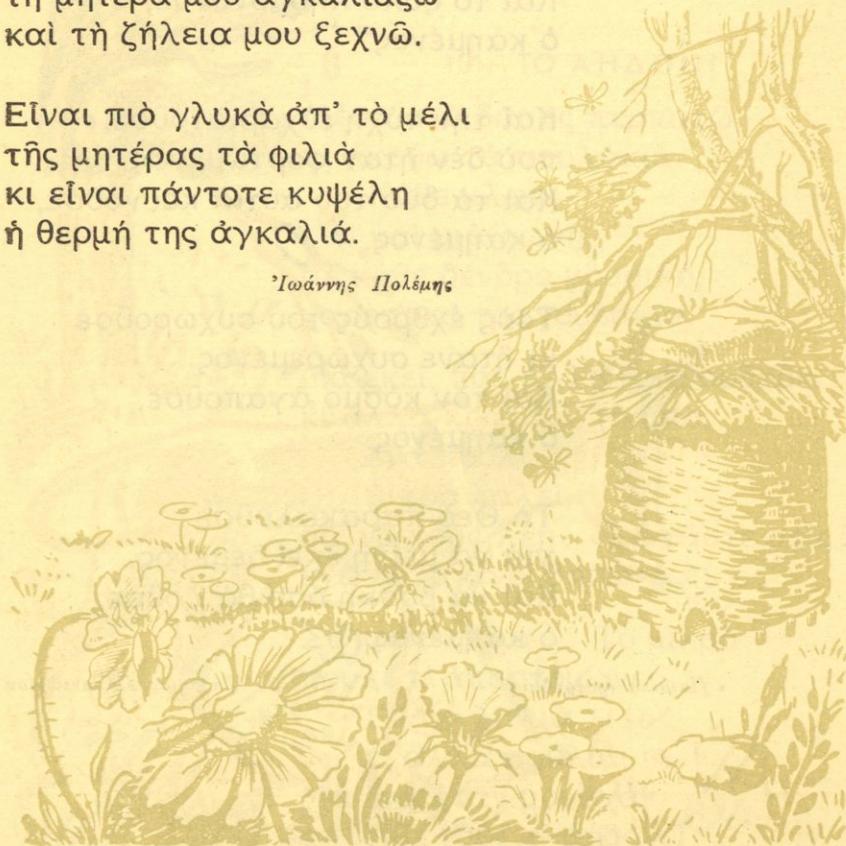
99. Η ΚΥΨΕΛΗ

Τί ζωὴ εύτυχισμένη
κάν' ἡ μέλισσα ἔκει!
μέσ' στὸ μέλι πάντα μένει
μέσ' στὸ μέλι κατοικεῖ.

Τὴν κυψέλη της κοιτάζω,
τὴ ζηλεύω καὶ πονῶ,
τὴ μητέρα μου ἀγκαλιάζω
καὶ τὴ ζήλεια μου ξεχνῶ.

Εἶναι πιὸ γλυκὰ ἀπ' τὸ μέλι
τῆς μητέρας τὰ φιλιὰ
κι εἶναι πάντοτε κυψέλη
ἡ θερμή της ἀγκαλιά.

Ιωάννης Πολέμης

100. Ο ΚΑΗΜΕΝΟΣ

Στὸ λιβάδι ζεχασμένος
ἐνας γάϊδαρος βοσκοῦσε.
Τίποτ' ἄλλο δὲ ζητοῦσε,
ό καημένος.

Τὸ χορτάρι του μασοῦσε
κι ἥταν τρισευτυχισμένος.
Καὶ τὸ ξύλο λησμονοῦσε,
ό καημένος.

Καὶ τὴν τύχη εὐχαριστοῦσε,
ποὺ δὲν ἥταν φορτωμένος.
Καὶ τὰ δυό του αύτιά κουνοῦσε,
ό καημένος.

Τοὺς ἔχθρούς του συχωροῦσε
κι ἥτανε συχωρεμένος.
Καὶ τὸν κόσμο ἀγαποῦσε,
ό καημένος.

Τὸ Θεὸ παρακαλοῦσε
γιὰ νὰ μείνῃ ἐκεῖ δεμένος.
Καὶ νὰ βόσκῃ ὅσο θὰ ζοῦσε,
ό καημένος.

«Παιδικὰ τραγούδια»

Ζαχαρίας Παπανικολίου

101. ΤΟ ΑΗΔΟΝΙ

Μέσα στὸ δάσος περπατῶ
κι ἀκούω τὰ πουλάκια.

Κάθε κλωνὶ¹
καὶ μιὰ φωνὴ,
σὲ κάθε δένδρο μουσική,
χαρὲς καὶ τραγουδάκια.

Μὰ ἔκει, ποὺ ἄλλα τραγουδοῦν
κι ἄλλα κρατοῦν τὸ ἵσιο,
ἔνα πουλὶ²
μικρὸ λαλεῖ,
σὰ νὰ τοὺς λέη : «Σωπᾶστε σεῖς !
ἐγὼ θὰ τραγουδήσω»

Σώπασαν ὅλα... Τὸ μικρὸ
πουλὶ τ' ἀποστομώνει.

Εἶχαν λαλιὰ
τ' ἄλλα πουλιά.

Μὰ ἔνα ἥταν μοναχά,
ἀπ' ὅλα τους τ' ἀηδόνι!

Μεγάλο Σάββατο. 'Ο Κωστάκης καὶ ἡ Ἐλενίτσα, καθαροὶ καὶ ἀλλαγμένοι, ἔπεσαν ἐνωρὶς νὰ κοιμηθοῦν, γιὰ νὰ σηκωθοῦν τὰ μεσάνυκτα νὰ πᾶνε στὴν Ἀνάστασι.

Τὰ μεσάνυκτα ἀκούσθηκαν οἱ καμπάνες.

Τὰ παιδιὰ πετάχθηκαν ἀμέσως καὶ ἔτοιμά σθηκαν. Ἐπῆραν τὶς ἄσπρες λαμπάδες των, τὶς στολισμένες μὲ χρυσές κι ἀσημένιες κορδελλίτσες, καὶ μὲ τὸν παπποῦ, τὴ γιαγιὰ καὶ τοὺς γονεῖς των ἐπήγαν στὴν ἐκκλησία. Οἱ μητέρες των εἶχαν ἔτοιμη τὴ μαγειρίτσα, τὰ κόκκινα αὐγὰ καὶ στολισμένο τὸ τραπέζι. "Εξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησία ἔχουν φτειάξει μιὰ ξύλινη μικρὴ ἔξεδρα στολισμένη μὲ μυρτιές καὶ δάφνες γῦρο-γῦρο. Ἡ νύκτα ἥτο πολὺ γλυκειὰ καὶ ζεστή. "Ολοὶ ἐστάθηκαν ἔξω, κοντὰ στὴν ἔξεδρα.

Δὲν ἐπέρασε πολλὴ ὥρα καὶ νά, ἀκούσθηκε ἀπὸ μέσα ἡ φωνὴ τοῦ παπᾶ: «Δεῦτε, λάβετε φῶς!».

Οἱ λαμπάδες, ἡ μιὰ μὲ τὴν ἄλλη, ἕρχισαν ν' ἀνάβουν, ὥσπου ἔφθασε τὸ φῶς στὰ παιδιά. Ἐπῆρε λοιπὸν πρῶτος ὁ Κωστάκης ἀπὸ ἐνα ἄλλο παιδάκι, ποὺ ἐστέκετο δίπλα, ἐπῆρε ἀπὸ τὸν Κωστάκη ἡ Ἐλενίτσα, ἀπὸ τὴν Ἐλενίτσα ὁ πατέρας της, ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς Ἐλενίτσας ὁ πατέρας τοῦ Κωστάκη καὶ ἀπ' αὐτὸν ἡ γιαγιὰ, ἀπὸ τὴ γιαγιὰ οἱ μητέρες καὶ τελευταῖος ὁ παπποῦς.

"Ολος ὁ τόπος ἔφεξε καὶ ὅλα τὰ πρόσωπα ἔφωτισθηκαν εύχαριστημένα καὶ γελαστά.

Σὲ λίγο ἐβγῆκε ὁ παπᾶς μὲ τὸ διάκο καὶ τοὺς ψάλτες καὶ ἀνέβηκαν στὴν ἔξεδρα. "Ἐψαλαν, εἰπαν

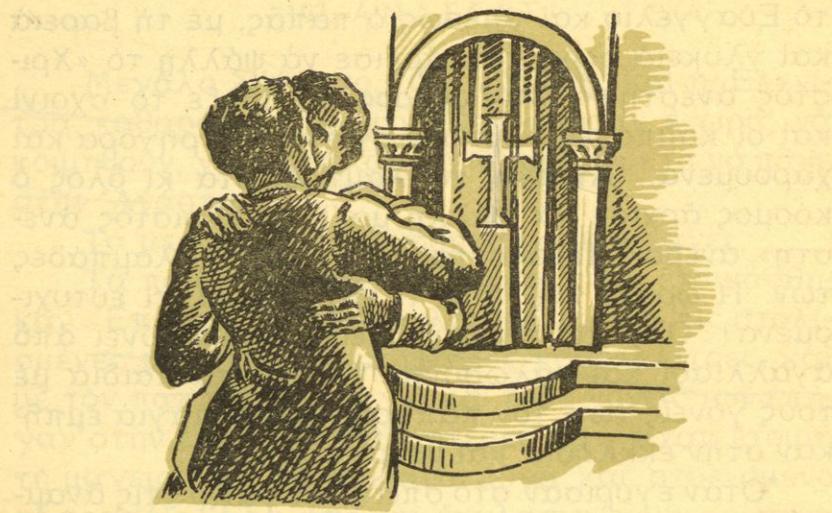
τὸ Εὐαγγέλιο καὶ ἀμέσως ὁ παπᾶς, μὲ τὴ βαρειὰ καὶ γλυκειὰ φωνή του, ἄρχισε νὰ ψάλλῃ τὸ «Χριστὸς ἀνέστη»^α. Ο νεωκόρος ἐτράβηξε τὸ σχοινί καὶ οἱ καμπάνες κτυποῦν γρήγορα - γρήγορα καὶ χαρούμενα. "Αναψαν τὰ λαμπρόφωτα κι ὅλος ὁ κόσμος ἄρχισε νὰ ψάλλῃ μαζί τὸ «Χριστὸς ἀνέστη», ἀνεβοκατεβάζοντας τίς ἀναμμένες λαμπάδες των. Τί ὠραῖα ποὺ ἦτο, τί χαρμόσυνα, τί εὔτυχισμένα! "Ολα τὰ πρόσωπα είχαν δόμορφύνει ἀπὸ ἀγαλλίασι καὶ καλωσύνη. "Επειτα τὰ παιδιὰ μὲ τοὺς γονεῖς των, τὸν παπποῦ καὶ τὴ γιαγιὰ ἐμπῆκαν στὴν ἐκκλησία καὶ μετάλαβαν.

"Οταν ἐγύρισαν στὸ σπίτι, ἀναψαν μὲ τὶς ἀναμμένες λαμπάδες των τὸ κανδηλάκι, ποὺ ἦτο μπροστὰ στὰ εἰκονίσματα, λέγοντας «Χριστὸς ἀνέστη».

Τὰ παιδιὰ ἐφίλησαν τὸ χέρι τοῦ παπποῦ, τῆς γιαγιᾶς, τοῦ πατέρα καὶ τῆς μητέρας των καὶ ἐκεῖνοι ἐφίλησαν τὰ παιδιά, δίνοντάς τους τὶς καλύτερες εὐχές. "Υστερα ἐκάθησαν ὅλοι στὸ λαμπροστολισμένο τραπέζι. Ἐτσούγκρισαν αύγα κόκκινα καὶ τὸ πιὸ γερὸ αύγὸ ἐβγῆκε τοῦ παπποῦ. "Ολοι ἐφώναξαν: «Ζήτω τοῦ παπποῦ!» καὶ ὁ παπποῦς εἶπε: «Νὰ μοῦ ζήσετε, παιδιά μου, καὶ πάντα χαρούμενοι!».

"Υστερα ἔψαλαν ὅλοι μαζὶ τὸ «Χριστὸς ἀνέστη», εἴπαν χρόνια πολλὰ κάμνοντας τὸ σταυρό τους καὶ ἔφαγαν τὴ νόστιμη μαγειρίτσα.

Τὸ πρωὶ τῆς Λαμπρῆς ὁ κύρ-Δημήτρης ἐσηκώθηκε καὶ ἐτοίμασε τὸ ἄρνι. Τὸ ἔψησαν στὴν αὐλὴ καὶ ὅλοι ἐγύρισαν τὴ σούβλα μὲ τὴ σειρά. "Ως τὸ ἀπόγευμα δὲν ἄκουες τίποτε ἄλλο ἀπὸ τραγούδια καὶ μουσικὰ ὅργανα.

103. Η ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΛΑΜΠΡΗΣ

Χριστός Ἐγένετο! Νέοι, γέροι καὶ κόρες,
δύοι, μικροί, μεγάλοι, έτοιμαστήτε,
μέσα στὶς ἐκκλησίες τὶς δαφνοφόρες
μὲ τὸ φῶς τῆς χαρᾶς συμμαζωχτήτε.

Ἄνοιξετε ἀγκαλιές εἰρηνοφόρες
ἐμπροστὰ στοὺς Ἅγιους καὶ φιληθῆτε,
φιληθῆτε γλυκὰ χείλη μὲ χείλη,
πέστε: Χριστός ἀνέστη! ἔχθροι καὶ φίλοι.

Λάμπει τὸ ἀσήμι, λάμπει τὸ χρυσάφι,
ἀπὸ τὸ φῶς ποὺ χύνουνε οἱ λαμπάδες,
κάθε πρόσωπο λάμπει ἀπὸ τὸ ἀγιοκέρι,
ὅποῦ κρατοῦνε οἱ χριστιανοὶ στὸ χέρι.

« Απαντα »

Διονύσιος Σολωμός

a

104. ΜΙΑ ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΗ ΕΚΔΡΟΜΗ

Μιά άνοιξιάτικη ήμέρα, τὰ παιδιά τοῦ σχολείου ἔβγηκαν ἐκδρομὴ μὲ αὐτοκίνητα στὸν ἀπέραντο κάμπο.

Ἐπέρασαν ἀνάμεσα ἀπὸ περιβόλια, ἀπὸ καταπράσινα σπαρμένα χωράφια καὶ τέλος ἔφθασαν σ' ἓνα χωριό, ποὺ εύρισκετο κοντὰ στὴ θάλασσα.

Ο δάσκαλος καὶ τὰ παιδιά τοῦ χωριοῦ ἔδεχθηκαν τοὺς ἐκδρομεῖς μὲ χαρὲς στὴ μεγάλη πλατεῖα τοῦ χωριοῦ, κάτω ἀπ' τὰ μεγάλα καὶ γέρικα πλατάνια.

Οἱ ἐκδρομεῖς ἔμπήκαν πρῶτα - πρῶτα στὴν ἐκκλησία τοῦ χωριοῦ καὶ προσευχήθηκαν. Ἐπειτα τὰ παιδιά τῶν δύο σχολείων ἄρχισαν τὶς γνωριμίες μεταξύ τους, ἐνῷ οἱ διδάσκαλοι ἐσυζητοῦσαν πιὸ πέρα γιὰ διάφορα ζητήματα.

Ἀπ' τὴν πλατεῖα ἔφαίνετο πιὸ πέρα μιὰ ἀπέραντη καταπράσινη πεδιάδα, ποὺ ἔφθανε ὡς τὴ θάλασσα.

Σὲ μιὰ στιγμὴ ὁ Διευθυντὴς τοῦ σχολείου, κοιτάζοντας τὴν καταπράσινη πεδιάδα, ἐρώτησε τὸ δάσκαλο τοῦ χωριοῦ.

— Σ' αὐτὴ τὴν πεδιάδα γίνεται ἡ καλλιέργεια τοῦ ρυζιοῦ;

— Σ' αὐτήν, ἀπάντησε ὁ δάσκαλος. Αὐτὴ ἡ ἐσοδειὰ ἄλλαξε τὴ ζωὴ τοῦ χωριοῦ μας.

— Γι' αὐτὴν ἥλθαμε στὸ χωριό σας, εἶπε ὁ Διευθυντὴς, καὶ σᾶς παρακαλοῦμε πολύ, τὸ ἀπόγευμα, ποὺ θὰ ἐπισκεφθοῦμε τὴν πεδιάδα, νὰ εἰπῆτε στὰ παιδιά κάτι σχετικὸ μὲ τὴν ὀρυζοκαλλιέργεια.

— Πολὺ εύχαριστως, ἀπάντησε ὁ δάσκαλος τοῦ χωριοῦ. Εἶναι μιὰ εὔκαιρία νὰ μάθουν τὰ παιδιά, πῶς ὁ τόπος μας κατώρθωσε ὅχι μόνο νὰ μὴν ἀγοράζῃ ρύζι ἀπὸ τὶς ξένες ἀγορές, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ καὶ περίσσευμα ἀπὸ ρύζι ἐκλεκτὸ καὶ νὰ πωλῇ ἀρκετὸ μάλιστα στὸ ἔξωτερικό.

‘Τὰ παιδιὰ ἔφαγαν τὸ φαγητό τους στὸν ἐλαφρὸ ἥσκιο, ποὺ ἔρριχναν τὰ πλατάνια.’ Επειτα ἔχόρεψαν καὶ ἔπαιξαν διάφορα παιγνίδια.

‘Ο Κωστάκης καὶ ἡ Ἐλενίτσα ἐλαχταροῦσαν πότε νὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα νὰ μάθουν γιὰ τὴν καλλιέργεια τοῦ ρυζιοῦ, ποὺ ἦτο νεοφερμένη στὴν Γατρίδα μας.’ *a*

105. ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΠΡΑΣΙΝΗ ΠΕΔΙΑΔΑ

Τὸ ἀπόγευμα οἱ ἐκδρομεῖς μὲ τοὺς δασκάλους των καὶ μὲ τὰ παιδιὰ καὶ τὸ δάσκαλο τοῦ χωριοῦ ἔξεχύθηκαν στὴν καταπράσινη πεδιάδα, ποὺ φθάνει ὧς τὴ θάλασσα καὶ εἶναι ὅλη σπαρμένη μὲ ρύζι.

‘Ο δάσκαλος τοῦ χωριοῦ ἀνέβηκε σ’ ἔνα ὑψωμα καὶ γῦρό του ἐμαζεύθηκαν ὅλα τὰ παιδιὰ ἀνυπόμονα νὰ μάθουν γιὰ τὸ ρύζι. Ο δάσκαλος ἤρχισε:

— Παιδιά,

‘Ἐδῶ καὶ δυὸ χρόνια ἡ καταπράσινη αὐτὴ πεδιάδα, ποὺ βλέπετε μπροστά σας, ἦτο μιὰ ἄχρηστη ἀλμυρὴ ἔρημος. Τὸ χῶμά της ἦτο σκληρὸ καὶ ἄγονο. Μερικὰ βιούρλα ἐφύτρωναν ἐδῶ καὶ ἔκει καὶ τίποτε ἄλλο. Οὕτε δένδρα, οὕτε ἀμπέλια. Τὰ

λίγα ἀρνάκια τοῦ χωριοῦ δὲν εὕρισκαν τίποτε νὰ φάγουν. Οὕτε ἀγριόχορτα δὲν ἤμποροῦσαν νὰ φυτρώσουν. Χρόνια τώρα ἡ θάλασσα ἐπλημμύριζε τὴν περιοχὴν αὐτήν. Τὸ χῶμα της ἐδηλητηριάσθηκε ἀπὸ τὸ ἀλάτι, ποὺ ἄφηνε ἡ θάλασσα, καὶ ἡ ζωὴ τῶν χωρικῶν ἦτο σκληρή.

— Εύρεθήκαμε σὲ τόπο ἄχρηστο, ἔλεγαν οἱ χωρικοί. Εἴμαστε πτωχοὶ ἀπὸ τὸ ἀλάτι. Ἀλλὰ ποιός μπορεῖ νὰ τὰ βάλῃ μὲ τὴ θάλασσα;

Μιὰ ἡμέρα ὅμως ὁ ἀγροφύλακας εἶδε νὰ ἔρχεται στὴν ἔρημη καὶ ἀλμυρὴ πεδιάδα μας ἐνα αὐτοκίνητο. Κατέβηκαν τρεῖς ἀνθρώποι. Ἐπερπατοῦσαν ἐπάνω - κάτω καὶ ὠμιλοῦσαν σὲ ξένη γλώσσα.

“Εγονάτισαν καὶ ἄρχισαν νὰ σκάβουν τὴ γῆ. “Ἐνας ἀπ’ αὐτοὺς ἔτριψε τὸ χῶμα ἀνάμεσα στὰ δάκτυλά του καὶ ὑστερα τὸ ἐδοκίμασε στὸ στόμα του. “Ἐνας ἄλλος ἔβγαλε ἀπὸ τὴ σάκκα του κάτι μικρὰ κουτάκια καὶ τὰ ἐγέμισε μὲ χῶμα. ‘Ο τρίτος ἐφαίνετο σὰν Ἑλληνας, ἔτσι ἔδειχνε τὸ σῶμά του καὶ ἡ φορεσιά του.

Τὴν ἡμέρα ἐκείνη οἱ ξένοι ἔφυγαν. Γρήγορα ὅμως ξαναγύρισαν στὸ χωριό μας. Ἡσαν Ἀμερικανοὶ μὲ τὸ διερμηνέα των. “Οταν οἱ χωρικοὶ ἐμαζεύθηκαν στὴν πλατεῖα, οἱ ξένοι τοὺς ἐξήγησαν, πῶς ἡ ἄγονη καὶ ἀλμυρὴ πεδιάδα μας θὰ μποροῦσε νὰ μᾶς δίνῃ μεγάλη ἐσοδεία ρυζιοῦ.

Στὴν ἀρχὴ κανεὶς δὲν ἐπίστευσε σὲ ὅ,τι ἄκουσε. “Οταν ὅμως ἄρχισαν μερικοὶ τὴ δοκιμαστικὴ καλλιέργεια, ἐβεβαιώθηκαν πώς ἥτο αὐτὸ δυνατό.

“Ετσι ἔγιναν ἐδῶ οἱ ὁρυζῶνες, ποὺ βλέπετε γῦρό σας.

106. Η ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ

Αὔριο είναι Πρωτομαγιά. Οι άνθόκηποι είναι στίς δόξες των. Οι γλάστρες είναι γεμάτες και άνθισμένες. Οι τριανταφυλλιές, οι βιολέττες, οι γαρυφαλλιές, όλα, φορτωμένα άνθούς, εύωδιάζουν.

Τὰ παιδιὰ εἶναι στὸν κῆπο καὶ καμαρώνουν τὰ λουλούδια τους.

‘Η Ἐλενίτσα ἔτοιμάζει ἔνα στεφάνι ἀπὸ τριαντάφυλλα καὶ ὁ Κωστάκης ἀπὸ βιολέττες καὶ γαρύφαλλα. Πλέκουν τὰ λουλουδένια στεφάνια καὶ σιγοτραγουδοῦν τὰ τραγούδια τοῦ Μάη.’

— Καὶ τοῦ χρόνου, παιδιά! ἀκούσθηκαν δυὸς γε-

λαστὲς φωνές. Ἡσαν οἱ μαννοῦλες τῶν παιδιῶν, ποὺ παρακολουθοῦσαν ἀπὸ τὸ παράθυρο.

Τὸ πρωὶ τῆς Πρωτομαγιᾶς τὰ παιδιὰ ἐμαζεύθηκαν στὸ σχολεῖο, ἔτοιμα γιὰ νὰ πᾶνε περίπατο στὴν ἔξοχή. Τὰ παιδιὰ τῆς πρώτης εἶχαν μιὰ καλὴ ίδέα. Ἔκαμαν ἀπὸ τὴν παραμονὴ στεφάνια ἀπὸ τριαντάφυλλα καὶ γαρύφαλλα καὶ τὰ ἐπρόσφεραν σ' ὅλες τὶς τάξεις νὰ τὰ κρεμάσουν. Ἐπῆγαν ὅλα μαζὶ καὶ στὴν τρίτη τάξι. Ἐπρόσφεραν ἐκεῖ ἔνα ὡραῖο στεφάνι καὶ εὐχήθηκαν:

— Καὶ τοῦ χρόνου μὲ ύγεια καὶ πρόοδο.

“Ολα τὰ παιδιὰ τῆς τρίτης ἔχειροκρότησαν τὰ καλὰ μικρὰ παιδάκια καὶ ὁ δάσκαλος τότε τοὺς εἶπε:

a'0

Λουλούδια μᾶς χαρίζετε, παιδάκια,
στῶν λουλουδιῶν τὴν ὄμορφη γιορτή,
λουλούδια σεῖς, τί ἄλλο ἀπὸ ἀνθάκια
εἶναι γεμάτη ἥ ἀθώα σας ψυχή;

Κι ἐμεῖς εὐχές σᾶς δίνουμε τρανές,
νὰ βρῆτε λουλουδένια τὴ ζωή,
νὰ ζήσετε ζωὴ μέσ' τὶς χαρές,
κάτω ἀπ' τοῦ Θεοῦ μας τὴ στοργή. 0.

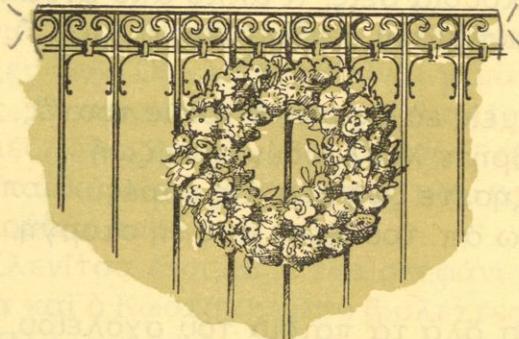
“Ἐπειτα ὅλα τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου, κρατῶντας τὰ φαγητά τους, ξεκινοῦν τραγουδῶντας τὰ τραγούδια τοῦ Μαῖου.

Γέλια καὶ τραγούδια γέμιζουν οἱ δρόμοι, οἱ πεδιάδες καὶ οἱ πλαγιές τῆς ἔξοχῆς.

Παντοῦ ἀντικρύζουν τὴν πλούσια βλάστησι τοῦ δάσους. Στὴν ἀναπνοὴ τῶν παιδιῶν φθάνει ἔνα γλυκὸ ἄρωμα, ποὺ βγαίνει ἀπὸ τ' ἀμέτρητα ἀγριολούλουδα.

Κρυμμένα τὰ πουλάκια μέσα στὰ φουντωτὰ κλαδιά τῶν δένδρων τοῦ δάσους κελαῖδοῦν τὴν Ἀνοιξι. Τὸ ρυάκι χάνεται μουρμουρίζοντας μέσα στὰ θεόρατα πλατάνια. Ἐπάνω στὰ γέρικα πλατάνια σκαρφαλώνει ὁ κισσὸς καὶ ἡ ἀγράμπελη. Στὸ κρυσταλλένιο νερὸ τῆς πηγῆς σβήνουν τὰ παιδιά τὴ δίψα τους.

Τὰ παιδιά ἐμάζεψαν λουλούδια στὴν ἔξοχή, ἐπλεξαν στεφάνια καὶ ἐγύρισαν τὸ βράδυ στὰ σπίτια τους, μὲ χαρούμενα τραγούδια καὶ φορτωμένα ἀπὸ μυρωδᾶτα ἀγριολούλουδα.

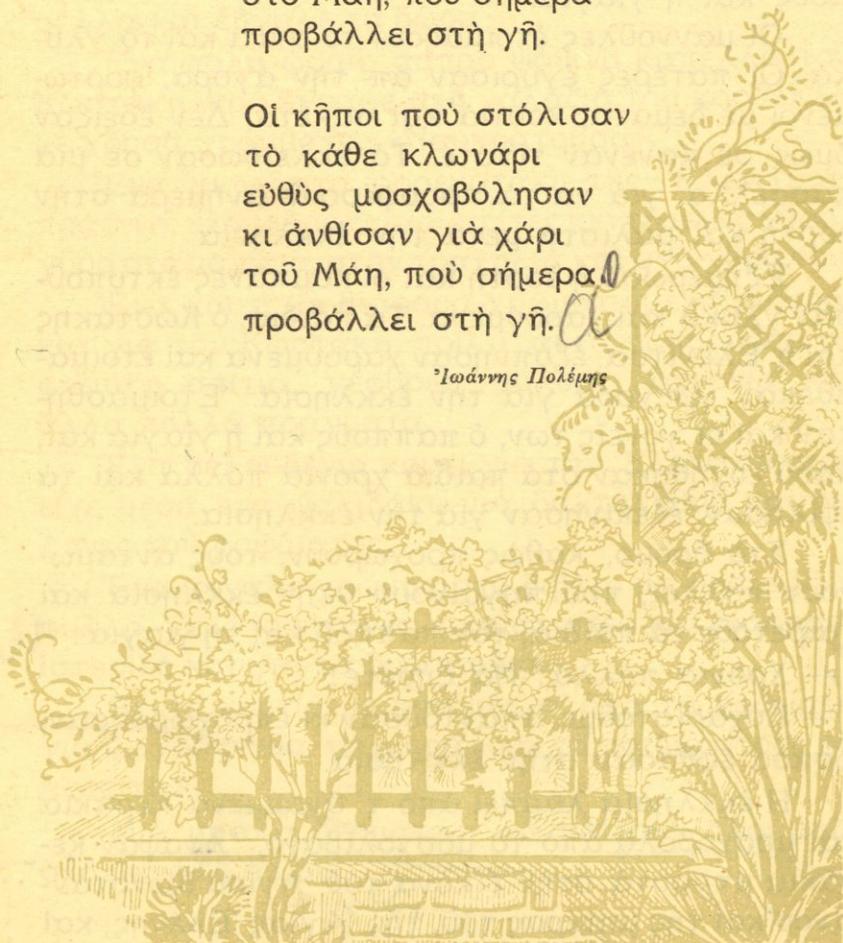
α
ο

107. ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ

Λουλούδια ᄂς διαλέξωμε
καὶ ρόδα καὶ κρίνα
κι ἐλάττε νὰ πλέξωμε
στεφάνια μ' ἔκεινα
στὸ Μάη, ποὺ σήμερα
προβάλλει στὴ γῆ.

Οἱ κῆποι ποὺ στόλισαν
τὸ κάθε κλωνάρι
εὐθὺς μοσχοβόλησαν
κι ἀνθίσαν γιὰ χάρι
τοῦ Μάη, ποὺ σήμερα
προβάλλει στὴ γῆ. α

Ιωάννης Πολέμης

a

108. Η ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑΚΗ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΕΝΙΤΣΑΣ

Ήλθε ή έορτή του 'Αγίου Κωνσταντίνου και τής 'Αγίας 'Ελένης.

'Από τήν παραμονή γίνονται προετοιμασίες, γιατὶ ἔορτάζει ὁ Κωστάκης, ή 'Ελενίτσα, ὁ παπποῦς καὶ ἡ γιαγιά.

Οἱ μαννοῦλες ἔτοιμάζουν τὸ σπίτι καὶ τὰ γλυκά. Οἱ πατέρες ἔγύρισαν ἀπ' τήν ἀγορά, φορτωμένοι μὲ δέματα, κουτιὰ καὶ πακέτα. Δὲν ἔδειξαν δῆμως σὲ κανέναν τίποτε. Τὰ ἐκλείδωσαν σὲ μιὰ κασσέλλα, γιὰ νὰ τὰ προσφέρουν ἀνήμερα στήν έορτὴ καὶ μάλιστα μετὰ τὴν ἐκκλησία.

'Εξημέρωσε ή έορτὴ καὶ οἱ καμπάνες ἔκτυπούσαν γλυκά καὶ χαρούμενα. Τὰ παιδιά, ὁ Κωστάκης καὶ ἡ 'Ελενίτσα, ἔξυπνησαν χαρούμενα καὶ ἔτοιμασθηκαν γρήγορα γιὰ τὴν ἐκκλησία. 'Ετοιμάσθηκαν καὶ οἱ γονεῖς των, ὁ παπποῦς καὶ ἡ γιαγιά καὶ, ἀφοῦ εὐχήθηκαν στὰ παιδιά χρόνια πολλὰ καὶ τὰ ἐφίλησαν, ἔξεκίνησαν γιὰ τὴν ἐκκλησία.

Στὸ δρόμο, καθὼς προχωροῦν, τοὺς ἀνταμώνουν πολλοί, ποὺ πηγαίνουν στήν ἐκκλησία καὶ χαιρετοῦν τὰ παιδιά, τὸν παππού καὶ τὴ γιαγιά:

a.0 — Χρόνια πολλά! Νὰ ζήσετε!

— Εὐχαριστοῦμε, ἀπαντοῦσαν κι ἐπροχωροῦσαν, ὥσπου ἔφθασαν στήν ἐκκλησία.

'Η ἐκκλησία λάμπει ἀπὸ τ' ἀγαμμένα κεράκια καὶ μοσχοβολᾶ ἀπὸ τὸ μοσχολίβανο. "Αναψαν κεράκια μπροστὰ στήν εἰκόνα τοῦ 'Αγίου Κωνσταντίνου" καὶ τῆς μητέρας του, τῆς 'Αγίας 'Ελένης, καὶ

άσπάσθηκαν τὴν εἰκόνα, κάμνοντας τὸ σταυρό τους.

Οἱ εἰκόνες ἦσαν στολισμένες μὲ τριαντάφυλλα. • 0

Ο ψάλτης ἔψαλλε μὲ τὴ λυγερή καὶ ἀπαλὴ φωνή του καὶ ὁ παπᾶς ἐθυμιάτιζε στὴν Ὁραία Πύλη.

Μετὰ τὴ λειτουργία ἐγύρισαν στὸ σπίτι, ὅπου εἶπαν τὰ χρόνια πολλὰ ὁ ἔνας στὸν ἄλλον.

Τότε ὁ πατέρας τοῦ Κωστάκη ἀνοιξε τὴν κασέλλα καὶ ἔβγαλε τὰ δῶρα:

Ἐνα πολὺ ὡραῖο ἄσπρο ψάθινο καπέλλο τοῦ Κωστάκη, ποὺ ἔγραφε στὴ γαλάζια του κορδέλλα μὲ χρυσᾶ γράμματα: «Ναυκρατοῦσα».

Ἐνα μεταξωτὸ φορεματάκι τῆς Ἐλενίτσας, πράσινο, μὲ κίτρινες μαργαρίτες κεντημένες γῦρο - γῦρο στὰ μανίκια, στὴν τραχηλιὰ καὶ στὸ γῦρό του.

Ἐνα κουτὶ μὲ διάφορα χρωματισμένα σιδεράκια γιὰ τὸν Κωστάκη, ποὺ μ' αὐτὰ ἡμποροῦσε νὰ φτειάξῃ σπίτια, γέφυρες, μύλους, βαγόνια καὶ ἄλλα πολλὰ πράγματα.

Ἐνα βελουδένιο κουτὶ γιὰ τὴν Ἐλενίτσα, ποὺ εἶχε μέσα ἔνα ψαλιδάκι, μιὰ δακτυλήθρα καὶ βελόνες τοῦ ραψίματος.

Ἐνα μεγάλο χρωματιστὸ βιβλίο μὲ ὡραῖο ἔξωφυλλο, γεμάτο εἰκόνες χρωματιστὲς καὶ διάφορες Ιστορίες καὶ γιὰ τὰ δυὸ παιδιά.

Πέντε κουτιὰ μὲ μπογιές σ' ὅλα τὰ χρώματα γιὰ ζωγράφισμα, νὰ μοιράσουν τὰ παιδιὰ στοὺς φίλους των.

Μιὰ μπάλα δερμάτινη, νὰ παίζουν ὅλοι μαζὶ στὸ μεγάλο ἄλωνι.

~~Ο~~ Δυὸς καραμοῦζες, πολλὲς ὡραῖες χρωματιστὲς
ζωγραφιές καὶ ὀκτὼ μπαλόνια χρωματιστά.

"Υστερα ἔβγαλε μιὰ ὡραία κίτρινη ποδίσσα μὲ
γαλάζια φιογκάκια στοὺς ἄμους καὶ στὴ ράχι, τὸ
δῶρο γιὰ τὴ Βασιλικούλα. Καὶ ἔνα ζευγάρι κόκ-
κινα πέδιλα ὀλοκαίνουργια γιὰ τὸ Φώτη.

"Επειτα ἔβγαλε ὡραῖες παντοῦφλες γιὰ τὸν
παπποῦ καὶ ἔνα ζευγάρι τῆς γιαγιᾶς τσόχινες,
μὲ πολύχρωμα κεντήματα.

Καθὼς ἔκοιτοῦσαν τὰ ὡραῖα δῶρα, ἀρχισαν νὰ
ἔρχωνται ἐπισκέψεις.

"Ηλθαν οἱ φίλοι τῶν παιδιῶν μὲ τοὺς γονεῖς
των. "Η Ἀγγελικούλα, ἡ Σοφούλα, ἡ Ἀνθούλα, ὁ
Μῆτσος, ὁ Νίκος, ὁ Γιώργος, ὁ Δῆμος, ἡ Βασιλι-
κούλα καὶ ὁ Φώτης καὶ ἔφεραν μάλιστα καὶ γλυ-
κίσματα.

- Χρόνια πολλά, Κωστάκη!
- Χρόνια πολλά, Ελενίτσα!
- Νὰ ζήσετε!
- Νὰ ζήσῃ ὁ παπποῦς καὶ ἡ γιαγιά σας!
- Νὰ σᾶς ζήσουν!, ἔλεγαν στοὺς γονεῖς των.

"Τότε τὰ παιδιά ἔφεραν καὶ ἔδειξαν τὰ δῶρά
των καὶ ἔμοιρασαν καὶ τὰ δῶρα στοὺς φίλους των.
"Ολοι ἐπῆραν κάτι. "Αλλος μπογιές, ἄλλος ζω-
γραφιές, ἄλλος καραμοῦζα, ἄλλος μπαλόνι."

"Η Βασιλικούλα ἐπῆρε τὴν ὡραία της ποδιά
καὶ ὁ Φώτης τὰ κόκκινα πέδιλα.

"Όλη ἡ σάλα ἐγέμισε χαρούμενες φωνές.

Στὴν αὐλή, δίπλα στὴ βρύση, κάτω ἀπὸ τὴ με-
γάλη ἀχλαδιά, ἥτο στρωμένο ἔνα μακρὺ - μακρὺ

τραπέζι. Ἐκεῖ ἐκάθησαν καὶ οἱ προσκεκλημένοι,
ἔφαγαν ὅλοι μαζὶ καὶ διεσκέδασαν.

Ἐπειτα τὰ παιδιά ἔμαζεύθηκαν κάτω ἀπὸ τὸ
δροσερὸ ύπόστεγο καὶ ἔπαιξαν μὲ τὰ καινούργια
παιγνίδια τους καὶ ἐκαμάρωναν τὰ δῶρά των.

Ἡ Βασιλικούλα ἔφόρεσε τὴν καλὴν ποδιά, ποὺ
τῆς ἔχάρισε ἡ Ἐλενίτσα, καὶ ἥτο ὅλο καμάρι. Ἐ-
φίλησε πολλὲς φορὲς τὴν Ἐλενίτσα καὶ τῆς εἶπε
πάλι:

— Σ' εὐχαριστῶ, Ἐλενίτσα μου, νὰ ζήσῃς χίλια
χρόνια.

Καὶ ὁ Φώτης ἔφόρεσε τὰ πέδιλά του καὶ εἶπε:

— Εὐχαριστῶ, Κωστάκη μου.

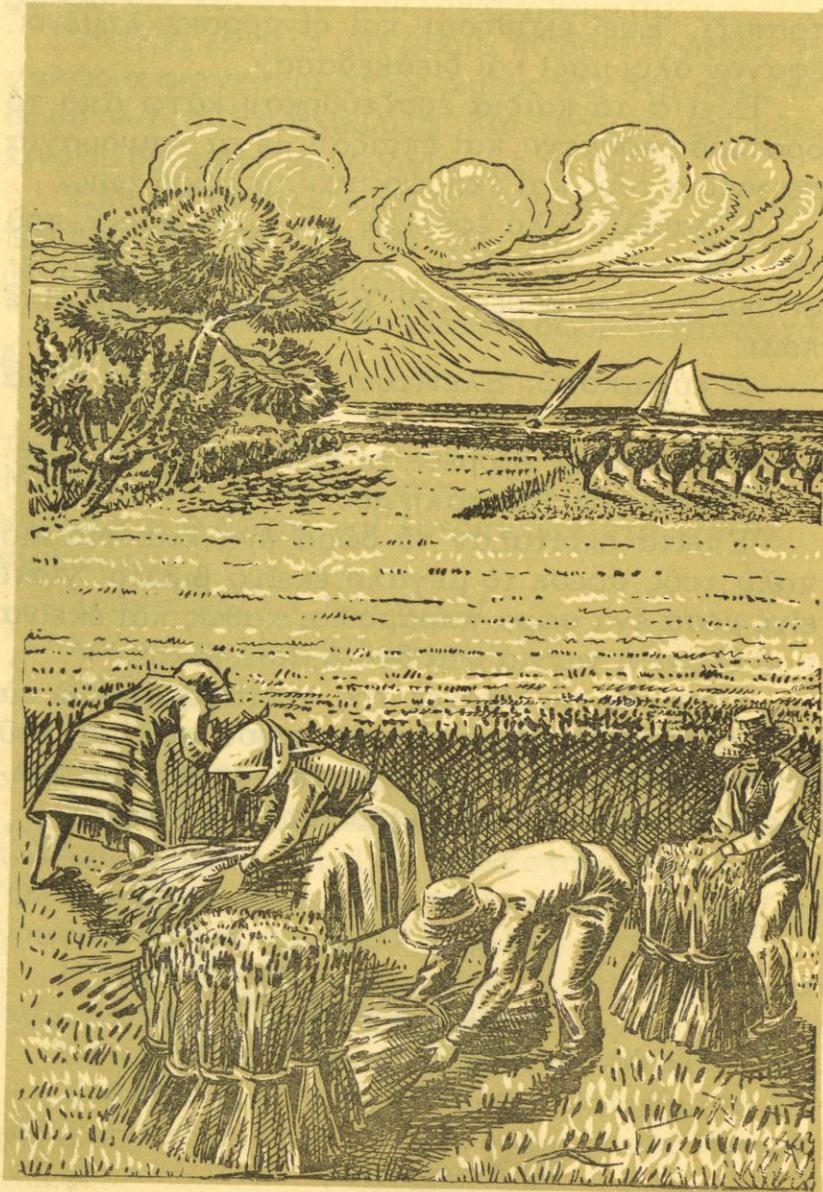
Ἐπειτα ἐκοίταξαν τὰ δῶρα ἔνα ἔνα. Μὰ πιὸ
πολὺ τοὺς ἄρεσε τὸ μεγάλο ἐκεῖνο βιβλίο, γιατὶ
εἶχε μέσα ἔνα σωρὸ παραμύθια, καθὼς καὶ ἐκεῖνα
ποὺ ἔλεγε ἡ γιαγιά στὰ δυὸ ἔξαδελφάκια.

Εἶχε καὶ τὶς εἰκόνες τῆς πεντάμορφης μὲ τὰ
ώραια γαλανὰ μάτια καὶ τὰ χρυσᾶ μαλλιά, τοῦ
βασιλόπουλου μὲ τὸ μακρύ του σπαθί καὶ πολ-
λὲς - πολλὲς ἄλλες χρωματιστὲς ζωγραφιές.

9

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Καλοκαίρι, Θεοῦ χαρά!

Τὰ δένδρα εἶναι γεμάτα μὲ ώριμα φροῦτα. Ἡ θάλασσα ἐγαλήνεψε τώρα καὶ ἔχουν ἀρχίσει τὰ μπάνια καὶ οἱ περίπατοι μὲ τὶς βάρκες.

Οἱ ἔξοχὲς ἐγέμισαν ἀπὸ γέλια καὶ χαρές. Ὁ θερισμὸς εἶναι στὶς δόξες του καὶ προχωρεῖ κανονικά τὸ ἀλώνισμα.¹⁰

Ἄφθονία ἀπὸ ντομάτες, ἄγγούρια, μελιτζάνες, βερύκοκκα, ροδάκινα, σταφύλια, σταφίδες, ἀχλάδια, σῦκα, πεπόνια, καρπούζια. Τὰ φροῦτα αὐτὰ πρέπει νὰ τὰ τρώγωμε γινωμένα καὶ πολὺ καθαρά, ἀν θέλωμε νὰ ἔχωμε καλὴ ύγεια.

Οἱ ἀσθενικοὶ καὶ οἱ κουρασμένοι ἀνθρώποι πρέπει νὰ πηγαίνουν τὸ καλοκαίρι στὰ ψηλὰ δασωμένα καὶ δροσερὰ βουνά, γιὰ νὰ ξεκουρασθοῦν καὶ ν' ἀποκτήσουν νέες δυνάμεις.

Ο τραγουδιστὴς τοῦ καλοκαιριοῦ, ὁ τζίτζικας, γεμίζει τὸν ἀέρα μὲ τὰ ἀτέλειωτα τραγούδια του.

Οἱ γεωργοὶ θερίζουν καὶ ἀλωνίζουν. Σκουπίζουν τὸν τίμιο ἴδρωτα ἀπὸ τὸ μέτωπό τους, καὶ τραγουδοῦν χαρούμενα τραγούδια.

Καὶ οἱ θερίστριες, μὲ τὰ μανδήλια τους τὰ λευκά, θερίζουν μὲ τὰ δρεπάνια τῶν τὸ σιτάρι, τὸ κριθάρι, τὴ σίκαλη, τὴ βρώμη καὶ τραγουδοῦν χαρούμενες. "Αλλοι δένουν τὸ σιτάρι χερόβιολα καὶ ἔπειτα μεγάλα δεμάτια καὶ τὰ κουβαλοῦν δίπλα στ' ἀλώνια, ὅπου κάνουν μεγάλες θημωνιές. Κάνουν τὸ σιτάρι ἢ τὸ κριθάρι θημωνιές, γιὰ νὰ ἡμποροῦν νὰ ιὸ σκεπάσουν εὔκολα, ἀν ξεσπάσῃ καμμιὰ

ἀπὸ τὶς ἔξαφνικὲς μπόρες τοῦ καλοκαιριοῦ, ποὺ δροσίζουν καὶ φέρνουν ἀνακούφισι στὴν πλάσι.

Κατὰ τὸ καλοκαίρι εἰναι εὐχάριστες οἱ ἐκδρομὲς στὰ παραθαλάσσια μέρη καὶ στὰ ψηλὰ βουνά.

Κοντὰ στὴ θάλασσα θὰ χαρῇ ὁ ἄνθρωπος τὶς δύμορφιές τοῦ ἀπεράντου γαλάζιου νεροῦ.

Στὰ βουνὰ θὰ χαρῇ ἀλλοῦ τὶς δασωμένες καὶ ἀλλοῦ τὶς γυμνὲς πλαγιές τους. Ἐλλοῦ τὶς σουβλερές βουνοκορφές τους. Ἐλλοῦ τὶς ψηλὲς ἡ χαμηλὲς ραχοῦλες μὲ τὶς κρύες βρυσοῦλες, ποὺ αἰώνια ζοῦν ἔκει στὴ μοναξιά τους καὶ δροσίζουν τὸν τόπο.

Καὶ στὰ λειβάδια βασιλεύει ἡ χαρὰ τὸ καλοκαίρι. Ἔκει οἱ βοσκοὶ κουρεύουν τὰ πρόβατα, κάνουν τὰ τυριά, τὰ βούτυρα καὶ χαίρονται τὶς χάρες τοῦ βουνοῦ.

102. ΣΤΟ ΒΟΥΝΟ ΚΑΙ ΣΤΗ ΣΤΑΝΗ

Μιὰ καλοκαιριάτικη ἡμέρα ὁ κύρ-Δημήτρης ἔξυπνησε τὸν Κωστάκη καὶ τὴν Ἐλενίτσα πολὺ πρωΐ καὶ οἱ τρεῖς τους ἀνέβηκαν σιγὰ στὸ βουνό. Ἔκει τοὺς εἶχε καλέσει στὴ στάνη του νὰ τοὺς φιλοξενήσῃ ὁ μπάρμπα-Χρῖστος, ὁ ξακουσμένος πρωτοταέλιγγας.

Πόσο εὐχάριστη ἦτο ἔκείνη ἡ διαδρομή! Ἐπερνοῦσαν ἀνάμεσα ἀπὸ πανύψηλα ἴλατα καὶ ἀπὸ καταπράσινες λαγκαδιές. Ἀπὸ τὰ τρυφερὰ βλαστάρια τῶν θάμνων ἐστάλαζε ἡ πρωΐνη δρο-

σιά. Τὰ κουδούνια τῶν προβάτων μαζὶ μὲ τὸ κελάδημα τῶν πουλιών ἔταιριαζαν μιὰ ύπέροχη καὶ εὐχάριστη μουσική.

‘Ο τσέλιγγας, μαζὶ μὲ τὴ χαριτωμένη κόρη του, τὴ Διαμάντω, ἐπερίμεναν πιὸ πέρα ἀπὸ τὴ στάνη τοὺς καλεσμένους, γιὰ νὰ τοὺς προφυλάξουν ἀπὸ τὰ τσοπανόσκυλλα.

— Καλῶς τους, εἶπε ὁ μπάρμπα-Χρῖστος, ὅταν εἶδε τὸν κὺρ-Δημήτρη καὶ τὰ παιδιὰ νὰ πλησιάζουν.

— Καλῶς σᾶς βρήκαμε, ἀπάντησε ὁ κύρ-Δημήτρης.

— Μὲ δροσιὰ ἥρθατε. Φαίνεται ἑξύπνησαν γρήγορα τὰ παιδιά, συνέχισε ὁ μπάρμπα-Χρῖστος.

— Ἐξυπνήσαμε' πολὺ πρωΐ, ἀπάντησαν μὲ μιὰ φωνὴ τὰ παιδιά.

‘Ο μπάρμπα-Χρῖστος ἐπῆρε στὴν ἀγκαλιά του τὸν Κωστάκη, ἥ Διαμάντω ἐπῆρε τὴν Ἐλενίτσα καὶ ὅλοι μαζὶ ἐβάδιζαν γιὰ τὶς καλύβες.

— Μέεεε! μέεε! μέ! ἀκούοντο τὰ βελάσματα τῶν προβάτων, ποὺ ἔβοσκαν στὰ γῦρο λειβάδια.

Κάθε τσοπάνης, ἀκουμπισμένος στὴν ἀγκλίτσα του, ἐφύλαγε ἔνα κοπάδι πρόβατα. Τὸν ἔβοηθοῦσε καὶ ἔνας μεγάλος σκύλλος.

— Χούμ! χούμ! χούμ! ἀντηχοῦσαν οἱ βραχνὲς φωνὲς τῶν σκύλλων ἀπὸ τὶς ραχοῦλες καὶ τὰ ψηλώματα.

Μακριὰ ἀκούεται ἥ γλυκειὰ φλογέρα κάποιου τσοπάνη, ποὺ τὴ συνώδευαν ταιριασμένα τὰ ἄρμονικὰ κουδούνια τῶν προβάτων.

• ① Πλησιάζουν τώρα στὶς καλύβες. Σὲ μιὰ πε-

διάδα είναι μερικές πέτρινες στρούγκες. Ἐκεῖ οἱ τσοπάνηδες ἀρμέγουν τὰ πρόβατα καὶ γεμίζουν κάτι μεγάλους κάδους, ποὺ τὶς λέγουν καρδάρες, μὲ τὸ παχύτατο γάλα.

Ἄπὸ μιὰ μεγάλη καλύβα βγαίνει μιὰ καθαρο-
ντυμένη νοικοκυρά, πρόσχαρη καὶ γεμάτη καλω-
σύνη. 10

— Καλῶς ὥρισατε..., εἶπε ντροπαλὰ καὶ ἔχαιρέ-
τησε τὸν κύρ-Δημήτρη, ἐφίλησε τὸν Κωστάκη καὶ
τὴν Ἐλενίτσα καὶ ὅλοι μαζὶ ἐμπῆκαν σὲ μιὰ εὐρύ-
χωρη καλύβα.

Ήτο κατακάθαρη καὶ ἔλαμπε ἀπὸ νοικοκυρο-
σύνη. Μαλακές μάλλινες κουβέρτες μὲ ὡραῖα χρώ-
ματα ἦσαν στρωμένες. Ἐκεῖ ἐξεκουράσθηκαν, ἐφα-
γαν καὶ ἐκοιμήθηκαν τὸ μεσημέρι.

Τὸ ἀπόγευμα ἐπεσκέφθηκαν τὸ «Τυροκομεῖο». Ἁτο ἔνα πολὺ μεγάλο ἰσόγειο σπίτι, ποὺ ἔχρησί-
μευε καὶ γιὰ ἀποθήκη τῆς στάνης. Σὲ δυὸ μεγάλα
καζάνια ἔβραζαν τὸ γάλα καὶ τὸ ἀνακάτευαν μὲ
μεγάλες ξύλινες κουτάλες. Ἐπειτα τὸ ἐπηζαν
τυρὶ. Τὸ ἔβαζαν σὲ μεγάλα τυρόπανα καὶ τὸ ἐκρε-
μοῦσαν γιὰ νὰ στραγγίσῃ τὸ νερό.

Τὸ νερὸ ποὺ ἔβγαινε ἀπὸ τὸ τυρὶ τὸ ἔβραζαν
καὶ ἔβγαζαν ἀπὸ αὐτὸ τὴ μυζήθρα.

Πιὸ πέρα, μέσα σ' ἔνα κάδο στενὸ καὶ ψηλό,
ἐκτυποῦσαν μ' ἔνα ξύλο μακρὺ τὸ γάλα, ποὺ ἦτο
μέσα, καὶ ἔβγαζαν τὸ βούτυρο. Πιὸ πέρα ἐπηζαν τὸ
γιαούρτι.

Τὰ παιδιὰ ἔχόρτασαν ἀπὸ φρέσκο τυρὶ, ἀπὸ
φρέσκη μυζήθρα καὶ ἀπὸ βουνήσιο γιαούρτι.

— Εύλογία Θεοῦ εἶναι, παιδιά, τὰ πρόβατα, εἶπε δὲ κύρ-Δημήτρης. Μᾶς δίδουν τὸ γάλα, τὸ τυρί, τὸ βούτυρο, τὸ μαλλί, τὸ κρέας, τὰ δέρματα, τὸ λίπασμα.

— Θησαυρὸς εἶναι, συμπλήρωσε ὁ τσέλιγγας. Τὰ ἔχει εὐλογήσει ὁ Θεός. Δοξασμένο νὰ εἶναι τὸ ὄνομά Του.

Τὸ βραδάκι ὁ κύρ-Δημήτρης καὶ τὰ παιδιά ἀπεχαιρέτησαν τὸν φιλόξενον τσέλιγγα, τὴν καλὴ καὶ φιλόξενη γυναικούλα του καὶ τὴ χαριτωμένη κορούλα του, τὴ Διαμάντω, καὶ ἐγύρισαν στὰ σπίτια τους.

111. ΟΙ ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΠΕΡΝΟΥΝ ΑΠΟ ΤΟ ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙ

‘Ητο μιὰ ἡμέρα ὅμορφη, ποὺ ἐπρομηνοῦσε τὴ χαρὰ καὶ τὸν ἐνθουσιασμό.

Στὴν αὐλὴ τοῦ σχολείου τὰ παιδιὰ ἥσαν ὅλα μαζευμένα καὶ ντυμένα μὲ τ’ ἄσπρα τους γιορτινὰ φορέματα. Ἐκρατοῦσαν ὅλα τὶς γαλανόλευκες σημαιούλες τους, ποὺ τὶς ἐφύλαγαν γιὰ κάθε ἐθνικὴ ἑορτή. Μιλούσαν ζωηρά.

— Απὸ χθὲς δὲ Διευθυντὴς τοῦ Σχολείου τοὺς εἶχε δώσει τὴ χαρούμενη εἰδησι, πῶς οἱ Βασιλεῖς θὰ ἐπερνοῦσαν ἀπὸ τὸ δημόσιο δρόμο, ποὺ πηγαίνει πρὸς τὸ Κεφαλοχώρι. Τὰ παιδιὰ θὰ κατέβαιναν στὴ διασταύρωσι νὰ χαιρετήσουν τὸ Βασιλιά, τὴ Βασίλισσα καὶ τὸν Διάδοχο.

Τὰ παιδιὰ χαρούμενα ἔξεκίνησαν. “Οταν ἔφθασαν στὸ ὡρισμένο μέρος, παρατάχθηκαν στὴ γραμμὴ καὶ ἐπερίμεναν μὲ καρδιοκτύπι. Ἡσαν ἐκεῖ μα-

ζεμμένοι καὶ πολλοὶ χωρικοὶ μὲ τὸν Πρόεδρο τῆς Κοινότητος.

Τὸ αὐτοκίνητο ἔφθασε καὶ ἐσταμάτησε. Μεγάλη χαρὰ ἀστραψε διὰ μιᾶς στὰ πρόσωπα τῶν παιδιῶν, ποὺ ἐκοιτοῦσαν περίεργα. Μ' ἐνθουσιασμὸς καὶ συγκίνησι ἔζητωκραύγαζαν οἱ μεγάλοι.

Οἱ Βασιλεῖς κατέβηκαν ἀπὸ τὸ αὐτοκίνητο μὲ τὸν Διάδοχο. Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Σχολείου προσφώνησε τοὺς Βασιλεῖς καὶ τὰ παιδιὰ ἔψαλαν τὸν Ἐθνικὸν "Γυμνο.

Ἡ Ἐλενίτσα προσέφερε στὴ Βασίλισσα μιὰν ὥραία ἀνθοδέσμη ἐκ μέρους τοῦ Σχολείου καὶ τοῦ Χωριοῦ καὶ τῆς ἐφίλησε τὸ χέρι. Ἡ Βασίλισσα τῆς ἔχαϊδεψε τὰ μαλλιά, τὴν ἐφίλησε καὶ ἔχαιρέτησε ὅλα τὰ παιδιὰ μ' ἐνα θερμὸ χαιρετισμό. Πατρικὰ ἔχαιρέτησε τὰ παιδιὰ κι ὁ Βασιλιάς μὲ τὸν Διάδοχο.

Ἔτο αὐτὴ μιὰ μεγάλη στιγμή, ποὺ ἔζησαν τὰ παιδιὰ καὶ οἱ χωρικοί. Οἱ Βασιλεῖς ἐμπῆκαν πάλι στὸ αὐτοκίνητο κι ἔφυγαν συνοδευόμενοι ἀπὸ τὶς χαρούμενες ζητωκραυγές ὅλων.

10

Σὲ μιὰ μικρὴ πόλι τῆς Λυδίας, στὴ Μικρὰ Ασία, ἔζοῦσε στὰ παλιὰ χρόνια μιὰ ὅμορφη κόρη, ποὺ τὴν ἔλεγαν Ἀράχνη. Ἀπὸ μικρὴ ἡ Ἀράχνη εἶχε μείνει ὀρφανή. Τὸ δνομά της ἦτο ξακουστό, ὅχι μόνο γιὰ τὴν περίφημη ὅμορφιά της, ἀλλὰ καὶ γιατὶ ξεπερνοῦσε ὅλες τὶς γυναῖκες, ἀκόμη καὶ τὶς Νεράϊδες, στὴν ὑφαντικὴ τέχνη. 10

Ἡτο μάλιστα μιὰ διάδοσις, πῶς τῆς εἶχε διδάξει τὴν ὑφαντικὴ τέχνη καὶ τὸ κέντημα ἡ Ἰδια ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ, ἡ θεὰ τῆς σοφίας. Αὐτὸ δωμας δὲν τὸ παρεδέχετο μὲ κανένα τρόπο ἡ Ἀράχνη. Πολὺ συχνὰ ἔλεγε θυμωμένα:

— Δὲν ἔμαθα ἐγὼ τὴν τέχνη μου ἀπὸ τὴ θεὰ Ἀθηνᾶ. "Αν θέλῃ ἡ θεά, ἀς ἔλθη νὰ μετρηθῇ μαζί μου.

Ἡ Ἀθηνᾶ ἄκουσε τὰ ὑπερήφανα λόγια τῆς Ἀράχνης καὶ ἐθύμωσε. Μεταμορφώθηκε σὲ μιὰ γριούλα μὲ κάτασπρα μαλλιὰ καὶ ἐμπῆκε στὸ φτωχόσπιτο τῆς Ἀράχνης.

— Κόρη μου, λέγει στὴν Ἀράχνη, ἔμαθα τὰ ὑπερήφανα λόγια σου καὶ σὲ συμβουλεύω, σὰν γριὰ ποὺ είμαι, νὰ εἰσαι ταπεινὴ ἀπέναντι στὴ θεά, νὰ ζητήσης μάλιστα συγχώρησι γιὰ τὰ ὑπερήφανα λόγια σου.

Τρέμοντας ἀπὸ τὸ θυμό της ἡ Ἀράχνη ἐπέταξε τὴ σαῖτα της καὶ λέγει στὴ γριά:

— Τὶς συμβουλές, γερόντισσα, νὰ τὶς φυλάξῃς γιὰ τὴν κόρη σου. "Αν θέλῃ ἡ θεά, ἀς ἔλθη νὰ μετρηθῇ μαζί μου!

Σὰν ἄκουσε αὐτὰ τὰ λόγια ἡ κόρη τοῦ Διός, ἡ Ἀθηνᾶ, ἔχασε τὴν ύπομονή της.

— ‘Η Ἀθηνᾶ εἶναι ἐδῶ, κοπέλλα μου! ἐφώναξε δυνατά καὶ ἐστάθηκε μπροστά στὴν Ἀράχνη μὲ τὴν ἀληθινὴ θεῖκὴ μορφή της.

Οἱ Νεράϊδες καὶ οἱ ἄλλες γυναικες, ποὺ ἔτυχε νὰ εύρεθοῦν μπροστά, ἔγονάτισαν ἀμέσως καὶ ἐπροσκύνησαν τὴ θεά. Μόνο ἡ Ἀράχνη δὲν ἔκουνήθηκε ἀπὸ τὴ θέσι της.

Σὲ λίγο ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ἡ Ἀράχνη ἐκάθισαν μπροστά στοὺς ἀργαλειούς. Ἡ Ἀθηνᾶ ὕφαινε καὶ ἐκεντοῦσε τὸ βράχο τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὸν ἀγῶνα της μὲ τὸν Ποσειδῶνα. Ὁ Ποσειδῶν ἐκτυποῦσε μὲ τὴ θεόρατη τρίαινά του τὸ βράχο, ἀπ’ ὅπου ἀνέβλυζε νερό. Ἡ Ἀθηνᾶ ἐκτυποῦσε μὲ τὸ κοντάρι της τὸ ἄκαρπο ἔδαφος καὶ ἐφύτρωνε ἡ ἐλιά. Ολόγυρα οἱ δώδεκα θεοί, μὲ τὸν Δία στὴ μέση, γεμάτοι ἀπὸ θεῖκὸ μεγαλεῖο, παρακολουθοῦσαν τὴ διαμάχη τῆς Ἀθηνᾶς μὲ τὸν Ποσειδῶνα.

Ἡ Ἀράχνη πάλι ὕφαινε καὶ ἐκεντοῦσε ὠραίες εἰκόνες, στὶς ὅποιες ὅμως προσπαθοῦσε νὰ περιπαίζῃ τοὺς θεούς, καὶ μάλιστα τὸν Δία, τὸν ὅποιον ἐκεντοῦσε ἄλλοτε μεταμορφωμένον σὲ ταῦρο, ἄλλοτε σὲ κύκνο καὶ ἄλλοτε σὲ χρυσῆ βροχή.

Ἡ Ἀθηνᾶ δὲν ἤμπόρεσε νὰ εὕρῃ κανέναψεγάδι στὴν τέχνη τῆς Ἀράχνης· τὴν ἐξώργισε ὅμως ἡ ἀσέβειά της πρὸς τὸν πατέρα τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τρέμοντας ἀπὸ τὸ θυμό της ἐκτύ-

πησε στὸ μέτωπο τὴν Ἀράχνη μὲ τὴ σαῖτα τῆς.
Οὐδὲ Κάτι σὰν τρέλλα ἔπιασε τὴν Ἀράχνη ἀπ' τὸ
θεῖκὸ ἐκεῖνο κτύπημα καὶ ἀπελπισμένη ἐτύλιξε
στὸ λαιμὸ τῆς θηλειὰ μ' ἔνα σχοινὶ καὶ ἐκρεμά-
σθηκε.

· Η θεὰ τὴν ἐλυπήθηκε, τὴν κατέβασε ἀπὸ τὴ
θηλειά, τὴν ἐρράντισε μ' ἔνα μαγικὸ ὑγρὸ στὸ μέ-
τωπο καὶ ἐξαφανίσθηκε.

· Απὸ τότε ἡ ἀνόητη καὶ φαντασμένη Ἀράχνη
μεταμορφώθηκε σ' ἔνα μικρούτσικο καὶ ἄσχημο ἔν-
τομο, ποὺ ἐξακολουθεῖ νὰ κρέμεται καὶ νὰ ὑφαίνῃ
πάντα τὸ λεπτὸ καὶ τεχνικὸ πανί της.

113. Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΕΝΤΟΜΩΝ

¶ α

Μιὰ ἡμέρα, ὁ πατέρας τοῦ Κωστάκη ἐγύρισε
στὸ σπίτι ἀπὸ τὴν ἀγορὰ φορτωμένος δέματα, κου-
τιὰ καὶ πακέτα.

· Ο Κωστάκης καὶ ἡ Ἐλενίτσα ἔτρεξαν καὶ τοῦ
ἐπῆραν μερικὰ κουτιὰ ἀπὸ τὰ χέρια. · Ο κὺρ-Δημή-
τρης ἔφερε ἀπὸ τὴν ἀγορὰ δῶρα καὶ γλυκίσματα
γιὰ ὅλους, καὶ τὰ ἔχαρισε στὸν καθένα.

· "Υστερα ἄνοιξε ἔνα μακρὺ κουτὶ καὶ ἔβγαλε
ἀπὸ μέσα ἔνα παράξενο ἐργαλεῖο, σὰν μικρὸ κα-
νονάκι, καὶ εἶπε:

— Νά, καὶ ὁ ἔχθρὸς τῶν ἐντόμων.

· "Ολοὶ ἐκοίταξαν μὲ μεγάλη περιέργεια αὐτὸν
τὸν πράσινο τενεκεδένιο σωλῆνα, ποὺ πίσω του

είχε ξένα ξύλινο χέρι και έμπρός του μιά τρυπίτσα μικρή και ξένα τενεκεδένιο κουτάκι κολλημένο σπάνω.

— "Α! ή τρόμπα! έφωναξαν τὰ παιδιά.

— "Η καταστροφή τῶν έντομων! εἶπε ὁ πατέρας.

Και ἀμέσως ἐγέμισε τὸ ἔργαλεῖο μὲ «Ντὶ ντὶ τί», ποὺ είχε φέρει σ' ξένα μπουκάλι. "Εξω ἀπὸ τὸ μπουκάλι ἥσαν γραμμένα κάτι ξένα γράμματα.

— Φλίτ είναι αὐτό, πατέρα; ἐρώτησε ὁ Κωστάκης μὲ περιέργεια.

— "Οχι, παιδί μου, είναι ξένα νέο ἀμερικάνικο φάρμακο, ἀνώτερο ἀπὸ τὸ φλίτ. Λέγεται «ντὶ ντὶ τί» και σκοτώνει ὅλα τὰ ξέντομα. Ἀκόμη και μικρὰ ζῷα, ὅπως τὰ ποντίκια.

Και ἀμέσως ἄρχισε νὰ ραντίζῃ παντοῦ. "Εβγαινε ἀπὸ τὴ μικρὴ μπροστινὴ τρυπίτσα μπουχός, σὰν μικρὸ συννεφάκι, και ὅπου ἥτο καμμιὰ μυῖγα, ἔπεφτε εὔθυς κάτω ψόφια.

— Εμύριζε δύμως λιγάκι σὰν βενζίνη ἢ νέφτι.

— Δὲν μυρίζει ώραία, εἶπε ἡ Ἐλενίτσα.

— "Οχι και πολὺ ώραία, ἀποκρίθηκε ὁ κύρ-Δημήτρης, ἀλλὰ δὲν βλάπτει καθόλου σὲ μᾶς.

— Καλύτερα λίγη τέτοια μυρωδιά, εἶπε ἡ μητέρα της, παρὰ ἡ ἐνόχλησις ἀπὸ τὶς βρωμερὲς μυῖγες.

— Πρέπει ὅλες οἱ νοικοκυρές εἶπε πάλι ὁ πατέρας τοῦ Κωστάκη, νὰ πάρουν ἀπόφασι, νὰ πολεμήσουν αὐτὸν τὸν κακὸ ἔχθρο, τὴ μυῖγα.

— Τόσο κακὸ κάνει; ἐρώτησε ὁ Κωστάκης.

— Ναι, παιδί μου. Αύτή κουβαλά στά πόδια της καὶ στά πτερά της ὅλες τὶς ἀρρώστειες τοῦ κόσμου. Κάθεσαι στὸ τραπέζι καὶ τρώγεις ἥσυχα τὸ φαγητό σου. "Ἐρχεται ἐκεῖ ἡ μυῖγα, κάθεται λίγο στὸ ψωμί σου καὶ πετᾶ πάλι. Ἐπάνω στὸ ψωμί σου, ποὺ ἔκάθησε, ἄφησε χίλια μικρόβια. Ἐσὺ τρώγεις τὸ ψωμὶ καὶ τὰ μικρόβια, χωρὶς νὰ ξεύρῃς τίποτα, μπαίνουν στὸ στομάχι σου. Σὲ λίγες ἡμέρες ἀρρωσταίνεις καὶ ἡ μητέρα σου σκέπτεται στενοχωρημένη: «Ποῦ τὴν ἐκόλλησε αὐτὴ τὴν ἀρρώστεια τὸ παιδί μου;»

Καὶ ὁ γιατρὸς λέγει :

— Τὶς ἀρρώστειες τὶς μεταδίδουν οἱ μυῖγες, τὰ κουνούπια καὶ τὰ διάφορα ζωῦφια. Σκοτώνετε τοὺς φοβεροὺς ἔχθρούς, τὰ ἔντομα καὶ τὰ ζωῦφια.

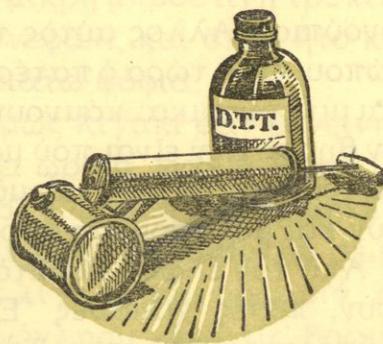
— Καὶ τὰ κουνούπια; "Αλλος αὐτὸς τρομερὸς ἔχθρὸς τοῦ ἀνθρώπου, εἶπε τώρα ὁ πατέρας τῆς Ἐλενίτσας. "Ας εἶναι μικρούτσικα· κάμνουν μεγάλο κακό, σὰν νὰ ἥσαν θηρία. Δὲν εἶναι ποὺ μᾶς πίνουν τὸ αἷμα καὶ μᾶς χαλοῦν τὸν ὕπνο, ὅταν μᾶς τσιμποῦν, ἀλλὰ μᾶς δίνουν καὶ μιὰ τρομερὴ ἀρρώστεια: τὸν ἐλώδη πυρετό. Ἀπὸ τὸν ἐλώδη πυρετὸ ἡ ἐλονοσία, ὅπως τὸν λέγουν, πόσες χιλιάδες Ἐλληνες καὶ Ἐλληνόπουλα ὑπέφεραν ἀλλοτε! Τώρα εύτυχῶς ὠλιγόστευσαν τὰ κρούσματα τῆς ἐλονοσίας, γιατὶ τὰ θαυμάσια αὐτὰ ἔντομοκτόνα μᾶς ἥλθαν ἀφθονα ἀπ' τὸ ἔξωτερικό. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ σκοτώνωμε μὲ προθυμία τὰ κουνούπια καὶ νὰ προφυλαγώμαστε στὸ κρεβάτι μας μὲ κουνουπιέρες.

— Καὶ δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ξεχνᾶμε, γιὰ τὴν καθαριότητα καὶ τὴν ύγεια μας, τοὺς δέκα μεγάλους κανόνες, εἶπε ὁ πατέρας τοῦ Κωστάκη.

— Ποιούς, πατέρα; ἐρώτησε ὁ Κωστάκης.

— Αντὶ νὰ σᾶς τοὺς εἰπῶ ἔγω, νομίζω πὼς πρέπει νὰ τὸ συζητήσετε στὸ σχολεῖό σας καὶ νὰ τοὺς εὔρετε μὲ τὰ ἄλλα παιδιά.

Τὴν ἄλλη ἡμέρα ἡ τάξις εἶχε συζήτησι γῦρο ἀπὸ αὐτὸ τὸ θέμα καὶ εύρηκαν δέκα ύγιεινόὺς κανόνες. Μπορεῖτε καὶ σεῖς νὰ κάμετε τὸ ἵδιο;

10

114. Ο ΨΑΡΑΣ

— Ψάρια! φρέσκα ψάρια! ἀκούσθηκε ὁ ψαρᾶς
ἀπὸ τὸ δρόμο.

— Τρέχα, Ἐλενίτσα, καὶ φώναξέ τον, εἶπε ἡ μητέρα τῆς Ἐλενίτσας.

Κοντός, κόκκινος, μὲ παλιὰ ροῦχα, ξυπόλυτος,
μὲ γυρισμένα τὰ πανταλόνια καὶ μ' ἔνα σκούρο
μανδήλι γῦρο στὸ λαιμό του, ὁ ψαρᾶς ἐκρατοῦσε
ἔνα πανέρι γεμάτο ψάρια.

— Θὰ πάρετε ψάρια, μικρούλα μου; ἐρώτησε μὲ
τὴ χονδρή του φωνή.

— Πέρασε στὴν αὐλή, εἶπε ἡ Ἐλενίτσα.

— Τί ψάρια ἔχεις; ἐρώτησε ἡ μητέρα τῆς Ἐλενίτσας.

— Νὰ πάρης μπαρμπούνια, κυρία, λέγει ὁ ψαρᾶς,
εἶναι πολὺ φρέσκα.

Δὲν εἶχε ἀκόμη καλὰ - καλὰ ἀκουμπήσει τὸ πα-

νέρι καὶ νά καὶ ή γάτα, ποὺ ἐπλησίασε νὰ τὰ ἐπιθεωρήσῃ.

— Ψίτ, ψίτ, Λουλούκα, τῆς ἔκαμε ή Ἐλενίτσα, καὶ τὴν ἔδιωξε.

Στὸ πανέρι ήσαν λογιῶν - λογιῶν ψάρια.

Εἶχε μπαρμπούνια μεγάλα κόκκινα, τσιπούρες στακτόμαυρες μὲ ἀσημένια κοιλιά, λιθρίνια τριανταφυλλένια, σαφρίδια μὲ τὸ χρυσὸν γαζὶ στὸ πλάγιον. Τὰ μάτια των ἐμαύριζαν, τὰ σπάραχνά των ἐκοκκίνιζαν, ἐμοσχοβολοῦσαν θάλασσα.

Ἐβαλε στὴ ζυγαριά του καὶ ἔζύγισε κάμποσα μπαρμπούνια.

Ἡ μητέρα τῆς Ἐλενίτσας τὰ ἔβαλε σὲ μιὰ λεκάνη, ἐπλήρωσε τὸν ψαρᾶ καὶ, ἅμα ἔφυγε ἐκεῖνος, εἶπε:

— Ἐλα, Ἐλενίτσα, νὰ τὰ καθαρίσωμε.

• a

115. ΣΤΗΝ KOYZINA

Ἐπήγαν μαζὶ στὴν κουζίνα. ቩ μητέρα τῆς Ἐλενίτσας ἐπῆρε ἔνα ψάρι στὸ χέρι, τὸ ἐκράτησε ἀπὸ τὴν οὐρὰ καὶ εἶπε:

— Ετσι θὰ τὸ ξύσης μὲ τὸ μαχαίρι, νὰ βγοῦν τὰ λέπια. Μὲ προσοχή, νὰ μὴν κοπῆς.

Ἡ Ἐλενίτσα ἐπῆρε τὸ ψάρι καὶ ἄρχισε νὰ τὸ ξελεπίζῃ.

- Γιατί τὰ ἔχουν τὰ λέπια, μητέρα; ἔρωτησε.
- Εἰναι τὸ φόρεμά των, ἀποκρίθηκε ἡ μητέρα τῆς. Γλιστροῦν ἔτσι εὕκολα μέσα στὸ νερό.
- Νά το, τὸ ἐκαθάρισα! εἶπε σὲ λίγο ἡ Ἐλενίτσα, δείχνοντάς το.

— Τώρα να κόψης τὰ πτερύγιά του, ἔτσι, ἔδειξε ἡ μητέρα της.

‘Η μητέρα τὰ ἔκοψε καὶ ἡ Ἐλενίτσα εἶπε:

— Τὸ καημένο, πῶς θὰ ἔκολυμβοῦσε γρήγορα-γρήγορα μέσα στὴ θάλασσα μὲ τὰ τέσσερα πτερύγιά του.

— Καὶ μὲ τὴν οὐρά του, ποὺ τὴν ἔχει σὰν τιμόνι, ἐπρόσθεσε ἡ μητέρα.

Καὶ σὲ λίγο εἶπε:

— Κοίταξε τώρα, θ' ἀνοίξω τὴν κοιλιά του. Κοίτα τὸ στομάχι του καὶ τὰ ἔντερά του.

— Τί τρώγουν, μητέρα; ἐρώτησε ἡ Ἐλενίτσα.

— Τὸ μπαρμπούνι τρώγει μικρὰ ζουζουνάκια, ποὺ χώνονται στὸ βυθὸ τῆς θάλασσας. Βουτᾶ λοιπὸν τὸ στόμα του μέσα στὸν ἄμμο καὶ ψάχνει. Γι' αὐτὸ ἔχει καὶ βοῦρκο πολλὲς φορὲς στὰ ἐντόσθιά του.

— Γιὰ Ἰδές, μητέρα, κάτω ἀπὸ τὸ σαγόνι του!

— Ὡ, αὐτὰ εἶναι τὰ μουστάκια του. Τώρα νά, θὰ βγάλω καὶ τὰ σπάραχνά του, βλέπεις;

α Καὶ λέγοντας αὐτὰ ἐτράβηξε τὰ κόκκινα σπάραχνα, σὰν μικρὰ στρογγυλὰ κτενάκια.

— Αὐτὰ εἶναι τὰ πνευμόνια των, εἶπε. Μ' αὐτὰ ἀναπνέει ἀέρα μέσα ἀπὸ τὸ νερό.

“Υστερα, καθὼς ἐκαθάριζε ἐνα ἄλλο, εἶπε:

— Ὡ, γιὰ Ἰδές, αὐτὸ ἔχει καὶ αύγά. Ιδές! αὐτὸ τὸ ἀσπρο πρᾶγμα, ποὺ βλέπεις, εἶναι χιλιάδες μικρούτσικα αύγα κολλημένα μαζὶ τὸ ἐνα μὲ τὸ ἄλλο.

— Τόσο μικρούλια;

— Ναί, ἀπὸ αὐτὰ βγαίνουν ψαράκια μικρούλια σὰν τὸ κεφάλι τῆς καρφίτσας καὶ σιγά-σιγά μεγαλώνουν.

‘Αφοῦ τὰ ἐκαθάρισαν καλά δύλα, τὰ ἔπλυναν μὲ ἄφθονο νερὸν καὶ ἔρριξαν ἐπάνω ἀρκετὸν ἀλάτι.
‘Υστερα ἡ μητέρα τὰ ἔβαλε μέσα στὸ φανάρι καὶ τὸ ἔκλεισε καλά, γιατὶ ἡ γάτα δὲν ἦτο καθόλου ἥσυχη. ’Αφοῦ ἔφαγε τὰ ἐντόσθια, ποὺ τῆς ἔρριξαν, ἐγύριζε ὀλοένα ἐκεῖ στὰ πόδια των νιαουρίζοντας ἀδιάκοπα.

— Θὰ ἔτοιμάσωμε τώρα νὰ βράσωμε τὰ φασολάκια, εἰπε ἡ μητέρα, καὶ τὰ ψάρια θὰ τὰ τηγανίσωμε, ὅταν πλησιάζῃ τὸ μεσημέρι, γιὰ νὰ εἶναι ζεστὰ στὸ τραπέζι.

“Υστερα ἔπλυναν καὶ οἱ δυὸ τὰ χέρια τους, ἔβγαλαν τὶς ποδιές τῆς κουζίνας καὶ ἐπῆγαν μέσα νὰ συγυρίσουν τὸ σπίτι.

‘Η Ἐλενίτσα γεμάτη εύχαριστησι ἔλεγε ἀπὸ μέσα της:

— Πόσο θὰ εύχαριστηθῇ ὁ πατέρας τὸ μεσημέρι, ποὺ θὰ τοῦ εἰπῶ, ὅτι ἐβοήθησα τὴ μητέρα!

116. Η ΓΩΝΙΑ ΤΟΥ ΜΕΤΑΞΟΣΚΩΛΗΚΟΣ

‘Ο Κωστάκης, τὸ κουτὶ μὲ τὸν κουκουλόσπορο, ποὺ τοῦ εἶχε δώσει ὁ κύρ-Θάνος στὴν πόλι, τὸ ἔφερε στὸ δάσκαλό του. Κι ἐκεῖνος τὸν ἔτακτοποίησε σὲ μιὰ γωνιά τοῦ σχολείου, σὲ ράφια, ποὺ τὴν ὠνόμασαν «Γωνιά τοῦ μεταξοσκώληκος». ‘Η γωνιά αὐτὴ ἐτραβούσε κάθε μέρα τὰ παιδιά.

— Κάθε ἡμέρα, ἀπὸ τότε ποὺ ἐβγῆκαν τὰ σκουληκάκια ἀπὸ τὰ αὐγά, τὰ παιδιά τοὺς ἐκουβαλοῦ-

σαν μουρόφυλλα κι αύτά ἔτρωγαν ἀχόρταγα καὶ ἐμεγάλωναν! Μὲ μεγάλη περιέργεια παρακολουθοῦσαν, ὅσα παιδιὰ δὲν εἶχαν ίδει ἄλλη φορὰ μεταξοσκώληκα, τὸ μεγάλωμά του καὶ τὶς ἀλλαγές του.

Καὶ νά τί ἔγραψαν στὴν ἔκθεσί τους :

«Ἐπλησίαζαν οἱ ἡμέρες τῆς ἀλλαγῆς. Οἱ μεταξοσκώληκες ἐσήκωναν τὸ κεφάλι καὶ ἔμεναν ἀκίνητοι 24 ὥρες. Καὶ τότε ἔσκαζε τὸ δέρμα τους κι ἔβγαιναν ἀπὸ μέσα μεγαλύτεροι. Ἀμέσως ξανάρχιζαν τὸ φαγητό. Κάθε ἡμέρα ἐμεγάλωναν καὶ πιὸ πολὺ, ὥσπου ἔγιναν σκουλήκια χονδρὰ σὰν τὸν δείκτη τοῦ χεριοῦ μας. Εἶχαν περάσει πέντε ἡλικίες μέσα σὲ 32 ἡμέρες. Κι ἔνα πρωΐ μερικὰ ἐσταμάτησαν νὰ τρῶνε.

— Θέλουν κλαδί, νὰ πλέξουν τὸ κουκούλι τους, ἔλεγαν τὰ παιδιά.

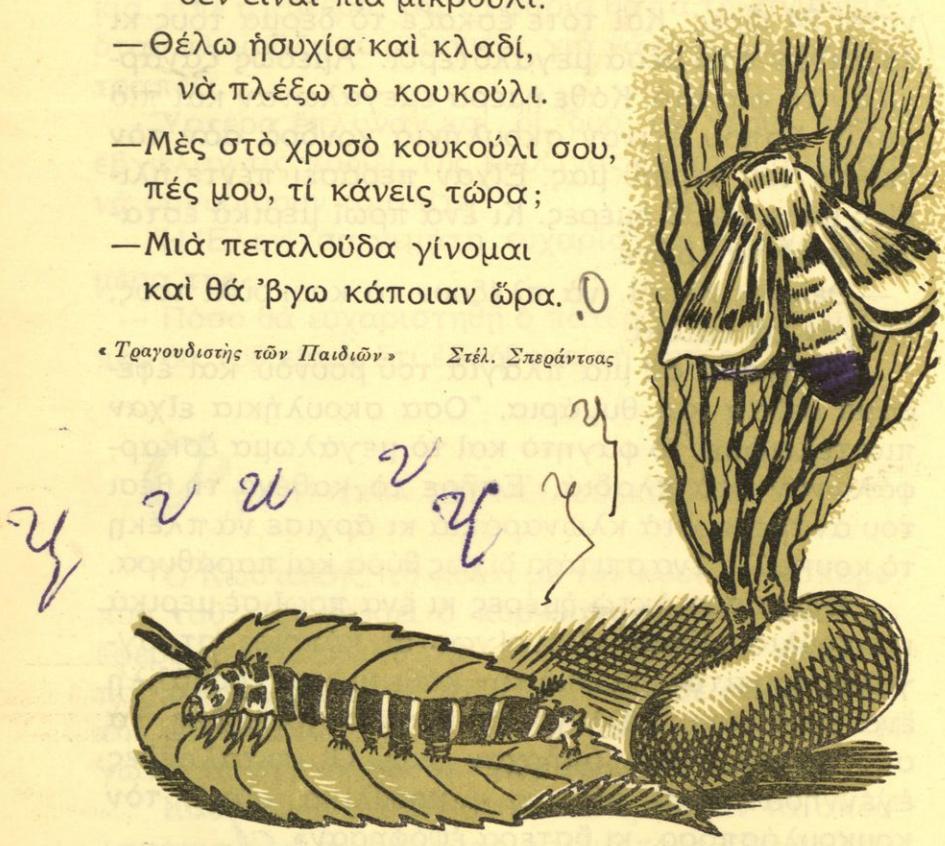
Ἐπήγαμε σὲ μιὰ πλαγιὰ τοῦ βουνοῦ καὶ ἐφέραμε ρείκια καὶ θυμάρια. Ὅσα σκουλήκια εἶχαν πιὰ τελειώσει τὸ φαγητὸ καὶ τὸ μεγάλωμα ἐσκαρφάλωναν στὰ κλαδιά. Ἐπῆρε τὸ καθένα τὴ θέσι του ἀνάμεσα στὰ κλωναράκια κι ἄρχισε νὰ πλέκῃ τὸ κουκούλι, ἔνα σπιτάκι δίχως θύρα καὶ παράθυρα.

Ἐπέρασαν ὀκτὼ ἡμέρες κι ἔνα πρωΐ σὲ μερικὰ κουκούλια εἴδαμε ν' ἀνοίγωνται κάποιες στρογγυλὲς τρυπίτσες κι ἀπὸ τὴν κάθε μιὰ νὰ προβάλλῃ ἔνα κεφαλάκι. Σὲ λίγο ἔβγῆκαν πεταλοῦδες. Τὰ σκουληκάκια δὲν ύπῆρχαν πιά. Οἱ πεταλοῦδες ἐγέννησαν κάτι κίτρινα μικρούλικα αύγα, τὸν κουκουλόσπορο, κι ὑστερα ἐψόφησαν».

117. Ο ΜΕΤΑΞΟΣΚΩΛΙΚΑΣ

- Μικρὲ μεταξοσκώληκα,
τί θέλεις νὰ σοῦ στείλω ;
- Θέλω τῆς ἀσπρης τῆς μουριᾶς
νὰ φάω ἐγὼ τὸ φύλλο.
- Τώρα τί θές ; Τὸ σῶμά σου
δὲν εἶναι πιὰ μικρούλι.
- Θέλω ἡσυχία καὶ κλαδί,
νὰ πλέξω τὸ κουκούλι.
- Μὲς στὸ χρυσὸ κουκούλι σου,
πές μου, τί κάνεις τώρα ;
- Μιὰ πεταλούδα γίνομαι
καὶ θά βγω κάποιαν ὥρα.

«Τραγουδιστὴς τῶν Παιδιῶν» Στέλ. Σπεράντσας

118. ΞΥΠΝΑΕΙ ΜΕ ΤΗΝ ΑΥΓΟΥΛΑ

Ξυπνάει μὲ τὴν αύγούλα
κι ἀπάνω εὐθὺς πετιέται,
πλένεται, συγυριέται
καὶ βγαίνει στὴν αὔλη.

Χρυσῆ νοικοκυρούλα
ἔχει δουλειές νὰ κάμη
καὶ πρέπει νὰ προκάμη,
νὰ μὴ σταθῇ στιγμή.

Τ' ἄνθη της νὰ ποτίσῃ,
τὶς κότες νὸ ταΐσῃ,
τὸ σπίτι νὰ σκουπίσῃ
νὰ φτειάξῃ τὸ φᾶτι.

Τὰ ροῦχα ν' ἀερίσῃ,
παντοῦ νὰ συγυρίσῃ,
νὰ ράψῃ, νὰ κεντήσῃ,
γεμάτη προκοπή.

“Ομως τόσο μικρούλα
πῶς ὅλα τὰ πρόφταίνει ;
Σὲ τόσους κόπους μπαίνει
παιδάκι τόσα δά ;

Δὲν εἶναι μοναχούλα,
βοηθάει τὴ μητέρα
κι ἔτσι τὰ βγάζουν πέρα
οἱ δυό τους μιὰ χαρά.”

‘Απὸ δὲ τῷρα ἐγίνοντο ἔτοιμασίες στὸ σχολεῖο, γιὰ τὴν ἑορτὴν τῶν ἔξετάσεων. Ἡ μεγάλη αὐλὴ τοῦ σχολείου εἶναι ὀλοκάθαρη καὶ σημαιοστολισμένη. Ἐχει στηθῆ ἐκεῖ μιὰ πρόχειρη σκηνὴ καὶ μπροστά της εἶναι τὰ καθίσματα.

Στὰ πρῶτα καθίσματα κάθεται ὁ παπᾶς τῆς ἐνορίας, ὁ Δήμαρχος καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι. Οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ διδασκάλισσες ὑποδέχονται μὲ χαρὰ τοὺς γονεῖς τῶν παιδιῶν καὶ τοὺς τοποθετοῦν στὰ καθίσματα.

Στὴ μεγάλη αἴθουσα τοῦ σχολείου εἶχε ὄργανωθῆ ἡ “Ἐκθεσις τοῦ Σχολείου.” Οταν τελειώσῃ ἡ ἑορτὴ, ὅλος ὁ κόσμος θὰ περάσῃ νὰ τὴν ἐπισκεφθῆ.

“Οταν ἐγέμισε ἡ αὐλὴ ἀπὸ κόσμο, ἀρχισε ἡ ἑορτή.

Μιὰ ὁμάδα παιδιῶν ἔψαλε μιὰ ὠραία προσευχὴ. “Ἄλλη μιὰ ὁμάδα ἀπήγγειλε ποιήματα, ἄλλη ἐπαιξε κωμῳδίες καὶ δραματάκια. Οἱ μικρὲς τάξεις ἔκαμαν γυμναστικὴ καὶ παιγνίδια.

“Ἐνα παιδὶ τῆς Πέμπτης ἀπεχαιρέτησε μὲ ὠραία λόγια τὰ παιδιὰ τῆς “Ἐκτης, ποὺ ἐτελείωναν τὸ σχολεῖο, καὶ ἔνα παιδὶ τῆς “Ἐκτης ἀπήντησε μὲ λόγια συγκινητικά.

“Ο Κωστάκης καὶ ἡ ‘Ἐλενίτσα καὶ πολλὰ ἄλλα παιδιὰ συγκινήθηκαν καὶ ἔκλαψαν. Ἐθυμήθηκαν ὅτι τὰ παιδιὰ τῆς “Ἐκτης ἀγαποῦσαν πάντοτε τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς ἐβοηθοῦσαν καὶ τοὺς ἐπρόσεχαν στὶς ἐκδρομὲς καὶ ὅπου ἀλλοῦ ἔχρειάζετο.

“Ἐπειτα ἡ ‘Ἐλενίτσα ἀπήγγειλε τὸ ποίημα:

Τοῦ χωρισμοῦ μας τώρα
έσήμανεν ἡ ὥρα.
Μὲ παράπονο σοῦ λέει
ἡ ψυχούλα μας καὶ κλαίει :

— Σχολειό ἀγαπημένο,
σχολειό μας τιμημένο,
θὰ μείνῃς στὴν ψυχή μας
ῶς τὴ στερνὴ πνοή μας.

Ποτὲ δὲν σὲ ξεχνοῦμε,
ποτὲ δὲν λησμονοῦμε,
Χριστὸς καὶ ἡ Πατρίδα
τιμόνι μας κι ἐλπίδα!

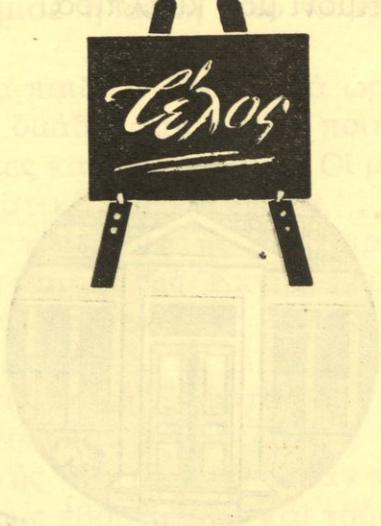
*Τανάγρα
Τανάγρα*

SAC

Κι δέ Κωστάκης συμπλήρωσε :

Καὶ στῆς ζωῆς τὸ δρόμο τὸ γοργὸ^ν
έσένα θά χωμε, σχολειό μας, δόηγὸ^ν
καὶ τὸ Χριστό μας πάντα τιμονιέρη,
μέσ' στὸ λιμάνι τῆς γαλήνης νὰ μᾶς φέρῃ!

Τέλος ἔψαλαν τὰ παιδιὰ τὸν Ἐθνικὸ "Υμνο,
ἐπέρασσαν μὲ τὴ σειρὰ καὶ ἐφίλησαν τὸ χέρι τοῦ
δασκάλου των καὶ ἡ ἑορτὴ μαζὶ μὲ τὴ σχολικὴ πε-
ρίοδο ἐτελείωσαν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

	Σελ.
1. 'Η Αύγούλα	5
2. 'Ο Κωστάκης καὶ ἡ Ἐλενίτσα	7
3. "Ανοιξέ τὸ σχολεῖο	9
4. Ξαναγυρίζω στὸ σχολεῖό (<i>ποίημα</i>)	11
5. Τὸ σχολεῖο τοῦ Χωριοῦ	12
6. Τὸ μικρὸ σχολεῖο (<i>ποίημα</i>)	15
7. 'Η καθαριότητα εἰναι μισὴ ἀρχοντιά	16
8. Τὸ πρῶτο μάθημα	17
9. 'Ο γυρισμὸς ἀπὸ τὸ σχολεῖό (<i>ποίημα</i>)	20
10. Μιὰ ἄλλη προσευχὴ	21
11. 'Η ζωὴ στὴν ἔξοχὴ	22
12. Μαθάινουν κολύμπι	26
13. "Αλλα παιγνίδια	29
14. 'Η δυμορφὴ χώρα	36
15. Τὸ φθινόπωρο	38
16. Τί ἔμαθαν τὰ παιδιά γιὰ τὸν τζίτζικα	41
17. Τὰ παιδιά εἶδαν φίδι γιὰ πρώτη φορὰ	43
18. Τὰ παιδιά εἶδαν τὸν σκαντζόχοιρο	48
19. 'Ο τρύγος	50
20. Τὸ τσιριτρό (<i>ποίημα</i>)	52
21. Τὸ πάτημα τῶν σταφυλιῶν	53
22. 'Η ἑορτὴ τοῦ πατέρα	55
23. Στὴν ἐκκλησία	57
24. 'Η Κυριακὴ (<i>ποίημα</i>)	61
25. 'Η ἑορτὴ τῆς Σημαίας μας	62
26. 'Η Σημαία (<i>ποίημα</i>)	63
27. Μιὰ δύμιλία γιὰ τὴ Σημαία μας	64
28. 'Ἐπισκέψεις	66
29. 'Η φθινοπωρινὴ 'Εθνικὴ 'Εορτὴ	70
30. 'Εμπρόδες (<i>ποίημα</i>)	73
31. Οἱ νικηταὶ τοῦ Σαράντα (<i>πατριωτικὸς διάλογος</i>)	74
32. Πῶς ἐπῆρε τὸ δνομα ἡ Ἀθήνα μας	78
33. Πρωτοβρόχια	81
34. 'Η σπορὰ	84
35. Στὸ περιβόλι τοῦ κύρ-Γιάννη	85
36. 'Ο στάβλος	88

	Σελ.
37. Ἡ κούνια	89
38. Ὁ πατέρας τοῦ Κωστάκη	91
39. Ἡ καμπάνα τοῦ χωριοῦ (<i>ποίημα</i>)	92
40. Τὸ πέσιμο τῶν φύλλων	94
41. Τὸ κυνήγι	95
42. Τὸ θάρρος τοῦ σπουργίτη	97
43. Μιὰ χαριτωμένη οἰκογένεια	98
44. Τὰ γατάκια (<i>ποίημα</i>)	100
45. Κάρρο φορτωμένο	101
46. Μιὰ ἐκδρομὴ στὸ Κεφαλοχώρι	103
47. Ἡ θυσία τῆς Ἰφιγενείας	105
48. Ὁ δεκάλογος τοῦ σχολείου	108
49. Οἱ παροιμίες γιὰ τὸ φθινόπωρο	110

ΧΕΙΜΩΝΑΣ

50. Χειμῶνας (<i>ποίημα</i>)	113
51. Ὁ χειμῶνας	114
52. Ἀλκυονίδες ἡμέρες	115
53. Δήμητρα καὶ Περσεφόνη	116
54. Οἱ τρεῖς ἀδελφοῦλες	119
55. Ἡ ἔλια (<i>ποίημα</i>)	121
56. Ὁ Συνεταιρισμὸς τοῦ Χωριοῦ	122
57. Ἡ ἐργασία	124
58. Ὁ ταχυδρόμος	126
59. Ὁ Λαθούρης εὐρίσκει τὸν ἀφέντη του	129
60. Κοντά στὸ τζάκι	131
61. Ἀπὸ τὴ λυγαριά καὶ τὸ ἄχυρο χρυσάφι	133
62. Τὸ ναυτόπουλο	136
63. Τὸ ναυτόπουλο (<i>ποίημα</i>)	138
64. Χριστούγεννα	139
65. Τὰ κάλαντα τῶν Χριστουγέννων	140
66. Ἡ ἕορτὴ στὸ σχολεῖο	142
67. Τὸ προσκύνημα τῶν Μάγων	144
68. Χριστούγεννα (<i>ποίημα</i>)	148
69. Τί εἶπε ὁ δάσκαλος γιὰ τὴ βασιλόπιττα	149
70. Ἡ κλῶσσα	151
71. Ἡ κλῶσσα εἶναι καλὴ μητέρα	153
72. Πετεινὸς (<i>ποίημα</i>)	155
73. Οἱ παροιμίες τοῦ χειμῶνα	153
74. Χιόνι στὸ χωριό	158
75. Χιονοπόλεμος (<i>ποίημα</i>)	159

Σελ.

76. Τὰ παιδιά πηγαίνουν στὴν πολιτεία	160
77. Πόσο διαφορετική ἦτο ἡ πόλις	161
78. Ὡραῖο φῶς	162
79. Στὸ δημόσιο κῆπο	164
80. Τὸ ραδιόφωνο	165
81. Τὸ τηλέφωνο	166
82. Στὸ λιμάνι τῆς Χώρας	168
83. Καράβι ἀνοίγει τὰ φτερά (<i>ποίημα</i>)	170
84. Στὸ μηχανουργεῖο	171
85. Ἡ φανέλλα τοῦ στρατιώτου	172
86. Οἰκονομία	174
87. Ἡ ἑορτὴ τῆς Μητέρας	175
88. Ἡ μαννούλα (<i>ποίημα</i>)	177

ΑΝΟΙΞΙΣ

89. Ἀνοιξιάτικη αὐγὴ (<i>ποίημα</i>)	179
90. Ἡ Ἀνοιξις	180
91. Στὸ καλό, γεροχειμῶνα (<i>ποίημα</i>)	182
92. Τὰ δένδρα ἀνθίζουν	183
93. Τὰ χελιδόνια	185
94. Τὸ ἀεροπλάνο	188
95. Ὁ Δαΐδαλος καὶ ὁ Ἰκαρος	189
96. Ἡ Ἐθνικὴ Ἑορτὴ	192
97. Στὸν κῆπο τοῦ σχολείου	195
98. Τὰ μελίσσαια	198
99. Ἡ κυψέλη (<i>ποίημα</i>)	201
100. Ὁ καπιένος (<i>ποίημα</i>)	202
101. Τὸ ἀρδόνι (<i>ποίημα</i>)	203
102. Ἀνάστασι	204
103. Ἡ ἡμέρα τῆς Λαμπρῆς (<i>ποίημα</i>)	206
104. Μία ἀνοιξιάτικη ἐκδρομὴ	207
105. Στὴν καταπράσινη πεδιάδα	208
105. Πρωτομαγιά	210
107. Ἡ Πρωτομαγιά (<i>ποίημα</i>)	213
108. Ἡ ἑορτὴ τοῦ Κωστάκη καὶ τῆς Ἐλενίτσας	214

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

109. Τὸ καλοκαίρι	219
110. Στὸ βουνό καὶ στὴ στάνη	220
111. Οἱ βασιλεῖς περνοῦν ἀπὸ τὸ Κεφαλοχώρι	223

	Σελ.
112. Ἡ Ἀράχνη καὶ ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ	225
113. Ἡ καταστροφὴ τῶν ἐντόμων	227
114. Ὁ φαρᾶς	231
115. Στήν κουζίνα	232
116. Ἡ γυνιά τοῦ μεταξοσκώληκος	234
117. Ὁ μεταξοσκώληκας (<i>ποίημα</i>)	236
118. Ξυπνάει μὲ τὴν αύγούλα (<i>ποίημα</i>)	237
119. Ἡ ἑορτὴ τῶν ἔξετάσεων	238

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΙΣ Κ. ΘΕΤΤΑΛΟΥ

*Επιμελητής έκδόσεως **N. ΔΗΜΟΤΟΚΑΛΛΗΣ** (άπ. Δ.Σ. ΟΕΣΒ 3018/16.6.54)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΚΑΤΑ ΣΥΛΛΟΓΑΣ

1. Ἐκ τῆς Συλλογῆς Β. Πετρούνια - Φ. Κολοθοῦ

	Σελ.
1. Ἡ Αύγούλα	5
2. Ὁ Κωστάκης καὶ ἡ Ἐλενίτσα	7
3. Τὸ πρῶτο μάθημα	17
4. Ὁ γυρισμὸς ἀπὸ τὸ σχολεῖο (<i>ποίημα I. Πολέμη</i>)	20
5. Ἡ ζωὴ στὴν ἔξοχὴ	22
6. Μαθαίνουν κολύμπι	26
7. Ἶλλα παιγνίδια	29
8. Τὸ φθινόπωρο	38
9. Τί ἔμαθαν τὰ παιδιά γιὰ τὸν τζίτζικα	41
10. Τὰ παιδιά εἰδαν φίδι γιὰ πρώτη φορὰ	43
11. Τὰ παιδιά εἰδαν τὸν σκαντζόχοιρο	48
12. Ὁ τρύγος	50
13. Τὸ τσιριτρὸ (<i>ποίημα Z. Παπαντωνίου</i>)	52
14. Τὸ πάτημα τῶν σταφυλιῶν	53
15. Ἡ ἔορτὴ τοῦ πατέρα	55
16. Στὴν ἐκκλησία	57
17. Ἡ Κυριακὴ (<i>ποίημα H. Τανταλίδου</i>)	61
18. Ἡ ἔορτὴ τῆς Σημαίας μας	62
19. Ἡ Σημαία (<i>ποίημα I. Πολέμη</i>)	63
20. Μία διμίλια γιὰ τὴ Σημαία μας	64
21. Ἐπισκέψεις	66
22. Οἱ νικηταὶ τοῦ Σαράντα (<i>πατριωτικὸς διάλογος</i>)	74
23. Πῶς ἐπήρε τὸ ὄνομα ἡ Ἀθήνα μας	78
24. Πρωτοβρόχια	81
25. Ἡ σπορὰ	84
26. Στὸ περιβόλι τοῦ κύρ. Γιάννη	86
27. Ὁ στάβλος	88
28. Ἡ κούνια	89
29. Οἱ παροιμίες γιὰ τὸ φθινόπωρο	110
30. Ὁ χειμῶνας	114
31. Ἄλκυονίδες ἡμέρες	115
32. Δήμητρα καὶ Περσεφόνη	116
33. Ἡ ἐργασία	124
34. Ὁ ταχυδρόμος	126
35. Ὁ Λαθούρης εὑρίσκει τὸν ἀφέντη του	129
36. Χριστούγεννα	139
37. Τὰ κάλαντα τῶν Χριστουγέννων	140
38. Ἡ ἔορτὴ στὸ σχολεῖο	142
39. Τί εἶπε δ δάσκαλος γιὰ τὴ βασιλόπιττα	151

	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΚΑΤΑ ΛΟΓΟΤΥΠΟ	Σελ.
40.	·Η κλώσσα	151
41.	·Η κλώσσα είναι καλή μητέρα	153
42.	Πετεινός (<i>ποίημα Γ. Βιζυηνοῦ</i>)	155
43.	Οι παροιμίες τοῦ χειμῶνα	156
44.	Οἰκονομία	174
45.	·Η ἔορτὴ τῆς μητέρας	175
46.	·Η "Ανοιξις	180
47.	Στὸ καλό, γεροχειμῶνα (<i>ποίημα</i>)	182
48.	Τὰ δένδρα ἀνθίζουν	183
49.	Τὰ χειλιδόνια	185
50.	·Η 'Εθνικὴ Ἐορτὴ	192
51.	Τὰ μελίσσια	198
52.	·Η κυψέλῃ (<i>ποίημα I. Πολέμη</i>)	201
53.	·Ο καημένος (<i>ποίημα Z. Παπαντωνίου</i>)	202
54.	Τὸ ἀηδόνι (<i>Ποίημα Ἀγγ. Βλάχου</i>)	203
55.	·Ανάστασι	204
56.	·Η ἡμέρα τῆς Λημπρῆς (<i>ποίημα Δ. Σολωμοῦ</i>)	206
57.	Μία ἀνοιξιάτικη ἐκδρομὴ	207
58.	Στὴν καταπράσινη πεδιάδα	208
59.	·Η πρωτομαγιά	210
60.	Πρωτομαγιά (<i>ποίημα I. Πολέμη</i>)	213
61.	·Η Ἐορτὴ τοῦ Κωστάκη καὶ τῆς Ἐλενίτσας	214
62.	Τὸ καλοκαΐρι	219
63.	Στὸ βουνὸ καὶ στὴ στάνη	220
64.	·Η Ἀράχνη καὶ ἡ θεά Ἀθηνᾶ	225
65.	·Η καταστροφὴ τῶν ἐντόμων	227
66.	·Ο ψαρᾶς	231
67.	Στὴν κουζίνα	232
68.	Ξυπνάει μὲ τὴν Αύγούλα (<i>ποίημα</i>)	237
69.	·Η ἔορτὴ τῶν ἔξετάσεων	238

2. Ἐκ τῆς Συλλογῆς Σ. Σπεράντσα - Α. Μεταλλινοῦ

1.	·Ανοιξε τὸ σχολεῖο	9
2.	Ξαναγυρίζω στὸ σχολεῖό (<i>ποίημα Σ. Σπεράντσα</i>)	11
3.	Τὸ σχολεῖο τοῦ Χωριοῦ	12
4.	Τὸ μικρὸ σχολεῖό (<i>ποίημα Σ. Σπεράντσα</i>)	15
5.	·Η καθαριότητα είναι μισὴ ἀρχοντιά	16
6.	Μιά ἄλλη προσευχὴ	21
7.	·Η ὅμορφη χώρα	36
8.	Φθινόπωρο (<i>ποίημα Σ. Σπεράντσα</i>)	40
9.	·Η φθινοπωρινὴ Ἐθνικὴ Ἐορτὴ	70
10.	·Εμπρόδες (<i>ποίημα Κ. Παλαμᾶ</i>)	73

	Σελ.
11. Ἡ βροχούλα (<i>ποίημα Σ. Σπεράντσα</i>)	82
12. Ὁ πατέρας τοῦ Κωστάκη	91
13. Ἡ καμπάνα τοῦ χωριού (<i>ποίημα Ἀλ. Φωτιάδη</i>)	92
14. Τὸ πέσιμο τῶν φύλλων	94
15. Τὸ κυνήγι	95
16. Τὸ θάρρος τοῦ σπουργύτη	97
17. Μία χαριτωμένη οἰκογένεια	98
18. Τὰ γατάκια (<i>ποίημα Σ. Σπεράντσα</i>)	100
19. Κάρρο φορτωμένο	101
20. Μία ἔκδρομή στὸ Κεφαλοχώρι	103
21. Ἡ θυσία τῆς Ἰφιγενείας	105
22. Ὁ δεκάλογος τοῦ σχολείου	108
23. Χειμῶνας (<i>ποίημα Σ. Σπεράντσα</i>)	113
24. Οἱ τρεῖς ἀδελφοῦλες	119
25. Ἡ ἔλια (<i>ποίημα Κ. Παλαμᾶ</i>)	121
26. Ὁ Συνεταιρισμός τοῦ Χωριοῦ	122
27. Κοντά στὸ τζάκι	131
28. Ἀπό τὴ λυγαριά καὶ τὸ ἄχυρο χρυσάφι	133
29. Τὸ ναυτόπουλο	136
30. Τὸ ναυτόπουλο (<i>ποίημα Η. Τανταλίδη</i>)	138
31. Τὸ προσκύνημα τῶν Μάγων	144
32. Χριστούγεννα (<i>ποίημα Τέλλου Ἀγρα</i>)	148
33. Χιόνι στὸ χωριό	158
34. Χιονοπόλεμος (<i>ποίημα Σ. Σπεράντσα</i>)	159
35. Τὰ παιδιά πηγαίνουν στὴν πολιτεία	160
36. Πόσο διαφορετική ἦτο ἡ πόλις	161
37. Ὡραῖο φῶς	162
38. Στὸ δημόσιο κῆπο	164
39. Τὸ ραδιώφωνο	165
40. Τὸ τηλέφωνο	166
41. Στὸ λιμάνι τῆς χώρας	168
42. Καράβι δνοίγει τὰ φτερά (<i>ποίημα Ι. Πολέμη</i>)	170
43. Στὸ μηχανουργεῖο	171
44. Ἡ φανέλλα τοῦ στρατιώτου	172
45. Ἡ Μαννούλα (<i>ποίημα Σ. Σπεράντσα</i>)	177
46. Ἄνοιξιάτικη ἀύγη (<i>ποίημα Γ. Δροσίνη</i>)	179
47. Τὸ ἀεροπλάνο	188
48. Ὁ Δαίδαλος καὶ ὁ Ἰκαρος	189
49. Στὸν κῆπο τοῦ σχολείου	205
50. Οἱ Βασιλεῖς περνοῦν ἀπό τὸ Κεφαλοχώρι	223
51. Ἡ γωνιά τοῦ μεταξοσκώληκος	234
52. Ὁ μεταξοσκώληκας (<i>ποίημα Σ. Σπεράντσα</i>)	236

4275 5314

5-WX

2 βιβλίων

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιόσημον, εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἄντιτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον.
Ο διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιῶν αὐτὸν διώκεται κατά τὰς διατάξεις τοῦ
ἄρθρου 7 τοῦ Νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946 Α 108).

024000025301

ΕΚΔΟΣΙΣ Α', ΣΕΙΡΑ Β', 1955 (III) - ΑΝΤΙΤΥΠΑ 200.00

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑΣ Δ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε. - Α. ΦΙΛΟΠΟΥΛΟΥ

